

การสืบทอดคนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

นายวงศ์วัฒน์ วสันตสุรีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

PEDAGOGICAL METHOD OF THAI CLASSICAL MUSIC
AT BAN KHRU SAKOL KAEWPENKAD

Mr. Wongwasant Wasantasuri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music
Department of Music
Faculty of Fine and Applied Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

โดย

นายวงศ์วัฒน์ วัฒนสุริย์

สาขาวิชา

ดุริยางค์ไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น ส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จำคม พรประสิทธิ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ พิษิต ชัยเสรี)

วงศ์วสันต์ วสันตสุริย์ : การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

(PEDAGOGICAL METHOD OF THAI CLASSICAL MUSIC AT BAN KHURU SAKOL

KAEWPENKAD) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.บุษกร บิณฑสันต์, 198หน้า

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาประวัติครูสกล แก้วเพ็ญ และศึกษากลวิธีการสืบทอดดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ผลการวิจัยพบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เกิดในตระกูลนักดนตรีไทย ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากบิดามารดามาแต่เยาว์วัยกับบุคคลในครอบครัวและได้เรียนรู้ดนตรีไทยกับครูหลายท่าน จนมีความสามารถในด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยประเภทปี่พาทย์ ด้านขับร้องเพลงไทย ประพันธ์เพลง และด้านการสร้างเครื่องดนตรีเป็นอย่างดี มีผลงานปรากฏเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีไทย อุปนิสัยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เมตตาต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน วิธีการสืบทอดความรู้ใช้วิธีมุขปาฐะ และการสอนแบบให้ศิษย์ปฏิบัติตาม รวมถึงมีการอบรมด้านคุณธรรมแก่ศิษย์ ปัจจุบันศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังคงมีการสืบทอดดนตรีไทยไปยังศิษย์ของตน ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันถึงการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยสำนักนี้ว่ายังคงดำเนินอยู่ ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดนี้ขึ้น

ภาควิชา.....ดุริยางคศิลป์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....ดุริยางคไทย.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา 2555.....

5486740735 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORDS : KHURU SAKOL KAEWPENKAD/PEDAGOGY/ORAL TEACHING.

WONGWASANT WASANTASURI : PEDAGOGICAL METHOD OF THAI
CLASSICAL MUSIC AT BAN KHURU SAKOL KAEWPENKAD.

ADVISOR : ASSOC.PROF. BUSSAKORN BINSON. PH. D. 198pp.

This thesis focuses on the bibliography of Khru Sakol Kaewpenkad and his Thai musical knowledge pedagogy. The result found that Khru Sakol was born in the family of Thai musicians. He has studied Thai music with his parents and other Thai music masters. He was able perform the Thai Pi Phat ensemble including singing, composing and making the Thai musical instruments well. His works has been recognized by the Thai music circle. Khru Sakol Kaewpenkad was a modest and generous person who was kind to his disciples and passed on his knowledge to them without any wish for their remuneration. He preceded his teaching by rote and demonstration including ethical way of life. Nowadays, Khru Sakol's disciples still carry on with his pedagogy of Thai classical music to their successive generations. This verifies that transmission of Thai classical music is constantly going on which has been importantly accounted for by Khru Sakol Kaewpenkad who originally generated such pedagogy being passed on until these days.

Department : Music

Student's Signature.....

Field of Study : Thai Music

Advisor's Signature.....

Academic Year : 2012

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ที่ข้าพเจ้าได้ศึกษานี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลต่างๆ ตลอดจนกำลังใจซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้ามุ่งมั่นศึกษาทั้งด้านปฏิบัติและข้อมูลเชิงวิชาการ

กราบขอบพระคุณครุชาติรี อบนวล ผู้ซึ่งชี้แนะแนวทางและบุคคลในการสัมภาษณ์แก่ข้าพเจ้า นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยและหลักการดำรงชีวิตให้แก่ข้าพเจ้าตั้งแต่วัยเยาว์วบจนปัจจุบัน

กราบขอบพระคุณครูสำราญ คุริยานนท์ บุตรบุญธรรมของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ให้ความอนุเคราะห์แก่ข้าพเจ้าในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ณ บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ทั้งในแง่ข้อมูลสัมภาษณ์ ข้อมูลเอกสารและภาพถ่าย

กราบขอบพระคุณครูผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 20 ท่าน ที่ให้ข้อมูลในแง่มุมต่างๆ ของบ้านดนตรีไทย ครูสกล แก้วเพ็ญภาส พร้อมทั้งให้การต้อนรับและเมตตาข้าพเจ้าเป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณพินิตยา อ่อนทอง ที่ให้คำปรึกษา รวมถึงแนวทางการจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณย่า และน.ส.ปิยธิดา เก้ามูลคดี ที่เป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าเสมอมา คอยสนับสนุนและผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์มิได้ หากปราศจากความอนุเคราะห์จาก รศ.ดร.บุษกร บิณฑสันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยชี้แนะถึงแนวทางในการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ออกมาอย่างเป็นระบบ ทั้งยังคอยชี้แนะถึงแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ขณะดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนทำให้งานสำเร็จตรงตามประสงค์ได้ในที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย.....	2
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
บทที่ 2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	6
ประวัติชีวิตครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	6
ประวัติวัดพิบูลเงิน.....	35
ประวัติการเรียนดนตรีไทยของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินชีวิตบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	66
ชีวิตประจำวันทั่วไป.....	67
ชีวิตประจำวันด้านเรียน การสอน และการฝึกซ้อม.....	73
งานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	94
ความสัมพันธ์ของศิษย์.....	108
มารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิต.....	114
ความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	120

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 4 การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	128
การฝากตัวเป็นลูกศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	133
การถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	150
ลำดับการถ่ายทอดบทเพลง.....	165
การสืบทอดของลูกศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	174
การสืบทอดทางเพลงเดี่ยว.....	176
การสืบทอดการอ่านโองการไหว้ครู.....	177
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	194
รายการอ้างอิง.....	196
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	198

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เครื่องดนตรีเอกและอาชีพนปัจจุบันของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	64
ตารางที่ 2 ชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมดนตรีไทย บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	93
ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์แต่เดิมระหว่างบุคคลและที่มาของการฝากตัวเป็นศิษย์.....	148
ตารางที่ 4 การสืบทอดของศิษย์ที่สืบทอดความรู้จากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	175

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	6
ภาพที่ 2 คุณแม่นิล แก้วเพ็ญกาศ (มารดาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ) และครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	7
ภาพที่ 3 ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).....	8
ภาพที่ 4 ครูพร้อม สุนทรนัฏ.....	9
ภาพที่ 5 ครูกล่อม ณ บางช้าง.....	9
ภาพที่ 6 ลีวที่ใช้ในการเหลาไม้ไผ่ทำอังกะลุงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งได้มอบให้ครู ไซยาสน์ เพื่อเป็นผู้สืบสานงานด้านการทำอังกะลุง.....	17
ภาพที่ 7 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้อ่านโครงการไหว้ครูดนตรีไทย โดยได้รับการครอบครูจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).....	19
ภาพที่ 8 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชทานเพลิงศพ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ ฌาปนสถานวัดพิบูลเงิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วันอังคารที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540.....	21
ภาพที่ 9 บรรยากาศภายในงานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน.....	21
ภาพที่ 10 ลูกศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	22
ภาพที่ 11 ลูก หลาน ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	22
ภาพที่ 12 โถงบรรจุอัฐิครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ กุฏิพระสงฆ์ (ญาติและลูกศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน.....	23
ภาพที่ 13 แผ่นหินอ่อนบรรจุอัฐิสลักชื่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ กุฏิพระสงฆ์ (ญาติและลูกศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน.....	23
ภาพที่ 14 แผ่นหินอ่อนบรรจุอัฐิสลักชื่อแม่ได้ แก้วเพ็ญกาศ ภรรยาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ กุฏิพระสงฆ์ (ญาติและลูกศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน.....	24
ภาพที่ 15 เสื้อเชิ้ตสีขาวแบบที่ 1 ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	26
ภาพที่ 16 เสื้อเชิ้ตแบบที่ 2 ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	26

ภาพที่ 17	วัดพิบูลเงิน.....	35
ภาพที่ 18	ภายในโบสถ์วัดพิบูลเงิน.....	35
ภาพที่ 19	วิหารหลวงปู่อะ.....	36
ภาพที่ 20	พระใบฎีกา สมาน เขมจาโร (กลัดแพร).....	37
ภาพที่ 21	คุณสังวาล ขำห้วง.....	38
ภาพที่ 22	แผ่นหินอ่อนสลักชื่อครูสกล และ แม่ไล่ แก้วเพ็ญกาศ พร้อมด้วยบรรดาลูกศิษย์ ถวายเสาโบสถ์วัดพิบูลเงิน 1 ต้น.....	38
ภาพที่ 23	ลูกหลานครูสกล และ แม่ไล่ แก้วเพ็ญกาศ ถวายอาสนะพระภิกษุสงฆ์วัดพิบูลเงิน.....	39
ภาพที่ 24	ญาติและลูกศิษย์ ถวายตาลปัตรพระภิกษุสงฆ์ วัดพิบูลเงิน ที่ระลึกในงานทอดกฐินสามัคคี เนื่องในวาระครบรอบ 100 ปี คุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	39
ภาพที่ 25	ญาติและลูกศิษย์สร้างกุฏิถวายพระภิกษุสงฆ์ วัดพิบูลเงิน.....	40
ภาพที่ 26	ครูทเม็น นุชทรัพย์.....	42
ภาพที่ 27	จากซ้ายมือของภาพ ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม ภาพถ่ายครูสุรเดชกิมเปี่ยม และ ครูประหยัด กิมเปี่ยม.....	43
ภาพที่ 28	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม.....	43
ภาพที่ 29	ครูสำรวย คุรียานนท์ (ขวามือของภาพ ภาพถ่ายครูสกล แก้วเพ็ญกาศ).....	44
ภาพที่ 30	สถานพักอาศัยของครูสำรวย คุรียานนท์.....	44
ภาพที่ 31	ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ.....	45
ภาพที่ 32	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ และเป็นที่ตั้งโรงเรียนคนตรี “พันเพลง”.....	45
ภาพที่ 33	ครูถวิล รักษาวงษ์.....	46
ภาพที่ 34	ครูสมชาญ บุญเกิด.....	47
ภาพที่ 35	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูสมชาญ บุญเกิด.....	47
ภาพที่ 36	ครูกัญญา โรหิตาจล กับ ผู้วิจัย.....	48
ภาพที่ 37	ครูสาธิต แสงบุญ.....	49
ภาพที่ 38	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูสาธิต แสงบุญ.....	49

ภาพที่ 39	ครูชนะ กิมเปี่ยม.....	50
ภาพที่ 40	ครูชาติรี อบนวล.....	51
ภาพที่ 41	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูชาติรี อบนวลและเป็นที่ตั้งชมรมดนตรีไทย “ศิลปวัฒนธรรม”...	51
ภาพที่ 42	ครูวินัย มั่นวิชาชัย.....	52
ภาพที่ 43	ครูจำเริญ พิมเผือก.....	53
ภาพที่ 44	อาคารสี่สั่ม ท.116 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถานที่ทำงานของครูจำเริญ พิมเผือก.....	53
ภาพที่ 45	เรือโทประยูร มุ้ยจีน.....	54
ภาพที่ 46	ครูถาวร รักษาวงษ์.....	55
ภาพที่ 47	สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน.....	56
ภาพที่ 48	พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ.....	57
ภาพที่ 49	สถานอาศัยปัจจุบันของ พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณและเป็นที่ตั้งบ้านดนตรี “ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ”.....	57
ภาพที่ 50	พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ รับมอบฐานะพิธีกรในการว่าโองการไหว้ครู จากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	58
ภาพที่ 51	ศิษย์บรรเลงดนตรีในงานมอบรางวัลพระสิทธิดาตองคำ แก่ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมด้านดนตรีนาฏศิลป์ โดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ บรรเลงระนาดเอก (ใส่สูทสีดำ) พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ บรรเลงปี่ใน (คนที่ 2 จากด้านซ้ายของภาพ).....	58
ภาพที่ 52	ครูเกษิ วัฒนโยธิน.....	59
ภาพที่ 53	สถานพักอาศัยของครูเกษิ วัฒนโยธิน.....	59
ภาพที่ 54	ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์.....	60
ภาพที่ 55	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูเสน่ห์ อินทสนธิ์และเป็นที่ตั้งของปีพาทย์คณะ“ส. อินทสนธิ์”.	60
ภาพที่ 56	ครูประสิทธิ์ หว่างแทน.....	61
ภาพที่ 57	สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูประสิทธิ์ หว่างแทน.....	61
ภาพที่ 58	ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ.....	62

ภาพที่ 59 “โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์”	
สถานที่ทำงานของครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ.....	62
ภาพที่ 60 เรือนหลังที่ 3 (เรือนหลัง) สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศแก่ลูกศิษย์.....	76
ภาพที่ 61 เครื่องดนตรีไทยส่วนหนึ่งบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ.....	76
ภาพที่ 62 ศาลาหลังเดิมซึ่งเป็นสถานที่จัดงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ	
ปัจจุบันอยู่ในช่วงบูรณะซ่อมแซม.....	183
ภาพที่ 63 ศาลาซึ่งเป็นสถานที่จัดงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในปัจจุบัน.....	183

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมดนตรีไทยถือได้ว่าเป็นสังคมหนึ่งที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยการร่ำเรียนกันอย่างระบบครอบครัว จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นและอบอุ่นระหว่างครูกับศิษย์ระหว่างสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว รวมถึงศิษย์ทุกคนที่ร่วมชายคาเดียวกัน โดยมีจุดศูนย์รวมอยู่ที่สถานที่หนึ่งซึ่งคนดนตรีไทยเรียกกันว่า “บ้าน” ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ความรู้ เป็นบ่อเกิดของมิตรภาพและความสามัคคีในหมู่น้องพี่รุ่นน้องและผองเพื่อนที่สำคัญจะขาดเสียมิได้คือเป็นแหล่งสร้างคนให้เป็นคนดนตรีอย่างเต็มภาคภูมิทั้งในด้านทักษะการบรรเลงรวมไปถึงจรรยาบรรณและคุณธรรมในการดำรงชีวิตประจำวันโดย “ครู” ผู้ซึ่งเป็น “เจ้าของบ้าน” หรือ “เจ้าของสำนักดนตรี” นั้นๆ

บ้านดนตรีไทยหรือสำนักดนตรีไทยในแวดวงดังกล่าวนี้มีอยู่ด้วยกันหลากหลายสำนักซึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรณีศึกษา “บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ” บ้านปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันในวงการคนดนตรีไทยไปทั่วทั้งจังหวัดนนทบุรี โดยมีครูสกล แก้วเพ็ญกาศเป็นเจ้าสำนัก

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เดิมชื่อจกกล แก้วเพ็ญกาศ เกิดเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2452 ที่บ้านบางคูวัด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรของนายเหรียญ แก้วเพ็ญกาศ กับนางนิล แก้วเพ็ญกาศ มีพี่น้อง 5 คน สมรสกับนางไล้ แซ่อึ้ง ไม่มีบุตรธิดา มีบุตรบุญธรรม 1 คน ครูสกลเป็นผู้ที่สืบเชื้อสายดนตรีมาจากบรรพบุรุษ ทั้งฝ่ายตายายฝั่งมารดาและฝ่ายปู่ย่าฝั่งบิดาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากบิดามารดาแต่เยาว์วัย เมื่ออายุ 14 ปี ได้เรียนระนาดเอกกับครูพร้อม สุนทรนัฏและครูกล่อม ณ บางช้าง เมื่อ พ.ศ. 2472 ได้ศึกษาวิชาดนตรีกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทำให้ครูสกลเป็นนักดนตรีที่มีความสามารถของประเทศท่านหนึ่ง เนื่องจากทางบ้านของครูสกล มีวงดนตรีตั้งแต่บรรพบุรุษและช่วงที่ครูสกลเริ่มเติบโตใหญ่นั้นบิดาก็เสียชีวิตไปเหลือแต่มารดาเป็นผู้ควบคุมวง ดังนั้นเมื่อครูสกลเล่าเรียนวิชาจนมีความรู้พอตัวแล้วจึงกลับมาช่วยมารดาควบคุมวง นำวงดนตรีออกบรรเลงตามงานต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จนมีผู้รู้จักและชื่นชมวงปี่พาทย์ “ครูสกล” นอกจากนี้ครูสกลยังสามารถประพันธ์เพลงทางร้องและทำนองดนตรี และสามารถขับร้องเพลงไทยจนเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในวงการของเพลงไทยตลอดจนมีความสามารถในการทำเครื่องดนตรีที่สำคัญหลายชนิด เช่น การเหลาฝั้นระนาด การทำอังกะลุง การขึ้นหนังหน้ากลอง เป็นต้น

ครูสกลมีความรู้ความสามารถทางดนตรีไทยถึงขั้นครู เป็นผู้รู้เพลงมากและมีความสามารถในการบรรเลงสูงจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปเป็นที่กล่าวขวัญติดปากชาวบ้านในจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะในอำเภอบางใหญ่ว่า "ลิเกคณะสีลพร ละครยายหมั่น รำวงหัวตะกั่ว ปี่พาทย์จกกล" ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540 รวมอายุได้ 88 ปี

นอกจากความสามารถในเชิงปฏิบัติดังที่กล่าวมาแล้ว ครูสกลยังมีจิตใจที่เป็นครูอย่างแท้จริง โดยครูสกลได้รับเป็นครูฝึกสอนดนตรีไทยแก่เด็กมาตั้งแต่วัยหนุ่มด้วยวิธีการรับเด็กที่จะฝึกหัดดนตรีมาอยู่กินนอนที่บ้าน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งจะมีเด็กอยู่ที่บ้านครูสกลนับสิบคนตลอดเวลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันครูสกลจึงมีลูกศิษย์ที่เป็นนักดนตรีมากมีทั้งที่รับราชการในกรมศิลปากร เหล่าทัพต่าง ๆ โรงเรียนต่าง ๆ และมีทั้งไปตั้งวงดนตรีจนมีชื่อเสียง

บ้านดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีการสืบทอดทางด้านดนตรีในลักษณะรุ่นต่อรุ่น ภายใต้ระบบรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง รุ่นน้องคอยช่วยเหลือรุ่นพี่ ซึ่งตลอดระยะเวลาการถ่ายทอดวิชาความรู้ของครูไปสู่บรรดาลูกศิษย์นั้น ครูได้ผลิตลูกศิษย์ให้เป็นครูวิทยากรศิลปินที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงหลายคน เช่นครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทองคำ ครูชาติรี อบนวล สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน ครูถาวร รักษาพงษ์ เป็นต้น ซึ่งเหล่าบรรดาลูกศิษย์ของครูก็ยังคงทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจมาโดยตลอด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีความน่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นอย่างมาก ซึ่งหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติของครูในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้ลูกศิษย์ ไม่เพียงแต่เฉพาะการปฏิบัติทางด้านดนตรีเท่านั้น หากยังรวมถึงคติสอนใจที่ครูได้สอดแทรกให้ การอบรมบ่มนิสัยของครูเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีของสังคม และเป็นแบบอย่างของครูวิทยากรศิลปินที่สมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่วงการดนตรีไทยและคนดนตรีไทยในการยึดถือเป็นหลักในการบรรเลงดนตรีและการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติครูสกล แก้วเพ็ญภาส
- 1.2.2 เพื่อศึกษากลวิธีการสืบทอดดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาประวัติครูสกล แก้วเพ็ญภาส โดยการศึกษาข้อมูลเอกสารจากห้องสมุดในหน่วยงานราชการต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.3.1.1 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.2 ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.3 ห้องสมุดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3.1.4 หอสมุดแห่งชาติ

1.3.1.5 ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.2 ศึกษาประวัติลูกศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์(ในลักษณะคำถามปลายเปิด)ลูกศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นเฉพาะภูมิภาคที่ลูกศิษย์ครูสกลอยู่อาศัย เป็นส่วนใหญ่ คือ ภาคกลาง และ ภาคตะวันออก เท่านั้น แบ่งออกได้เป็น 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสระบุรี และ จังหวัดฉะเชิงเทรา ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จำนวน 20 ท่านประกอบด้วย

1.3.2.1	ครูทเม็น	นุชทรัพย์	หัวหน้าวงดนตรีไทยจังหวัดนนทบุรี
1.3.2.2	ครูบุญเยี่ยม	กิมเปี่ยม	ศิลปินอิสระ
1.3.2.3	ครูตำรวจ	ศุริยานนท์	ศิลปินอิสระ
1.3.2.4	ครูไสยาสน์	แย้มสุวรรณ	ผู้บริหารโรงเรียนดนตรีพันเพลง
1.3.2.5	ครูถวิล	รักษาวงษ์	หัวหน้าวงดนตรีไทยจังหวัดนนทบุรี
1.3.2.6	ครูสมชาย	บุญเกิด	ศิลปินวงฟองน้ำ
1.3.2.7	ครูกัญญา	โรหิตาจร	ข้าราชการบำนาญกรมศิลปากร
1.3.2.8	ครูสาธิต	แสงบุญ	ข้าราชการบำนาญกรมศิลปากร
1.3.2.9	ครูชนะ	กิมเปี่ยม	ข้าราชการบำนาญกรมศิลปากร
1.3.2.10	ครูประสิทธิ์	หว่างแทน	เจ้าของธุรกิจขายส่งกล้วยไม้
1.3.2.11	พ.จ.อ.กมล	ดาตสุวรรณ	ศิลปินอิสระ
1.3.2.12	ครูชาติรี	อบนวล	ข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร
1.3.2.13	ครูเสนห์	อินทสนธิ์	หัวหน้าวงดนตรีไทยจังหวัดสระบุรี
1.3.2.14	ครูวินัย	มันวิชาชัย	ข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร
1.3.2.15	ครูเกษิ	วัฒนโยธิน	ศิลปินอิสระ
1.3.2.16	ครูจำเริญ	พิมเผือก	การไฟฟ้านครหลวงแห่งประเทศไทย
1.3.2.17	เรือโทประยูร	ม้วยจิ้น	ดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ
1.3.2.18	ครูถาวร	รักษาวงษ์	กองการสังคีต กรุงเทพมหานคร
1.3.2.19	ครูศุภณัฐ	เฉยเจริญ	โรงเรียนสายปัญญา ฯ
1.3.2.20	สิบเอกไชยชนะ	เต๊ะอ้วน	กองการสังคีต กรุงเทพมหานคร

1.3.3 ศึกษาการสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาสในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1.3.3.1 การฝากตัวเป็นศิษย์
- 1.3.3.2 การถ่ายทอดความรู้
- 1.3.3.3 ลำดับการถ่ายทอดบทเพลง
- 1.3.3.4 การสืบทอดทางเพลงเดียว
- 1.3.3.5 มารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิต

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทราบประวัติครูสกล แก้วเพ็ญภาส
- 1.4.2 ทราบกลวิธีการสืบทอดดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สันติ อุดมศรี ศึกษาเรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสำนักครุรวม พรหมบุรี ผลงานวิจัยพบว่า ครุรวม พรหมบุรี เป็นศิลปินที่มีศักยภาพ มีความรู้ มีลักษณะนิสัยที่อ่อนน้อม ถ่อมตน มีการฝึกอบรมสั่งสอนและการบริหารควบคุมดูแลศิษย์ภายในสำนักที่ดี จึงทำให้ครุรวม พรหมบุรี ประสบความสำเร็จในการเป็นศิลปินและเป็นที่ยอมรับ ของสังคมดนตรีไทย วัฒนธรรม การบรรเลงดนตรีไทยสำนักครุรวม พรหมบุรีได้แพร่กระจายไปยังอำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอวัดเพลงและอำเภอโพธาราม ดังปรากฏชื่อคณะดังนี้คือ คณะพ. เพยเผ่าเย็น คณะศ. ศิลปบรรเลง คณะทวีพันธุ์ คณะสองพี่น้องบรรเลง คณะลูกเจี๊ยบบรรเลง คณะบุญทรงบรรเลง คณะน้องฉิม นาฏศิลป์ คณะสงบบรรเลง คณะสาม อ. บรรเลงและคณะ ศ. ประสบศิลป์ (สันติ อุดมศรี, 2549)

นิमित โอสธเจริญ ศึกษาเรื่อง วิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผลงานวิจัยพบว่า หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นบรมครูที่มีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด สามารถขับร้องได้เป็นอย่างดี มีความโดดเด่น เป็นที่ยอมรับในการบรรเลงระนาดเอก นอกจากนี้ยังมีความรู้ที่ลึกซึ้งในการประพันธ์เพลงรวมถึง การปรับวงในลักษณะต่างๆ ด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า สภาพบรรยากาศของการเรียนการสอน เป็นไปในลักษณะคาบส มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ มีเอกลักษณ์การสอนที่เน้นเรื่องคุณค่าของเสียง บุคลิกและท่าทาง ซึ่งการสอนจะถือเอาความสามารถของศิษย์เป็นสำคัญ ศิษย์ทั้ง 19 คน ได้รับความ

องค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาไว้เป็นอย่างดี และศิษย์ส่วนใหญ่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้เรียนมาจาก หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไปยังศิษย์ของตนจนถึงปัจจุบัน (นิมิต โอสถเจริญ, 2551)

พิชชาณัฐ ตูจันดา ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ของวงปี่พาทย์บ้านใหม่หางกระเบน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า วงปี่พาทย์บ้านใหม่หางกระเบน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีต้นกำเนิดมาตั้งแต่ครั้งต้นยุคกรุงรัตนโกสินทร์ และสืบทอดกิจการมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันผ่านผู้นำวงถึง 3 ชั่วอายุคน โดยเป็นบุคคลภายในสกุลเกิดผล คือ นายวน เกิดผล นายสังเวียน เกิดผล และนายวิเชียร เกิดผล ในเรื่องการถ่ายทอดความรู้พบว่า มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบมุขปาฐะ เน้นระเบียบและวิธีการ ที่โบราณจารย์ได้ถ่ายทอดไว้อย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะองค์ความรู้ของสำนักดนตรีบ้านพาทย์โกสธ อันเป็นแนวทางและวิธีการปฏิบัติของครูจางวางทั่ว พาทย์โกสธ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านครูดนตรีไทย ผู้มีชื่อเสียงของสำนักดนตรีพาทย์โกสธ คือ ครูฉัตร สุนทรวาทีน ครูช่อ สุนทรวาทีน และครูอาจ สุนทร (พิชชาณัฐ ตูจันดา, 2553)

พรทิพย์ อันทิวโรทัย ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูและกระบวนการถ่ายทอด ความรู้ ของครูมนตรี ตราโมท ในกลุ่มผู้สืบทอดที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูมนตรี ตราโมท เป็นบุคคล หัวแผ่นดิน เป็นครูดนตรีไทยที่ได้ฝากมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไว้ให้กับแผ่นดินไทยเป็นเอกประการ และดำรงคุณลักษณะเฉพาะตัวแห่งความเป็นครูซึ่งไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนอันได้แก่ การเป็นกัลยาณมิตร ของศิษย์ตามแนวพุทธธรรม เป็นครูที่ทันสมัย รอบรู้ลึกซึ้งและเชี่ยวชาญในสิ่งที่สอน และมีคุณลักษณะ พิเศษที่พึงจารึกไว้ในประวัติศาสตร์การดนตรีไทย ท่านก็มีวิธีการสอนของท่าน ซึ่งยึดการสอนแบบ ไทยโบราณเป็นหลัก เรียกว่า วิธีวิทยาเฉพาะตัว จากผลการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของท่าน ในกลุ่มผู้สืบทอดทั้ง 5 กลุ่มนั้น พบว่า ท่านได้ใช้วิธีการสอนที่ต่างกัน ซึ่งมี 3 แบบ คือ แบบวิธีวิทยา เฉพาะตัว แบบบรรยาย และแบบใช้สื่อต่างๆ ท่านใช้วิธีวิทยาเฉพาะตัวในการสอนผู้สืบทอดหลายกลุ่ม คือ สอนการแสดงละครวิทยุ การดนตรีและขับร้อง ให้แก่กลุ่มทายาทตราโมท สอนการเขียนบท การบรรจเพลง การต่อเพลง ให้แก่กลุ่มกรมศิลปากร และสอนการประกอบการพิธีไหว้ครู ให้แก่กลุ่ม ผู้ประกอบพิธีไหว้ครู ส่วนวิธีการสอนแบบบรรยาย ใช้สอนนาฏดุริยางคศิลป์ภาคทฤษฎี ให้แก่กลุ่ม ผู้สืบทอดในระบบโรงเรียน และวิธีการสอนแบบใช้สื่อต่างๆ อันได้แก่ โน้ตสากล แผ่นเสียง วิทยุ สิ่งพิมพ์ ใช้สอนนาฏดุริยางคศิลป์ คติสอนใจ คุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่กลุ่มประชาชนทั่วไป (พรทิพย์ อันทิวโรทัย, 2539)

บทที่ 2

บริบทที่เกี่ยวข้องกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติในด้านต่างๆของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชีวประวัติโดยรวม รางวัลเกียรติคุณต่างๆที่ครูได้รับ อันเป็นสิ่งยืนยันให้เห็นถึงความรู้ความสามารถที่ครูได้สั่งสม และแสดงออกมาเป็นที่ประจักษ์ต่อสายของหน่วยงานราชการต่างๆและสาธารณชนคนคนศรีไทย ศิษย์ที่ครูได้ถ่ายทอดความรู้ ทั้งยังอบรมสั่งสอนให้เป็นครูย่างกตัญญูที่มีคุณภาพทั้งด้านความสามารถและคุณธรรม อีกทั้งยังมีแง่มุมชีวิตในด้านอื่นๆ รวมทั้งคุณงามความดีที่ท่านได้สั่งสมส่งผลให้วงการคนศรีไทยเกิดความเจริญงอกงาม

นอกจากประวัติชีวิตของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ แล้วนั้น “วัดพิบูลเงิน” ถือได้ว่าเป็นบริบทที่สำคัญ เป็นสถานที่ที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีความผูกพัน จนอาจกล่าวได้ว่า วัดพิบูลเงินเป็นวัดประจำบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ทีเดียว ซึ่งข้าพเจ้าจะเรียบเรียงชี้ให้เห็นถึงประวัติชีวิตของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับวัดพิบูลเงินอย่างละเอียดต่อไป โดยผู้วิจัยได้แบ่งบริบทออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ประวัติชีวิตครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
- ประวัติวัดพิบูลเงิน
- ประวัติการเรียนคนศรีไทยพอสังเขปของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จำนวน 20 ท่าน

2.1 ประวัติชีวิตครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

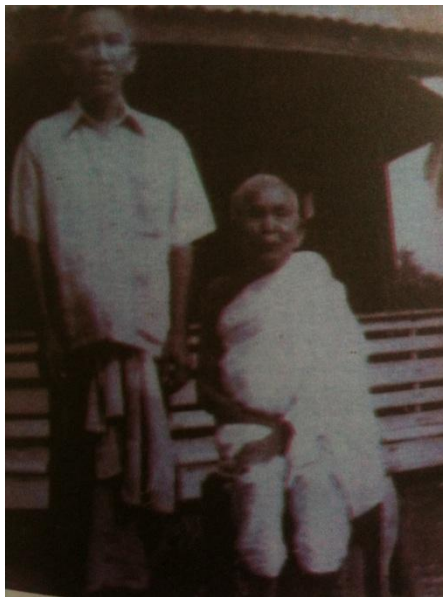

ภาพที่ 1 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย คุริยานนท์)

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เกิดวันที่ 4 เมษายน 2452 ที่ตำบลบางคูวัด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรคนที่ 4 ของคุณแม่นิด แก้วเพ็ญกาศ เรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้กับพระ

อาจารย์คำ วัดพิกุลเงิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีพี่น้องร่วมบิดา-มารดา 5 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 3 คน ได้แก่

1. คุณถนอม	สุนทรนัฏ
2. คุณบุญช่วย	แก้วเพ็ญกาศ
3. คุณเหม	แก้วเพ็ญกาศ
4. คุณสกล	แก้วเพ็ญกาศ
5. คุณเล็ก	แก้วเพ็ญกาศ

ภาพที่ 2 คุณแม่นิล แก้วเพ็ญกาศ (มารดาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ) และครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
(ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อุปสมบทที่วัดพิกุลเงินเมื่อ พ.ศ. 2473 มีหลวงพ่อบ้าง เป็นพระอุปัชฌาย์ ครูสกลมีอาชีพเป็นนักดนตรีมาโดยตลอดมิได้ประกอบอาชีพทางด้านอื่นเพราะเป็น อาชีพที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เริ่มเรียนดนตรีเมื่ออายุ 9 ปี จากครูเหรียญผู้เป็นบิดาในเพลงสาธุการ ต่อมาได้เป็นศิษย์ของครูพร้อม สุนทรนัฏ เรียนฆ้องวงใหญ่ แตรวง และปี่คาร์เนตแล้วยังได้ต่อ ระยะเวลาเอกเพลงหน้าพาทย์บางเพลง เพลงเดี่ยวอีกหลายเพลง

ครูคนต่อมา มีนามว่าครู กล้าม ณ บางช้าง สอนระนาดเอก ต่อเพลงเดี่ยวให้ ครูคนสุดท้าย คือ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งได้สอนทางฆ้องวงใหญ่และระนาดเอกให้ รวมทั้งเป็นผู้สอน เพลงหน้าพาทย์ต่างๆ และต่อเพลงเดี่ยวระนาดและฆ้องวงใหญ่ เพลงแขกมอญให้ ครูสกลมีความสามารถทั้งในการบรรเลงและขับร้อง เครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุดได้แก่ระนาดเอก

ทำหน้าที่เป็นผู้บรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงโขนละครอยู่เป็นประจำ สามารถเทียบเสียงเครื่องดนตรี ขึ้นเครื่องหนัง เลาผืนระนาดทั้งเอกและทุ้ม และทำอังกะลุงได้ ได้รับมอบให้เป็นผู้ทำพิธีไหว้ครูจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และได้ต่อหน้าทับพิเศษจากครูหลวงประดิษฐไพเราะไว้หลายชุด เช่น สมิงทอง ม้าย่อง เพลงหน้าพาทย์ที่ร้องได้ ได้แก่ ตระนิมิต ตระนอน กลองโขน กราวรำ กราวโน และเชิดนอก เพลงที่ชอบร้องมาก คือ เพลงแป๊ะและเพลงจระเข้หางยาว ระดับเสียงนั้น ร้องได้ตั้งแต่เสียงเพียงออ จนถึงเสียงบนสุดที่เรียกว่า เสียงชวา (โดยไม่หลบเสียง)

ครูสกล เริ่มถ่ายทอดวิชาดนตรีให้แก่ผู้อื่นตั้งแต่อายุ 19 ปี โดยสอนที่บ้านบางใหญ่เท่านั้น ศิษย์ของท่านที่มีชื่อเสียงได้แก่ ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุล เผือกทองคำ ครูมนัส ตาดสุวรรณ ครูกัญญา โรหิตาจล ครูประยูร พิกภู เป็นต้น ท่านมีความสามารถสอนได้ทุกเครื่องตั้งแต่ ปี่ ระนาด ฉิ่ง เครื่องสาย ไปจนถึงเครื่องประกอบจังหวะรวมทั้งอังกะลุงด้วย

เพลงที่ท่านแต่งมีทั้งทางร้อง ทางเครื่อง และทางเดี่ยว ส่วนมากเป็นการตัดและขยายจากของเดิม ได้แก่ เพลงนางเยื้อง เถา ตูกตา เถา แยกตะเร็กแต็ก เถา แยกยามดึก เถา ส่วนทางร้องได้แต่งเพลงกลายเย็บหม้อและแขกกะเล้ง เถา ซึ่งมีครูบุญยงค์ เกตุคง เป็นผู้แต่งทางเครื่อง

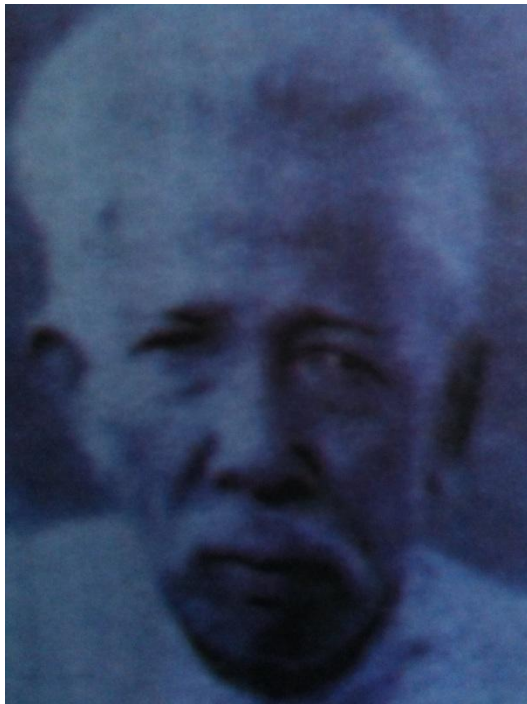
การเผยแพร่ผลงานดนตรีไทยนั้น ได้ออกแสดงครั้งแรกเมื่ออายุ 9 ปี ที่จังหวัดนนทบุรี เดี่ยวระนาดเอกครั้งแรกเมื่ออายุ 16 ปี ที่บ้านพระยาอภัย ตำบลราชวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้รับรางวัลเป็นเงิน 5 บาท (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ, 2540: 8)

ภาพที่ 3 ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555)

ภาพที่ 4 ครูพร้อม สุนทรนัฏ
(ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ภาพที่ 5 ครูกล่อม ณ บางช้าง
(ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ สมรสกับนางไฉ่ แซ่เอ็ง เมื่อ พ.ศ. 2475 ไม่มีบุตร-ธิดา มีบุตรบุญธรรม 1 คน คือคุณตำรวจ คริยานนท์ ต่อมาเมื่อเติบโตใหญ่ได้สมรสกับคุณประจักษ์ เอ็มอัม มีบุตร-ธิดาด้วยกัน 3 คน ดังนี้

คุณศิริกาญจน์ (เอ็มอัม) คอนเล็ก (ธิดาคนโต ปัจจุบันอายุ 53 ปี ประกอบอาชีพงานบริษัทเอกชน) สมรสกับคุณสุเมธ คอนเล็ก (ปัจจุบันอายุ 55 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจด้านเครื่องแต่งกาย) มีธิดาด้วยกัน 1 คน คือ คุณอาภากร คอนเล็ก ปัจจุบันอายุ 36 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวด้านอาหาร ณ ประเทศอังกฤษ

คุณสุนทรา (เอ็มอัม) แต่ประเสริฐ (ธิดาคนรอง ปัจจุบันอายุ 50 ปี ประกอบอาชีพงานบริษัทเอกชน) สมรสกับคุณสมนึก แต่ประเสริฐ (ปัจจุบันอายุ 49 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจด้านเครื่องแต่งกาย) มีบุตร - ธิดาด้วยกัน 3 คน คือ

1. คุณกัญญารัตน์ แต่ประเสริฐ ปัจจุบันอายุ 17 ปี
2. คุณณัฐวุฒิ แต่ประเสริฐ ปัจจุบันอายุ 16 ปี กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่
3. คุณธีรวัฒน์ แต่ประเสริฐ ปัจจุบันอายุ 14 ปี กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่

คุณอุดม เอ็มอัม (บุตรคนสุดท้อง ปัจจุบันอายุ 47 ปี ประกอบอาชีพงานบริษัทเอกชน) สมรสกับคุณพัชรี โขยบุตร มีบุตร - ธิดาด้วยกัน 2 คน คือ

1. คุณสุชาพัช เอ็มอัม ปัจจุบันอายุ 22 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 4 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. คุณธีรชัย เอ็มอัม ปัจจุบันอายุ 15 ปี กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.1 รางวัลแห่งเกียรติยศ

เนื่องด้วยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้มีความสามารถด้านดนตรีไทยระดับสูง สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทปี่พาทย์ได้ทุกชนิด ทั้งยังประพันธ์เพลง ขับร้องเพลงไทยได้ ผลิตร้องดนตรีได้และมีความสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์จนประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงมากมายหลายรุ่น ดังนั้นครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงได้รับรางวัลและประกาศเกียรติคุณต่างๆมากมาย ดังนี้

พ.ศ. 2500 ถ้วยรางวัลการแข่งขันปีพาทย์ประชันวงจาก 5 อำเภอ ของจังหวัดนนทบุรี
จัดขึ้นในงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ

พ.ศ. 2515 โล่ที่ระลึกการบรรเลงปีพาทย์งานไหว้ครูของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน

พ.ศ. 2515 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ
เลขที่สมาชิก 1682

พ.ศ. 2518 โล่ที่ระลึกการบรรเลงปีพาทย์ถวายเป็นงานพิธีไหว้ครูของสมาคมสงเคราะห์
สหายศิลปิน จำนวน 2 โล่

พ.ศ. 2519 โล่ที่ระลึกการบรรเลงปีพาทย์ถวายเป็นงานพิธีไหว้ครูของสมาคมสงเคราะห์
สหายศิลปิน จำนวน 2 โล่

พ.ศ. 2520 ถ้วยรางวัลชนะเลิศการแข่งขันในงานพิธีไหว้ครูของสมาคมสหายศิลปิน

พ.ศ. 2521 รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในการร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับวงศิลปากร ในรายการดนตรีไทยพรรณนา ครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. 2521 ได้รับเกียรติบัตรจากกรมศิลปากร ในฐานะผู้สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
อย่างดียิ่ง ยังผลให้ราชการของกรมศิลปากรสำเร็จมาความมุ่งหมายในการจัดรายการดนตรีไทยพรรณนา
ครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ

พ.ศ. 2529 รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในฐานะผู้ฝึกสอนและควบคุมวงอังกะลุงของจังหวัดนนทบุรี ในงานมหกรรมดุริยางค์ไทยประถมนศึกษา
จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2534 รับพระราชทานรางวัลพระสิทธิธาดาทองคำพร้อมใบประกาศเกียรติคุณจาก
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม
ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ไม่ปรากฏ พ.ศ. โล่ที่ระลึกการบรรเลงปีพาทย์งานพิธีไหว้ครูของสมาคมสงเคราะห์ศิลปิน

ไม่ปรากฏ พ.ศ. โล่ที่ระลึกการบรรเลงปีพาทย์งานพิธีไหว้ครูของสมาคมสงเคราะห์ศิลปิน
ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ สนับสนุนโล่ที่ระลึก

2.1.2 ใฝ่รู้ทางด้านดนตรีไทย

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีเชื้อสายทางด้านดนตรีไทยมาแต่กำเนิด โดยบิดาและมารดา
เป็นดุริยางคศิลปิน ประกอบอาชีพทางด้านดนตรีไทยมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้ความชอบ ความใฝ่รู้
ที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีต่อดนตรีไทยจึงเกิดการซึมซับมาตั้งแต่เยาว์และเจริญงอกงามขึ้นเรื่อย
ตามกาลเวลาและวัยวุฒิ โดยศึกษาด้านดนตรีไทยครั้งแรกกับบิดาและมารดา และต่อยอดความรู้

ทางด้านดังกล่าวกับครูพร้อม สุนทรนัฏ ครูกล่อม ณ บางช้าง และ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตามลำดับ

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ระบุไว้ว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้สืบเชื้อสายคนตรีไทยมาจากบรรพบุรุษทั้งฝ่ายตา ยาย และแม่ และฝ่ายปู่ ย่า และพ่อ สามารถเล่นดนตรีไทยได้ตั้งแต่อายุ 9 ปี ได้เรียนฆ้องวงใหญ่ อันเป็นการฝึกพื้นฐานของนักคนตรีไทยจากบิดาและมารดา

พ.ศ. 2466 เมื่ออายุได้ 14 ปี ด้วยใจรักคนตรีไทยเป็นชีวิตจิตใจ ต้องการมีความรู้เพิ่มเติมให้สูงขึ้นจากที่ได้เรียนกับครอบครัว มารดาจึงนำไปฝากเรียนวิชาคนตรีไทยกับครูพร้อม สุนทรนัฏ (บุตรพระยาสุนทรนัฏเทพระบำ) ที่สี่แยกนางเลิ้ง กรุงเทพมหานคร ครูพร้อม เป็นครูที่มีความสามารถเล่นดนตรีได้ทั้งปี่พาทย์ เครื่องสาย เปียโน และออแกน ซึ่งเป็นที่นิยมในสมัยนั้น ครูสกลได้เรียนระนาดเอกและเป็นคนระนาดเอกประจำวงคนตรีบ้านครูพร้อม

ในระหว่างที่เรียนคนตรีอยู่ที่บ้านครูพร้อมนั้น ครูสกลได้เรียนระนาดเอกกับครูกล่อม ณ บางช้าง ควบคู่ไปด้วย ครูกล่อมเป็นนักคนตรีและเป็นครูคนตรีอยู่ในวังสมเด็จ พระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าอภัยวงศ์เดชาวุธ ครูกล่อมเป็นสหทัยคุ้นเคยกับครูพร้อม เนื่องจากครูพร้อมมีงานด้านการสอนคนตรีไทยนอกบ้านมากจึงได้ฝากให้ครูกล่อม มาสอนคนตรีให้กับครูสกลที่บ้านครูพร้อมเสมอ ครูสกลได้ศึกษาวิชาการคนตรีอยู่กับครูพร้อมและครูกล่อมเป็นเวลา 5 ปี

พ.ศ. 2472 เมื่ออายุได้ 30 ปี ได้เข้ามาศึกษาวิชาคนตรีกับท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่บ้านซอยบ้านบาตร กรุงเทพมหานคร ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะได้ถ่ายทอด ชัดเกล้าลักษณะวิธีการบรรเลงคนตรีไทย รวมถึงการประพันธ์เพลงไทย ทั้งสอนให้ครูสกลซึ่งมีพื้นฐานทางด้าน การร้องเพลงไทยให้สามารถร้องและประพันธ์ทางร้องเพลงไทยได้ยอดเยี่ยมอีกด้วย ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้รับรองว่ามีความรู้ความสามารถเทียบเท่าศิลปิน จากกรมศิลปากร

(อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ, 2540: 9-10)

ดังข้อมูลที่ได้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ สามารถยืนยันถึงความใฝ่รู้ในด้านคนตรีของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ที่คงแก่เรียนอย่างไม่หยุดยั้ง จนส่งผลให้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้มีความรู้ระดับสูงทางด้านคนตรีไทยทั้งทักษะ

การบรรเลงและทฤษฎีดนตรี สิ่งที่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถดังกล่าวได้เป็นอย่างดีคือการยกย่องให้มีความรู้เทียบเท่าดุริยางคศิลปิน กรมศิลปากร ทั้งที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาส มิได้รับราชการประจำสังกัดใด

2.1.3 การถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทย

สืบเนื่องจากจิตใจอันใฝ่รู้ใฝ่เรียนทางด้านดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส จนทำให้เกิดจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ใฝ่ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยแก่บุคคลต่างๆ โดยดำเนินการสอน ณ สถานที่พักอาศัยของตน โดยเริ่มสอนตั้งแต่ตนอยู่ในวัยหนุ่มจนถึงวัยชราด้วยความมุ่งมั่นถ่ายทอดความรู้เสมอมา

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาส ระบุว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ได้เริ่มถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ศิษย์ตั้งแต่อายุ 19 ปี โดยช่วยมารดาของท่านสอนดนตรีไทย เมื่ออายุได้ 25 ปี ได้สืบทอดการเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยจากมารดาและเริ่มรับศิษย์เข้ามาเรียนที่บ้านซึ่งศิษย์ของครูสกลส่วนมากเป็นบุตรหลานของหัวหน้าวงดนตรีไทยหรือนักดนตรีไทยที่รู้จัก รักและเคารพในความสามารถของครูสกล นอกจากนั้นเป็นผู้ที่มีใจรักในศิลปะดนตรีไทยก็ขอเข้ามาเป็นศิษย์ สามารถพักกินนอนที่บ้านครูสกล โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ บางคนอยู่นานกว่า 30 ปี มีศิษย์ที่เข้ามาศึกษามีทุกระดับอายุตั้งแต่ 10 ปี เป็นต้นไป ครูสกลมีศิษย์ทั้งหมดกว่า 400 คน และได้จกรายชื่อศิษย์ของตนทุกคนไว้ในสมุดบันทึก (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาส, 2540: 10-11)

นอกจากนี้ครูสำราญ ดุริยานนท์ ได้กล่าวถึงระยะเวลาในการถ่ายทอดศิลปะดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาสให้แก่ศิษย์ว่า

ป่าเองก็อยู่กับพ่อมาตั้งแต่เด็กๆ เข้ามาอยู่บ้านพ่อก็เห็นศิษย์มีเต็มบ้านแล้ว ชุดหนึ่งรุ่นหนึ่งซัก 20-30 คนได้ พ่อสอนมานานมาก ตั้งแต่อายุซักเท่าไรห้าก็จำไม่ค่อยได้แล้ว แต่ป่าเรียนร้องกับพ่อ ออกงานนุ่งงานนี้มาก็ 50 ปี ได้แล้วนะ คิดดูพ่อก็ต้องสอนมากกว่า 50 ปีแน่ๆ นามมัยละลูก ป่าก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงของแต่ละรุ่นไปเรื่อย ศิษย์นี้มากหน้าหลายตา มาจากหลายจังหวัด สุพรรณฯบ้าง นครปฐมบ้าง ทางละแวกเทราก็มี มากินนอนอยู่ในบ้านทุกอย่างฟรี พ่อไม่เคยเก็บเงินเก็บทองเลย ซักบาท ให้ความรู้โดยไม่ได้คิดเงิน แถมบ้านก็ให้อยู่ฟรีอีก ศิษย์ทุกคนจะรักพ่อมากจริงๆ พ่อจะจคนนะ จะชอบจดชื่อศิษย์ว่าชื่ออะไร อยู่รุ่นไหน เข้ามาบ้านช่วงไหน มีนะ จดไว้เป็นเล่มเลย แต่ตอนนี้หาไม่เจอแล้ว ตั้งแต่หน้าท่วมเมื่อครั้งที่แล้วเนี่ย

ข่าวของเสียหายไปเยอะเลย บางอย่างก็หาไม่เจอ เคยนับๆดูศิษย์พ่อ เอาแค่ว่าเห็น
จดในเล่มนะ โท 400-500 คน เห็นจะได้
(สำรวจ คุรียนนท์, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2556)

จากหลักฐานทั้ง 2 แหล่ง อันประกอบไปด้วยหลักฐานทางเอกสารและหลักฐานข้อมูล
สัมภาษณ์ พบว่า นอกจากบทบาทผู้เผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทยด้วยวิธีการสอนและบรรเลงแล้ว
ยังพบว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ที่มีจิตเมตตาต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน
ที่ยังให้ความเอาใจใส่แก่ศิษย์อีกประการ

ในด้านการดำเนินการสอนของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นไปในลักษณะการให้ความรู้และ
สอดแทรกการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัย โดยปราศจากค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ซึ่งจะสอนตั้งแต่เช้าจนถึง
กลางคืน ครูสกลจะปลุกฝังให้ศิษย์ มีความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะให้เกิดความเกื้อกูลซึ่งกัน
และกัน ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงเป็นศิษย์ขยันขันแข็งทั้งการบรรเลงและจิตใจ นอกจากนี้ครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ ยังเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ไม่ปิดกั้นการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของศิษย์ ในทางกลับกัน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กลับยินดีและส่งเสริมให้ศิษย์ส่งสมความรู้ทั้งที่อาจมิได้เรียนกับตน

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ระบุว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เลี้ยงดูศิษย์เช่นลูกหลานสอนวิชาดนตรีให้เป็นวิทยาทาน
ไม่เคยคิดค่าจ้างหรือค่าตอบแทนแต่อย่างใด ท่านทำเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอ ท่านมิได้สอน
แต่วิชาการดนตรีเพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังได้ปลุกฝังวินัยในการอยู่ร่วมกัน
ความขยันหมั่นเพียร การเกื้อกูลกันและกิริยามารยาทพร้อมไปด้วยศิษย์ของท่านทุกคน
ต้องเรียนอย่างจริงจัง ทุกคนต้องตื่นประมาณตีสี่ และเริ่มลงมือซ้อม เรียกว่าเป็นการ
ได้มือและหลังจากรับประทานอาหารเช้าเรียบร้อยแล้วจึงจะซ้อมวงไปจนถึงเที่ยงวัน
เริ่มเรียนอีกครั้ง เวลาบ่ายสองโมงจนถึงหกโมงเย็นหยุดวันพระเพียงวันเดียว

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้อุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ และสติปัญญาในการสอน
อบรมศิษย์ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม ปกครองศิษย์อย่างลูกหลาน
ให้ความรัก ความเมตตา ศิษย์ส่วนใหญ่ จะพักอยู่ที่บ้านของครูสกล มีอาหาร
ให้รับประทานวันละ 2 เวลา และจ่ายค่าขนมรายวันให้แก่ศิษย์อีกด้วย ศิษย์คนใด
พอมีวิชาความรู้ ก็จะไปฝึกงาน โดยเล่นดนตรีตามงานเทศกาล งานพิธีต่างๆ
ที่ครูสกลรับไว้ เพื่อฝึกให้มีความชำนาญ ศิษย์คนใดมีอายุเข้าเกณฑ์เรียนหนังสือ
ก็ส่งเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ศิษย์คนใดมีความสามารถประกอบอาชีพ

เองได้ ก็กลับไปประกอบอาชีพด้านดนตรีไทยตามความพอใจของตนเอง บางคนจัดตั้งวงดนตรีของตนเอง ครูสกลก็ให้คำแนะนำช่วยเหลือจนประสบความสำเร็จ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้มีความสามารถอย่างมากในการสนับสนุนให้ศิษย์ มีความรู้ความสามารถในด้านการดนตรียิ่งขึ้นไป โดยไม่เกรงว่าจะมีความรู้เหนือตน ศิษย์คนใดต้องการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยเพิ่มนอกเหนือจากครูสกล ครูสกล ก็จะพาไปแนะนำฝากตัวเข้าเรียนดนตรีที่บ้านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในระยะหลังเมื่อครูสิ้นไปแล้ว ครูสกลยังไม่ละความพยายามที่จะส่งเสริมศิษย์ให้ได้รับความรู้ ความก้าวหน้า โดยได้ให้ครูบุญยงค์ เกตุคง ซึ่งเป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะท่านหนึ่งที่มีชื่อเสียงมากมาช่วยแนะนำ สืบทอดต่อไป

(อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ, 2540: 10-11)

ด้วยความมานะ อุทิศตนของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งปรารถนาดีต่อศิษย์ทุกคน ยังผลให้ศิษย์ครูสกลได้เข้ารับราชการในหน่วยงานต่างๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกรมศิลปากร กองดุริยางค์ทหารเรือ กองดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารบก กองการสังคีต กรุงเทพมหานคร เช่น ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ดุริยางคศิลป์บัณฑิต สำนักการสังคีต กรมศิลปากร ครูละมุล เพื่อกทองคำ ดุริยางคศิลป์บัณฑิตดุริยางค์ทหารอากาศ ครูกัญญา โรหิตาจล คีตดุริยางค์สังคีต สำนักการสังคีต กรมศิลปากร ครูชาติรี อบนวล ดุริยางคศิลป์บัณฑิตกองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.1.4 บทเพลงที่ประพันธ์และความสามารถในการขับร้องเพลงไทย

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ไม่เพียงแต่เป็นดุริยางคศิลป์บัณฑิตที่มีฝีมือเป็นเลิศเท่านั้น หากแต่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังสามารถประพันธ์เพลงไทยได้ โดยศึกษาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผลงานการประพันธ์เพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เช่น

เพลงแขกยามดึก เถา

เพลงแขกตะเร็กแต๊ก เถา

เพลงพันธุ์ฝรั่ง เถา (ประพันธ์เฉพาะเที่ยวเปลี่ยนสำเนียงฝรั่ง)

นอกจากนี้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการขับร้องเพลงไทย โดยได้ศึกษาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ทำการถ่ายทอด

ความรู้ที่ได้รับต่อไปยังศิษย์ จนผลิตศิษย์ผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านดังกล่าว คร่ำหวอดในวงการดนตรีไทย เช่น ครูกำัญญา โรหิตาจล ครูนิรมล นุชทรัพย์ เป็นต้น

2.1.5 การผลิตเครื่องดนตรีไทย

ด้านการผลิตเครื่องดนตรีไทยถือได้ว่าเป็นอีกความถนัดหนึ่งของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ซึ่งกล่าวได้ว่าความสามารถดังกล่าวมาจากพรสวรรค์และพรแสวงของครูสกล แก้วเพ็ญภาส เนื่องจากมิเคยได้ศึกษาจากครูท่านใดโดยตรง หากแต่แสวงหาความรู้เรื่องดังกล่าวโดยการศึกษาด้วยตนเอง ทั้งอาจสังเกตวิธีการจากผู้อื่นบ้าง ลองผิดลองถูกเองบ้าง จนท้ายสุดความพยายามของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ก็เป็นผล ทำให้ครูสกล แก้วเพ็ญภาส สามารถผลิตเครื่องดนตรีชนิดต่างๆด้วยตนเอง

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาส ระบุไว้ว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานช่างฝีมือเครื่องดนตรีที่ครูสกลทำขึ้น เป็นความสามารถเฉพาะตัว คิดทำขึ้นได้จากการสังเกตและขอคำแนะนำจากช่างทำเครื่องดนตรีที่รู้จักคุ้นเคย เริ่มต้นจากการซ่อมเครื่องดนตรีที่มีอยู่เดิมและได้ศึกษาหาความรู้ส่วนประกอบของรูปทรงสามารถกำหนดสัดส่วนที่เป็นมาตรฐานได้อย่างดีเยี่ยม เครื่องดนตรีที่ครูสกลผลิตขึ้นนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพทั้งในด้านเสียงและรูปทรง ครูสกลได้ผลิตขึ้นใช้ในวงดนตรีของตนเองและจำหน่ายเผยแพร่ไปตามวงดนตรีคณะต่างๆทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เครื่องดนตรีที่ครูสกลผลิตขึ้นและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ ผืนระนาดเอกและผืนระนาดทุ้ม ทำด้วยไม้ไผ่บง ปัจจุบันใช้ไม้ชิงชัน ชูดหุ่นกลองและขึ้นหนังหน้ากลองทุกชนิด เช่น ตะโพน เบิ่งมวง เป็นต้น อังกะลุงทำด้วยไม้ไผ่ลาย เครื่องดนตรีชนิดนี้ได้เคยนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานมหกรรมศิลปประดิษฐ์ไทย ประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2529 จำนวน 1 ชุด

(อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาส, 2540: 12)

นอกจากนี้ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดกลวิธีการผลิตอังกะลุงและเป็นผู้สืบทอดการผลิตเครื่องดนตรีดังกล่าวจนถึงปัจจุบันกล่าวถึงการผลิตอังกะลุงของครูสกล แก้วเพ็ญภาสว่า

อาทลจะสอนตลอดเรื่องงานช่างด้านดนตรี นอกเหนือจากการต่อเพลงปกติถ้าว่างๆก็จะเริ่มทำพวกนี้เย็บเครื่อง ดูแลความสะอาดเครื่อง ถ้าชำรุดตรงไหนก็เอา

มาซ่อม พวกศิษย์ที่สนใจก็จะมาช่วย อากจะไม่บังคับใคร ถ้าสนใจจริงๆก็สอนไม่เคยปิดบังเลย อย่างครูเองเรียนการทำอังกะลุงมาจากอากเยอะ ถือเป็นอังกะลุงคุณภาพเลยละ ฝีมืออากกลายเป็นที่ยอมรับ ในจังหวัดนนฯ จะรู้จักกันหมด งานละเอียด จะมาทำส่งๆนี้ไม่ได้เลย จะสอนตลอด ต้องพิถีพิถัน ไม้ก็ต้องขัดไม่ให้มีเสี้ยน แม้กระทั่งสีที่ทาเนี่ยก็ต้องให้เสมอกัน การเลือกไม้ไผ่ต้องดูยังไงจะบอกหมด ทำส่งข้างนอกด้วย ใช้เองด้วย จะมีทำให้โรงเรียนทั่วไป ส่งขายที่เวียงฯ ทุกวันนี้ครูก็ยังทำอังกะลุงขายนะ ได้วิชาจากอากนี่แหละ เป็นอีกหนึ่งอาชีพด้วย ลีวที่อากให้ครูยังเก็บไว้อยู่เลย แต่ก่อนเอามาใช้งาน ใช้ถากไม้ แต่ตอนนี้ใช้ไม่ค่อยได้แล้ว ใบบิดมันเริ่มลึกลงด้วย เลยเก็บไว้เป็นที่ระลึก ไว้บูชา เป็นขวัญกำลังใจ (ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ , สัมภาษณ์ , 25 เมษายน 2556)

ภาพที่ 6 ลีวที่ใช้ในการเหลาไม้ไผ่ทำอังกะลุงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ซึ่งได้มอบให้ครูไสยาสน์เพื่อเป็นผู้สืบสานงานด้านการทำอังกะลุง
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2556)

จะเห็นได้ว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการผลิตเครื่องดนตรีไทยอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอังกะลุง ซึ่งการที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีโอกาสได้สร้างทูลเกล้าถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถือได้ว่าเป็นเครื่องยืนยันถึงคุณภาพอังกะลุงโดยฝีมือครูสกล แก้วเพ็ญกาศได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นผู้มอบอาชีพทางการผลิตอังกะลุงให้แก่ศิษย์เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

2.1.6 เป็นผู้อ่านโองการให้วีครุคนตรีไทย

ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะจัดการให้วีครุประจำปีที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ โดยที่แต่เดิมนั้น ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ได้เชิญครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาเป็นผู้อ่านโองการ และมีโอกาสได้รับมอบโองการจากครูหลวงประดิษฐไพเราะให้เป็นผู้ที่สามารถดำเนินพิธีการให้วีครุในแง่ของการเป็นผู้อ่านโองการต่อไป

ถึงแม้ว่าครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่กระนั้นครูสกล ก็ยังคงเชิญครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้เป็นผู้อ่านโองการให้วีครุอยู่เสมอ แสดงให้เห็นถึงความเคารพที่มีต่อครูของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ถึงครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ภายหลังจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สิ้นแล้ว ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ยังก็คงเชิญครูผู้อาวุโสกว่ามาอ่านโองการให้เสมอ ท่านผู้นั้นคือ ครูสอน วงษ์อ่อง เมื่อครูสกล แก้วเพ็ญภาศ อายุได้ 50 ปี จึงเริ่มอ่านโองการให้วีครุเอง

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ระบุว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ได้จัดทำพิธีให้วีครุคนตรีไทยที่บ้านเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ศิษย์และผู้สอน ครูสกล ได้เชิญท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาประกอบพิธีกรรมให้ ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะจึงทำพิธีครอบครู ให้ครูสกลสืบทอดการเป็นผู้อ่านโองการทำพิธีให้วีครุเมื่อครูสกลอายุได้ 40 ปี

เมื่อสิ้นท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะแล้ว ครูสกลยังไม่ได้เป็นผู้อ่านโองการให้วีครุเอง ได้เชิญครูสอน วงษ์อ่อง ครูคนตรีอาวุโสที่เคารพนับถือมากท่านหนึ่งมาทำพิธีให้วีครุให้ ความทราบถึงพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ก็เสด็จมาร่วมพิธีให้วีครุที่บ้านครูสกลหลายครั้ง

ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ เริ่มเป็นผู้อ่านโองการให้วีครุเองเมื่ออายุ 50 ปี นอกจากจะทำพิธีให้วีครุที่บ้านแล้วยังไปทำพิธีให้วีครุให้แก่ศิษย์ที่เป็นหัวหน้าวงดนตรีและวงดนตรีไทยอื่นๆที่เคารพนับถือครูสกลทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เช่น โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ บ้านนายสวัสดิ์ (ระยอง) บ้านนายสมพร (นครปฐม) เป็นต้น

เงินค่าก่านเพื่อบูชาครูปีพาศย์ที่ได้รับนั้นครูสกลจะนำไปทำบุญและช่วยเหลือศิษย์ที่ได้รับความเดือดร้อน

(อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญภาศ, 2540: 12-13)

ภาพที่ 7 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้อ่าน โองการไหว้ครูดนตรีไทย โดยได้รับการครอบครูจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย คุริยานนท์)

2.1.7 เป็นผู้เผยแพร่ดนตรีไทย

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่ดนตรีไทย ด้วยความที่เป็นผู้มีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อศิษย์และสร้างศิษย์ให้เป็นนักดนตรีไทยที่มีคุณภาพทั้งยังเป็นพลเมืองดีของสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของบุคคลภายนอก หน่วยงานราชการต่างๆ จึงได้เรียนเชิญให้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้นำในการเผยแพร่ดนตรีไทย

จากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ระบุว่า

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้รับเชิญจากจังหวัดนนทบุรีให้เป็นผู้ฝึกสอนและควบคุมวงอังกะลุงนักเรียนระดับประถมศึกษาของจังหวัดนนทบุรีเพื่อจัดแสดงอังกะลุงในงานมหกรรมศิลปะครियाงค์ไทย ประถมศึกษาของจังหวัดนนทบุรี ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2529 มีนักเรียนเข้ารับการฝึกหัดเป็นจำนวนเกือบพันคนจากโรงเรียนประถมทั่วจังหวัดนนทบุรี จัดแสดงเป็นรอบหารายได้ช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้กราบทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานเปิดงานเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2529 ในการนี้ ได้พระราชทานของที่ระลึกแก่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ผู้ควบคุมวงอังกะลุงด้วย

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้รับเชิญจากกรมศิลปากรให้ร่วมบรรเลงดนตรีไทย ในรายการดนตรีไทยพรรณนาครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2521 โดยวงดนตรีของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ บรรเลง ประกอบ ครูเทียบ คงลายทอง เต๋ยวปี ครูบุญยงค์ เกตุคง เต๋ยวระนาดเอก เพลงม้าย่อง และในโอกาสนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานของที่ระลึกแก่ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ และกรมศิลปากรได้มอบเกียรติบัตรให้ไว้เป็นสำคัญ (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ, 2540: 13)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า งานสำคัญที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ดนตรีไทย มีด้วยกัน 2 งาน คือ

- เป็นผู้ฝึกสอนและควบคุมวงอังกะลุงในงานมหกรรมศิลปประดิษฐ์ไทย ประถมศึกษา ของจังหวัดนนทบุรี ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2529
- กรมศิลปากร เชิญครูสกล แก้วเพ็ญกาศ บรรเลงดนตรีไทยในงานดนตรีไทยพรรณนา ครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ

ตลอดชีวิตบนเส้นทางสายดนตรีของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ของผู้เป็นครู และผู้เผยแพร่ดนตรีไทยอย่างสมบูรณ์ ทั้งผลิตศิษย์ที่มีทั้งฝีมือและความดีควบคู่กัน ทั้งเป็นผู้นำในการเผยแพร่ดนตรีไทยยังสถานที่ต่างๆ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างไม่ปิดบัง จึงกล่าวได้อย่างสนิทใจได้ว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นครูผู้ประเสริฐ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2540 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชทานเพลิงศพ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ ฌาปนสถานวัดพิบูลเงิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วันอังคารที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540 (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ, 2540: 13-14)

ภาพที่ 8 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชทานเพลิงศพ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ณ ฌาปนสถานวัดพิบูลเงิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
วันอังคารที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540
(ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ภาพที่ 9 บรรยากาศภายในงานพระราชทานเพลิงศพครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ณ วัดพิบูลเงิน (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ภาพที่ 10 ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
(ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ภาพที่ 11 ลูก หลาน ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากครูสำรวย ดุริยานนท์)

ภาพที่ 12 โกรฐบรรจ้อัฐิครุสกล แก้วเพ็ญกาศ
ณ กุฏิพระสงฆ์ (ญาติและศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 13 แผ่นหินอ่อนบรรจ้อัฐิสลักชื่อครุสกล แก้วเพ็ญกาศ
ณ กุฏิพระสงฆ์ (ญาติและศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 14 แผ่นหินอ่อนบรรจุอัฐิสลักชื่อแม่ไต้ แก้วเพ็ญกาศ ภรรยาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ณ ภูมิจิตสงฆ์ (ญาติและศิษย์สร้างถวาย) วัดพิบูลเงิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

2.1.8 บุคลิกภาพของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

บุคลิกภาพ เป็นลักษณะเฉพาะที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นตัวตนอันเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้หิบบกประเด็นดังกล่าวมาเรียบเรียง เพื่อให้เห็นภาพความเป็นตัวตนของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยที่ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการแต่งกาย

ด้านกิริยา มารยาท และ การพูด

ด้านบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทย

ด้านการเลี้ยงดูบุตร

2.1.8.1 ด้านการแต่งกาย

การแต่งกายของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ แบบทางการและไม่เป็นทางการ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ การแต่งกายสำหรับอยู่บ้านกับการแต่งกายสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขณะอยู่ที่บ้านนั้นครูสกลจะนุ่งโจร่ง ไม่ใส่เสื้อ ผ้าขาวม้าพาดบ่า หรืออาจสวมใส่เสื้อคอกลมสีขาวกับกางเกงแพร ส่วนการแต่งกายยามทำกิจกรรม ครูสกลจะใส่เสื้อเชิ้ตสีพื้น อาจเป็นสีขาวบ้าง

หรือสีเทาบ้าง จะมีสีอื่นๆเพียงสีเดียว ไม่นิยมเสื้อเป็นลวดลายต่างๆ กางเกงสแลคขาวยาวสีดำ สีน้ำตาล หรือสีกรมท่า แต่งกายทับใน สุภาพเรียบร้อย นอกจากนี้ลักษณะการแต่งกายดังกล่าว ครูสกลยังได้ปลูกฝังให้ศิษย์ปฏิบัติตามยามเมื่อบรรเลงดนตรีไทยในงานภายนอกต่างๆด้วย ศิษย์ผู้ไปร่วมการบรรเลงทุกคน อยู่ในเขตสีขาว กางเกงสแลคสีดำ อาจมีการผูกเนคไทพร้อมด้วยในกรณีที่เป็งานทางการ จุดดังกล่าวนี้ ผู้คนในงานนั้นๆต่างชื่นชมในความเป็นระเบียบเรียบร้อยของวงดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญภาส เสมอมา

จากการสัมภาษณ์ครูตำรวจ คุรียานนท์ ธิदानุธรรมของครูสกล แก้วเพ็ญภาส กล่าวว่า
 อยู่บ้านจะนุ่งโสร่ง ไม่ใส่เสื้อ บางทีก็ใส่เสื้อฮาวาย บางทีก็นุ่งกางเกงแพรร
 ใครมาบ้านถึงจะสวมเสื้อ ออกไปข้างนอกจะเป็นเสื้อสีขาว สีเทาๆชอบมากเลยใส่บ่อย
 กางเกงก็เป็นสแลคสีดำนะ บางทีพ่อก็กี่ใส่สีน้ำตาล แต่ถ้าบรรเลงเนี่ย พ่อจะให้ใส่เสื้อสี
 ขาวหมดเลย คนในงานเข้ามาถามอยู่กรมศิลป์เปล่า ด้วยความที่เค้าคงเห็นว่าเรียบร้อย
 เราก็ตอบว่าไม่ใช่ค่ะ อยู่บางใหญ่ พ่อบอกว่าต้องให้เกียรติเจ้าภาพ จะแต่งตัวเรียบร้อย
 เนียบเลย ทรงผมก็เรียบร้อย จะ ไลข้าง ขาวสามด้านเลย บางทีต้องผูกไทด้วยนะ
 พ่อจะเน้นให้เรียบร้อย

(ตำรวจ คุรียานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

นอกจากนี้ครูชาติรี อบนวล ศิษย์คนสนิทของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ผู้ซึ่งมีความใกล้ชิด
 กับครูสกล กล่าวว่า

ก่อนที่อยู่มาไปงานไปการจะงานศพหรืองานมงคล งานบวช
 อะไรก็แล้วแต่ ครูเนี่ยจะให้ศิษย์แต่งตัวให้เรียบร้อย ทุกงานจะเป็นงานบวชอะไร
 ก็แล้วแต่ ต้องให้ใส่ชุดขาว แล้วตัวครูเองก็ใส่เสื้อขาว เวลาไปงานไปธุระอะไร
 อย่างเนี่ย พวกศิษย์เนี่ย หนึ่งเสื้อจะต้องสะอาด กลีบเสื้อต้อง โง้งเลย
 ตอนตัวครูเองเป็นหนุ่มๆรุ่นๆเนี่ย บางครั้งต้องผูกไทด้วย ถ้างานศพต้องเป็นเสื้อขาว
 ผูกไทดำ จะเป็นแขนสั้นก็ได้แขนยาวก็ได้ แต่ต้องเป็นสีขาว แล้วตัวครูสกลเอง
 กี่ใส่เสื้อขาวเหมือนกันไม่ว่าจะไปไหนต้องนุ่งทับใน กางเกงทับเสื้อ
 บุคลิกจะแต่งตัวอย่างนี้ เรียบร้อย จะต้องเป็นกางเกงสีดำ มาเปลี่ยนอยู่พักหนึ่ง
 ถ้าไม่สีดำก็สีน้ำตาล สแลคนะนะ สีน้ำเงินก็ได้ ต้องเรียบๆ ถ้าออกไปธุระโดยไม่มี
 งานก็จะเป็นสีพื้น ลายดอกลายอะไรนี้จะไม่ มี โดยมากจะสีขาวหรือสีเทา

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 15 เสื้อเชิ้ตสีขาวแบบที่ 1 ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 16 เสื้อเชิ้ตแบบที่ 2 ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

2.1.8.2 ด้านกิริยา มารยาท และการพูด

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ที่มีกิริยา มารยาท และการพูดการจาที่เรียบร้อย โดยปกติแล้ว บุคลิกโดยรวมครูจะดูสุขุม แต่ในบางกรณีก็อาจมีอารมณ์ขันบ้าง การยืน การนั่ง ล้วนแต่สำรวมทั้งสิ้น กล่าวคือ ครูจะยืนตัวตรงเสมอ ครูส่งท่าเผยไม่ว่าจะทำกิจใดๆก็ตาม นิยมนั่งขัดสมาธิ เป็นผู้มีความแคล่วคล่อง กระฉับกระเฉง ครูไม่ดูขณะที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ แต่อาจมีท้วงติงบ้างหากศิษย์บรรเลงไม่ถูกต้อง ครูเป็นผู้ที่เน้นย้ำเรื่องมารยาทในขณะที่บรรเลงดนตรีอย่างมาก ด้วยความที่ครูไม่ค่อยดูแลจะใช้วิธีการพรีาสอน ความกลัวจึงไม่เป็นปัจจัยของศิษย์ที่มีต่อครูสกลแต่กลับกลายเป็นความเกรงใจเกรงในบารมีของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงทำให้ศิษย์ทุกคนรักและเคารพครูเป็นอย่างมาก ดังที่ครูสำรวจศิษยานุศิษย์ กล่าวว่า

พ่อสุภาพ ท่านสุภาพมาก จะเรียบร้อย เวลาเข้าเครื่องแล้วจะไปไหนไม่ได้ เข้าห้องน้ำระหว่างบรรเลงอยู่ไม่ได้เลย คนร้องครูจะไม่ค่อยดูนะ แต่คนเครื่องนี้ ครูจะเข้มงวดหน่อย ถ้าเวลาว่างๆเนี่ย พ่อจะมาเล่าเรื่องตลกให้ฟังนะ ท่านอารมณ์ดี เวลาขึ้นนี่พ่อจะตัวตรงเป๊ะเลย ท่านร่างเล็ก คล่องแคล่ว เวลาไปงานเนี่ย สังเกตได้เลย พ่อจะทานข้าวเร็ว แต่สุภาพเรียบร้อยนะ เพียงแต่กินได้เร็ว เพื่อแบบว่าจะได้ไปทำอะไรอย่างอื่นได้ต่อ ท่านจะไม่ชักช้า เดินเร็ว เดินทนด้วย ไปเสาชิงช้า ไปเวียงฯอะไรอย่างเนี่ย สามล้อก็มี แต่ท่านเดิน เดินเก่งมาก เหมือนออกกำลังกายไปด้วย ชอบออกกำลัง ไม่อ้วน ชอบนั่งขัดสมาธิตลอดนะ แบบสบายๆ จะชอบดื่มน้ำชา จะมีสำรับวางข้างๆเวลาท่านนั่งตลอด (สำรวจ ศิษยานุศิษย์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

นอกจากนี้ครูกัญญา โรหิตาจล และ ครูถาวร รักษาพงษ์ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึง กิริยา มารยาท และการพูดของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ตามลำดับว่า “พ่อเรียบร้อย รักศิษย์มาก รักเราเหมือนกับเป็นลูกแท้ๆ เลย ใจดี ไม่ค่อยดุครูเลย เป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพนับถือ บางครั้งถ้าพ่อดูบ้างเนี่ยจะมีเหตุผล ไม่ใช่ดูอยู่รำไป ศิษย์ก็จะฟัง ศิษย์ทุกคนนี้รักพ่อมากๆ” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ท่านเรียบร้อย ท่านใจดี แต่ก็มีดุบ้าง ถ้าศิษย์ออกนอกกลุ่มนอกทางกินเหล้า เมายา เนี่ยท่านดูแล หรือถ้าบรรเลงอยู่สูบบุหรี่ขึ้นมาท่านดูแล ท่านไม่ชอบให้เสียมารยาท ท่านเน้นมากเลย ถ้าตีผิดเพี้ยน อย่างถ้าอยู่ในครีวเนี่ยท่านจะตะ โทนออกมาเลยว่า เอ๊ย ลูกนี้ไม่ใช่ นะ หรือ แอ๊ะ อะไรแบบเนี่ย โดยมากท่านจะไม่ดุ แต่ดูน่าเกรงขาม ศิษย์จะเกรง ศิษย์จะกลัว เอาแค่มองอย่างเดียวเนี่ย หยุคเลย แต่ท่านไม่ค่อยจะดุออกมานะ

แต่เหมือนบารมีท่านนะ แคมองอย่างเดียว ศิษย์ก็กลัวเลย เวลาถ้าไปงานอย่างเนี่ย
ถ้าจะเรียกรวมศิษย์ ครูจะตีตะ โพนคัง ดิงๆๆๆ ศิษย์จะรู้ตัวเองเลยว่าครูเรียกแล้ว
(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

2.1.8.3 ด้านบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทย

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 คน ได้ความดังนี้

ครูสำรวย ดุริยานนท์ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
นั่งสง่ามาก ตีระนาดสวย หน้าก็จะยิ้ม คล้ายๆมีความสุขกับการบรรเลง
เราก็ไปไหนไปด้วย ไปตีจังหวะ นั่งใกล้ๆ ตอนนั้นร้องกันสองคนไม่มีเครื่องขยาย
กับกัญญาเค้านี้แหละ เขย่าอังกะลุงด้วย พ่อทำอังกะลุงได้ด้วยนะ ส่งเว็จนครเกษม
สมัยก่อนสำหรับนั่ง 450 บาท เคี้ยวนี้เป็นหมื่นเลย ท่านได้ทุกอย่างนะ
(สำรวย ดุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูสำรวย ดุริยานนท์ พบว่า บุคลิกของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ในขณะที่บรรเลงดนตรีไทยมีความสง่าและมีความรู้สึกร่วมในการบรรเลงดนตรีด้วยการแสดงออก
ทางสีหน้า

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“พ่อหลังตรงเลยละ แลดูแล้วสง่ามาก ยิ่งมือไม่เหนียว โห จับไม้สวย เสียงระนาดก็ดีนะ ฟังเพลินเลย
ศิษย์นี่ก็ต้องนั่งแบบนี้ ใครจะมาหลังค่อมนี้ไม่ได้ พ่อจะสอนเรื่องนี้ประจำ” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์,
26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูกัญญา โรหิตาจล พบว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถ่ายทอดบุคลิก
ในขณะที่บรรเลงดนตรีไทยที่ดียังศิษย์ เช่น นั่งหลังตรง เป็นต้น

ครูชาติรี ออบนวล กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
คือเวลาบรรเลง คือ ท่านจะนั่งสวย การนั่ง การจับไม้จะแน่นหมด
แน่นให้ศิษย์ด้วย ต้องนั่งฝั่งผาย นั่งหลังโกงจะไม่ได้ ถึงจะไม่บรรเลง ถ้าอยู่ในวงก็จะต้อง
นั่งตัวตรง คือคนที่ไม่ได้เล่นแต่อยู่ในวงเนี่ย ก็จะต้องเรียบร้อยด้วย เวลาตัวท่านจะหยิบ

เครื่องมืออะไรดีเนี่ย บางครั้งไปงานคนทั่วไปห้องน้ำ สมมุติเนี่ย ก็จะมาตีทุ่มแทน
ท่านจะนั่งสวยมาก

(ชาตรี อบนวล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูชาตรี อบนวล พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถ่ายทอดบุคลิกภาพ
ในการนั่งแก่ศิษย์ที่แม่มีได้ทำการบรรเลงด้วย

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“โห สวยมาก นั่งนี่นั่งเลย เราไม่ได้อย่างแกหรอก แต่เรานี้ก็พลอยดูแก่เป็นแบบอย่าง ทำตาม สวยมาก
จับไม่สวย” (ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูทเม็น นุชทรัพย์ พบว่า ศิษย์สังเกตบุคลิกในการนั่งบรรเลงดนตรีของ
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม เช่น ท่าทางขณะบรรเลงดนตรี เป็นต้น

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“นั่งตีระนาดสวย ท่านจะไม่นั่งชิวระนาดมาก จะนั่งห่างหน่อยๆ ตีระนาด เสียงดี มือนี้สวยมาก
จับเป็นแบบปากหงส์เลย เป็นต้นแบบให้ศิษย์” (ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูถวิล รักษาวงษ์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับไม้ระนาดในลักษณะ
“ปากไก่” หรือบางกรณีกล่าวกันในลักษณะภาษาพูดว่า “ปากหงส์”

ครูสมชาญ บุญเกิด กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า
“ท่านจับไม้สวยมาก เสียงระนาดใส กลอนลงฝืนระนาดของท่านเนี่ย เรียกได้ว่าเยี่ยมเลยอะ สูดยอด
กลอนดี ทางดีมาก เวลามองท่านตีแล้วเราก็อเพลินตา ไปด้วย คือท่านดูสง่าไง สง่าทั้งท่าทาง
ทั้งเสียงระนาด” (สมชาญ บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาญ บุญเกิด พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ดำเนินกลอนระนาด
ในการลงฝืนได้ดี ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือ บุคลิกดูสง่าตาม

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “โห ท่านนั่งตัวตรง ทำท่านสวยมาก จับไม้ค้ำว่า มือเท่ากันเป๊ะเลย เสียงออกมากังวาน เสนาะหู”
 (ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รักษาวงษ์ พบว่า นอกจากบุคลิกในบรรเลงดนตรีแล้วนั้น ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังให้ความสนใจต่อคุณภาพของเสียงที่ได้จากการบรรเลง โดยเฉพาะ เรื่องการควบคุมน้ำหนักของมือทั้งสองให้เท่ากัน

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “สง่า ผึ่งผายเลย มือ ไม้นี้สวยมากเลย นั่งสวย ไม่มีหลังงอ หลังตั้ง ทุกเครื่องมือเป็นหมด จะมานั่งหลังงอนี้ ไม่ได้เลยนะ แกจะเน้นเลยแหละ ทำนั่งกับการจับไม้เนี่ย เสียงระนาดท่านนี้จะโปร่ง ฟังสบาย”
 (ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ให้ความสำคัญ ต่อบุคลิกภาพในการบรรเลงเป็นอย่างมาก

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “ทำสวยมาก นั่งสวย ตัวตรง จับไม้ค้ำว่า ตอนที่ผมอยู่ที่บ้านแกไม่ค่อยได้ตีแล้วนะเพราะตอนนั้นแกอายุ เยอะแล้ว น่าจะประมาณ 60 กว่า ได้แล้ว” (ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เรือโทประยูร มุ้ยจีน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีบุคลิกในการบรรเลงดนตรี ที่ดูสง่า สังกะได้อาจจากการนั่งหลังตรง

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “สวย สง่า ท่านเป็นคนที่นั่งนิ่ง จับไม้สวย แต่ตอนสมัยผมท่านอายุมากแล้ว ไม่ค่อยได้บรรเลงเองนะ แต่ท่านเป็นคนแข็งแรง บุคลิกท่านดีมาก” (ไชยชนะ เต๊ะฮ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีบุคลิก ในการบรรเลงดนตรีที่ดูสง่า มีสมาธิในการบรรเลง

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ท่านสง่า คุณภูมิจำนมากเลย นั่งสวย จับไม้สวย ใครๆเห็นก็ว่าท่านบุคลิกดี เวลาท่านตีนั้นะ ตัวจะนิ่งเลย โห คุณแล้วเพลิน ความเป็นผู้นำในตัวท่านนี้ เหมือนกับยังงิอะ เหมือนแบบฉายออกมา ผมคิดว่าใครก็ตามที่ไม่เคยบรรเลงร่วมกับครูมาก่อน ถ้าเห็นครูตี ใจก็จะเกิดความอุ่นใจแล้ว เพราะระนาดเป็นผู้นำวง ัง ณะระนาดคู่ดี บุคลิกดี ก็น่าไว้เนื้อ เชื่อใจ มีความมั่นใจในการบรรเลง

(วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีภาวะความเป็นผู้นำ ในการบรรเลงดนตรี ส่งผลให้ผู้บรรเลงร่วมด้วยเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจ

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “นั่งดีแบบสุขุมมาก จะใช้สมองกับมือ จะไม่วอกแวก นั่งสวย ตัวตรง ท่านจะสอนเลยว่า ต้องนั่งให้ดูสง่า ต้องยึดหลังขึ้น ให้มีราศี ท่านจะพร่ำสอนอยู่เรื่อย เสียงระนาดท่านจะออกนุ่มนวล ก็อ เหมือนกับออกมาจากข้างใน ท่านก็เป็นคนสุขุม นุ่มนวล” (ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ พบว่า บุคลิกในการบรรเลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ แสดงออกผ่านเสียงระนาดและใช้ความคิดพิจารณากลอนเพลงในขณะบรรเลง

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ท่านจะนั่งตัวตรง จับไม้สวยมาก จะไม่หงายมือเลย กว่า สวย ใช้สมาธิในการตี บางทีถ้าใครยังไม่ตื่น ตอนเช้าเนี่ย แกก็จะมาลองระนาดก่อนเลยคนแรก โห การลองระนาดของการเนี่ย ทางดีมาก ไม่เหมือนใครเลย เป้านี้เค้าจำลูกที่ครูสกลลองระนาดได้” (ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูประสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นบุคคลที่มีความขยัน รัรับผิดชอบ ปฏิบัติตนเป็นเยี่ยงอย่างให้แก่ศิษย์

ครูจำเริญ พิมพ์เอก กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า “ท่านสง่า นะ นั่งสวย จับไม้สวย เสียงระนาดเต็ม เพราะเลยละ” (จำเริญ พิมพ์เอก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูจำเริญ พิมพ์เอก พบว่า นอกจากด้วนบุคลิกทางสรีระร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวแล้วนั้น ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ยังคำนึงถึงบุคลิกของเสียงในการบรรเลง อีกประการ ซึ่งเป็นการกล่าวเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ หากคุณภาพเสียงสมบูรณ์ ก็จะยังผลให้บุคลิก ดูน่าเชื่อถือตามไปด้วย ดังนั้นคุณภาพของเสียงในการบรรเลงจึงเปรียบดังบุคลิกอย่างหนึ่ง

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า “นั่งสวย ดีเพราะ ประเภทเพราะ ครุยังค์ยังชมทางพญา โสภที่เนตรดีเลย ที่ครูท่านแต่งท่านปรับอะนะ บอกว่าเพราะ อาจารย์มนตรีก็ชม สังเกตแกแต่งเพลงเพราะๆทั้งนั้น ตามบุคลิกแกเลย เหล้าก็ไม่กิน” (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสาธิต แสงบุญ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีบุคลิกการนั่งที่ดูสง่า ใฝ่ใจ ทั้งบุคลิกภายนอกและบุคลิกภายในที่แสดงออกได้จากการบรรเลงอันไพเราะ

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า “ท่าสวย ดีซัด สะบัดสะเดาะซัด ท่านบอกว่าต้องดีให้เต็มเสียงทุกลูก จับไม้สวย” (เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากการสัมภาษณ์ครูเกษิ วัฒนโยธิน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีความโดดเด่นในการ บรรเลงดนตรีอันเปี่ยมด้วยคุณภาพ มีความชัดเจน

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า “ตอนนั้นท่านไม่ค่อยได้ดีแล้วนะ จะเน้นสอนมากกว่า แต่เห็นตอนลองระนาด ทำทางแบบสง่า ผ่าเผยมาก จับไม้สวย ตัวท่าทรงพอสมควร” (กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จับไม้ระนาด ได้อย่างสวยงาม

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“ดีดี จับไม้สวย หลังตรง ดีเสียงเพราะ” (บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ คำนึงถึงบุคลิกในการบรรเลง และคุณภาพของเสียง

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“แกดีสวย ดีดีมาก ท่าทางดี สุขุม” (ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูชนะ กิมเปี่ยม พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้มีบุคลิกในการบรรเลงด้วยความสุขุม ดูสง่าผ่าเผย

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“ทำนั่งหลังตรง ติระนาดมือคว่ำ สวย ไปงานนี้เสื้อต้องมีคอ ต้องเรียบร้อย” (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะต้องกายด้วยความเรียบร้อย อันเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพอีกทาง

สรุปความได้ว่า เครื่องมือเอกในการบรรเลงดนตรีไทยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ คือ ระนาดเอก ดังนั้นบุคลิกขณะบรรเลงดนตรีของครู ณ ที่นี้ จึงมุ่งเน้นถึงบุคลิกในการบรรเลงระนาดเอกของครูนั่นเอง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปออกได้ 7 ข้อ ดังนี้

1. นั่งหลังตรง
2. บรรเลงดนตรีด้วยความสง่าผ่าเผย
3. มีภาวะความเป็นผู้นำจากการแสดงออกผ่านการบรรเลงดนตรี ส่งผลให้ผู้ร่วมบรรเลงเกิดความไว้วางใจ
4. มีสมาธิในการบรรเลง พร้อมทั้งพิจารณาทางในการบรรเลงให้ออกมาอย่างมีคุณภาพด้วยความสุขุม
5. คุณภาพเสียงในการบรรเลงมีความชัดเจน
6. จับไม้สวยงามในลักษณะ “ปากไก่” คว่ำมือในขณะบรรเลง

7. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยอันเป็นการส่งเสริมบุคลิกไปในทางที่ดี ทั้งยังพำสอนเรื่องดังกล่าว และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้แก่ศิษย์

2.1.8.4 ด้านการเลี้ยงดูบุตร

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีบุตรบุญธรรมเพียงคนเดียวคือ ครูสำรวย คุริยานนท์ ซึ่งครูได้ถ่ายทอดทั้งวิชาด้านดนตรี และวิชาด้านการดำรงชีวิตให้แก่ครูสำรวย ให้เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร มัธยัสถ์ อุตุน โดยเฉพาะเรื่องมารยาทในสังคม ครูสกลท่านจะเน้นจุดนี้มาก หากมารยาทดี ใครเห็นใครก็เอ็นดู ล้วนมีผู้คนรักใคร่ ปราศจากศัตรู ดังคำสัมภาษณ์ที่ครูสำรวย คุริยานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า

พ่อดีมาก ส่งเสียทุกอย่าง ให้วิชาความรู้อยู่ตลอด ก็จะสอนเรื่องชีวิตต่างๆ ให้ฟังด้วย การใช้ชีวิตอะไรอย่างเนี่ย ท่านจะสอนให้ประหยัดด้วยนะ ไม่ค่อยใช้ จะกลับมากินข้าวที่บ้าน เรื่องนี้พ่อเค้าจะเน้น ท่านบอกว่าประหยัดวันนี้มีกินมีใช้ วันหน้า ท่านอยากให้เราสบายในอนาคต มารยาทนี่ก็ด้วย พ่อจะเป็นคนที่มีตรงจุดนี้มาก เกรงใจผู้หลักผู้ใหญ่กว่า ให้ความเคารพ เป็นคนที่นับนอบกับทุกคนไม่ว่าจะเด็กกว่าหรือโตกว่า พ่อจะสอนเรื่องนี้กับตัวป้าเองตลอดเลย พ่อจะคอยสอน เหมือนเป็นเข็มคอยนำทางให้อยู่ตลอด มีอย่างทุกวันนี้ได้ก็เพราะคำสั่งสอนวิชาความรู้ต่างๆที่พ่อให้ รำลึกถึงพระคุณท่านอยู่ตลอด พ่อว่าถ้าเราเป็นคนดีตกน้ำก็ไม่ไหลตกไฟก็ไม่ไหม้ ไปไหนมาไหนคนเค้าก็อยากคบค้าสมาคม

(สำรวย คุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

2.2 ประวัติวัดพิบูลเงิน

ภาพที่ 17 วัดพิบูลเงิน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

วัดพิบูลเงิน สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประมาณ พ.ศ. 2374 ไม่ทราบนามและประวัติผู้สร้าง ต่อมาได้มีคนจีนชื่อ ฮะ ซึ่งเป็นต้นตระกูลโทณวนิกได้ล่องเรือผ่านมาเห็นสภาพวัดเกิดศรัทธาจึงบริจาคทรัพย์ส่วนตัว สร้างอุโบสถขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 ต่อมาประชาชนทั่วไปมักเรียกว่า "วัดพิบูล" วัดแห่งนี้เป็นที่ประดิษฐาน หลวงพ่อพุทธโสธรจำลององค์หนึ่งในประเทศไทย

ภาพที่ 18 ภายในโบสถ์วัดพิบูลเงิน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

2.2.1 วิหารหลวงปู่

วิหารนี้สร้างขึ้นประมาณพุทธศักราช 2421 โดยบรรพบุรุษต้นตระกูล โทณะวณิก ซึ่งล่องเรือมาพักหน้าวัดพิบูลเงินด้วยศรัทธาในพระพุทธศาสนา เห็นว่าวัดนี้ยังไม่มีอุโบสถ จึงได้ถวายสร้างด้วยทุนทรัพย์ของตน เมื่อทางวัดสร้างอุโบสถหลังใหม่ อุโบสถเดิมนี่จึงใช้เป็นวิหารเรียกทั่วไปว่า “วิหารหลวงปู่”

ภาพที่ 19 วิหารหลวงปู่ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ความสัมพันธ์ระหว่างครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วัดพิบูลเงิน เป็นความสัมพันธ์อันแนบแน่น ลักษณะไว้เนื้อเชื่อใจกัน จนเกิดเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นแง่ของการบรรเลงดนตรี รวมถึงการร่วมงานบุญภายในวัด พระใบฎีกา สมาน เขมจาโร พระวัดพิบูลเงิน กล่าวถึงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เวลามิงานอะไรเนี่ย ครูสกลก็จะมาช่วยอุปถัมภ์ จะมีชื่อตามเสายู่ว่า ครูได้บริจาค จะมาร่วมถวายกับทางวัด งานบวชอะไรก็มา มีทั้งแตร พิณพาทย์ เครื่องมอญก็มี พอครูอายุมากก็จะเป็นศิษย์ลูกหามาบรรเลงเอง แต่จะเป็นในนามศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ก็จะขึ้นป้าย แต่ก่อนไม่มีป้ายเค้าก็จะประกาศบอก ช่วงกลางเดือนสิงหาจะจัดงานไหว้ครู 2 วัน ก็มีการระลึกลึงครูบาอาจารย์ มีพระเทศน์ พอเทศน์จบก็มีการสวดพระอภิธรรม เสร็จแล้วพิณพาทย์ก็บรรเลง ศิษย์ลูกหาของครูใครมีเวลาที่จะมา ก็มา บรรเลงกันที่วงละชั่ว โมง ชั่ว โมงครึ่ง วงไหนรีบหน่อยก็ครึ่งชั่ว โมง งานบางปีนี่ถึงเช้าเลย ตอนเช้าก็จะมิงานไหว้ครู

มีศิษย์คณะอื่นมาร่วมงานก็มี แต่ส่วนมากจะเป็นศิษย์ครูสกล มีวงกรุงเทพฯก็เยอะ
 ยุทธาก็มี มีหลายที่เลย บางปีก็ถึง 20 กว่าคณะ บางปีก็ 15-18 แต่ส่วนใหญ่จะเกือบ 20
 ทุกปี ครูท่านถวายไว้เยอะนะ มีธรรมมาศ मुख มีธรรมมาศพระเทศน์ ตู้อภิธรรม
 เป็นชุดทอง มีอาสนะ มีตาลปัตร แต่หลักฐานที่เหลืออยู่เนี่ยจะเป็นลูกหลานสร้างให้
 แต่สร้างในนามครูสกล แต่ที่ครูท่านสร้างไว้เองเลยนะมี แต่หลักฐานนะไม่มีไปกับ
 ตอนน้ำท่วมปี 54 นะ เยอะเลย อาสนะนี้สร้างไว้ 5 ชุด ก่อนหน้านี้อีก
 แต่โดนน้ำเสียหายไป หลักฐานทางวัดนี้หายไปเยอะเลยตอนน้ำท่วมนะนะ
 ครูท่านกับลูกหลานศิษย์นี้สร้างถวายวัดไว้เยอะเลย สมัยก่อนครูมาบรรเลงเรื่อย
 เป็นงานกิจกรรมทั่วไป เวลาถึงงานบวชงานอะไรเนี่ยครูจะมาบรรเลงด้วย แต่ก่อนเนี่ย
 มีบรรเลงรอบโบสถ์เลย เป็นศิษย์ครูสกลนะนะ ประมาณ 20 วงได้ มีอยู่ปีหรือสองปี
 แต่ไม่ใช่ประชันนะ ศิษย์ตีถวายเฉยๆ ตอนนั้นอาตมายังไม่ได้บวช เป็นเด็กวิ่งเล่นอยู่
 แต่จำเหตุการณ์ได้ ตอนแรกบวชบ้านราช แล้วถึงมาบวชที่นี่
 (พระใบฎีกา สมาน เขมจาโร, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 20 พระใบฎีกา สมาน เขมจาโร (กลัดแพร) (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากคุณสังวาล ขำห้วง ผู้ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาหาร
 ที่วัดพิบูลเงิน ได้กล่าวถึงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ดังนี้

ที่วัดมีอะไรจะเรียกท่านตลอด แบบว่ามีงานมีอะไรอย่างเนี่ยนะ ปากี่ช่วยเค้าล้าง
 งานนานแล้ว ครูสกลกะแม่ก็สนิทกัน ท่านนิสัยดี เด็กๆไปหัดอะไรอย่างเนี่ย
 ท่านรัก ท่านจะเรียบร้อยทั้งภายนอกภายในเสมอทั้งหมด ศิษย์ลูกหา

จะรักท่านมาก ช่วงท่านอยู่เนี่ย มีงานศพงานอะไรเนี่ยจะเรียกท่านตลอด
จะเป็นปีพาทย์ประจำวัดพิgulเงินเลย

(สังวาล ขำห้วง, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 21 คุณสังวาล ขำห้วง (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยวิเคราะห์ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวัดพิgulเงินอันเกิดมาจากความศรัทธาเลื่อมใสของครูสกลที่มีต่อพุทธศาสนา หมั่นทำบุญเข้าวัดวาอารามอยู่เป็นประจำ ประกอบกับบ้านของครูสกลอยู่ใกล้กับวัดพิgulเงิน ตั้งอยู่ทางด้านข้างของวัด มีเพียงคลองบางกอกน้อยกั้นเท่านั้น ซึ่งครูสามารถข้ามสะพานหรือพายเรือข้ามฝั่งมาได้ เสียขีพพาทย์ที่ดังมาจากบ้านของครูสกลย่อมกระทบ โสตประสาทของผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนวัดพิgulเงิน จนทำให้เกิดความคุ้นเคย ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงเป็นสาเหตุเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายอยู่เสมอ จนทำให้วงปีพาทย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นวงปีพาทย์ประจำวัดพิgulเงินไปในที่สุด

ภาพที่ 22 แผ่นหินอ่อนสลักชื่อครูสกล และ แม่ได้ แก้วเพ็ญกาศ

พร้อมด้วยบรรดาศิษย์ ถวายเสาโบสถ์วัดพิgulเงิน 1 ต้น

(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 23 ลูกหลานครูสกล และ แม่ไล่ แก้วเพ็ญกาศ
ถวายอาสนะพระภิกษุสงฆ์วัดพิบูลเงิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 24 ญาติและศิษย์ ถวายตาลปัตรพระภิกษุสงฆ์ วัดพิบูลเงิน
ที่ระลึกในงานทอดกฐินสามัคคี เนื่องในวาระครบรอบ 100 ปี ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 25 ญาติและศิษย์สร้างกุฏิถวายพระภิกษุสงฆ์ วัดพิบูลเงิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

2.3 ประวัติการเรียนดนตรีไทยของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการภาคสนามในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิษย์คหิลปินผู้ซึ่งเป็นศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศิษย์คนสำคัญจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นศิษย์คหิลปินที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทย ประกอบด้วยทั้ง 20 คน มีการศึกษาเครื่องดนตรีชนิดแตกต่างกันออกไปครบทั้งการขับร้อง เครื่องหนัง และเครื่องเป่าพาทย์ทั้ง 5 ชนิด ได้แก่ ปี่ใน ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฉ่องวงใหญ่ และฉ่องวงเล็ก จึงเป็นกรณีศึกษาถึงลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในแต่ละเครื่องดนตรีได้เป็นอย่างดี

จังหวัดนนทบุรี

ครูทเม็น	นุชทรัพย์
ครูบุญเยี่ยม	กิมเปี่ยม
ครูสำราญ	ศรียานนท์
ครูไสยาสน์	แย้มสุวรรณ
ครูถวิล	รักษาวงษ์
ครูสมชาญ	บุญเกิด
ครูกัญญา	โรหิตาจด

ครูสาธิต	แสงบุญ
ครูชนะ	กิมเปี่ยม
ครูชาติรี	อบนวล
ครูวินัย	มันวิชาชัย
ครูจำเริญ	พิมเฟือก
เรือโทประยูร	ม้วยจิ้น
ครูถาวร	รักษาวงษ์
สิบเอกไชยชนะ	เต๊ะอ้วน

จังหวัดฉะเชิงเทรา

พ.จ.อ.กมล	ดาตศูวรรณ
ครูเกษี	วัฒนโยธิน

จังหวัดสระบุรี

ครูเสนห์	อินทสนธิ์
----------	-----------

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ครูประสิทธิ์	หว่างแทน
ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร)	เฉยเจริญ

ครูทเม็น นุชทรัพย์

ครูทเม็น นุชทรัพย์ เกิดวันที่ 3 มีนาคม 2474 ปัจจุบันอายุ 82 ปี เครื่องดนตรีเอกระนาดทุ้ม ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 11 หมู่ 2 ต.บางม่วง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี

ภาพที่ 26 ครูทเม็น นุชทรัพย์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2555)

ครูทเม็น นุชทรัพย์ ถือได้ว่าคนดนตรีไทยโดยสายเลือด เนื่องจากบิดาบรรเลงเครื่องสายได้ มารดาบรรเลงได้ทั้งปี่พาทย์ เครื่องสาย และขับร้อง เรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ผู้ซึ่งเป็นน้ำชาย ต่อมาครูสกลได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อมีความชำนาญจึงกลับมาบรรเลงดนตรีไทยในวงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เรื่อยมา

ปัจจุบันครูทเม็น นุชทรัพย์ ดำรงกิจการปี่พาทย์เป็นของตนเอง ย่านคลองบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม เกิดเมื่อ พ.ศ.2477 ปัจจุบันอายุ 78 ปี เครื่องดนตรีเอกขับร้อง ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 50 หมู่ 2 ตำบลบางขุนทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 27 จากซ้ายมือของภาพ ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม ภาพถ่ายครูสุรเดช กิมเปี่ยม และครูประหยัด กิมเปี่ยม (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2556)

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม เริ่มเรียนขับร้องครั้งแรกกับครูสวัสดิ์ เหมือนแยม เมื่อครั้งอายุ 16 ปี บิดาได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยได้แรงบันดาลใจจากการขับร้องของครูสำราญ คุริยานนท์ และ ครูกัญญา โรหิตาจล

เริ่มต่อเพลงแขกต่อยมือเป็นเพลงแรก จากนั้นจึงต่อเพลง โสมส่องแสง ลาวเสียงเทียน นกเขาจะแมร์ตามลำดับ นอกจากนี้ครูบุญเยี่ยมยังได้ต่อประเภทเพลงปรบไก่อและเพลงสองไม้ จากครูสกลไว้อีกเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันถ่ายทอดความรู้ด้านขับร้องเพลงไทยเดิมให้แก่เยาวชนย่านบางขุนทอง

ภาพที่ 28 สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2556)

2.3.3 ครูตำรวจ ดุเรียนนท์

ครูตำรวจ ดุเรียนนท์ เกิดวันที่ 28 มกราคม 2482 ปัจจุบันอายุ 74 ปี เครื่องดนตรีเอกขับร้อง ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 64/1-2 หมู่ 5 ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 29 ครูตำรวจ ดุเรียนนท์ (ขวามือของภาพ ภาพถ่ายครูสกล แก้วเพ็ญกาศ)
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555)

ครูตำรวจ ดุเรียนนท์ เป็นบุตรบุญธรรมของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่อครั้งเยาว์วัยครูสกล ได้ไปมาหาสู่ที่บ้านครูตำรวจอยู่เป็นประจำเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องทางเครือญาติ กล่าวคือ คุณย่าของครูตำรวจเป็นแม่ยายของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ครูตำรวจจึงมีความผูกพันและสนิทสนมกับครูสกลเสมอมาและเรียกครูสกลว่าพ่อด้วยตนเอง ครั้งหนึ่งครูสกลกำลังจะเดินทางกลับบ้านทางเรือ ครูตำรวจได้ขอติดตามไปด้วย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงได้อุปถัมภ์ครูตำรวจ เลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรมสืบมา

ครูตำรวจเป็นคนขับร้อง เริ่มเรียนกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 8-9 ปี เริ่มจากเพลงแขกต่อห่มื้อ นกเขาชะแมร์ เพลงประเภทเสภา และเพลงประเภทสองไม้ เรื่อยมาจนมีความชำนาญในด้านการขับร้อง ปัจจุบันถ่ายทอดความรู้ด้านการขับร้องเพลงไทยเดิมให้แก่เยาวชนย่านคลองบางกอกน้อย

ภาพที่ 30 สถานที่พักอาศัยของครูตำรวจ ดุเรียนนท์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555)

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ เกิดวันที่ 25 ตุลาคม 2482 ปัจจุบันอายุ 74 ปี เครื่องดนตรีเอก ฆ้องวงใหญ่ ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 86/11 ตำบลบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

ภาพที่ 31 ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2555)

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ เริ่มเรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับบิดา ต่อมาอายุ 12 ปี เนื่องจากบิดามีความใกล้ชิดสนิทสนมกับคุณช่านิล มารดาของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จนเปรียบเสมือนเป็นบุตรบุญธรรม ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณจึงถือได้ว่า เป็นหลานของครูสกล แก้วเพ็ญกาศคนหนึ่ง ซึ่งครูสกลเองก็ได้ให้ความรักความเอ็นดูแก่ครูไสยาสน์เสมอมา

เมื่อศึกษาจบในระดับชั้นประถมศึกษาที่ 4 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงได้ให้ครูไสยาสน์เข้ามาเรียนที่บ้าน เป็นศิษย์ท่านสืบมาซึ่งปัจจุบัน นอกจากนี้ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ได้เรียนดนตรีไทยกับครูท่านอื่นเพิ่มเติม โดยเรียนปีในกับครูเทียบ คงลายทอง และฆ้องมอญกับครูเย็น เต๊ะฮ้วน ปัจจุบันเป็นผู้บริหารโรงเรียนดนตรีพันเพลง ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชนและผู้สนใจ

ภาพที่ 32 สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณและเป็นที่ตั้งโรงเรียนดนตรี “พันเพลง” (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2555)

ครูถวิล รักษาพงษ์

ครูถวิล รักษาพงษ์ เกิดวันที่ 4 กรกฎาคม 2481 ปัจจุบันอายุ 74 ปี เครื่องดนตรีเอกเปียโน ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 11/1 หมู่ 2 ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 11140

ภาพที่ 33 ครูถวิล รักษาพงษ์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาพงษ์ เรียนดนตรีไทย เมื่ออายุ 15 ปี โดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่ กับครูจ้อย ตาดสุวรรณ ที่ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เรียนจบโหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า ครูจ้อยจึงพามาฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 16 ปี

เมื่อมีความชำนาญทางด้านฆ้องวงใหญ่ ครูถวิล รักษาพงษ์ จึงได้เรียนเปียโนจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 27 ปี โดยเริ่มจากเพลงสาธุการ นอกจากนี้ยังได้ต่อประเภทเพลงเดียวกับครูสกล ไว้อีก เช่น เดี่ยวพญาโศก เดี่ยวแขกมอญ เดี่ยวเชิดนอก เดี่ยวสุดสงวน เป็นต้น

ปัจจุบันดำรงกิจการเป่าพาทย์เป็นของตนเอง ย่านคลองบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ครูสมชาย บุญเกิด

ครูสมชาย บุญเกิด เกิดเดือนเมษายน 2483 ปัจจุบันอายุ 73 ปี เครื่องดนตรีเอกเครื่องหนัง ปัจจุบันอาศัยอยู่ซอยบางกร่าง 51 (ซอยจุฬานีเวศ) 19/4 หมู่ 5 ตำบลบางกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 34 ครูสมชาย บุญเกิด (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555)

ครูสมชาย บุญเกิด เรียนดนตรีไทยกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 8 ปี บิดาได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์ โดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่เพลงสาธุการ ทั้งนี้ยังได้เรียนเพิ่มเติมกับครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ต่อมาได้ฝึกปี่อู้ฝีมือจนมีความชำนาญ สามารถบรรเลงระนาดเอก ระนาดทุ้ม และฆ้องวงเล็กได้ นอกจากนี้ครูสมชายยังมีความสนใจในเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องหนัง จึงได้เรียนกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศเพิ่มเติมอีก เริ่มจากต่อน้ำทับตะโพนเพลงสาธุการ ศึกษาเรื่อยมาจนต่อน้ำทับตะโพนเพลงองค์พระพิราพกับครูหวาด เรืองนนท์ ครูสมชาย บุญเกิด ถือได้ว่าเป็นครูยางคศิลป์ที่มีชื่อเสียงและมีฝีมือดีผู้หนึ่งจนได้รับการเชิดชูเกียรติเพชรสยาม เป็นบุคคลตัวอย่างประจำปี พุทธศักราช 2547 สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปัจจุบันถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางกร่าง

ภาพที่ 35 สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูสมชาย บุญเกิด (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555)

ครูกัญญา โรหิตาจร

ครูกัญญา โรหิตาจร เกิดวันที่ 1 สิงหาคม 2483 ปัจจุบันอายุ 72 ปี เครื่องดนตรีเอกขับร้อง ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ 1 ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 36 ครูกัญญา โรหิตาจร กับ ผู้วิจัย (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2555)

เริ่มเรียนขับร้องเพลงไทยเดิมกับบิดา (ครูหมง อบนวล) เมื่อพอร้องได้แล้วบิดาจึงได้พาครูกัญญามาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส โดยได้ต่อเพลงเถาหลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงโสมส่องแสง เพลงนกเขาชะแมร์ เป็นต้น

ครั้งแรกครูกัญญา โรหิตาจรได้เข้ารับราชการ ณ วงดนตรีไทยเทศบาล กรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงย้ายมาสังกัดสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ตำแหน่ง คีตะดุริยางค์

ครูกัญญา โรหิตาจร ได้ศึกษาด้านการขับร้องเพลงไทยเดิมกับครูอีกหลายท่าน เช่น คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ ครูเข้มซ้อย ดุริยพรรณ ครูอรุณ บัวเอี่ยม ครูประจิต จำประเสริฐ ครูสำเนียง พิภพ เป็นต้น

ปัจจุบันครูกัญญา โรหิตาจร เป็นข้าราชการบำนาญ โดยที่กรมศิลปากรได้เชิญให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการพิเศษทางด้านขับร้อง

ครูสาธิต แสงบุญ

ครูสาธิต แสงบุญ เกิดวันที่ 14 กันยายน 2487 ปัจจุบันอายุ 68 ปี เครื่องดนตรีเอก ฆ้องวงใหญ่ ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 85 หมู่ 2 ตำบลบางขุนทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

ภาพที่ 37 ครูสาธิต แสงบุญ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555)

เดิมทีบิดาของครูสาธิต แสงบุญ เป็นครูยี่งกคิลปินอยู่แล้ว แต่ครั้งเมื่อครูสาธิตมีความสนใจในดนตรีไทยบิดาก็ได้เลิกเล่นดนตรีไทยไปก่อน เช่นนั้นบิดาจึงพาครูสาธิตไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 8 ปี โดยเลือกเรียนฆ้องวงใหญ่

ต่อมาครูสกลได้พาครูสาธิตมาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสมาน ทองสุโชติ ครูสอน วงฆ้องครูบุญขงค์ เกตุคง ครูจิรัช อาจณรงค์ ครูประดิษฐ์ (ไม่ทราบนามสกุล) เพื่อศึกษาทางด้านดนตรีไทยเพิ่มเติม ครูสาธิต แสงบุญ เข้ารับราชการ สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ.2515 เกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ.2547

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางกรวย

ภาพที่ 38 สถานพักอาศัยปัจจุบันของครูสาธิต แสงบุญ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555)

ครูชนะ กิมเปี่ยม

ครูชนะ กิมเปี่ยม เกิดวันที่ 3 พฤศจิกายน 2489 ปัจจุบันอายุ 67 ปี เครื่องดนตรีเอก ระนาดเอก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 50/3 หมู่ 2 ตำบลบางขุนกอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 39 ครูชนะ กิมเปี่ยม (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556)

เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศโดยที่บิดาได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์เมื่ออายุประมาณ 10 ปี ซึ่งในตอนนั้นพี่สาวและน้องชาย คือครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม และครูสุรเดช กิมเปี่ยม ได้เข้าไปเรียนที่บ้านครูสกลอยู่ก่อนแล้ว

เริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่เพลงสาธุการเป็นเพลงแรก จากนั้นจึงต่อเพลงโหมโรงเย็น ประเภทเพลงเรื่อง เพลงเสภา และเพลงเดี่ยว ควบคู่กับเรื่องมา จนมีความชำนาญสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้ทุกชนิดภายในวงปี่พาทย์ ยกเว้นปี่ใน

ประเภทเพลงเรื่องได้รับการถ่ายทอดเพลงเต่ากินผักนึ่ง พระรามเดินดง ตะนาว เป็นต้น ประเภทเพลงเสภาได้เพลงแสนคำนึง โสมส่องแสง ลาวเสียงเทียน สาวเวียงเหนือ สารถิ แจกมอญ เป็นต้น ประเภทเพลงเดี่ยวระนาดเอกได้เพลงเชิดนอก สารถิ ลาวแพน เป็นต้น

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางกรวยและนิสิต นักศึกษาสถาบันต่างๆ

ครูชาติรี อบนวล

ครูชาติรี อบนวล เกิดวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2494 ปัจจุบันอายุ 62 ปี เครื่องดนตรีเอก ฆ้องวงเล็ก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ 1 ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 40 ครูชาติรี อบนวล (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ครูชาติรี อบนวล เริ่มเรียนดนตรีไทยเมื่ออายุ 10 ปี กับครูสกล แก้วเพ็ญภาค โดยมีครูกัญญา โรหิตาจล ผู้ซึ่งเป็นพี่สาวเรียนอยู่ก่อนแล้ว เรียนฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีชนิดแรก ต่อเพลงสาธุการ โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่องต่างๆ เพลงเถาต่างๆ เพลงโหมโรงกลางวัน เพลงหน้าพาทย์ อายุ 13 ปี เริ่มเรียนระนาดเอก ฝึกการแปรทำนอง ศึกษาเพลงประกอบโขน ละคร โดยที่ได้รับการผลักดันและสนับสนุนจากครูสกล แก้วเพ็ญภาค เรื่อยมา ทั้งนี้เมื่อมีความชำนาญทางระนาดเอกพอสมควรแล้ว ครูชาติรีจึงได้ศึกษาเครื่องดนตรีไทยชนิดอื่น กล่าวคือ ฆ้องวงเล็ก และ ระนาดทุ้ม นั่นเอง โดยได้ต่อเพลงเดี่ยวเพิ่มเติม ส่วนใหญ่ในการประชันครูชาติรีจะรับหน้าที่บรรเลง ฆ้องวงเล็ก พ.ศ. 2521 ครูชาติรี อบนวล เข้ารับราชการวงดนตรีไทยเทศบาล กรุงเทพมหานคร (กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน) ได้มีโอกาสเรียนดนตรีกับครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุญยัง เกตุคง ครูช่อ อากาศโปร่ง และครูพินิจ ฉายสุวรรณ ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางกรวยและนิสิต นักศึกษา สถาบันต่างๆ

ภาพที่ 41 สถานที่พักอาศัยปัจจุบันของครูชาติรี อบนวลและเป็นที่ตั้งชมรมดนตรีไทย “ศิลปวัฒนธรรม” (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย

ครูวินัย มั่นวิชาชัย เกิดวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2495 ปัจจุบันอายุ 60 ปี เครื่องดนตรีเอกเปียโน ปัจจุบันทำงานอยู่ที่กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ตึกระบายน้ำ ชั้น 5 กทม.2 ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง กทม.

ภาพที่ 42 ครูวินัย มั่นวิชาชัย (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย เริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่กับครูชิต ยิ้มสนิท เข้าสู่วัยรุ่นครูชิตได้พามาฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

เริ่มหัดเรียนเปียโนเมื่ออายุ 17 ปี ซึ่งครูวินัย มั่นวิชาชัยได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวเปียโนจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มากพอสมควร เช่น พญาโศก แจกมอญ ม้าย่อง เป็นต้น โดยมีครูฉวีล รักษาวงษ์ คอยให้คำแนะนำและฝึกซ้อมให้ด้วย

พ.ศ. 2527 ครูวินัย มั่นวิชาชัย เข้ารับราชการวงดนตรีไทยเทศบาล กรุงเทพมหานคร (กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน) ได้มีโอกาสเรียนดนตรีกับครูมนเทียร สมานมิตร และ ครูชนะ ชำนิราชกิจ

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านนนทบุรีและนิสิตนักศึกษา สถาบันต่างๆ

ครูจำเริญ พิมเผือก

ครูจำเริญ พิมเผือก เกิดวันที่ 13 พฤษภาคม 2501 ปัจจุบันอายุ 54 ปี เครื่องดนตรีเอก ระนาดเอก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 92/40 หมู่บ้านชลประทาน หมู่ 8 ตำบลบางเลข อำเภอบางใหญ่ 11140 ปัจจุบันทำงานอยู่ที่อาคารสีส้ม ท.116 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 53 หมู่ 2 ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย 11113

ภาพที่ 43 ครูจำเริญ พิมเผือก (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเผือก เริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่กับครูจำลอง (ไม่ทราบนามสกุล) พออายุ 14 ปี สามารถบรรเลงได้ดีในระดับหนึ่งครูจำลองจึงพามาฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ที่บ้านคลองบางใหญ่ ในการเรียนเริ่มปูพื้นฐานตั้งแต่บุคลิกการนั่ง การจับไม้ รวมทั้งหลักการแปรทำนอง ครูจำเริญได้รับการถ่ายทอดเพลงประเภทต่างๆจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ประเภทเพลงเสภา ได้แก่ แยกมอญ สุดสงวน สารดี ฯลฯ ประเภทเพลงเรื่อง ได้แก่ เต่าทอง ลีเกลอ ฯลฯ ประเภทเพลงเดี่ยว ได้แก่ แยกมอญ สารดี กราวใน ฯลฯ รวมแล้วประมาณ 20 เดี่ยว และประเภทเพลงหน้าพาทย์

ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้านครหลวงแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 44 อาคารสีส้ม ท.116 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถานที่ทำงานของครูจำเริญ พิมเผือก (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร ม้วยจิน

เรือโทประยูร ม้วยจิน เกิดวันที่ 11 กันยายน 2502 ปัจจุบันอายุ 53ปี เครื่องดนตรีเอก ขลุ่ยวงเล็ก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 82/2 หมู่6 ตำบลหนองไทรงาม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กองดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ

ภาพที่ 45 เรือโทประยูร ม้วยจิน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร ม้วยจิน เรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับครูอำนวย ม้วยจิน ผู้ซึ่งเป็นอา เมื่ออายุประมาณ 12 ปี ครั้นเมื่อมีความชำนาญในระดับสามารถบรรเลงออกงานต่างๆ ได้ครูอำนวยจึงได้พาไปฝากกับ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่อเรือโทประยูรอายุ 16 ปี

เรือโทประยูรได้เรียนดนตรีไทยกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จนมีความชำนาญในทุกเครื่องดนตรีไทยภายในวงปี่พาทย์ (ยกเว้นปี่) แต่ที่มีความชำนาญมากที่สุดจนได้รับรับความไว้วางใจจาก ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ให้บรรเลงในงานประชันต่างๆคือ ขลุ่ยวงเล็ก โดยได้ร่ำเรียนเพลงประเภทต่างๆ จากครูสกล ไว้มากพอสมควรทั้งประเภทเพลงหน้าพาทย์ เพลงเสภา เพลงเดี่ยว โดยเฉพาะเดี่ยว ระนาดเอกและเดี่ยวขลุ่ยวงเล็ก

พ.ศ. 2526 เริ่มเข้ารับราชการกองดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ ได้มีโอกาสเรียน ดนตรีไทยกับนาวาโทอรุณ พาทยกุล

ปัจจุบันรับราชการกองดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ

ครุถาวร รักษาวงษ์

ครุถาวร รักษาวงษ์ เกิดวันที่ 1 กันยายน 2505 ปัจจุบันอายุ 50 ปี เครื่องดนตรีเอก ฆ้องวงใหญ่ ปัจจุบันทำงานอยู่ที่กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ตึกระบายน้ำ ชั้น 5 กทม.2 ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง กทม.

ภาพที่ 46 ครุถาวร รักษาวงษ์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555)

ครุถาวร รักษาวงษ์ เริ่มเรียนดนตรีไทยกับบิดา (ครุถาวร รักษาวงษ์)และครูสุพัฒน์ เข้มทับ ต่อมาจึงพามาฝากตัวเป็นศิษย์กับ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันแต่เดิม ครุถาวรจึงเปรียบเสมือนกับหลานของครูสกล

จากการเรียนฆ้องวงใหญ่ ครุถาวรได้รับการถ่ายทอดจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในทุกประเภทเพลง โดยเฉพาะเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ครุถาวรได้รับการถ่ายทอดไว้มาก เช่น แขนงมอญ ทางครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางครูสอน วงฆ้อง ม้าย่อง สารถิ กราวโน เป็นต้น นอกจากนี้ครุถาวรยังได้เรียนแตรวงจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

พ.ศ. 2530 ครุถาวร รักษาวงษ์ เข้ารับราชการวงดนตรีไทยเทศบาล กรุงเทพมหานคร (กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน) ได้มีโอกาสเรียน ดนตรีกับครูบุญยงค์ เกตุคง ครูพินิจ ฉายสุวรรณ ครูมณเฑียร สมานมิตร ครูหยด ผลเกิด ครูชาติรี อนุบล และร้อยตรีสุรินทร์ สรวงทอง

ปัจจุบันรับราชการกองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน เกิดวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2508 ปัจจุบันอายุ 48 ปี เครื่องดนตรีเอกฆ้องวงใหญ่, ระนาดเอก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 108/56 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110 ปัจจุบันทำงานอยู่ที่กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ตึกระบายน้ำ ชั้น 5 กทม.2 ถนนมิตรไมตรี เขตดินแดง กทม.

ภาพที่ 47 สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2556)

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยมีน้ำชาย (ครูชาติรี อบนวล) เป็นผู้พาเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์ เมื่ออายุ 6 ปี ฝึกหัดฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีแรก ต่อมาเรียนกับครูจัด โนรี (คุณตา) ครูชิต ยิ้มสนิท ครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูถวิล รักษาพงษ์

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้เป็นปูพื้นฐานการตีฆ้องวงใหญ่ให้สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน ทั้งด้านบุคลิกการบรรเลง กลวิธีต่างๆในการบรรเลง และได้ต่อเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ให้แก่สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน เมื่อมีความชำนาญทางฆ้องวงใหญ่พอสมควรแล้วได้เรียนระนาดเอกกับ ครูชาติรี อบนวล ครูคุณฎี มีป้อม ครูบุญเลิศ ปิ่นช้าง ครูบุญยงค์ เกตุคง

เข้ารับราชการกองดุริยางค์ทหารบกเมื่อพ.ศ. 2535 ต่อมาย้ายสังกัดมาอยู่กองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว เมื่อ พ.ศ.2544 ได้มีโอกาสเรียนกับครูพินิจ ฉายสุวรรณ

ปัจจุบันรับราชการกองการสังคีต สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ เกิดวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2491 ปัจจุบันอายุ 65 ปี เครื่องดนตรีเอกปี่ใน ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 3 ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24180

ภาพที่ 48 พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ เรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับบิดามาก่อนเมื่ออายุ 6 ปี โดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่ ครั้นสามารถบรรเลงได้พอสมควรแล้วนั้นบิดาจึงพาไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 12 ปี พ.ศ. 2503 โดยได้ต่อเพลงเรื่องสารถิ เพลงเรื่องพระรามเดินดง ฯลฯ ประเภทเพลงเสภาต่อเพลงสร้อยลำปาง นางเขื่อง กัลยาเยี่ยมห้อง เจ็ยวราลิก เขมรปากท่อ ฯลฯ เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ต่อเพลงสารถิ พญาโสภ ฆกมอญ ฯลฯ เมื่อมีความชำนาญในฆ้องวงใหญ่จึงเรียนระนาดกับครูสกลต่อ ได้ต่อเดี่ยวระนาดเอกเช่น ฆกมอญ เป็นต้น เข้ารับราชการทหารอากาศ ประจำการทุ่งมหาเมฆ เมื่อพ.ศ. 2514 ศึกษาดนตรีเพิ่มเติมกับครูสมบัติ เดชบรรลือ ครูโองการ กลีบขึ้น และ ครูเทียบ คงลายทอง อายุ 21 ปี ได้ศึกษาปี่ใน โดยเริ่มหัดจากตนเองโดยมีครูถวิล รักษาวงษ์ เป็นผู้เขียนหลักการเรียงนิ้วมือในการเป่าปี่ในให้ เมื่อฝึกฝนจนเริ่มคล่องจึงได้ต่อยอดการเรียนรู้จากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ต่อเดี่ยวฆกมอญ เซ็ดนอก พญาโสภ ปัจจุบันถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางวัว

ภาพที่ 49 สถานอาศัยปัจจุบันของ พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณและเป็นที่ตั้งบ้านดนตรี “ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ” (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2556)

ภาพที่ 50 พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ รับมอบฐานะพิธีกรในการว่าโองการไหว้ครู
จากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากพ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ)

ภาพที่ 51 ศิษย์บรรเลงดนตรีในงานมอบรางวัลพระสิทธิธาดาทองคำ แก่ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมด้านดนตรีนาฏศิลป์ โดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ บรรเลงระนาดเอก (ใส่สูทสีดำ) พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ บรรเลงปี่ใน
(คนที่ 2 จากด้านซ้ายของภาพ) (ได้รับความอนุเคราะห์ภาพจากพ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน

ครูเกษิ วัฒนโยธิน เกิดวันที่ 4 มกราคม 2498 ปัจจุบันอายุ 58 ปี เครื่องดนตรีเอกระนาดเอก
ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 22 หมู่ 6 ตำบลบางสมัคร อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24180

ภาพที่ 52 ครูเกษิ วัฒนโยธิน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2556)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน เริ่มเรียนดนตรีไทยจากบิดาเมื่ออายุ 7 ปี ต่อมาบิดาเล็งเห็นถึงความรัก
ในดนตรีไทยของครูเกษิจึงได้นำเครื่องดนตรีจากบ้านคุณปู่มาไว้ที่บ้านโดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่

อายุประมาณ 11 ปี เริ่มหัดเรียนระนาดเอกจากบิดา เมื่อชำนาญบิดาจึงนำมาฝากตัว
เป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 17 ปี เพลงแรกที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูสกลคือ
เพลงกล่อมมนาริ เถา นอกจากนี้ครูเกษิยังได้รับการถ่ายทอดทั้งประเภทเพลงเถา และเพลงเดี่ยว
ระนาดเอก เช่น เดี่ยวสารถิ เดี่ยวเชิดนอก เป็นต้น

ปัจจุบันถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยแก่เยาวชนย่านบางวัว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาพที่ 53 สถานพักอาศัยของครูเกษิ วัฒนโยธิน
(บันทึกภาพเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2556)

ครูเสนต์ อินทสนธิ์

ครูเสนต์ อินทสนธิ์ เกิดวันที่ 16 เมษายน 2496 ปัจจุบันอายุ 60 ปี เครื่องดนตรีเอก ระนาดเอก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 139/22 หมู่ 8 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี 18230

ภาพที่ 54 ครูเสนต์ อินทสนธิ์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสนต์ อินทสนธิ์ เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสุบิน สดศรี เมื่ออายุ 9 ปี เริ่มเรียนจาก ฆ้องวงใหญ่ ได้รับการถ่ายทอดเพลงโหมโรงเย็นจากท่าน และได้มีโอกาสเรียนกับ ครูน้อย สุครร

ครั้งหนึ่งได้บรรเลงปี่พาทย์มอญ ได้พบกับครูสัมฤทธิ์ แก้วแกมเอม ซึ่งภายหลัง เป็นผู้ชักชวนให้ครูเสนต์ อินทสนธิ์ ศึกษาด้านดนตรีไทยต่อที่บ้านครูสกล

พ.ศ. 2513 ครูเสนต์ อินทสนธิ์ ได้เข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เรียนระนาดเอก ที่บ้านคลองบางใหญ่ ขณะนั้นครูเสนต์ อินทสนธิ์อายุ 17 ปี บริบูรณ์ ต่อเพลงโด้ลาว เป็นเพลงแรก เรียนเพลงทุกประเภทกับครูสกล ประเภทเพลงเสภา เช่น สืบท บูลัน ไ้ปลั่ง เป๊ะ ทางครูสกล แก้วเพ็ญกาศ สารถิ เป็นต้น ประเภทเพลงเดี่ยวระนาดเอก เช่น แขนมอญ พญาโศก สารถิ กราวใน เถา ฯลฯ พ.ศ. 2525 เริ่มทำงานในตำแหน่งครูอัตราจ้างที่ธรรมศาสตร์คลองหลวง เป็นเวลา 3 ปี ต่อมาเข้ารับราชการที่ทหารบก สระบุรี แผนกดุริยางค์สากล (แตร) เมื่อพ.ศ. 2528 early retire เมื่อ พ.ศ. 2552 ปัจจุบันดำรงกิจการปี่พาทย์เป็นของตนเอง ย่านหนองแค จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ 55 สถานที่พักอาศัยปัจจุบันของครูเสนต์ อินทสนธิ์และเป็นที่ตั้งของปี่พาทย์คณะ“ส. อินทสนธิ์” (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน เกิดวันที่ 16 มกราคม 2491 ปัจจุบันอายุ 65 ปี เครื่องดนตรีเอก เครื่องหนึ่ง ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 546 ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางไผ่ เขตบางแค กทม. 10160

ภาพที่ 56 ครูประสิทธิ์ หว่างแทน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน เริ่มเรียนดนตรีไทยจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ตั้งแต่อายุ 12 ปี โดยมี ครูดี (ไม่ทราบนามสกุล) พาเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์ เริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่ เพลงสาธการก่อน ได้เรียนเพลง ประเภทเพลงเรื่อง และเพลงเสภาด้วย เมื่อสามารถบรรเลงฆ้องวงใหญ่ได้จึงเริ่มเรียนพื้นฐานเครื่องหนัง ทุกชนิด

ต่อมาเรียนกลองแขกเพิ่มเติมกับครูเขียน สุขสายชล เรียนเครื่องหนังเบ็ดเตล็ดกับ ครูประเสริฐ ภัทรนาวิก ครูดี ปีเพราะ เรียนตะโพนมอญและเปิงมางกับครูเย็น เต๊ะอ้วน จับมือ เพลงตระพระประคนธรรพ์กับครูโชติ คุริยประณีต

ปัจจุบันบริหารธุรกิจเพาะพันธุ์และขายส่งกล้วยไม้

ภาพที่ 57 สถานที่พักอาศัยปัจจุบันของครูประสิทธิ์ หว่างแทน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2556)

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ เกิดวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2507 ปัจจุบันอายุ 49 ปี เครื่องดนตรีเอกระนาดเอก ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 1666 เพชรเกษม 55/2 แขวงหลักสอง เขตบางแค กทม. 10160 ปัจจุบันทำงานอยู่ที่โรงเรียนสายปัญญาฯ 1598 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบ-ศัตรูพ่าย กทม. 10100

ภาพที่ 58 ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2556)

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ เริ่มแรกเรียนดนตรีไทยกับครูประทุม เฉยเจริญ ผู้เป็นบิดา และครูสุพัฒน์ แยมทับ จากนั้นบิดาได้พามาฝากตัวให้เป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญภาศ โดยในขณะนั้นครูปัญญา เฉยเจริญ ผู้เป็นพี่สาว ได้เรียนขับร้องอยู่ที่บ้านครูสกลก่อนแล้ว

ครูศุภณัฐสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีภายในวงปีพาทย์ได้ทุกชนิด โดยได้ศึกษาปี่ในเพิ่มเติมจากครูอนันต์ สบถุภย์ ประเภทเพลงต่างๆที่ครูศุภณัฐได้รับการถ่ายทอดจากครูสกลโดยเริ่มเรียนตั้งแต่เพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ประเภทเพลงเสภา เพลงหน้าพาทย์ และเพลงเรื่องต่างๆ เดี่ยวระนาดเอก ที่ได้รับถ่ายทอด เช่น เชิดนอก ลาวแพน สารถิ แยกมอญ พญาโศก การเวก ต่อยรูป กราวใน ทอยเดี่ยว ฯลฯ รวมทั้งสิ้นประมาณ 20 เดี่ยว นอกจากนี้ครูศุภณัฐยังได้เรียนดนตรีกับครูเชื้อ ดนตรีรส คุรุมนัส ขาวปลื้ม ครูเลื่อน สุนทรวาทิน ครูอุทัย แก้วละเอียด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครู คศ.2 โรงเรียนสายปัญญาในพระราชานุอุปถัมภ์

ภาพที่ 59 “โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์”

สถานที่ทำงานของครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2556)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ด้านประวัติชีวิตครูสกล แก้วเพ็ญภาค พบว่า ครูเกิดในตระกูลที่ประกอบอาชีพทางด้านดนตรีไทย เริ่มเรียนดนตรีไทยครั้งแรกกับบิดาคือครูเหรียญ แก้วเพ็ญภาค ต่อมาได้มีโอกาสเรียนกับครูพร้อมสุนทรนัญ ครูกล่อม ณ บางช้าง และครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูสกลมีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยในวงปี่พาทย์ได้ทุกชนิด รวมทั้งการขับร้องเพลง การประพันธ์เพลง และตรวจ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติต่างๆมากมายคือ

รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับวงศิลปากร ในรายการดนตรีไทยพรรณนา ครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2521

ได้รับเกียรติบัตรจากกรมศิลปากรในฐานะผู้สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างดียิ่งยังผลให้ราชการของกรมศิลปากรสำเร็จมาความมุ่งหมายในการจัดรายการดนตรีไทยพรรณนาครั้งที่ 8 ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2521

รับพระราชทานของที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะผู้ฝึกสอนและควบคุมวงอังกะลุงของจังหวัดนนทบุรีในงานมหกรรมดุริยางค์ไทยประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี เมื่อ พ.ศ. 2529

รับพระราชทานรางวัลพระสิทธิธาดาทองคำพร้อมใบประกาศเกียรติคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. 2534

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูสกล แก้วเพ็ญภาค กับวัดพิบูลเงิน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ได้ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมภายในวัดเป็นประจำทั้งในฐานะนักดนตรีคือนำวงไปบรรเลงในงานศาสนาพิธีต่างๆทั้งงานมงคลและงานอวมงคล จนคณะของครูสกลกลายเป็นวงดนตรีประจำวัดนี้ และในฐานะพุทธมามะกะครูสกล แก้วเพ็ญภาค ได้ใช้สถานที่นี้เป็นที่ทำบุญ ฟังเทศน์ในวันสำคัญและถวายเครื่องไทยธรรมแด่พระภิกษุสงฆ์เป็นประจำ ดังนั้นวัดพิบูลเงินจึงเป็นประหนึ่งสถานที่ปฏิบัติงานอาชีพดนตรีไทย และเป็นที่ประกอบกุศลและที่ฟังฟังทางจิตใจ ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค มาโดยตลอด

ด้านประวัติการเรียนดนตรีไทยพอสังเขปของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค จำนวน 20 คน พบว่า ศิษย์ของครูสกลประกอบด้วย ผู้ที่มีความสนใจดนตรีไทยอย่างจริงจังหลายคนซึ่งแต่ละคนได้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับดนตรีไทยตลอดมา โดยเป็นนักดนตรีไทย 18 คน ได้แก่ ครูชาติรี อบอุ่น ครูกัญญาโรหิตาจร ครูสำรวย ครูยานนท์ ครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูฉวีล รักษาวงษ์ ครูถาวร รักษาวงษ์ ครูสมชาย บุญเกิด เรือโทประยูร มัยจิน สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน ครูวินัย มั่นวิชาชัย ครูสาธิต แสงบุญ ครูเกษิ

วัฒน์โยธิน พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม ครูชนะ กิมเปี่ยม ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ และครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ แต่ละคนล้วนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในการบรรเลงดนตรีที่เป็นเอกของตนมาจนถึงปัจจุบันและชื่อน่าสังเกตคือศิษย์แต่ละคนของครูสกล แก้วเพ็ญกาสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีอื่น ๆ ได้อีกด้วย จากการสัมภาษณ์พบว่ามีศิษย์เพียง 2 คนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทางด้านดนตรีไทย คือ ครูประสิทธิ์ หว่างแทน และ ครูจำเริญ พิมเฟือก ซึ่งผู้วิจัยจะได้แสดงให้เห็นในรูปแบบของตารางสรุปเครื่องดนตรีเอกของศิษย์แต่ละคนและอาชีพปัจจุบันของศิษย์ครูสกลทั้ง 20 คน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เครื่องดนตรีเอกและอาชีพในปัจจุบันของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกา

ชื่อ - สกุล	เครื่องดนตรีเอก	อาชีพในปัจจุบัน
ครูทเม็น นุชทรัพย์	ระนาดทุ้ม	นักดนตรีไทย
ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม	ขับร้อง	ครูดนตรีไทย
ครูสำรวย คุริยานนท์	ขับร้อง	ครูดนตรีไทย
ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ	ฆ้องวงใหญ่	ครูดนตรีไทย, ช่างทำอังกะลุง
ครูถวิล รักษาพงษ์	ปี่ใน	นักดนตรีไทย
ครูสมชาย บุญเกิด	เครื่องหนัง	ครู, นักดนตรีไทย
ครูกัญญา โรหิตาจด	ขับร้อง	ครูดนตรีไทย, ข้าราชการ- บำนาญกรมศิลปากร
ครูสาธิต แสงบุญ	ฆ้องวงใหญ่	ครูดนตรีไทย, ข้าราชการ- บำนาญกรมศิลปากร
ครูชนะ กิมเปี่ยม	ระนาดเอก	ครูดนตรีไทย, ข้าราชการ- บำนาญกรมศิลปากร
ครูประสิทธิ์ หว่างแทน	เครื่องหนัง	ขายส่งกล้วยไม้
พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ	ปี่ใน	ครูดนตรีไทย
ครูชาติรี อบนวล	ฆ้องวงเล็ก	ครูดนตรีไทย, ข้าราชการ- บำนาญกรุงเทพมหานคร
ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์	ระนาดเอก	นักดนตรีไทย
ครูวินัย มั่นวิชาชัย	ปี่ใน	ครูดนตรีไทย, ข้าราชการ- บำนาญกรุงเทพมหานคร
ครูเกษิ วัฒน์โยธิน	ระนาดเอก	ครูดนตรีไทย

ชื่อ - สกุล	เครื่องดนตรีเอก	อาชีพในปัจจุบัน
ครูจำเริญ พิมเฟือก	ระนาดเอก	การไฟฟ้านครหลวง
เรือโทประยูร มุ้ยจิ้น	ฆ้องวงเล็ก	ครูยี่งกศิลป์ กองดุริยางค์ทหารเรือ
ครูถาวร รักษาวงษ์	ฆ้องวงใหญ่	ครูยี่งกศิลป์ กรุงเทพมหานคร
ครูศุภณัฐ เจยเจริญ	ระนาดเอก	ครูดนตรีไทย โรงเรียนสายปัญญาฯ
สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน	ระนาดเอก	ครูยี่งกศิลป์ กรุงเทพมหานคร

จากตารางสรุปได้ว่า ศิษย์ส่วนใหญ่ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังคงสืบทอดและรักษาวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทย โดยยึดถือเป็นอาชีพจนถึงปัจจุบัน ทั้งด้านการสอน การบรรเลง และการช่าง เช่น ครูศุภณัฐ เจยเจริญ ครูดนตรีไทย โรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ เรือโทประยูร มุ้ยจิ้น ครูยี่งกศิลป์กองดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ ครูไศยาสน์ แยมสุวรรณ ครูดนตรีไทยโรงเรียนดนตรีพันเพลงและช่างทำอังกะลุง สิ่งเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้ของครูสกลไปยังศิษย์จนสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองได้ การที่ศิษย์ยังคงบรรเลง สอน หรือสร้างเครื่องดนตรีไทย เป็นสิ่งยืนยันถึงการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยว่ายังคงดำเนินอยู่ ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดนี้ขึ้นและสืบทอดมา ณ ปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินชีวิตในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

“บ้าน” คือสถานที่พักอาศัย สถานที่ซึ่งเป็นแหล่งพักพิงของมนุษย์ทั้งหมด ดังโบราณได้กล่าวไว้ว่า “อยู่หนแห่งใดก็ไม่สุขใจเหมือนอยู่บ้านเรา” แม้บ้านอาจเล็ก อาจคับแคบ ไม่สะดวกสบายหรูหราโอ่อ่ามากนัก แต่นั่นก็เป็นเพียงรูปธรรมภายนอกซึ่งมีความเชื่อมโยงไปตามกาลเวลา สิ่งที่สำคัญกว่าคือเรื่องของนามธรรม อันหมายถึงบรรยากาศภายในบ้าน สิ่งที่เป็นเครื่องชี้วัดถึงระดับความสบายใจในการอาศัยอยู่ ณ สถานที่พักพิงของตนอย่างแท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก” ดังนั้นความเข้าใจกันของคนในครอบครัว ความห่วงหาอาทรซึ่งกันและกัน นี้เองที่มีอิทธิพลสำคัญในการขับเคลื่อนให้คนภายในบ้านดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีความสุข

สำหรับศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทุกคน บ้านดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของตน (นอกเหนือจากบ้านที่เป็นภูมิลำเนาเดิม) คือ การได้มีโอกาสฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เพื่อศึกษาหาความรู้ด้านดุริยางคศาสตร์ บ้านจึงเปรียบเสมือนโรงเรียนซึ่งผลิตดุริยางคศิลป์มาโดยตลอด แต่เมื่อดำเนินชีวิตอยู่ภายในบ้านของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นระยะเวลาหนึ่งก็รับรู้ได้ว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ คือครูผู้เป็นมากกว่าครู คือการปฏิบัติต่อศิษย์เป็นตนเองเสมือนศิษย์คือบุคคลในครอบครัว มีความห่วงหาอาทรจึงทำให้บ้านดนตรีแห่งนี้มีนัยที่ยิ่งใหญ่ เป็นทั้งแหล่งพักพิงยามที่ศิษย์ไร้ที่พึ่ง เป็นทั้งสถานที่อบรมบ่มนิสัยศิษย์อีกด้วย

บทนี้ ผู้วิจัยเสนอแง่มุมของการดำเนินชีวิตภายในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้งในแง่การเรียนการสอนการฝึกซ้อม ในด้านชีวิตประจำวันทั่วไปโดยการสัมภาษณ์ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ 20 คน ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- 3.1 ชีวิตประจำวันทั่วไป
- 3.2 ชีวิตประจำวันในด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
- 3.3 งานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
- 3.4 ความสัมพันธ์ของศิษย์
- 3.5 มารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิต
- 3.6 ความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

3.1 ชีวิตประจำวันทั่วไป

นอกจากกิจกรรมด้านปฏิบัติคนตรี วิธีการดำเนินชีวิตของครูสกลก็เหมือนบุคคลทั่วไป คือมีภาระกิจในการทำงานบ้าน ทำไร่ทำสวน และนอกเหนือจากนั้นยังมีกิจกรรมการสร้างและซ่อมเครื่องดนตรี ซึ่งศิษย์ได้กล่าวถึง สะท้อนให้เห็นถึงความรอบรู้ของครูสกลซึ่งศิษย์ได้มีโอกาสเรียนรู้คู่กันไปกับการเรียนดนตรี พบได้จากคำให้สัมภาษณ์ของศิษย์ดังนี้

ครูชาติ อบนวล กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

จะมีช่วยครูทำเครื่องดนตรี คือเวลาว่างๆเนี่ย ท่านจะสอนให้ทำ อังกะลุงบ้าง ทำผืนระนาดบ้าง ท่านจะทำเองนะ ความสามารถท่านนี่รอบตัวเลย ครูเอง โชคดีมาก ที่ได้เรียนกับครูสกล ท่านให้ความรู้ นอกจากสอนดนตรี ต่อเพลงให้ ยังให้ทั้งที่อยู่ ที่อาศัย เงินก็ให้ใช้ วิชาความรู้ทางด้านช่างครูก็ได้จาก ครูสกลนี่แหละสอนให้ คือถ้าเวลาว่างๆเนี่ย ครูก็จะเรียกมาคุย เรื่องนู้นเรื่องนี้เล่าเรื่องต่างๆให้ฟัง ท่านจะมีสวนอยู่ มีมะพร้าว ทุเรียน อะไรอย่างเนี่ย ครูก็มีไปช่วย พายเรือกันไป ไปขายหญ้า ถางหญ้าให้ครู อย่างกะทิเนี่ย แต่ก่อนคั้นกันเองเลย แบบเป็นกล่อ่งเป็นถุงให้เสร็จเนี่ยยังไม่มี เราจะมาช่วยกัน นึกไปถึงช่วงนั้นเนี่ย เป็นช่วงเวลาที่มีความสุขมาก สนุก

(ชาติ อบนวล, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

ครูเหม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

ถ้าว่างจากซ่อมหรือไปงานเนี่ยพวกเราก็จะมาคอยช่วยครู คอยดูแลทำอะไรบ้าง ปกติแกลงจะทำของแกลงไปเรื่อยจะไม่ได้เรียกให้คนนู้นคนนี่มาช่วย แต่พวกเราจะมากันเอง แกใจดี มันควรเป็นความมีน้ำใจของเราที่จะตอบแทน อยู่บ้านแกนี่บางคนอยู่แต่เล็ก ไปจนแต่งงานมีครอบครัว แกอุปถัมภ์ตลอด เงินไม่เคยต้องเสีย แลมออกงานยังได้ตั้งค์อีก เรื่องแค่นี้เราต้องรู้กันเอง ไม่ต้องให้แกมาบอก แต่ถ้าเป็นเรื่องที่จะให้ศิษย์ได้ความรู้ ให้ได้ดีเนี่ย แกจะเรียกมา เรียกมาสอน อย่างการเทียบเครื่องดนตรีเนี่ย วิธีการ เค่าฟังกันยังไง ตรงนี้สูงไปมัย ต่ำไปมัย ต้องแกย้งไง แกบอกหมด อังกะลุงแกก็สอนทำแต่ส่วนใหญ่ถ้าเป็นงานฝีมือหลายๆเนี่ย อย่างเหลาลูกอังกะลุงแกจะทำเองเพราะเรื่องนี้ละเอียด มีทำขายด้วยนะ งานต้องได้คุณภาพ พวกเราส่วนใหญ่ช่วยได้ก็จะเป็นทาสีอังกะลุง ขุดราง

อังกะลุงบ้าง ถ้าเป็นงานทำฝืนระนาศ ก็จะไม่เอาไม้ไผ่ มักรวมกันเป็นกำใหญ่ๆเลย ไปแช่น้ำไว้ผ่านไบนานเลยละ หลายเดือนถึงเอาขึ้นมาทำฝืนต่อ
(ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
“ก่อนนี้ครูเค้าจะมีสวน ครูก็จะไปช่วยขุดท้องร่องบ้าง อะไรบ้างเป็นธรรมดา ไปคายน้้าบ้าง ก่อนแกชอบปลูกทุเรียน ก็ไปช่วยแก นอกจากนี้ก็จะมีช่วยครูเหลาระนาศด้วย ช่วยถาก ช่วยทาสี แกก็ให้เป็นค่านมบ้าง อังกะลุงนี้ก็ทำเยอะ ฝืนระนาศก็ทำ แต่จะเป็นไม้ไผ่บง” (ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
ผมก็ไปเรียนหนังสือ แต่ศิษย์ที่เค้าอยู่ประจำเลยเนี่ยเค้าก็จะช่วยครูทำงานบ้าน ทำสวน แต่ก่อนเนี่ยแกมีสวน คนที่มีกำลัง แกก็จะให้ไปช่วยทำสวน แกทำเครื่องดนตรีด้วยนะ มีเหลาอังกะลุง ขึ้นเครื่องหนัง แกจะทำเองหมด ครูจะทำเองส่วนใหญ่ ตัวผมเองก็ช่วยขึ้นด้วย ต้องช่วยเอากะลามาปั่น เป็นหนังเรียด แกเป็นช่างเครื่องดนตรีด้วย คนที่สนใจทางด้านช่างก็จะได้วิชา
(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
จะช่วยครูทำสวน คายน้้า ขึ้นมะพร้าว เอามาทำกะทิ กะทินี้จะขุดกันเอง หวานมัน ผลผลิตของเราเอง พี่ผ้คนีบางทีก็ไม่ต้องไปซื้อ ก็จะเอาจะสวนนี้แหละ ทำกินกัน บางทีว่างก็มาช่วยครูเทียบเครื่อง บางคนมีครอบครัวไปทำเป็นอาชีพเสริม ได้เลยนะ รับเทียบเครื่องอะไรแบบเนี่ย อยู่ที่บ้านครู มีครูคอยอบรมสั่งสอน สนุกนะ คือมันได้ใช้ชีวิต มีแต่อะไรดีๆ ได้ไปนุ่นไปนี่ เป็นประสบการณ์ชีวิตที่หาที่อื่นไม่ได้อีกแล้ว
(สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
ช่วงหลังแกไปซื้อสวน ศิษย์ก็จะไปช่วยกัน ไปปลูกไม้ลาย พุทรา ถางน้้า คายน้้า แต่ตัวเราไม่ได้ไปเพราะร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง ตัวครูเอง

จะช่วยทางด้านทำเครื่อง ทำอังกะลุงช่วยแก ตอนนั้นอังกะลุงชุดหนึ่งก็อยู่ราว 350 บาท เราก้ได้ 25 บาท อากลจะให้ด้วย สอนให้เราที่มีความรู้ทางด้านช่างแล้วก็ยังให้รายได้เราอีกด้วย อากลแกใจดี จิตใจกว้างขวาง บางทีก็จะมาให้เทียบเสียงเครื่องดนตรี แต่ที่ทำประจำจริงๆจะเป็นทาสีแดงที่อังกะลุง การตัดไม้ก็สอนวิธีการว่าต้องก็เช่น เวลาเลื่อยต้องตรงไหน อะไรแบบเนี่ย ผืนระนาดท่านก็ทำนะ ขึ้นเครื่องหนังด้วย แกให้มาหมดเลยอุปกรณ์นะ มีคังอยู่เลย มีดที่อากลใช้ตัดไม้ทำอังกะลุงนะ มีด สิวได้มาหมดเลย มีดที่อากลให้เราเองเนี่ยใช้ตั้งแต่โบมีดยาวๆจนตอนนี้เหลือสั้นนิดเดียว (ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ก็จะมีทำงานบ้าน บางทีแกก็จะให้ช่วยทำเครื่องหนัง เราก็จะช่วยแกชูดคนที่หนังออก แล้วก็ช่วยทาสีแดงที่อังกะลุง แกจะปลุกไฟไว้เลย เครื่องหนังนี้เราจะช่วยแกตัดหนังเรียก ส่วนใหญ่แกจะให้เราซ่อมอย่างเดียว” (ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า ท่านจะให้ช่วยดูแลเครื่อง อย่างสมมุติระนาดเนี่ยท่านเคาะที เต็ง ท่านจะรู้เลยว่าเพี้ยนหรือไม่เพี้ยน เราก็จะมาช่วยท่านเทียบเครื่อง ใส่ตะกั่วบ้างอะไร อย่างเนี่ย คอยดูแลเรื่องความสะอาดด้วย เช็ดฝุ่น ดูแลความเรียบร้อยของเครื่องดนตรี วิชาความรู้เนี่ย คิดตัวเรามาโดยไม่รู้ตัว ได้จากการที่ช่วยท่านเทียบเครื่องนี้แหละ ทำให้หุจะฟังรู้ว่าผิดเพี้ยนหรือไม่ มาคิดดูตอนนี้ ท่านสอนตลอดเลยนะ แต่จะไม่ได้เรียกมาสอนแบบจริงจัง แต่ท่านจะมีวิธี พอเราช่วยท่านไปท่านก็จะสอนไปด้วย คือทำไปสอนไป ให้ปฏิบัติจริงเลย จะเข้าใจง่าย ผมมีความศรัทธาในตัวท่านมาก ท่านมีวิธีสอนที่เข้าใจง่าย ไม่เครียด เหมือนนั่งคุยกันแต่สิ่งที่ได้เนี่ยมหาศาล ประกอบเป็นอาชีพได้เลย (ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “จะช่วยเทียบเครื่อง ทางลูกเหล็ก ผืนท่มเหล็กกระนาดเอกเหล็ก ช่วยตะไบ ให้ได้เสียง บางวันก็จะไปช่วยครูทำสวนมะพร้าว โดยมากผมจะเป็นคนขึ้นมะพร้าว อยู่ที่บ้านครุมา 10 กว่าปี” (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า
 จะมีเป็นช่วงๆ อย่างการเทียบเสียงเครื่อง ก็จะมาช่วยกัน เครื่องหนึ่งถ้าขาดก็ขึ้น
 กันเอง ตั้งแต่ซั๊กหนัง ชูคหนัง ครูจะเป็นคนไปซื้อหนังแล้วก็จะมาทำให้ดูว่าต้องทำ
 อย่างนี้ๆ แล้วก็สอนซั๊กหนัง สอนทำให้ใส่ละมาน สอนทุกอย่าง กลองแขก ตะโพน ครู
 ทำเองทั้งหมด อังกะลุงครูนั่งเหลาเองหมด ท่านก็จะสอนพวกเราด้วยว่า เอ้าเหลาอย่าง
 นี้่นะๆ พอเหลาผิดครูก็มานั่งแก้ให้ ครูท่านก็จะว่าเอ้าคนนี่ทำเสียงนี้่นะ ก็แบ่งกัน
 ช่วยกันทำ ครูก็จะมาปรับแต่งให้ได้เสียงที่ถูกต้องแล้วก็สวยงาม อีกทีนี้ ส่วนใหญ่
 นอกจากความรู้ทางด้านเพลงแล้ว ยังได้เรื่องช่างเรื่องการทำเครื่องไปด้วย ตอนที่ผมมา
 เนี่ย สอนครูจะพักแล้ว แต่ก็มีบ้าง ไปเก็บผลไม้อะไรแบบเนี่ย ถ้ารุ่นอาบ็อก ครูชาตรี
 น่ะนะ รุ่นเค้าจะมีไปสวนส่วนรุ่นผมไม่มีแล้ว เพราะครูไม่ได้ทำสวนแล้ว
 (ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า
 ช่วงเข้าพรรษาจะไปอยู่สวน จะมีเครื่องดนตรีอยู่ที่นั่นชุดหนึ่งด้วย
 จะมีสวนปลูกกระท้อน ปลูกกล้วย ทุเรียนก็ปลูกนะ พายเรือกันไป สมัยก่อน
 เข้าพรรษาจะไม่ค่อยมีงาน จะมีตอนออกพรรษาเยอะ ช่วงเข้าพรรษาจะมีพวงงาน
 แต่ง เป็นวงเครื่องสาย มโหรี แต่ไม่บ่อย มีบางทีก็เป็นงานวัดเทศน์มหาชาติ ช่วงนี้
 ก็จะต่อเพลงกัน ได้เยอะ ไครมานอนอยู่ ไม่ต่อเพลงนี้ไม่ได้เลยนะ ครูแกเรียก
 ต้องมาต่อเพลง ช่วยทำเครื่องก็มีนะ เข้าพรรษาแกจะอาศัยรายได้จากอังกะลุง ครูเอง
 ก็จะเหลาก้าน ขัดกระดาษทราย ทาสี ตอนนั้นแกก็ไม่ได้บังคับหรอก ไครอยากช่วย
 ก็มา แกก็เอารายได้จากการขายอังกะลุงนี้แหละ เอามาเลี้ยงศิษย์ รับประทานอาหาร
 คินกับอีกวัน 356 บาท 350 อย่างเนี่ย 300 ก็ยังมีเลยบางงาน บางทีไม่ได้ตั้งค์
 ได้แต่ผ้าขาวม้ากับสบู่ ไปอยู่กับแกเนี่ย ไปกินอยู่ฟรีตลอด โตไปมีครอบครัว
 ครูก็ยังต้องไปขอให้ แต่งใครไม่มีเงินแกก็ทำให้ บวชให้ศิษย์เยอะเลย พ่อแม่
 ไม่มีเงินเนี่ย บวชให้
 (ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเพือก กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า
 “ก็จะมานั่งคุย บางทีก็มาถามเพลงกัน จะมีช่วยตักน้ำ ทำเครื่องดนตรี ก็จะช่วย ช่วยขึ้นกลอง

หมุนหนั่ง ทำใ้ส้ละมาน ช่วยกันทำเครื่องหนั่ง ช่วยดูแลเครื่องดนตรี งานซ่อมเล็กๆน้อยๆ แล้วก็มี เทียบเสียง” (จำเริญ พิมเพือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “เหลาอังกะลุง เจาะรางอังกะลุง เหลาก้าน มาถูกระดานทราย ผูกอังกะลุง ครูก็จะมาช่วย แต่แกไม่เคย บังคับใครนะ ใครสมัครใจมาก็มาช่วยครู ทำสวนก็มีบ้าง ช่วยถางหญ้า ขึ้นมะพร้าว” (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ก็จะช่วยทำอังกะลุง ช่วยขัด ผูก ทาสี ทาน้ำมัน แล้วก็พายเรือไปทำสวนส้ม อยู่บางโสน ไปค้ายหญ้า ไปรดน้ำ ช่วยเทียบเสียงเครื่องดนตรี” (กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูชนะ กิมเปียม กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “จะมีจัดเวรโดยถ่าน หุงข้าว ช่วยทำอังกะลุง ช่วยเอาตะกั่วมาเคี้ยว ราคไม้ไฟให้เป็นลาย เพราะไม้ไฟลาย จริงๆมันไม่ค่อยมี เป็นการทำให้เกิดลายสวยงาม เอาไม้ลวกกรรมดามาทำลาย เป็นลายสวยด้วยเทียบ เครื่องก็จะมาช่วยกัน ไปทำสวนก็มีไปกับป่าไ้ ไปสวนทุเรียน สวนกล้วยบ้าง ไปค้ายหญ้ารดน้ำต้นไม้” (ชนะ กิมเปียม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ผมก็จะซ่อมอยู่ประจำ ช่วยทำเครื่องดนตรีด้วย ช่วยสาวเครื่องหนั่ง ฝืนขนาดเอกเหล็กด้วย ไปหล่อที่โรงหล่อ เอาตะไบมาถูให้เขารูป ฝืนทุ้มครูสกลก็ทำเอง” (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์ดังกล่าวพบว่า ครูมีความสามารถในการสร้างเครื่องดนตรี และใช้เวลาว่างในการสอนศิษย์ในด้านต่าง ๆ และศิษย์ก็ช่วยเหลืองานครูในแต่ละวัน ซึ่งกิจกรรมประกอบไปด้วยการทำสวน การช่วยครูสกลทำเครื่องดนตรี ได้แก่ อังกะลุง ฝืนขนาด และขึ้นหน้ากลอง การซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย

นอกจากศิษย์ชายแล้ว ยังมีศิษย์ที่เป็นสตรีมาเรียนรู้ด้านการขับร้องเพลงไทยและระนาดเอก ในขณะที่เดียวกันก็ได้ช่วยเหลืองานบ้านเป็นการตอบแทน ศิษย์แต่ละคนมีความผูกพันกันเหมือนพี่น้อง และต่างก็กล่าวถึงความเมตตาที่มีแก่ศิษย์ของครูสกล ดังนี้

ครูกัญญา โรหิตาจด กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

“ผู้หญิงส่วนใหญ่เราก็จะรวมกลุ่มกัน ทำงานบ้าน ทำงานจิปาละทั่วไป คือเหมือนบ้านเราจริงๆเลย เพราะครูเองก็คิดว่านี่เป็นบ้านหลังที่สอง เหมือนเราเป็นครอบครัวเดียวกันจริงๆ ต่างก็แค่ไม่ได้ร่วมสายเลือดกัน แต่ครูรู้สึกว่ามันไม่จำเป็นเลย เพราะทุกคนในบ้านเรารักกันหมด ไม่ได้เป็นพี่น้องกันแต่เกิดก็เหมือนเป็นพี่น้องกันแท้ๆ พวกเราทุกคนในบ้านมีพ่อแม่คนเดียวกัน พ่อกลกับแม่ไล่เนี่ยแหละ ครูรักมากเลย พวกเราเนี่ยจะรู้หน้าที่ตัวเองคือพอมันเห็นฝุ่นเห็นตรงไหนไม่เป็นระเบียบ เลอะเทอะอะไรอย่างเนี่ยมันก็อดไม่ได้ บ้านเราไง เราต้องช่วยกันดูแล ทำงานพวกนี้ไม่เคยเหนื่อยเลยนะ เพราะครูรู้สึกเหมือนทำให้พ่อให้แม่ ให้พี่น้องๆเรา บ้านเราจะมีความสุขสบายสวนก็มีบ้างนะไปช่วยค้ายหญ้า เก็บเอามะพร้าวมาแคง เอามาซูด ทำกะทิ (กัญญา โรหิตาจด, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ครูสำราญ คุริยานนท์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ผู้หญิงโดยมากก็ตามปกตินะ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานบ้าน ทั่วไปแหละ ล้างจาน กวาดบ้าน ซักผ้า รีดผ้า ทั่วไป ช่วยพ่อแม่ทำ ลำพังท่านสอนพวกเราเนี่ยก็เหนื่อยแล้ว จุดพวกนี้แบ่งเบาได้ ก็ช่วยท่านทำกับข้าว อันนี้ผู้หญิงทุกคนจะเป็นหมด” (สำราญ คุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “จะมีทำงานบ้าน เราก็จะรู้เอง คือเหมือนทำบ้านเราจริงๆ อยู่บ้านก็จะกวาดบ้าน ถูบ้าน ตามเรื่องตามราว พอว่างตากก็จะมาต่อเพลงให้ หรือไม่ก็จะไปสวน ไปกับแม่ใหญ่ สวนมะพร้าว ก็ย้ายได้นะนะ บางทีย้ายอยากกินเมียง ก็ทำเมียงให้ย้าย อยากกินแคงเราก็ทำแคง” (เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงชีวิตประจำวันทั่วไป บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ยายก็เป็นคนหุงข้าวด้วย หุงเต่าถ่าน ดูแลความสะอาดในบ้าน บางทียายก็จะไปสวน ไปจับมะพร้าวเอง เอามาแคง ไปกับหวิน ไปกับสองคน พวกกันไป ไปรดน้ำต้นไม้ ไปค้ายหญ้า ได้มะพร้าวมาก็เอาไปแคงแคงหม้อใหญ่ๆ กินกันหลายคน” (บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูกัญญา โรหิตาจด ครูสำรวย คุรียานนท์ ครูเกษิ วัฒนโยชิน และครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม พบว่า กิจกรรมโดยรวมของศิษย์ผู้หญิงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับงานบ้านงานเรือน เช่น การประกอบอาหาร งานดูแลความสะอาดเรียบร้อยของบ้านและศิษย์ต่างมีความรู้สึกผูกพันกัน และต่างสำนึกในความเมตตาของครูสกลจึงมีความรักเคารพครูและภรรยาประหนึ่งบิดามารดา ศิษย์ที่เป็นหญิงจึงตอบแทนด้วยการช่วยเหลืองานบ้านเท่าที่ทำได้

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ชีวิตประจำวันทั่วไปในวันหนึ่ง ๆ ครูปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยสอนดนตรีไทยให้แก่ศิษย์ ทำสวน ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย ทำเครื่องดนตรีไทยไว้ใช้เองที่บ้าน และจำหน่ายที่เวียงนครเกษมหรือตามโรงเรียนต่างๆ เป็นธุรกิจเล็กๆ ในครอบครัว ส่วนศิษย์ก็จะคอยช่วยเหลือครูสกลเป็นการแสดงถึงความกตัญญู ตอบแทนที่ครูสกลได้อบรมเลี้ยงดูและถ่ายทอดวิชาความรู้ทางดนตรีไทยให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งกิจกรรมจะแบ่งออกเป็นหน้าที่ของศิษย์ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ศิษย์ผู้ชายจะช่วยครูทำสวน ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย ทำฝึนระนาด ทำอังกะลุง และขึ้นเครื่องหนัง ส่วนศิษย์ผู้หญิงจะช่วยครูดูแลความสะอาดภายในบ้านและช่วยกันประกอบอาหาร

จากการสัมภาษณ์ถึงชีวิตประจำวันของครู พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นครูผู้มีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ นอกเหนือจากการสอนดนตรีไทย ครูยังให้ความรู้ด้านการสร้างเครื่อง การทำงานบ้าน งานสวน และให้ความอนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายแก่ศิษย์ที่มีความเดือดร้อน ทั้งยังบำรุงเลี้ยงดูศิษย์ประหนึ่งลูกหลาน และศิษย์ก็มีความรักและผูกพันกับครูดุจบิดาหรือญาติผู้ใหญ่ของตน สะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและอบอุ่นระหว่างครูกับศิษย์

3.2 ชีวิตประจำวันด้านเรียน การสอน และการฝึกซ้อม

หัวข้อดังกล่าวนี้เป็นการอธิบายถึงกิจวัตรประจำวันดังกล่าวในด้านดนตรีไทยเป็นหลัก โดยเริ่มแต่ตื่นนอนกระทั่งเข้านอน สามารถจินตภาพเป็นรูปธรรมได้จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์ผู้ซึ่งมีความใกล้ชิดและใช้ชีวิตอยู่ในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้รับความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

คือต่อวันเนี่ย คือหนึ่ง ตั้งแต่เช้ามีด เอาเช้ามีดมาหาคอนค่านะ เช้ามีดเนี่ยจะต้องตื่นประมาณตีสี่ตีห้า ถ้าใครตื่นตั้งแต่ตีสี่ได้ก็ตี ครูขอเรียกเป็นสำนักละกัน คือที่แรกๆ เลยเนี่ยก็มีน้อยคนอยู่ ไม่น้อยมากหรอก จะพอดีเครื่อง ประมาณ 20 คน พออยู่มาๆ คนก็เยอะ 30-40 กว่าคน เวลากินข้าวกันทีก็เป็นสองชุด เป็นสองสำหรับหรือ

สามตำรับเลย อยู่บ้านมาก็ตื่นแต่เช้ามืด พวกที่ต่อมุล่งมาแล้วก็ต้องไล่มือ จะเป็นทั้งห้องทั้งขนาดก็จะดีไป มืงเค้าก็ตีเป็นทางมืงมุล่ง ะขนาดก็ไล่กัน ไป โดยมากจะเป็นขนาดกับมืง แต่คนระขนาดเนี่ยเยอะมากเลย บางบ้านมีเครื่อง บางบ้านไม่มีเครื่อง เค้าก็ได้ยินรุ่นพี่มีชื่อเสียงอะไรอย่างเนี่ย เค้าก็ส่งมาเรียนกับ ครูสกล เข้ามือเนี่ยไล่ไปเรื่อยเลย ตีสี่ถึง เจ็ดโมง พอไล่เสร็จก็หยุด ทีนี้ทุกคนก็ไป อาบน้ำล้างหน้าล้างตา พอสามโมงเช้ากว่าๆหน่อยก็กินข้าว ทีนี้พอเกือบๆสิบโมงก็จะ ต่อเพลง หยุดอีกทีตอนเที่ยง ครูสกลบอกว่าตอนเที่ยงเนี่ย ตอนตะวัน ตรงหัวมันจะทำอะไรไม่ได้ผล ก็หยุดพัก ตอนบ่ายก็ว่ากันต่อซักราย โมงบ่ายสองนะ นะ ก็ทบทวนให้แม่น พอถึงประมาณบ่ายสามกว่าๆ ตอนนั้นใครหุงข้าวเป็นก็จะมีเวร หุงข้าว มีเวรด้วยนะ ใครที่หุงเป็นก็จะเวียนกัน ใครที่ไม่เป็นก็ซ้อมเพลงไป ครูท่านจะ นั่งคุมตลอดเลย ทีนี้พอข้าวสุกแล้ว ครูท่านจะกินก่อน พอเสร็จแล้วศิษย์ก็ถึงค่อยกิน ต่อมาประมาณหก โมงก็จะจุดตะเกียงเข้าพายุ แสงก็จะสาดเข้ามาที่ห้องเครื่อง พอประมาณซักรุ่นก็ซ้อมอีก ทบทวนหรือต่อเพลง แล้วก็จะมีซ้อมรวมวงช่วงนี้ คือถ้าต่อเพลงกลางคืนเนี่ยพอมาตอนเช้าจะแม่น พอสมองโปร่งตอนเช้าจะแม่น เนี่ย วันเวียนอยู่อย่างเนี่ยถึงประมาณสามทุ่ม จะมีหยุดวันพระ วันพระจะไม่ซ้อม ที่ไม่ซ้อมก็เพราะว่าแม่ของครูสกลถือศีล จะอยู่อีกหลังหนึ่งเป็นหลังย่อยๆ ก็จะสวดมนต์จะได้สงบๆ ไม่มีเสียง กลางวันซ้อมได้แต่ตั้งแต่เย็นไปเนี่ยจะหยุดเลย ถ้ามีงานก็ไปงาน พอกลับจากงานมาก็ต้องปฏิบัติอย่างนี้ กับข้าวนี้จะเป็นญาติ ทางภรรยาครูท่านะ ลูกบุญธรรม คุณสำรวนนะนะ แล้วก็หลานของแม่ไล่ ช่วยกัน เวลาจะแกงเนี่ยก็จะเรียกคนที่ทำเป็น ให้มาช่วยกัน แต่โดยมากที่มาเรียนก็จะเป็น ชาวสวนชานา ก็จะทำกันเป็นหมด แต่ก่อนยังไม่มื่ออะไรสำเร็จรูป มะพร้าวก็ต้อง ชูดกันเอง

(ชาติรี ออบนวล, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูชาติรี ออบนวล พบว่า เวลา 4.00 น.จะเป็นเวลาตื่นของทุกคนภายในบ้าน กิจกรรมแรกคือการไล่มือในเครื่องดนตรีต่างๆ ซึ่งเพลงที่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ยึดเป็นแบบแผน ในการไล่มือคือเพลง “มุล่ง ชั้นเดียว” โดยใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 2-3 ชั่วโมง

ในช่วงระยะเวลา 7.00 น. - 9.00 น. จะแยกย้ายไปทำธุระส่วนตัวต่างๆ เช่น อาบน้ำ ทบทวนเพลง เป็นต้น

รับประทานอาหารเวลา 9.00 น. เมื่อเสร็จกิจดังกล่าว ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะเริ่มทำการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยในแก่ศิษย์

พักเที่ยงเวลา 12.00 น.

14.00 น. เริ่มกิจกรรมต่อในช่วงบ่าย ได้แก่ การทบทวนบทเรียนจากช่วงเช้า

18.00 น. ศิษย์ทุกคนจะรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน

19.00 น. เริ่มซ้อมรวมวง หากแน่นแล้วครูสกลจะต่อเพลงเพิ่มเติมให้

22.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

พ่อก็จะให้ฝึกร้อง จะคอยบอก เทคนิคต่างๆ จะบอกแบบปากต่อปาก นอยปากนั่นแหละนะ ว่าเพลงนี้นะ ต้องร้องอย่างนี้นะ พ่อจะบอกไปเลย เวลาต่อเนี่ยจะไม่แน่นอน เวลาว่างพ่อก็จะมาต่อให้ วันไหนไม่ได้ต่อเพลง หรือว่าว่างจากการต่อก็ซ้อมกันไป บางคนก็ทำนู่นทำนี่ไป กลางวันที่พวกผู้หญิงก็จะมาช่วยกันทำกับข้าว ใครไม่ได้ลงมือทำเองก็ไปเป็นลูกมือ คอยหันผักล้าง หยิบนู่นหยิบนี่ช่วยกันไป ก็อย่างที่ครูบอกนะนะ อยู่กับแบบครอบครัวใหญ่ ศิษย์ทุกคนเหมือนพี่เหมือนน้องกันหมด มีอะไรเราจะคอยช่วยเหลือกัน

(กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูกัญญา โรหิตาจล พบว่า ด้านการขับร้องเพลงไทยอาจมีระยะเวลาในการต่อไม่แน่นอน เนื่องจากการขับร้องไม่มีการปฏิบัติด้านการไล่มือ หรือหากเปรียบเทียบคำดังกล่าวเป็นในแง่การขับร้องอาจใช้ว่า การไล่เสียงนั่นเอง ดังนั้นช่วงเวลาที่ศิษย์ที่เรียนเครื่องดนตรีไล่มือ ผู้เรียนด้านการขับร้องจะช่วยกันทำกิจกรรมภายในครัวเรือน หรืออาจเป็นงานบ้านบ้าง สุดแต่สถานการณ์ในแต่ละวัน

รับประทานอาหารเวลา 9.00 น. เมื่อเสร็จกิจดังกล่าว ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะเริ่มทำการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยในแก่ศิษย์ พร้อมทั้งซ้อมเพลงต่างๆ หรืออาจฝึกฝนกลวิธีพิเศษในการขับร้อง

12.00 น. พักกลางวัน

16.00 น. เตรียมการประกอบอาหารเย็น

หลังรับประทานเย็นร่วมกันเป็นเวลาแห่งการล้อมรวมวง ในชวงเวลานี้เอง จะเป็นการล้อมรวมกันของผู้ขับร้องและนักดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงรวมวง เสร็จกิจกรรมดังกล่าว จึงพักผ่อนตามอัธยาศัย

ภาพที่ 60 เรือนหลังที่ 3 (เรือนหลัง) สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศแก่ศิษย์ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555)

ภาพที่ 61 เครื่องดนตรีไทยส่วนหนึ่งบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555)

ครูตำรวจ ดุริยานนท์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พวกตีเครื่องจะลูกแต่ตีสี่ จะแย่งรางระนาดกันเลย เพราะไม้จั่นรางจะหมด ไล่ไปเรื่อย ไล่มุล่ง ทั้งนั้นเลย ถ้าวันพระจะหยุด จะไม่ซ้อม ถ้าใครจำไม่ได้พอกก็จะไล่

ให้ไปโศคน้ำก่อน คืออาบน้ำน้ำนะแหละ แต่ว่าแต่ก่อนนี้เค้าจะอาบน้ำ
ในคลองเลย น้ำสะอาด พ่อก็จะให้ไปอาบน้ำก่อน ให้ร่างกายสดชื่น สมอง-
ปลอดโปร่ง จากนั้นก็ซ้อมไปเรื่อย ซ้อมเพลงเถาอะไรแบบเนี่ย ร้องนี้จะซ้อม
ตอนกลางคืน พ่อก็จะมาต่อให้ ซ้อมเพลงตับบ้าง อะไรบ้าง ซ้อมเพลงเถา บางครั้งก็ไป
ซ้อมร้องรับกับวง เคาะเสียงจะร้องได้เลย เพราะพ่อจะสอนให้จำเสียง จะร้อง
ได้หมด สมัยก่อนมีสวน ถ้าไม่ได้ซ้อมดนตรีก็จะไปสวนบ้าง คนไปโรงเรียนก็ไป
กลับมาก็ซ้อมต่อ บางทีก็ทำงานบ้านทั่วไป ทำนู่นทำนี่ไปเรื่อย ต้องหุงข้าวเลี้ยง
ศิษย์พ่อด้วย ทำที่เป็นสองสามหม้อใหญ่เลยนะ ศิษย์พ่อเยอะ

(สำรวจ คุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูสำรวจ คุริยานนท์ พบว่า ศิษย์ผู้ที่ศึกษาด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิด
ต่างๆจะตื่นแต่เช้าตรู่ในเวลา 4.00 น. ส่วนผู้หึงที่เรียนด้านการขับร้องจะตื่นเวลาเดียวกัน
บ้างทำงานบ้าน บ้างซ้อมเพลง บ้างเข้าครัวเตรียมประกอบอาหารเช้า

9.00 น. รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน

เริ่มต่อเพลงหลังรับประทานอาหารเช้าเสร็จสิ้น

ช่วงกลางคืนจะเป็นการซ้อมรวมวง เป็นการซ้อมร้องเพลงตับบ้าง เพลงเถาบ้าง

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เป็นรังใหญ่ แกจะสอนทั้งวัน เด็กมันมีเยอะหลายรุ่น อยู่กันเต็มบ้าน
ไปหมด อยู่เป็นรังใหญ่ ที่ค่านำลูกหลานมาฝากก็มีปลาเค็มมาบ้าง ไข่บ้าง
มาฝาก อะไรแบบเนี่ย สอนไม่เอาดั่งค์เลย สอนที่บ้านเก่าอะนะ กินนอนที่นี้
อยู่กับแกเลย ผมนี้จะเรียกครูสกลว่าน้ำนะ ตีตีนี้ต้องไล่มูล่งแล้ว ต้องแย่งกัน
รางไม่พอ เสร็จแล้วก็อาบน้ำอาบทำ มาต่อเพลงต่อ ที่นี้ไถ่ขนาดไหนเรากี่
ไม่ได้มานับหрок แรกนับห้าเที่ยวบ้าง เก้าเที่ยวบ้าง แล้วแต่ใครจะตีอิดก็ว่ากันไป ที
แรกเกาะกลุ่มไล่ พอไปนานๆกลุ่มที่เค้าไหวกว่าก็ออกหน้ากันไป เรายังที่อยู่
กับที่นี้แหละ แต่ละคนต้องประมาณกำลังตัวเอง แต่ถ้าตัวเราเองเนี่ย จะไล่ถึงประมาณ
พระบิณฑบาตกลับ ก็รวมๆแปดโมงได้นะ สายๆก็จะกินข้าวด้วยกัน 3 สำหรับได้
ศิษย์เต็มบ้านเลย โห 30 คนได้นะ กินเสร็จนี้ก็แยกย้ายไปทำนู่นทำนี่กันไป ส่วนใหญ่
จะมาซ้อมเพลงกัน ครูท่านก็จะมาต่อเพลงบ้าง ให้ซ้อมบ้าง ท่านจะรักศิษย์มาก

เป็นห่วงเป็นใย ท่านจะนั่งอยู่ตลอด ขนาดท่านไปทำธุระอะไรของท่านบ้าง เดินไปเดินมา ขนาดศิษย์ตีผิคนิดเดียว หรือแค่แบ่งมือห้องผิคนี่ ท่านยังรู้เลย ใส่ใจมาก คือหูท่านจะฟังตลอด มากกลางวันจะหาข่าวกินกันเอง บางทีก็ไปทำธุระส่วนตัว ช่วงบ่ายจะเป็นช่วงสบายๆ ใครไม่เมื่อก็ซ้อมมันไป เราก็จะมาช่วยๆ กันดู ช่วยกันทวนเพลงเมื่แล้วบางทีครูก็จะมาต่อเคียวให้ แต่ถ้ามีงานประชันหรือบรรเลงเนี่ย ส่วนใหญ่ช่วงบ่ายจะไม่ค่อยได้อยู่บ้าน จะไปงาน บางทีก็ไปทั้งวันเลย บางงานก็ค้างที่งาน อันนี้คือถ้ามีงานนะจะเป็นอย่างนี้ เราจะมากินข่าวกันอีกทีที่ร่วมๆ เกือบหกโมง หกโมงกว่าๆ ได้ กินเสร็จจะเป็นซ้อมรวมวง คนร้องก็มาซ้อมด้วย ว่ากันไปตั้งแต่เพลงดับ เพลงเถา ท่านจะนั่งฟังตลอด ยิ่งถ้ามีงานประชันเนี่ยท่านจะเน้นมาก บางวันก็ซ้อมถึงสามทุ่มสี่ทุ่ม บางวันห้าทุ่มก็มีนะ ไม่แน่นอน คนละวงนี้เค้าก็ชอบฟังกัน คนชอบดนตรีไทยกันเยอะ จะหยุดก็จะมีวันพระอย่างเดียว ชาวบ้านพายเรือผ่านไปผ่านมาบางทีเค้าก็มาหยุดฟัง

(ทเมื่อน นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูทเมื่อน นุชทรัพย์ พบว่า การไถ่ระนาดหรือไถ่มือในเครื่องดนตรีต่าง ๆ นั้นเป็นกิจกรรมแรกหลังจากตื่นนอนที่ศิษย์ทุกคนพึงปฏิบัติ จะใช้เวลาในการทำกิจกรรมดังกล่าวประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง

หลังกิจกรรมดังกล่าวแต่ละคนจะแยกย้ายไปอาบน้ำอาบท่า จากนั้นจึงต่างซ้อมเพลง

9.00 น. รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน

หลังจากนั้นจะเริ่มการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยเรื่อยไป ช่วงนี้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะคอยดูแลด้านการฝึกซ้อมพร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ทางด้านเพลงและกลวิธีพิเศษต่างๆ ในการบรรเลงอย่างใกล้ชิด

12.00 น. พักกลางวัน

14.00 น. เริ่มการเรียนการสอนในช่วงบ่าย

18.00 น. รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน

เริ่มการซ้อมรวมวงเวลา 19.00 น.

22.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ต้นตีสี่ เด็กๆที่เป็นคนระนาดก็คลุมผ้ากัน เอาผ้าที่ห่มนั้นแหละ
 คลุมไล่ ระนาดมีประมาณ 4 ราง แต่คนตีเยอะกว่าไง มีประมาณ 5-6 คน
 ใครตีนก่อนก็โปะก่อนเลย แล้วก็ไปล้างหน้า รับประทานอาหาร ไล่จากช้ำก่อน
 ต้องแนวเท่ากันหมดนะ ถ้าใครตีเร็วครูจะแอบมาข้างหลังและ บอกจะรีบตีกัน
 ไปไหน แถบออกช้ำไปก่อน ให้มือมันเที่ยงก่อน ให้อั้วไหนนะเดี๋ยวมันก็ได้เอง
 ให้เหมือนเราวิ่ง ค่อยๆไปก่อน ให้มันอึดให้มันทน ไม่ให้ปวดเมื่อย จับไม้
 แกก็จะสอนให้จับเหมือนปากหงส์ จะสอนให้จับสวย ไล่ช้ำไปเรื่อย พอใกล้ๆสว่าง
 ก็เอาแล้ว ทีนี้ใครไหวก็เริ่มขึ้นแนว แล้วก็หยุดพร้อมกัน ราวๆเจ็ดโมงได้นะ ทีนี้
 เลิกปั๊บ เปิดผ้าคลุมออก ทีนี้ใครจะซ้อมเดี่ยวซ้อมอะไรก็ว่ากันไป
 พอกินข้าวเย็นแล้ว ก็ดูญาติๆ ก็จะมาซ้อมร้องด้วย เป็นวงเลย ตับนางลอย
 สามโมงสองโมงเช้าก็จะมากินข้าว ครูท่านจะทานก่อนแล้วศิษย์ค่อยทาน
 ตั้งที่สามวงเลยนะ คนเยอะ นอนกันทีนอนมุ้งยาวเลย แต่วันพระครูจะไม่ซ้อม
 เป็นประเพณีของที่บ้านครูสกล มีแปดค่ำ 15 ค่ำเนี่ยต้องหยุด ครูท่านบอกว่าจะได้
 พักผ่อนบ้าง ปกตินี้ท่านจะลงมาต่อเพลงทุกวัน ท่านทานข้าวอยู่เนี่ยยังฟังศิษย์ซ้อมอยู่
 ตลอดเลย ถ้าใครตีผิดนะ มันจะมีหน้าตาอยู่ ท่านจะ โผล่มาตรงหน้าตาต่างเลยแล้วบอก
 ให้หยุด บางทีมันผิดนะ แยกก็จะบอกว่ามันผิด ไม่ถูก ให้หยุดก่อน เอาใหม่ ที่บ้านนี้
 จะมีเขียนติดข้างฝาไว้เลยนะ สมมุติตับนางลอย มีเพลงอะไรบ้าง เรียงลำดับเพลงยังไง
 จะเขียนบอกไว้เลย เขียนด้วยชอล์ก ครูยังเป็นคนเขียนป้ายงานเลย โห งานเยอะมาก
 บางทีต้องไปชักเสื่อที่งาน งานนี้เยอะจริงๆ ชุกมาก แต่ก่อนคนจะบวชต้องหาปีพาทย์
 ให้ได้ก่อน มันจำเป็นนะ ตอนทำขวัญใจ ต้องมี เป็นเรื่องจำเป็นเลย ของปีพาทย์เรา
 เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่ง งานบวชต้องมี โหมโรงเย็น กลางคืนมีทำขวัญ เวียนเทียน
 ก็ตึกหน่อย สมัยนั้นนะ ตอนครูเป็นรุ่นๆนะ ถ้าใครเค้าแหละก็ตึกหน่อย แต่งงาน
 ก็ต้องมีเครื่องสาย มีพิธีกรรมหมดเลย แห่งันหมาก ถ้าเป็นเดี๋ยวเนี่ยท่านจะประกบตัวๆ
 เลย แต่ถ้าเป็นเพลงเถา ครูท่านก็มีมีระนาดไว้ตรงกลาง ดีแล้วให้ศิษย์ตีตาม แยกจะ
 ต่อไปเรื่อย เป็นวรรค แล้วก็ให้ซ้อมกันเอง มันเป็นการฝึกระบบรุ่นพี่ดูแล รุ่นน้อง
 ไปในตัวด้วยนะ ให้รักกัน ห่วงใยกัน ถ้ารุ่นน้องยังไม่ได้ หรือเพื่อนเรา ยังไม่ได้
 ก็ปล่อยไม่ได้ละ ต้องดูกัน เอาให้จนได้ พอครูกลับมา ทุกคนในกลุ่มนั้นจะตีได้
 เหมือนกันหมด ครูคิดนะ ว่าคงจะเป็นอุบายของลุงกลด้วยในการต่อเพลง ให้ช่องว่าง
 เรื่องเวลานี้ คือต่อแล้วแยกก็จะเดินไปสู่นี่บ้าง ระวังนั้นก็จะให้เด็กๆ ศิษย์เนี่ยรู้
 กันเอง คอยช่วยเหลือกัน ใครได้ก็มาช่วยคนที่ยังไม่ได้ ก็จะเกิดที่เค้าเรียกว่าความ

สามัคคีกันไปในตัวด้วย ตรงเนี่ยแหละ ลูกกลแกนลาตมาก ๆ เพลงที่ท่านจะต่อให้ทุกคนก็คือมุล่งอีกนะ เอาไว้ไล่มือ ม็องก็จะมินะ มุล่งม็อง เทคนิคต่างๆท่านก็เนี่ยอย่างประคบมือม็องเนี่ย ดีหนัก หนัก หนัก ท่านจะทำให้ดู จะมาตีโพลิ่งเปล่งอะไอย่างเนี่ย ไม่ได้ เรื่องปี่นี้ก็เหมือนกัน ต้องชัดเจน ท่านเน้นเลยละ ต้องเป่าให้ชัดถ้อยชัดคำ ทราย เนี่ย ต้องให้เป็น ทราย เป็นเสียงนั้นให้ชัดเลย ชัดเจนแล้วมันจะเพราะ บุคลิกอีกอย่างนะ ท่านเน้นเชียว ท่านั่งต้องสวยงาม หลังต้องตรงเลย (ถวิล รัชชางษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รัชชางษ์ พบว่า กิจกรรมประจำวันเริ่มดำเนินการเวลา 4.00 น.- 7.00 น. ของแต่ละวัน เริ่มจากการไล่มือ

ช่วงระยะเวลา 7.00 น. ถึงก่อนเวลา 9.00 น. ศิษย์จะทบทวนบทเพลงต่างๆที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้

เวลา 12.00 น. พักรกลางวัน

ช่วงบ่ายจะเริ่มซ้อมดนตรีและต่อเพลงเพิ่มเติม ระยะเวลาที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ก็ยังคงดูแลศิษย์อย่างใกล้ชิดคอยอยู่เสมอ หากผู้ที่จดจำเพลงได้แม่นจากช่วงเช้าดีแล้วนั้น ครูสกลจะต่อประเภทเพลงเดี่ยวให้เพื่อเติม พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ด้านกลวิธีพิเศษในการบรรเลง

18.00 น. เป็นช่วงเวลาของการรับประทานอาหารร่วมกัน

19.00 น. - 22.00 น. ซ้อมรวมวง

ครูถาวร รัชชางษ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เข้านั้นขึ้นมา ท่านก็จะมาคุมศิษย์ไล่ระนาด ท่านจะช่วยดูเรื่องแนวให้ด้วย คือไม่ให้แบบเร็วเกินตั้งแต่แรก ก็ต้องเริ่มจากช้ามาก่อน เหมือนเป็นการอุ่นข้อ ทีนี้มาถึงช่วงเร็วเนี่ย จะตีได้ไหวแล้วเหนียวด้วย ข้อจะตึงตีไปนาน น่าจะประมาณตีสี่ตีห้า ได้ยินเสียงหึ่มลั่นคลอแล้ว สมัยนั้นยังไม่มีไฟฟ้า โห ลั่นไปหมดเลย แต่เค้าคลุมผ้านะ ม็องใหญ่ก็ต้องไล่ด้วย เอาผ้าคลุมม็องเหมือนกัน ไล่มุล่งไปพร้อมระนาดเลย ตีเป็นทางม็องไป ไล่เสร็จประมาณเจ็ดโมงเช้าก็ไปอาบน้ำ แปรงฟัน มาซ้อมเพลงต่างๆที่ท่านจะให้ซ้อม เพลงช้า เพลงเรื่อง เพลงพิธี บางที่ท่านต่อค้างไว้ก็จะมาต่อเพิ่มเติม จะรู้กันในหมู่ศิษย์ว่าเวลานี้ควรทำอะไรต่อมาก็ประมาณซักเก้าโมงสิบโมงจะทานอาหารเช้า ทีนี้ก็จะซ้อมไปเรื่อยเลย ศิษย์เต็มเลยละ ประมาณ

30-40 คนได้ เป็นสำนักที่ใหญ่มากเลย ที่อยู่ประจำน่าจะ 20 กว่าๆได้ แต่บ้านผมใกล้เลยไม่ได้ค้าง วิ่งไปวิ่งมาได้ ตอนนอนจะกลับไปนอนบ้าน แต่ถ้าผมว่างเนี่ยก็ไปเรียนเสร็จแล้ว หรือทำธุระอะไรเสร็จแล้วก็จะมาตั้งแต่เช้าจนค่ำก็จะมาต่อเพลง ซ้อมเพลงตลอด กลางคืน ก็จุดตะเกียงเจ้าพายุ จะซ้อมพวกเพลงที่ค้างๆอยู่ ด้บนางลอย อะไรอย่างเนี่ย แล้วแต่ หลายท่มอยู่เหมือนกันกว่าจะเลิก จะซ้อมทุกวัน หยุดแค่ ช่วงวันพระ

(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รักษาวงษ์ พบว่า เริ่มไล่มือตั้งแต่เวลา 4.00 น. - 7.00 น. ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ท่านจะตื่นเวลาเดียวกันเพื่อคอยเป็นหูเป็นตา ควบคุมเรื่องระดับความเร็วในการไล่มือและ บุคลิกในการบรรเลง

7.00 น. ศิษย์แยกย้ายไปอาบน้ำ และกลับมารวมตัวกันใหม่หลังปฏิบัติกิจดังกล่าว ช่วงนี้บรรดา ศิษย์ต่างทบทวนบทเพลงที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศได้ถ่ายทอดให้ ได้แก่ เพลงช้า เพลงเร็ว หรือเพลงพิธิ หากครูสกลเห็นว่าศิษย์สามารถบรรเลงเพลงที่ขณะได้อ่างแม่นยำท่านจะต่อเพลงเพิ่มเติมแก่ศิษย์

9.00 น. ศิษย์จะรับประทานอาหารร่วมกัน

12.00 น. พักกลางวัน

13.00 น. - 14.00 น. ทบทวนและต่อเพลงเพิ่มเติม

18.00 น. ศิษย์ร่วมรับประทานอาหารเช้า

19.00 น. ซ้อมรวมวง

22.00 น. แยกย้ายเข้านอน

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เรามีคจะลูกมาไล่มือขนาด ดีสี่ดีห้าจะไล่มือขนาดแล้ว แต่เราถนัดเครื่องหนัง ก็ไล่มือบ้าง พอได้เปรียบตรงได้เครื่องบ้าง แต่ดีไม่ไหวหรอก หลังจากนั้น ก็ซ้อมเครื่อง ว่าไปเรื่อย แต่เครื่องหนังจะเน้นตีออกงานเลย ให้เรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ครูจะไม่ได้อยู่ประจำ ไปๆมาๆ เวลาต่อเพลงนี้ จะมาสอนตัวๆ เลย อย่างม็องเนี่ยก็จะมาข้างหลังแล้วก็ตีให้ดู อย่างตะโพนก็จะตีให้ดู แล้วให้ทำตาม ดิงยังงี้ เถ่งยังงี้ ใช้เป็นวิธีการนอยปาก ศิษย์เป็นร้อยเลย

เยอะมาก มีจากทุกทิศเลย ระยอง สระบุรี โคราช นครปฐม มาหมด เยอะ
งานประชันก็เยอะ

(สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาย บุญเกิด พบว่า เริ่มต้นกิจกรรมต่างๆเวลา 4.00 น. ด้วยการไล่มือ
เป็นลำดับแรกใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมงโดยประมาณ

เวลาต่อมาคือช่วงของการทำกิจส่วนตัว เช่น แปรงฟัน อาบน้ำ จากนั้นช่วงก่อนรับประทานอาหาร
อาหารร่วมกัน 2 ชั่วโมง ศิษย์จะซ้อมเพลงต่างๆ ฝึกฝนกลวิธีต่างๆในการบรรเลง

9.00 น. รับประทานอาหารเช้า หลังจากนั้นจึงแยกย้ายทบทวนบทเพลงต่างๆ ผู้ที่แม่นเพลงแล้ว
จะเริ่มเรียนรู้บทเพลงอื่นๆต่อไป

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตั้งแต่ตี 4 เลย จะเป็นการไล่มือก่อน คนระนาดก็ไล่ระนาด คนฆ้อง
ก็จะไล่ฆ้อง บางวันนี้เค้าจะมาปลุกเองเลยนะ ให้มาได้ อากลนี้จะรักศิษย์มาก
เราจะนอนนี้ยังห้วงเลย คอยมาดู บางทีก็มาตีคานขึงให้ กลัวว่าศิษย์จะโดนขึงกัด
พอไล่ไปได้นานเลยละ ประมาณพระกลับจากบิณฑบาตก็หยุดไล่ไปอาบน้ำ กินข้าว
กันที่ 3 ชุด ศิษย์อานี้เยอะเลย ชุดโตกินบ้าง ชุดเล็กกินบ้าง ตอนนั้นนี่ศิษย์อยู่ในบ้าน
เป็นสิบๆเลย อันนี้เฉพาะที่กินนอนที่บ้านเลยนะ ถ้ารวมหมดนี่เยอะเลยละ ทีนี้พอเสร็จ
จากกินข้าว ก็จะซ้อมเป็นเพลง จะเขียนข้างฝาไว้เลย เพลงดับข้างอะไรบ้าง บางที
ก็ต่อเพลง พอเที่ยงก็หยุด เริ่มใหม่ตอนบ่ายโมงถึงหกโมงเย็นแล้วก็ จะหยุดพักอีก
พอตอนกลางคืนจะซ้อมวงเลย เลยทุ่มหนึ่งได้ คนร้องมาเข้าวงด้วยเลย ก็มีพี่หุ่น
พี่ลำเนียง พี่ภู พี่เยี่ยม มีเหนง ก็ดูงานนะ บางทีก็ถึงสองยามกว่า จะจุดตะเกียงเจ้าพายุ
ซ้อมกันเลย แต่ก่อนจะไม่มีไฟฟ้าใ ออกพรรษานี้งานจะเยอะมาก เดือนนี้มี 30 วัน
บางเดือนนี้งานมีมากกว่า 30 งานอีก เยอะเลย

(ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ พบว่า เวลา 4.00 น. - 7.00 น. เป็นเวลาในการเริ่ม
กิจกรรมต่างๆภายในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ลำดับแรกคือการไล่มือในแต่ละเครื่องดนตรี

จากนั้นต่างคนต่างรับผิดชอบกิจส่วนตัวของตน (แปรงฟัน อาบน้ำ) เสร็จสิ้นจึงเริ่ม
ทบทวนเพลง

รับประทานอาหารร่วมกันเวลา 9.00 น. หลังจากนั้นเริ่มทบทวนเพลงต่อไปและศึกษาเพลงจาก
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เพิ่มเติม

พักช่วงเช้าเวลา 12.00 น.

14.00 น. การเรียนการสอนช่วงบ่าย

18.00 น. รับประทานอาหารมื้อเย็นร่วมกัน

19.00 น. ซ้อมรวมวงพร้อมคนขับร้อง

เรือโทประยูร มุ้ยจิน กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

คนระนาดต้องไล่ระนาด ตี 4 เนี่ย ต้องไล่แล้ว ถ้าตี 5 แล้วยังไม่ได้ยินเสียงไล่
อีก ครูท่านจะมาและ บ้านจะมี 3 หลัง เราจะอยู่หลังสุดท้ายเลย เป็นหลังที่ให้ศิษย์
นอนอย่างเดียว คนห้องก็ต้องไล่ด้วยนะ ไล่มุล่ง ไล่ถึงประมาณ 7 โมง ก็ไปล้างหน้า
จะ ไปกันตรงหัวสะพาน จะมีตุ่มน้ำ ก็ไปล้างหน้าแปรงฟันกันที่นั่น
หลังจากแปรงฟันเสร็จ แม่ครัวเค้าจะรองน้ำข้าวไว้ให้ เราก็จะมากินกันคนละถ้วย
แบบกินแล้วมันจะโล่ง กินเสร็จแล้วก็ไปต่างคนต่างซ้อม ถึงซัก 9 โมง จะกินข้าว
แม่ครัวจะเป่านกหวีดเลย แบบเหมือนเรียกรวม เป็นสัญญาณให้ทุกคนรู้ ก็จะมีพี่สาว
เนตรเค้าหุงข้าว พี่สาวดวงเนตร ปัญญา เจษฎา ณีมีพี่ซิมอีก ยายไล้ พี่ติ่ม
แล้วก็หลานๆของครู ทำกับข้าวให้กินเนี่ยจะเป่านกหวีด ก็จะให้ครูสกล
ท่านกินให้เสร็จก่อนแล้วถึงเรียกพวกเรา กินพร้อมกันทีเดียวหมด แล้วก็จะมี
เวรด้างถ้วยล้างจาน มีระบบดี พอเสร็จก็จะซ้อมรวมวง ประมาณ 9 โมง ได้ หลังจาก
นั้นบ่ายๆก็จะต่อเพลง บางวันก็ต่อช่วงเช้า แล้วแต่ไม่แน่นอน แต่ส่วนใหญ่จะเป็น
ช่วงบ่าย ก็จะซ้อมไปถึงกลางคืน

(ประยูร มุ้ยจิน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของเรือโทประยูร มุ้ยจิน พบว่า เวลา 4.00 น. ผู้เรียนดนตรีแต่ละเครื่องชนิด
จะเริ่มการไล่มือ

7.00 น. ทำธุระส่วนตัว ทั้งแปรงฟันและอาบน้ำ หลังจากนั้นจึงเริ่มซ้อมบทเพลงต่างๆ

9.00 น. รับประทานอาหารร่วมกัน จากนั้นจึงซ้อมเพลงสลับการต่อเพลงเรื่อยไป

พักกลางวันเวลา 12.00 น.

เริ่มช่วงบ่ายเวลา 14.00 น. ซ้อมดนตรีสลับการต่อเพลงดั้งเดิม ช่วงค่ำจะเป็นการซ้อมรวมวง

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

โห ครูท่านระเบียบ แต่ไม่ได้ระเบียบจนถึงขนาดกระดิกไม่ได้นะ แต่เวลาต่อเพลง กระทั่งเวลากินข้าว จะมีกฎ เหมือนครอบครัวเดียวกัน ห้ามเล่นการพนัน กินข้าวศิษย์จะมากินพร้อมกัน จะมาทำเล่นๆเนี่ยไม่ได้เลย ต้องเอาจริงเอาจัง ดีสี่ตีห้าเนี่ยต้องลุกมาไล่ระนาดแล้ว ที่นอนต้องเก็บให้เรียบร้อย ครูจะมาตรวจ ที่นี้พอไล่เสร็จก็ไปอาบน้ำอาบท่า จะไล่ระนาดประมาณสองถึงสามชั่วโมง กินข้าวเสร็จ ก็ซ้อมเพลง ช่วงบ่ายถ้าไม่มีงานก็จะมาช่วยกันดูความเรียบร้อยของเครื่อง ว่าชำรุดมัย ช่วยกันซ่อม สมัยนั้นงานเยอะมาก พวกปีพาทย์ได้เวลาละ 100 บาท ค่าสามารถมีเงินที่ไปงานเดือนๆเนี่ย ห้าหกพันได้เลย เยอะนะ สมัยนั้นถือว่าเยอะเลยละ ช่วงนั้นซ้อมเข้าป้ายออกไปงาน วันหนึ่งมีสามสี่งานนี่นะ ครูท่านจะแบ่งวงไปเลย วงนี้ไปงานนี้ วงนี้มีอีกงานหนึ่ง แต่ครูท่านจะนั่งเรือสองตอนมาตรวจทุกวงด้วยตัวท่านเองตลอด ไปตรวจทุกงาน ตอนเย็นๆ ไปให้เจ้าภาพเห็น แล้วก็ไปดูความเรียบร้อยของศิษย์ด้วย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยเนี่ย สำคัญมาก ครูท่านเน้นมาก ยิ่งเวลา รับงานแล้ว ต้องทำให้ดี ต้องรับผิดชอบงานให้ออกมาดีที่สุด คือให้สมกับที่เจ้าภาพเค้าไว้วางใจให้พวกเราบรรเลงกัน เสื้อผ้าผมก็ต้องเรียบร้อย ส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อขาว

(ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน พบว่า เวลา 4.00 น. เป็นช่วงไล่มือ ดำเนินการเรื่อยไปจนถึงเวลา 7.00 น. แปรงฟัน อาบน้ำ กลับมาซ้อมอีกครั้ง

9.00 น. รับประทานอาหารร่วมกัน ในการซ้อมช่วงก่อนรับประทานอาหารเช้าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อาจต่อเพลงเพิ่มเติมให้บ้างสำหรับผู้ที่ยังจดจำเพลงที่เคยศึกษาได้เป็นผลสำเร็จ หลังรับประทานอาหารเช้าเริ่มการทบทวนเพลงและสอดแทรกด้วยการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อย่างจริงจัง

12.00 น. พักกลางวัน

14.00 น. ซ้อมช่วงบ่าย และซ้อมรวมวงช่วงกลางคืน

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตื่นมาตีตีห้าก็ไล่ซ้อมก่อน คนระนาดก็จะไล่ระนาดกัน ไล่ปี่ต้องเป่า ช่วงสายเพราะเสียงดังมาก กลัวจะหนวกหูคนอื่น จะออกมาหลังบ้าน จะมีเป็นสวน เอาทางมะพร้าวปลูกแล้วก็นั่งเป่า ซักสิบโมงได้ ไล่เสียงก่อนแล้วก็มาได้ มุ่่ง ตอนกินข้าวนี้คุณยายไล่จะทำให้ มีหลานๆช่วยด้วย หุงข้าวนี้ศิษย์จะช่วยกันหุง จะมีเวรอยู่ ช่วงบ่ายโดยมากจะไปงานนะ เพราะงานเยอะเลย วันนึงบางทีสามสี่งาน ถ้าไม่มีงานก็ซ้อม บางทีก็มาหัดเป่าแตร ท่านจะมาสอนให้ จะหยุดซ้อมทุกวันพระ (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า ทุกคนภายในบ้านจะตื่นนอนเวลา 4.00 น. กิจกรรมประการแรกของนักดนตรีภายในบ้านคือการไล่มือ

9.00 น. รับประทานอาหารเช้า
งดการเรียนการสอนทุกวันพระ

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เจษเจริญ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เข้ามาเนี่ยตื่นขึ้นมา ประมาณตีสี่ตีห้าได้ จะแย่งรางระนาดกันไล่เลย เพราะรางไม่พอ ต้องจองกันก่อน ก็ไล่ระนาดไปเรื่อย ประมาณ 2 - 3 ชั่วโมงได้ ซัก 7 โมง ทีนี้ถ้าใครต้องเรียนหนังสือก็จะเตรียมตัวไปเรียน อาบน้ำอาบทำแล้วเย็น กลับมาค่อยว่ากันใหม่ เสร็จแล้วก็มิดูแลบ้าน เก็บกวาด ตักน้ำใส่ตุ่ม ก็ช่วยกันดูแล บ้าน ประมาณ 9 โมงก็จะมากินข้าวกัน ก็จะมีกลุ่มผู้หญิงที่เค้ามาร้องทำให้ ช่วงนั้นก็จะมีพี่สาวผมอยู่ที่ปัญญา มีเจ้ซิม แล้วก็พี่น้องสาวครูเสน่ห์ มีลูกน้ำพองอีกสองคน ก็จะหุงหาอาหาร จะมีสองมือ เช้ากับเย็น กลางวันจะหากันเอง กินที่ต้องตั้ง 3 สำหรับคนเยอะ 30 กว่าคน พอเสร็จพักนึงก็จะเริ่มต่อเพลง บางทีก็ปรับเพลง ก็จะเรียกมาเป็นชุด เพราะมีหลายรุ่น ชุดนี้อาจจะเป็นช่วงสายๆ อีกชุดค่อยเป็นช่วงบ่าย เพราะฉะนั้นเสียงเพลงเสียงดนตรีที่บ้านจะไม่เงียบ มีทั้งวัน ส่วนเรื่องปรับเพลงกับครูนั้น ก็จะปรับกันเป็นรุ่นๆ ท่านก็จะปรับให้ว่าตรงนี้ควรจะไปอย่างนี้ๆ แต่ทุกวันจะไม่แน่นอน บางวันก็อาจต่อเพลงตอนบ่ายแต่ซ้อมวงเนี่ยส่วนมากจะเป็นช่วงกลางคืน ซ้อมพร้อมคนร้องด้วย ซ้อมจนถึงห้าทุ่มเที่ยงคืนได้ ครูท่านเปรียบเสมือน

พ่อคนที่สองของทุกคนในบ้านก็ว่าได้ คือให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ให้โดยไม่คิดจะเรียกกลับ ทั้งสิ้น บางคนบ้านไม่มีตั้งค้อย่างเนี้ย ก็มาอยู่ได้ มีข้าวให้กิน มีกับข้าวให้กิน ส่วนบ้านใครที่มีหน้อยบางทีกลับไปบ้าน ก็เอาข้าวสารมาให้ ลักษณะแบบนี้มากกว่า ช่วงที่ผมอยู่ที่บ้านเนี้ยครุทำนตอนนั้นอายุ 40 กว่าๆ ได้
(ศุภณัฐ เจยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครุศุภณัฐ (ดวงเนตร) เจยเจริญ พบว่า กิจกรรมในด้านดนตรีของแต่ละวันเริ่มด้วยการ ไล่มือเป็นลำดับแรก เวลา 4.00 น. ประมาณ 2-3 ชั่วโมง

7.00 น. ปฏิบัติกิจส่วนตัวอันได้แก่ อาบน้ำ แปรงฟัน หลังจากนั้นจึงเริ่มทบทวนบทเพลงต่างๆ แต่หากศิษย์ผู้ใดมีเรียนหนังสือ กิจกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นการเตรียมตัวเพื่อเดินทางไปยังโรงเรียน

9.00 น. รับประทานอาหารเช้า หลังจากรับประทานเสร็จจะเริ่มทบทวนและต่อเพลงเรื่อยไป

12.00 น. เป็นช่วงพักผ่อนตามอัธยาศัย

14.00 น. เริ่มการเรียนการสอนในช่วงบ่าย

18.00 น. พักการฝึกซ้อม รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน ช่วงค่ำจะเป็นการซ้อมรวมวง ในช่วงเวลา 19.00 น. - 22.00 น. หลังจากนั้นจึงเข้านอน พักผ่อนตามอัธยาศัย

ครุประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครุสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เริ่มเข้ามาตีตีตีตีห้าเนี้ยเริ่มแล้ว เสียงดนตรีดังทั่วไปหมดเลย ไล่ระนาดกันไป บางทีครูแกเรียกแล้ว ต้องลุกมาไล่ระนาดกัน ครูเองก็ไล่ ไล่ในน้ำ เอากำลังตีเปิงมาง คือไม่ได้เอากลองลงไปตีในน้ำนะ หมายถึงใช้มือเราเนี้ยแหละตีไปบนน้ำเลย เป็นการไล่เอากำลัง เวลาเล่นน้ำอาบน้ำก็ไล่ไปด้วยได้ บางทีก็ไล่กับเปิงจริงเลย คลุมผ่านนะนะ ไม่ได้ติดข้าวสุกที่ลูกเปิง ก็ไล่ไป ไล่ไปประมาณชั่วโมงสอง ชั่วโมง พอเสร็จแล้วก็พัก ไปอาบน้ำ กินข้าวประมาณ 8-9 โมงได้ อยู่กันที่ 20-30 คน เนาะ จะมีป่าไผ่กรรยาครุ ทำกับข้าวให้กิน มีพีตัม มีปุย อนาคต ยิมสนิท โดยมากนักร้องที่มาเรียนเนี้ยจะช่วยทำกับข้าวให้กิน มาตอนหลังก็มีน้องสาวป้ามาช่วย กินรวมกันหมด กินที่ 3-4 วงอะ ต่อมาก็ต่อเพลง ครูจะมาต่อเพลงให้ ถ้าไม่มีงานนะก็ซ้อมกันบ้าง ตีกันทั้งวันเลย พอบายก็ว่ากันต่อไป ซ้อมรวมวงจะเป็นตอนเย็น คนพายเรือผ่านก็แะพั้ง งานเยอะมาก บางทีสองคืนไม่ได้นอนเลย ซ้อมกันไปจนถึง

สามสี่ทุ่มได้ แล้วแต่ก่อนไม่มีไฟนะ ใช้ตะเกียงโປ້ะ พอมาที่หลัง เป็นตะเกียงเจ้าพายุ
สว่างหน่อย

(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูประสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า เริ่มไล่มือในเครื่องดนตรีต่างๆ
เวลา 4.00 น. รับประทานอาหารเช้าร่วมกันเวลา 9.00 น.

9.30 น. ซ้อมและต่อเพลง

12.00 น พักกลางวัน

14.00 น. - 18.00 น. การเรียนการสอนช่วงบ่าย

ภาคค่ำซ้อมรวมวงเวลา 19.00 น. - 22.00 น.

ครูจำเริญ พิมเฟือก กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มาอยู่บ้านครูเนี้ย พี่ก็จะเอาข้าวสารมาด้วย แรกๆที่มานะนะ
ต้องตื่นไล่ขนาดตั้งแต่ตี 4 เราต้องรับผิดชอบตัวเอง เพราะคนเยอะ รางไม่ค่อยพอ ตื่น
มาต้องเบาๆนะ เคี้ยวคนอื่นตื่นเราจะอดไล่ (ครูพูดพร้อมหัวเราะไปด้วย)
บางที่ต้องไปผ้าไปตรงที่นั่นตีก่อนเลย จองไว้ก่อนไล่ประมาณซัก 2 - 3 ชั่วโมง
ก็อาบน้ำ พอเสร็จครูก็จะมาต่อเพลงให้ ทานข้าวประมาณเกือบๆ 9 โมงได้
จะมีพี่สาวดวงเนตรเนี้ยทำกับข้าวให้ แล้วก็พี่ซิ้ม ทำให้ ก็หุงข้าว กินกันสองมือ เก้า
โมง กับประมาณร่วมสองทุ่ม เข้ากับเย็น กลางวันจะหากินกันเอง แล้วก็ยังมีหลายๆ
คนช่วยกันอีกนะ ครูสกลดีมากๆ มีแต่ให้ ให้วิชา ให้ที่พักอาศัย ให้เงินทอง แล้วก็บวช
ให้ด้วยที่วัดพิบูลเงิน พอหลังจากกินข้าว ก็พักผ่อนซักพัก แล้วก็ไล่เดี่ยว บางคนก็ซ้อม
เพลงอื่นๆกันไป เสร็จก็จะมาซ้อมเพลงเถา มาทวนเพลงกัน พอตอนบ่ายโดยมาก
ก็จะพัก บางคนขยันก็จะซ้อม บางคนเสร็จงานแล้วก็ออกไปเที่ยว แต่เย็นต้องเข้ามา
ประมาณ สี่ห้าโมงเย็น ซ้อมรวมวงจะเป็นกลางคืน ประมาณซักหลังกินข้าว คนร้องมา
ซ้อมด้วย ถึงประมาณซักสามสี่ทุ่ม แต่ตารางไม่แน่นอนนะ บางวันก็อาจไม่ได้เลิก
เวลาแบบนี้ จะซ้อมทุกวันยกเว้นวันพระจะให้หยุด

(จำเริญ พิมเฟือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูจำเริญ พิมเพือก พบว่า ทุกวันในเวลา 4.00 น. จะเริ่มไล่มือด้วยเพลงมุล่ง
ชั้นเดียว ทุกเครื่องดนตรี

7.00 น. ดำเนินกิจธุระส่วนตัว ได้แก่ การอาบน้ำ เสริ้จกิจดังกล่าวเริ่มและทบทวนความรู้
หากผู้ที่แม่นเพลงครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ท่านจะพิจารณาต่อเพลงให้เป็นรายบุคคลต่อไป

9.00 น. รับประทานอาหารเข้าด้วยกัน

เริ่มซ้อมช่วงบ่ายเวลา 14.00 น. ด้วยการทบทวนและต่อเพลงเพิ่มเติม

19.00 ซ้อมรวมวง โดยผู้ที่เรียนด้านขับร้องจะมาซ้อมกับวงปีพาทย์ในเวลาดังกล่าวด้วย

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เข้าตื่นตี 4 คน ระยะเวลาจะมาไล่ ระยะเวลา ใครตื่นก่อนก็มาได้
ไปจนพระบิดมทบาทกลับ ตอนนั้นครูก็จะไล่มือ ตีมุล่ง แต่ส่วนมากเราจะไม่ค่อยได้ตี
ส่วนใหญ่จะซ้อมตอนกลางวัน พอไล่เสร็จบางคนเค้าก็ตีเดี่ยวต่อ ไปอาบน้ำ
โคดลงคลองกันเลย ทั้งอาบทั้งกิน ใช้สารส้มแกว่ง น้ำก็สะอาด สมัยก่อน
คลองสะอาด กินข้าวก็ประมาณ 8-9 โมง จะมีป่าไผ่ ลูกสาวเค้า แล้วก็คนอื่นๆ
มาช่วยกัน แต่ผมกินบ้างไม่ได้กินบ้างเพราะบ้านเราใกล้ ครูท่านตีมาก
ใครอยากบวช ไม่มีเงิน เดี่ยวบวชให้ ไปสู่ขอ แต่งให้ แกยินดี ส่วนใหญ่ก็จะบวชที่วัด
พิบูลเงิน ต่อจากนั้นก็ซ้อมเพลงไปเรื่อย บางทีแกก็กำหนด ถ้าไม่มีกำหนดประชันก็จะ
ซ้อมอิสระ เพลงอะไรก็ว่ากันไป แต่กลางคืนโดยมากจะซ้อมเพลงเถา จะหยุดทุกวัน
พระ แต่ถ้าประชันก็ต้องซ้อมเป็นเพลงๆ ไป ครูจะมากุมเองช่วงบ่าย โดยมากก็จะ
ต่อเพลง อย่างเดี่ยวเนี่ยจะต่อเองตลอด อย่างผมนี้โดยมากแกจะทำทางให้ใหม่ โดยมาก
เวลาสอนแกจะต่อเป็นวรรค จะตีระนาดให้ดูเป็นทางมือแล้วให้เราทำตาม แต่งไป
ต่อไป ถ้าเป็นเดี่ยวที่แกคิดเองนะ กินข้าวเย็นประมาณ 5 - 6 โมง คนชอบ ถ้าวันไหน
ไม่ซ้อมเค้าจะถามกันเลย

(สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูสาธิต แสงบุญ พบว่า เวลา 4.00 น. - 7.00 น. เริ่มไล่มือทุกเครื่องดนตรี
จนถึงเวลา 7.00 น. จึงทำการแปร่งพื้น อาบน้ำ

9.00 น. รับประทานอาหารเข้าด้วยกัน หลังจากรับประทานอาหารจะบททวนบทเพลง
และซ้อมเรื่อยไป

12.00 น. พักกลางวัน

ช่วงบ่ายจะเริ่มตั้งแต่เวลา 14.00 น.

ซ้อมช่วงค่ำตั้งแต่เวลา 19.00 น. เป็นต้นไป ส่วนใหญ่จะเสร็จสิ้นเวลา 22.00 น.

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

ตีสี่เริ่มไ้ระนาค ไ้มู่ล่ง อาไ้ไ้ประมาณครึ่งชั่วโมง แล้วก็ลงมาหุงข้าว พอเสร็จก็ขึ้นมาซ้อม เป็นบางวัน พอเสร็จแล้วก็จะนัดกัน พวกผู้หญิงอะนะ ก็จะมี นิลมล นุชทรัพย์ เจ้าหม่อม เจ้าคา จะมีอา กับ อาปัญญา ป้าเล็ก ป้าติ่ม แม่ไ้ช่วยกันทำ กินข้าวประมาณ 9 โมง อย่างดวงเนตรเค้าต้องไปโรงเรียน ก็จะกินก่อน ตาจะกินก่อน ผู้หญิงจะกินพร้อมยาไ้ แล้วถึงจะเป็นพวกผู้ชายมากิน ตาจะเป็นคน อารมณ์ดี หลังจากนั้นก็ซ้อมไปเรื่อย ข้าวเที่ยงจะไม่ได้เลี้ยง หากินกันเอง ถ้ามีเวลาว่างตาก็จะเรียกมาต่อเพลง ทุกเย็นเนี่ย ถ้าไม่ได้งานก็จะมาซ้อมกัน แต่ก่อนประชันเยอะ ท่านจะมาเล่าเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยในชีวิตประจำวัน ข้าวเย็น จะทานประมาณหกโมง ช่วงจะเข้าพรธงานจะว่างก็จะซ้อมวงกัน ส่วนใหญ่ จะซ้อมหลังจากกินข้าวเย็นถึงสี่ห้าทุ่ม

(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูเกษิ วัฒนโยธิน พบว่า กิจกรรมด้านดนตรีเริ่มจากการไ้มือด้วยเพลงมู่ล่ง ขึ้นเดียว เวลา 4.00 น.

4.30 น. เตรียมตัวประกอบอาหาร เช่น หุงข้าว จัดเตรียมเครื่องปรุงรส

7.00 น. อาบน้ำ แปรงฟัน จากนั้นจึงกลับมาซ้อมเพลงต่อ หากในช่วงดังกล่าวครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ท่านเห็นว่าศิษย์สามารถจดจำเพลงต่างๆได้ ท่านจึงต่อเพลงเพิ่มเติม

9.00 น. รับประทานอาหารเข้าร่วมกัน หลังรับประทานอาหารเข้าจะเป็นการทบทวนเพลงและ ต่อเพลงเพิ่มเติมไปเรื่อยจนถึงเวลา 12.00 น.

14.00 น. ทบทวนเพลงและต่อเพลงเพิ่มเติมต่อ

18.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเย็น

19.00 น. ซ้อมรวมวง กิจวัตรในช่วงนี้ดำเนินเรื่อยไปจนถึงเวลา 22.00 น. จึงแยกย้ายพักผ่อนตามอัธยาศัย

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตีสี่จะเริ่มได้ระนาด ได้ยินเสียงพระตีระฆังก็เริ่มต้นเลย พอเสร็จแล้วก็จะมาซ้อมเพลงกันซักพักหนึ่ง กินข้าวก็ประมาณ 9 โมง ตอนนั้นก็จะเป็นอาลัย อาลัยน พัดลมทำให้กิน เสร็จก็จะซ้อมกันไปเรื่อย บางทีตอนกลางวันรวมกันเป็นวง บางทีท่านก็จะมาต่อเพลงให้ ช่วงบ่ายก็ซ้อมกันไปเรื่อย พอหลังกินข้าวเย็นเสร็จ ช่วงหัวค่ำก็จะไปเรื่อยเลย ซ้อมรวมวง ซ้อมไปถึงประมาณสามสี่ทุ่มได้

(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่า 4.00 น. เป็นเวลาแรกเริ่มของการได้มือ ช่วงก่อนรับประทานอาหารมือเช้าจะเป็นช่วงของการทบทวนบทเพลงประเภทต่างๆ

9.00 น. รับประทานอาหารร่วมกัน จากนั้นจึงเริ่มการเรียนการสอนจนถึงเวลา 12.00 น.

เริ่มการเรียนการสอนอีกครั้งเวลา 14.00 น. ดำเนินกิจวัตรดังกล่าวเรื่อยไปจนถึงเวลา 18.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเย็นด้วยกัน หลังจากนั้นจึงเริ่มซ้อมรวมวงตั้งแต่วันที่ 19.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. เสร็จกิจดังกล่าวจึงพักผ่อน

ครูบุญเยี่ยม กิมเปียม กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตีสี่ตื่นแล้ว แยกปลุกมาได้ระนาด ผ่าขนหนูผืนใหญ่ๆเนี่ยก็พับให้ประมาณ ปั่นเท่าฝ่ามือ ใหญ่กว่าหน่อย ปูบนผืนระนาด แล้วก็เริ่มไล่กันไป ตอนนั้นยายก็จะไปหุงข้าว ะนาดก็ไล่กันไปเป็นชั่วโมง รวมเจ็ดโมง พอเสร็จถ้าไม่มีงานพอกลก็จะไปต่อเพลงให้ ถ้ามันดีแล้วก็จะให้มาลองซ้อมกับระนาดแล้วก็จะมากินข้าว ประมาณ 8 โมง 8 โมงกว่าๆ รุ่งเล็กจะกินกันก่อน รุ่งโตกินทีหลัง จากนั้นก็ซ้อมไปเรื่อยเลย กลางวันจะหากินกันเอง บ่ายๆก็จะปล่อยตามสบาย ส่วนใหญ่ก็จะซ้อมกัน แต่ถ้าใครมันแล้วก็ออกไปเที่ยวบ้าง ถ้ามีคนซ้อมแกก็จะมาต่อเพลงให้อีก เป็นบางวัน ถ้าศิษย์มันดีแล้วแกถึงจะต่อ ไม่งั้นได้หน้าจะลืมหลับ ตอนนั้นที่ทำกับข้าวก็จะมียายเองวานเด็กๆมาช่วย ช่วงสายๆชั้นก็จะซักเสื้อผ้า แกก็จะบอกให้มาซ้อม มาร้อง

งานบ้านไว้ก่อนบ้าง เดี่ยวค่อยทำหลังซ้อม ที่นี่พอช่วงเย็นๆเนี่ย กินข้าวให้เสร็จ
ก่อนนะ ก็จะมาซ้อมรวมวง โดยมากจะเป็นเพลงดับ เพลงเถาที่มี
(บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์ , 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม พบว่า ในขณะที่ผู้ได้รับการถ่ายทอด
ด้านเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ไล่มีเวลา 4.00 น. ช่วงนั้นศิษย์ผู้หญิงจะทยอยเข้าครัวเพื่อร่วมมือร่วมใจกัน
ประกอบอาหาร กิจกรรมในการไล่มีจะใช้เวลาประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง

ช่วงเวลาก่อน 9.00 น. ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะต่อเพลงและถ่ายทอดกลวิธีพิเศษในการ
ขับร้องแก่ศิษย์

9.00 น. รับประทานอาหารเข้าด้วยกัน ต่อมาเริ่มซ้อมและต่อเพลงเพิ่มเติมไปเรื่อยๆจนถึง
12.00 น.

14.00 น. เริ่มการเรียนการสอนช่วงบ่าย

18.00 น. รับประทานอาหารมือเย็นร่วมกัน หลังรับประทานอาหารเย็นจะเริ่มซ้อมรวมวงตั้งแต่
เวลา 19.00 น. เป็นต้นไป โดยจะซ้อมประเภทเพลงต่างๆ เช่น เพลงดับ เพลงเถา

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม
บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตื่นมาเขาก็ให้ซ้อมเพลง คนระนาดก็จะไล่ระนาด ประมาณตีสี่ตีห้าเนี่ย
ตื่นแล้ว ไล่กันที่เป็นชั่วโมง บางคนก็จุดธูปไล่ระนาด ไล่ก้านหนึ่ง สองก้าน
สามก้าน อะไรอย่างเนี่ย จากนั้นก็กินข้าว พวกนักร้องเค้าจะช่วยกันทำ มียายเมียด
เจ๊ญา ซึมด้วย ป้าไล่ พี่ตี๋ม จากนั้นก็ซ้อมเพลงกัน พอแม่แล้วครูก็จะมา
ต่อเพลงให้ แต่ละวันจะไม่แน่นอนแล้วแต่ มีเอากลางวันจะไม่ได้เลี้ยง เข้ากับเย็นอย่าง
เดี๋ยว เวลาใกล้จะมืงานเนี่ยจะเรียกซ้อมรวมวงบ่อย จะซ้อมตอนหลังกิน
ข้าวเย็นไปแล้ว สมัยก่อนไม่มีไฟฟ้า จุดตะเกียงเจ้าพายุซ้อม
(ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูชนะ กิมเปี่ยม พบว่า กิจกรรมเริ่มแรกคือการไล่มีมือของ
แต่ละเครื่องดนตรี จะกระทำกิจดังกล่าวเวลา 4.00 น. ประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง

9.00 น. รับประทานอาหารร่วมกัน เสร็จสิ้นจึงเริ่มซ้อมเพลงถึงเวลา 12.00 น.

เริ่มทบทวนเพลงและต่อเพลงเพิ่มเติมอีกครั้งในเวลา 14.00 น.

18.00 น. รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน

19.00 น. ซ้อมรวมวง

ครูเสนห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อม บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

ดีสินี่เอาแล้ว ต้องรีบแย่งกันไล่ เพราะคนตีเยอะกว่าเครื่อง ต้องรีบตื่น มาจอง ครูจะบอกว่าเช้าๆเนี่ย ต้องซ้อมเพลงช้า ฝึกสมอง เพลงเรื่องถึงพระจันทร์ แล้วก็เพลงช้าต่างๆ หลังไล่เสร็จก็ว่ากันไปเลย กินข้าวก็ประมาณ 9 โมงกว่าๆ ที่ทำกับก็จะมิช้อป้าล้วนเป็นน้องสาวของป้าได้ คนร้องชื่อปัญญา เฉยเจริญ แล้วก็ศิษย์ไปช่วย ให้พวกผู้ชายขึ้นมะพร้าว หลังจากนั้นก็ซ้อมกันไปเรื่อย บางทีก็ต่อกันเอง ทบทวนกันเอง พอฝึกท่านก็บอก เพลงไหนที่ศิษย์ยังไม่ได้ ก็จะมาต่อ ไม่มีเสียงกลางวัน กลางวันจะหากินกันเอง ตอนเย็นถึงมากินรวมกัน อีกที สองวงแน่ะ คนเยอะ ตอนบ่ายก็ท่องเดี่ยวบ้าง อย่างถ้าตัวผมเองเนี่ยสามโมง จะตีเดี่ยวแล้ว ซ้อมเดี่ยวกราวใน คีกราวในเถา เป็นการไล่มือไปด้วย อีกทีก็ทานข้าวเย็นกันเกือบทุ่ม ทีนี้ก็มาซ้อมรวมวง โดยถ้ามีงานเนี่ย ลุงจะนัด ตอนกลางคืน ซ้อมวง ซ้อมไปจนถึงประมาณ 4 ทุ่ม โดยมากเพลงช้าครูท่าน จะต่อเป็นทางระนาดไว้ให้เลย ใต้เรื่องจีนแสด สีเกลอ เต่าทอง เต่าเห่ สร้อยสน พระรามเดินดง เต่ากินผักนึ่ง

(เสนห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูเสนห์ อินทสนธิ์ พบว่า ศิษย์จะตื่นนอนตั้งแต่วันที่ 4.00 น. เพื่อไล่มือในเครื่องดนตรีต่างๆ ถึงประมาณ 7.00 น. หลังจากนั้นจึงแปรงฟัน อาบน้ำ

เวลา 9.00 น. รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน จากนั้นจึงเริ่มต่อเพลงและทบทวนเพลง

12.00 น. พักกลางวัน

เริ่มเรียนช่วงบ่ายเวลา 14.00 น.

รับประทานอาหารเย็นเวลา 18.00 น.

19.00 น. ซ้อมรวมวง

22.00 น. พักผ่อนตามอัชฌาศัย

จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้ง 2 ท่าน พบว่า การเรียนการสอน ณ บ้านดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ดำเนินในลักษณะอยู่ประจำ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ การเรียนการสอนในแต่ละวันจะแบ่งได้ออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเช้า (หลังรับประทานอาหารเช้า 9.30 น. โดยประมาณ) ช่วงบ่าย (14.00 น.) และช่วงค่ำ (หลังรับประทานอาหารเช้า 19.00 น. โดยประมาณ) การซ้อมรวมจะปฏิบัติในช่วงการซ้อมภาคค่ำ หุุดเรียนทุกวันพระ ผู้ปกครองของศิษย์จะซื้อของเล็กๆน้อยๆที่กำลั้งตนไ้หามาฝากครูสกลเพื่อเป็นการตอบแทน เช่น ข้าวสาร ปลากระป๋อง เป็นต้น

การรับประทานอาหารร่วมกันภายในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะรับประทานอาหารร่วมกัน 2 มื้อ คือ มื้อเช้า และมื้อเย็น โดยมีแม่ไ้ แก้วเพ็ญกาศ ครูตำรวจ ครูยานนท์ ครูเกษิ วัฒนโยธิน ครูปัญญา เทยเจริญ ครูอนงค์ ยัมสนิท ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม ป้าล้วน (น้องสาวของแม่ไ้ แก้วเพ็ญกาศ) ป้าละเมียด (ไม่ทราบนามสกุล) และบรรดาลูกหลาน ศิษย์ เป็นผู้ประกอบอาหาร ส่วนมื้อกลางวันศิษย์จะหารับประทานกันเอง

จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยในหัวข้อดังกล่าวในรูปของตารางแสดงชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ชีวิตประจำวันด้านการเรียน การสอน และการฝึกซ้อมดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

เวลา	กิจวัตรประจำวัน
4.00 น.	ตื่นนอน , ไล้มือทุกเครื่องดนตรีในเพลงมุล่ง ชั้นเดียว
7.00 น.	ดำเนินกิจส่วนบุคคล (แปรงฟัน,อาบน้ำ)
8.00 น.	ซ้อมเพลงเรื่องนึ่งพระนั้
9.00 น.	รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน
9.30 น.	ทบทวนบทเพลงต่างๆตามอัธยาศัย (หากจดจำเพลงไ้ได้อย่างแม่นย้า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงต่อเพลงเพิ่มเติม)
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันตามอัธยาศัย
14.00 น.	ทบทวนบทเพลงต่างๆตามอัธยาศัย (หากจดจำเพลงไ้ได้อย่างแม่นย้า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงต่อเพลงเพิ่มเติม)
18.00 น.	รับประทานอาหารมื้อเย็นร่วมกัน
19.00 น.	ซ้อมรวมวง
22.00 น.	นอน

เหตุผลหลักที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ นิยามให้ศิษย์ไถ่มือด้วยเพลงมุล่ง ชั้นเดียว มากกว่า เพลงทะเลแย่นั้น จากการสัมภาษณ์ศิษย์ทั้ง 20 ท่าน ไม่อาจหาข้อสรุปได้ว่าเหตุผลที่แท้จริงประการใด เนื่องจากการรับการถ่ายทอดโดยปกติ ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้สอน และศิษย์จะทำหน้าที่เรียนตามแต่ครู กำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติตาม โดยที่มิได้ถามถึงเหตุผลในประเด็นดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัย สันนิษฐานถึงความเป็นไปได้ในการเลือกเพลงไถ่มือระหว่างมุล่ง ชั้นเดียว และ เพลงทะเลแย ดังนี้

1. อาจเนื่องมาจากเพลงมุล่ง ชั้นเดียว มีความยาวนานน้อยกว่าเพลงทะเลแย กล่าวคือ เพลงมุล่ง มีทั้งหมด 3 ท่อน ส่วนเพลงทะเลแย มีทั้งหมดถึง 7 ท่อน ดังนั้นก็อาจเป็นไปได้ว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อาจจะไม่เห็นถึงประเด็นดังกล่าว อันจะมีผลต่อเนื่องต่อการไถ่มือ ซึ่งในการไถ่มือนั้นจะต้องอาศัยความ ต่อเนื่อง ที่สำคัญคือระหว่างทำการไถ่จะไม่หยุดตีเพื่อฝึกการใช้กำลังอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลนี้ครูจึงอาจ เลือกเพลงที่มีความยาวนานไว้ก่อนเพื่อให้ศิษย์ได้ไถ่มือ โดยไม่ต้องเป็นกังวลถึงทำนองเพลงที่ยาวมาก ก็เป็นไปได้

2. เนื่องจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นศิษย์ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดังนั้นเรื่องของเพลงไถ่มือก็อาจยึดถือตามหลักของครูของตนซึ่งเลือกเพลงมุล่ง ชั้นเดียว ในการไถ่มือ เพื่อเพิ่มกำลังและความคล่องแคล่วในการบรรเลง

นอกจากการไถ่มือแล้ว การฝึกเพลงเรื่องฉิ่งพระฉันทน์ เป็นการฝึกความจำ เพราะเพลงนี้เป็นเพลงที่มีความยาวเป็นพิเศษ ทั้งในกิจกรรมแต่ละวันยังมีการสอนเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่มีความแม่นยำ แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าครูสกลให้ความสำคัญของการแม่นยำของศิษย์ ก่อนที่จะสอนเพลงต่อไป นอกจากนี้ยังมีการซ้อมรวมวงในช่วงค่ำ ดังนั้นศิษย์ผู้ได้เรียนกับครูสกลที่บ้านจึงมีโอกาสดูฝึกฝนตน ในทุกด้าน และสามารถพัฒนาศักยภาพความเป็นนักดนตรีที่มีความรอบรู้ มีความสามารถ เป็นที่ปรากฏ

3.3 งานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ในการดำรงชีวิตภายในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ฐานะครุฑยาคคิดปิ่นย่อมผ่านร้อนผ่านหนาว ผ่านการออกงานบรรเลงหรือประชันต่างๆมาอย่างมากมายอันเป็นการสร้างประสบการณ์ให้แก่แต่ละบุคคล

กล่าวถึงวงดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ถือได้ว่าเป็นวงที่มีชื่อเสียงมากที่สุดวงหนึ่งในละแวกบางใหญ่ ครั้นเวลาผ่านไปครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังคงมีความมุ่งมั่น อุทิศสละ เสด็จตา ต่อผู้ที่มีความสนใจในด้านดนตรีไทย ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดังกล่าวให้แก่ศิษย์เรื่อยมา ซึ่งผู้ที่ผ่านการศึกษจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ล้วนแล้วแต่เป็นครุฑยาคคิดปิ่นที่มีชื่อเสียง เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในวงการดนตรีไทยทั้งสิ้น จนทำให้วงปี่พาทย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีชื่อเสียงกระฉ่อนไปทั่ว

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันน่าชื่อเสียง มาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

โห มีหลายงานเลยละ ช่วงนั้นเรียกได้ว่าเป็นยุคที่การประชัน กำลังเฟื่องฟูเลย ยิ่งถ้าเป็นนครขนาดนะ 3 คน เนี่ย มีครูสุรเดช ครูละมุล ครูมนัส ถือได้ว่า โอ้อโฮ ไม่เป็นสองรองใครเหมือนกัน ชื่อเสียงนี้โด่งดังมาก สมัยนั้นใครๆก็อยากมา เรียนกับครูสกล การประชันนี้มีเรื่อยเลย งานทั่วไป แบบงานศพ งานบวช อะไร แบบเนี่ย และกิจการประชัน รวมๆนี้บางทีเดือนนึงแทบไม่ได้พักเลย เดือนมี 30 - 31 วัน แต่งานมีเป็น 30 กว่างาน บางทีวันมี 2 - 3 งาน ต้องแบ่งวงกันไป มีประชันที่ วัดส้มเกลี้ยง กับวงครูหยด ศรีอยู่ ตอนนั้นพี่หลงจะเป็นคนนำวงทางครูหยด ประชัน เพลงอะไรนี่จำไม่ได้แล้วนะ แต่บรรยากาศเนี่ย จำได้ดี สนุกมาก คนดูเต็มไปหมด ในการประชันเนี่ย ทางด้านดนตรี คือทั้งสองวงก็จริงจัง เล่นกันอย่างเต็มที่ ให้สมศักดิ์ศรี แต่เราแยกแยะกันได้ พอประชันเสร็จอย่างเนี่ย ก็เป็นที่เป็นที่นั่งกันเหมือนเดิม คือ รู้จักกันก่อนอยู่แล้ว ประชันเสร็จก็มาเตะบอลเล่นกัน แต่ครั้งนั้นเนี่ยรู้สึกว้าชื่อเสียง ของทั้งสองวงเนี่ยจะดังไปทั่ว ตอนนั้นมี ครูสุรเดช ติระนาด มีครูละมุล แล้วก็ครูมนัส ด้วย สลับกันตี ถ้าเพลงไหนที่เศษไม่ได้ตีระนาดก็จะมาตีทุ้ม ซ้องใหญ่ก็พี่นิยม สาธิต ตัวครูเอง ตีฆ้องเล็ก พี่เขียนเป่าปี่ พี่สิทธิ์กับพี่บาง ชื่อละมุลเหมือนกันตีเครื่องหนัง (ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูชาติรี อบนวล พบว่า ณ ขณะนั้น งานประชันถือได้ว่าอยู่ในยุคที่รุ่งเรือง เฟื่องฟูมาก งานประชันมีเข้ามาอย่างไม่ขาดสาย วิเคราะห์ได้จากการที่เจ้าภาพในแต่ละงาน หากมีงานประชันครั้งใดในละแวกนนทบุรี หนึ่งในนั้นจะต้องมีวงปี่พาทย์คณะครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เสมอ จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ถึงควมมีชื่อเสียงของวง เป็นที่นิยมของผู้คนในละแวกดังกล่าว

งานประชันที่สร้างชื่อเสียง ได้แก่ ปี่พาทย์ประชันวง ณ วัดส้มเกลี้ยง ระหว่าง วงปี่พาทย์คณะศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงปี่พาทย์คณะศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและ เพลงประชันวงไม่ได้

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันน่าชื่อเสียงมาสู่ บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “งานเยอะมาก มีตลอดเลย วัดส้มเกลี้ยง วัดโดนด เนี่ยไปบ่อย วงของ พ่อเนี่ยมีชื่อเสียงมากขนาดที่ว่าวัดพิบูลเงินเนี่ย วงของพ่อจะเป็นปี่พาทย์ประจำของวัดเลย คือถ้ามีงาน อะไรๆเนี่ย จะต้องให้วงปี่พาทย์ครูสกลบรรเลง” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูกัญญา โรหิตาจล พบว่า งานวัดพิบูลเงิน นิยมวงครูสกุล
แก้วเพ็ญกาศ มาก จนได้ชื่อว่าเป็นวงปีพาทย์ประจำวัดพิบูลเงินไปในที่สุด

งานประชันที่สร้างชื่อเสียงคือ ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดส้มเกลี้ยง และ วัดโตนด
ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูสำรวย คุรียนนท์ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มีหลายงานนะ ช่วงนั้นนิมงานประชัน เจ้าภาพหาไปเรื่อย งานที่จำได้แม่นเลย
รู้สึกสนุก ชอบ ตอนนั้นประชันกับสุพรรณฯ ชื่อวงประคองศิลป์ ที่วัดพระพิเรนทร์
ปี 20 เป็นที่กล่าวขานกันเลยละ สนุกๆ ดีทั้งสองวงเลย แต่เพลงนี้จำไม่ค่อยได้
อ้อ จะมีเดี่ยว รอบวงเลย เพลงแขกมอญ ใ้เค้าตีระนาด แล้วก็มีการโรงละคร
งานสังคีตศาลาประชันกับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่
(สำรวย คุรียนนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูสำรวย คุรียนนท์ พบว่า มี 2 งานสำคัญด้วยกัน คือ ปีพาทย์ประชันวง
ระหว่างวงศิษย์ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ จังหวัดนนทบุรี กับวงประคองศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี ณ
วัดพระพิเรนทร์ พ.ศ.2520 และ ปีพาทย์ประชันวงระหว่างวงศิษย์ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด
ศรีอยู่ ณ โรงละครแห่งชาติ ผู้ให้สัมภาษณ์เพลงประชันวงไม่ได้

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

งานนี้เยอะมาก ต้องแยกเป็นสองวง งานปีพาทย์นี้มีทั่วไปเลย ยิ่งรุ่น
สุรเชษฐ์บูมมากเลย สดๆเลย ส่วนใหญ่จะประชันกับวงครูกาหลง สนุกมาก
นกเล็กทหารเรือตีระนาด เดี่ยวกันสองคืนสองวัน เดี่ยวเข็คนอกในดับนางลอย
เค้าเล่นกันยังจี๊ จบแล้วเดี่ยวและเครื่องมือน้ออีก พอศึกเข้าเนี่ย ก็เดี่ยว
เพลงเถาไม่เอาแล้ว ตอนนั้นวงเราระนาควีสองคน ละมุดกับสุรเชษฐ์ ผลัดกัน ประชัน
เดี่ยวทยอยเดี่ยวด้วย สุรเชษฐ์ทางวงเรา วงครูกาหลงเป็นนกเล็กดี
(ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูทเม็น นุชทรัพย์ พบว่า มีงานประชันระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ซึ่งควบคุมวงโดยครูกาหลง ฟังทองคำ ประชัน 2 วัน 2 คืน วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ บรรเลงเดี่ยวระนาดเอกโดยครูสุรเดช กิมเปี่ยม ส่วนวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ บรรเลงเดี่ยวระนาดเอกโดยครูเล็ก เกตรา ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ประชันนี้มีมาเรื่อยเลยนะ เจ้าภาพหางานบ่อย ที่จำได้ก็มีที่วัดส้มเกลี้ยง คนแน่นเลยละ กับวงครูหยด ระนาดฝั่งเรานี้รู้ลึกลับกันดี 3 คนเลยนะ มีสุรเดช มีละมุด มีมนัส 3 คนนี่ตอนนั้นเรียกได้ว่าหาตัวจับยาก กำลังไหวเลย ทุ่มก็ สุรเดชนะแหละ ถ้ามโนสหรือละมุดเค้าตีระนาดก็จะมาตีทุ่ม ปีเป็นครูเขียน ยิ้มสนิท ฆ้องใหญ่ เนียม สาชิต แสงบุญ ฆ้องเล็กก็เบือก ชาตรี เครื่องหนังจะเป็น ลิขธิ์กับบาง คู่นี้เค้าตีกันจนรู้ใจ แหม ดีได้อร่อยจริงๆคู่นี้ ฟังเพลิน แล้วก็ที่มีวัดลาดบัวหลวง ประชันกับวงครูแสวง บ้านคลัง ชุดเคียวกันกับประชันที่วัดส้มเกลี้ยง
(ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูถวิล รักษาวงษ์ พบว่า มีงานประชันหลัก ณ ขณะนั้น ซึ่งเป็นที่กล่าวขาน 2 งานด้วยกันคือ ปี่พาทย์ประชันวงระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ณ วัดส้มเกลี้ยง และ ปี่พาทย์ประชันวงระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูแสวง บ้านคลัง ณ วัดลาดบัวหลวง ผู้บรรเลงภายในวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้งสองงานบรรเลงประกอบไปด้วย ระนาดเอก - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทอง และ ครูมนัส ดาดสุวรรณ ระนาดทุ่ม - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ฆ้องวงใหญ่ - ครูสาชิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก - ครูชาตรี อบนวล ปี่ใน - ครูเขียน ยิ้มสนิท เครื่องหนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน ครูละมุด อาจยุทส์ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มีที่วัดพระพิเรนทร์ ท่านให้ผมไปตีฆ้อง ต่อเดียวพญาโศกให้ตีที่วัดพระพิเรนทร์ ตอนนั้นขึ้นคู่กับวงบุญคุ้มวง ตอนนั้นวงครูสกลก็มีนายสามารถ ยิ้มสนิท เป่าปี่

ระนาด นายดวงเนตร เฉยเจริญ ม้องใหญ่ ผมเอง ม้องเล็ก นายณรงค์ งามเลิศ ทุ่มนาย
 จำเริญ พิมเผือก พี่ไก่ไฟฟ้าอะนะ คนร้อง
 คุณปัญญา เฉยเจริญ นี่ก็อดีวแรกทีผมต่อ
 (ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูถาวร รักษาวงษ์ พบว่า งานประชัน ณ ขณะนั้นคือปีพาทย์ประชันวง
 ณ วัดพระพิเรนทร์ ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวงบุญคุ้มวง รายนามดุริยางคศิลป์
 ในการบรรเลงวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้แก่ ปี่ใน - ครูสามารถ ยิ้มสนิท ระนาดเอก - ครูศุภณัฐ
 (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ระนาดทุ้ม - ครูจำเริญ พิมเผือก ม้องวงใหญ่ - ครูถาวร รักษาวงษ์
 ม้องวงเล็ก - ครูณรงค์ งามเลิศ ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลงประชัน
 วงไม่ได้

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

งานสังคีตศาลา ที่โรงละคร งานนั้นเรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งงานที่สร้างชื่อเสียง
 ให้กับวงครูสกลมาก คนระนาดที่โดดเด่นตอนนั้นก็ต้องสุรเดช คือเรียก ได้ว่างานนี้
 เป็นงานแข็งเกิดอีกงานของสุรเดชเลย พอจำเพลงได้นะ รู้สึกว่าจะเป็น
 ทอยยเขมร เดี่ยวพญาโศกรอบวง เพลงลาเป็นเต่ากินผักบั้ง เนี่ยแหละก็มีสุรเดช
 กับละมุดตีระนาด ดีทุ้มถ้าเพลงไหนละมุดเค้าตีสุรเดชจะมาตีทุ้ม ม้องใหญ่
 เป็นนิยม ม้องเล็กมันส์ ปี่ใน ครูสมบัติ เครื่องหนัง สิทธิกับบาง ขับร้อง ปัญญา เฉย
 เจริญ พี่ของเนตรนะนะ
 (สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาย บุญเกิด พบว่า งานปีพาทย์ประชันวงสังคีตศาลา ณ โรงละคร
 แห่งชาติถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งงานที่นำชื่อเสียงมาสู่วงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นอย่างมาก
 เป็นการประชันระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ เพลงในการประชันได้แก่
 เพลงทอยยเขมร เดี่ยวเพลงพญาโศกรอบวง เพลงเต่ากินผักบั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลง
 ประชันวงไม่ได้ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชตอนประชันวงไม่ได้

ครูไธยาสันต์ แยมสุวรรณ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ประชันกับวงที่หลงที่วัดสี่มเกลี้ยง วงที่หลงจะเจอกันบ่อยเลย มีที่โรงละครด้วย สังกัดศาลา ประชันเดี่ยวพญาโคกรอบวง ทิศเขตีระนาด งานนี้แหละ ทำให้วงครูสกลยิ่งโด่งดัง คราวนี้จากนนทบุรี ชื่อเสียงนี้ก็เริ่มมีคนรู้จักใน กรุงเทพฯ ที่นี้มีศิษย์มาทั่วทุกมุมมาขอเป็นศิษย์อาภล อาภลจะปรับวงเรียบริ้อย บรรเลง จะแจ้งชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการอบรมบ่มนิสัยด้วยเลี่ยมศิษย์เหมือนลูกท่านจริงๆ นี่แหละ ถึงทำให้มีแต่คนอยากมาเรียนกับอาภล แล้วเรื่องมีน้ำใจเนี่ย อาภลแกจิตใจ เมตตา กว้างขวางมาก พวกๆกันบางที่ไม่มีเงินจ่าย หางปีพาทย์บรรเลงงานไม่ได้ อย่าง เนี่ย มาให้อาภลช่วย แกช่วยฟรีเลยนะ ไม่คิดตังค์เลย นี่แหละ น่าจะเป็นความ ประทับใจที่คนอื่นเค้าเห็น โดยที่ไม่ต้องบอก ใครๆก็เลยอยากมาฝากตัว เป็นศิษย์กับแก

(ไสยาสัน แยมสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า งานประชัน ณ ขณะนั้น ได้แก่ ปีพาทย์ ประชันวง ณ วัดสี่มเกลี้ยง ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ และปีพาทย์ ประชันวง ณ สังกัดศาลา โรงละครแห่งชาติ ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ เช่นกัน

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

สมัยผมจะมีที่วัดโตนด ที่นั่นๆ กับวงครูหยด ศรีอยู่ ครูกาหลงท่านจะเป็น ผู้ควบคุมวง ครั้งนั้นเนี่ยเท่าที่ผมจำได้ วงเราจะมี เนตร ตีระนาด ปี่ในเป็น ครูสามารถ อิมสนิท ฆ้องใหญ่ วันรบ บุตราวงศ์ ฆ้องเล็กก็ผมเอง ประยูร มุ้ยจีน ระนาดทุ้ม ธวัช คำศิริ ขับร้องที่เปี่ยกมาช่วยร้องให้ ชื่อครูวิมล เพยเผ่าเย็น

(ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เรือโทประยูร มุ้ยจีน พบว่า เป็นงานประชันวงระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ซึ่งควบคุมวงโดยครูกาหลง ฟังทองคำ ณ วัดโตนด ราชานามนักดนตรีวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้แก่ ระนาดเอก - ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ระนาด ทุ้ม - ครูธวัช คำศิริ ฆ้องวงใหญ่ - ครูวันรบ บุตราวงศ์ ฆ้องวงเล็ก - เรือโทประยูร มุ้ยจีน ขับร้อง - ครูวิมล เพยเผ่าเย็น

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานบรรเลงก็เยอะนะ ละแวกนั้นเนี่ยวงครูสกลท่านจะมี
ชื่อเสียง หลักๆในนนทบุรีจะมี 3 วง วงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ วงครูหยด ศรีอยู่
วงครูเฉลิม บัวทั้ง ที่วัดพระพิเรนทร์ก็เคยประชัน ปีนั้นปี 20 กับวงประคองศิลป์
มีเพลงโหมโรงไอยเรศ พม่าห้าท่อน จระเข้หางยาว เตี้ยวรอบวง แคมมอญ
ที่ไถ่ติระนาด ที่ด้อมมาช่วยตีทุ้ม ที่หนั่นหม่องใหญ่ ที่ยุรหม่องเล็ก ปีในक्रमล รู้สึกว่างาน
นี้ครูสกลท่านจะให้ที่มัลควบคุมวง ที่ปัญญา ขับร้อง เครื่องหนังเป็น
ครูประสิทธิ์กับครูประโยชน์ คราวนั้นใช้ชื่อว่าศิษย์โสธร
(ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์ , 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน พบว่า งานปีพาทย์ประชันวงในสมัยนั้นได้แก่
ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดพระพิเรนทร์ พ.ศ.2520 ระหว่างวงศิษย์โสธร (แท้จริงคือวงศิษย์ครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ โดยครูสกลได้มอบหมายให้พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ เป็นผู้ควบคุมวง) กับวง
ประคองศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประชันในบทเพลงโหมโรงไอยเรศ เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจระเข้หาง
ยาว เตี้ยวเพลงแคมมอญ ทุกเครื่องดนตรีในวงปีพาทย์ ตรียางคศิลป์วงศิษย์โสธรได้แก่
ระนาดเอก - ครูจำเริญ พิมเผือก ระนาดทุ้ม - ครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ (บรรเลงในบางกรณี)
ฆ้องวงใหญ่ - ครูสนั่น นิลนาม ฆ้องวงเล็ก - เรือโทประยูร มุ้ยจีน ปี่ใน - พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ
(ผู้ควบคุมวง) ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ เครื่องหนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน และ
ครูประโยชน์ พิภู่

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ประชันที่วัดลาดบัวหลวงกับประชันที่วัดส้มเกลี้ยง มี 2 งาน เค้นๆเลย
ผมจำได้ว่า 2 งานนี้เป็นชุดเดียวกันนะ แต่รู้สึกว่างคู่ประชันจะเป็นคนละวง
จะเป็นวงที่หลงนะ อีงานที่วัดลาดบัวหลวงจะเป็นวงครูแสวง คู่ประชันนี้
ผมไม่แน่ใจนะทั้งสองวงเลย จำไม่ค่อยได้ แต่ฝั่งเราเนี่ยครูสุรเดชตี ฆ้องใหญ่
ที่นิยม ระนาดทุ้มก็ครูสุรเดชนะ คนระนาดฝั่งเรามี 3 คน มีพิณกับพืมนัสด้วย

จะ สักกันดี ปี่ในเป็นครูเจียน ยี่มสนิท เครื่องหนังเป็นครูประสิทธิ์คู่กับครูบาง
ชื่อละมุลเหมือนกัน ละมุล อาจุมพ์
(วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์ ,15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า งานประชัน ณ ขณะดังกล่าว มี 2 งานหลักๆ กล่าวคือ
งานประชัน ณ วัดส้มเกลี้ยง จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่
และงานประชัน ณ วัดลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ
วงศิษย์ครูแสวง บ้านคลัง ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันน่าชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มีหลายที่ วัดต้นสนก็มี ส่วนมากจะไปละเชิงเตรา อยุธยา สุพรรณฯ ก็มี
กับบ้านครูกาหลง ที่วัด โตนด นนทบุรี จริงๆก็ไม่ใช่ประชันซั๊กทีเดียว
ก็มาช่วยงานกันมากกว่า แล้ววันตั้งเครื่องด้วยกันสองวง จริงๆก็สนิทกันทั้งนั้นทั้ง
สองฝ่าย ตอนนั้นมีผมตีระนาด เล็ก สามารถ ยี่มสนิทเป่าปี่ มีวันรบ บุตราวงศ์
ตีฆ้อง ประยูรตีฆ้องเล็ก มีรัช คำศิริ ตีทุ้ม มีพี่เปี้ยกมาช่วยร้อง วิมล เพยเผ่าเย็น
วงครูกาหลงก็มีเอกตี ลูกครูพัฒนา แยมทับ เครื่องอื่นนี่ผมไม่ค่อยแน่ใจว่าใครตีบ้าง
งานสมัยก่อนนี้มีเกือบทุกวันเลย เดือนนึงจะหยุดประมาณ 5 วัน 6 วัน ตอนแรก
ผมกะจะไม่เรียนหนังสือ เพราะไปงานอย่างเดียวก็อยู่ได้ งานเยอะมาก แต่คิดไปคิดมา
ก็ตัดสินใจสองอย่างเลย คือไปงาน เรียนดนตรี แล้วก็เรียนหนังสือไปด้วย ช่วงที่ผม
กลับไปเรียนปริญญาตรีที่บ้านครุมีงานผมก็จะมาช่วย
(ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ พบว่า เกิดการประชันวงที่วัด โตนดระหว่างวงศิษย์
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลง
ประชันวงไม่ได้

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันน่าชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เริ่มมาเนี่ยนะ ที่วัดส้มเกลี้ยง บางใหญ่ งานมีสองคืน ตอนนั้นประชันกับวงครูหยด ศรีอยู่ แต่ควบคุมวงโดยครูกาหลง ฟังทองคำ แล้วก็ที่วัดหลัง กับครูเฉลิม ประชันเยอะมาก ชื่อเสียงครูสกลเนี่ยรู้จักทั่วเลย ชุดใหญ่ของที่บ้านตอนนั้นเลยก็มี สุรเดช กับ ละมุด ตีระนาดสลับกัน บางงานจะเป็นสุรเดชม่าตีทุ้มให้ มุลจะตีระนาด แล้วก็มิมัส ตาดสุวรรณอีกที่ตีระนาด ปีตอนนั้นเป็นอาเซียน ยิ้มสนิท บางทีครูบัต กับ ครูอึ้ง จะมาเป่าปี่ให้ ฆ้องใหญ่ สาธิต แสงบุญ ชาตรี ดี ฆ้องเล็ก เครื่องหนังก็เป็นครูเองกับครูบาง ทางวงครูกาหลงจะเป็น เล็ก ตีระนาด จบ ดีทุ้ม พี่เหลียวดีฆ้อง ณรงค์ดีฆ้องเล็ก โห ประชันบ่อยมาก ครูสมแก่งเสริมเรื่องดนตรี แกมีทุน เป็นลูกเขยเจ้าของโรงสี ชื่อบุญสม สิทธิสงค์ เหมือนแบบเป็นสปอนเซอร์นะนะ แกจะหามาสองวงจัดงานประชันอะไรแบบเนี่ย แกจะออกทุนในงาน ส่งเสริม ทีนี้เรื่องประชันก็ฮือฮามาเรื่อย สมัยก่อนประชันกันต้องเดี๋ยวนะ บางทีโหมโรงเสร็จ เสภาเสร็จก็เดี๋ยวกันแล้ว 20 - 30 เดียว ว่ากันไป บางที่ยันสว่าง รอบวงเลย วงครูสกลถึงได้มีชื่อเสียงถึงกราวในถึงทยอยเลย ขึ้นเวทีวัดพระพิเรนทร์ก็บ่อยนะ ลาดบัวหลวงก็ประชันกับครูแสวง บ้านคลัง แกจะไม่ตัดสินกันด้วยกรรมการหรืออะไรอะนะ สมัยก่อนเนี่ย ประชันจะรู้กันเองว่าใครดีกว่า คนดูเค้าก็รู้ แต่ก่อนนี่เค้าฟังดนตรีกันจริงๆ คนฟังเป็นนะ บางทีเค้าเล่นไม่เป็นหรอก แต่เค้าฟังรู้ ขึ้นเวทีนี้ต้องเต็มที่ ไม่มีเกรงใจกันนะ พอเย็นกลับมา ก็มาเตะฟุตบอลด้วยกัน เป็นที่เพื่อน้องกันเหมือนเดิม เค้าแยกแยะได้ว่าเรื่องดนตรีนี่เราเต็มที่ให้สุดฝีมือ แต่พอเสร็จงานปู้บเรื่องทั้งหมดจะจบที่งานด้วยเลย กลับมาเป็นพี่น้องกับเหมือนเดิม

(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูพิสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า เกิดปีพายุประชันวง 3 งานด้วยกัน คือ ประชันที่วัดพระพิเรนทร์ วัดส้มเกลี้ยงกับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ วัดหลังกับวงครูเฉลิม บัวทั้ง งานดังกล่าวนี้บรรเลงโดยครูียงคิลปินรายเดียวกัน ประกอบไปด้วย ระนาดเอก - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพ็ญทองคำ และครูมนัส ตาดสุวรรณ ระนาดทุ้ม - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ฆ้องวงใหญ่ - ครูสาธิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก - ครูชาตรี อนุบาล ปี่ใน - ครูเขียน ยิ้มสนิท ครูสมบัตี เดชบันลือ(ช่วยบรรเลงบางกรณี) ครูสุวิทย์ (สะอึ้ง) แก้วกระมล (ช่วยบรรเลงบางกรณี) เครื่องหนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน ครูละมุด อาจุมุท ผู้ให้สัมภาษณ์ จำพุทธศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูจำเริญ พิมเผือก กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มีประชันที่วัดพระพิเรนทร์ ประชันกับวงประคองศิลป์ สุพรรณ ตอนนั้น
ก็จะมี พี่ต๋ม ค่ำรวจ ตีทุ้มให้ ยูร ตีฆ้องเล็ก คนฆ้องซ้อ สนั่น นิลนาม เสียชีวิต
ไปแล้ว คนร้องก็ปัญญา พี่ของเนตร คนปี่ก็ พี่กมล ตาดสุวรรณ แต่ก่อนอยู่
ทหารอากาศ แล้วก็พี่สิทธิ์ ที่แกอยู่โรงเหล้ามาก่อน ประสิทธิ์ หว่างแทน แล้วก็
พี่เองตีระนาด ตอนนั้นประชันโหมโรงไอเรศ พม่าห้าท่อน แล้วก็จะเข้หางยาว
เดี่ยวแขกมอญรอบวง เมื่อ พ.ศ. 2520 จัดโดยสหทัยศิลป์

(จำเริญ พิมเผือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูจำเริญ พิมเผือก พบว่า มีงานปีพาทย์ประชันวง ณ วัดพระพิเรนทร์
จัดโดยสหทัยศิลป์ พ.ศ.2520 เป็นการบรรเลงปีพาทย์ประชันวงระหว่างวงศิษย์โสธร (วงศิษย์
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ) กับวงประคองศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี ในบทเพลงโหมโรงไอเรศ
เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจะเข้หางยาว เดี่ยวรอบวงเพลงแขกมอญ ราชานามนักดนตรีวงศิษย์โสธร
(วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ) ประกอบด้วย ระนาดเอก - ครูจำเริญ พิมเผือก ระนาดทุ้ม -
ครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ (บรรเลงในบางกรณี) ฆ้องวงใหญ่ - ครูสนั่น นิลนาม ฆ้องวงเล็ก -
เรือโทประยูร มุ้ยจัน ปี่ใน - พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ (ผู้ควบคุมวง) ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ เครื่อง
หนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน และ ครูประโยชน์ พิภู่

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ถ้าในกรุงเทพจะเป็นงานสังคีต ประชันกับครูกาหลง เยอะ วัดโบสถ์
วัดส้มเกลี้ยงก็เจอกัน วงครูสาธิตก็ประชันกัน เคยเค้าตีสังคีตกับนกลีเกิ้ล เกตรา
ตอนนั้นก็มียาจารย์มนัส ละมุล ผม เคย พี่สาวดวงเนตรเค้าร้อง ปัญญา ครูตี
ฆ้องใหญ่ มนต์ตีฆ้องเล็ก เดือนนึงร่วมสองหน งานประชันเยอะ เค้าหาไปประชัน คน
ปีตอนนั้นน่าจะเป็นอาบัติเป่า แต่ถ้ามาข้างนอกอาแก่เป่า เครื่องหนัง
ประสิทธิ์ หว่างแทน กับบาง ละมุล อาจุทธิ์ มีเดี่ยวพญาโศกรอบวง ทอยเขมร
เต่ากินผักบั้ง ที่วัดพระพิเรนทร์สมัยผมจะมีแต่ขึ้น โห้ว แต่จะไม่มีประชัน
ครูสกลท่านก็เป็นกรรมการคณะดำเนินงานนะ ที่วัดพระพิเรนทร์อะ สมัยนั้น

บางใหญ่มี 3 วง คลองอ้อม คลองบางใหญ่ คลองบางกอกน้อย วงครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ ครูหยด ศรีอยู่ ครูเฉลิม บัวทั้ง
(สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสาธิต แสงบุญ พบว่า งานประชัน ณ ขณะนั้น คือ ปี่พาทย์ประชันวง
สังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่
ดุริยางคศิลป์วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้แก่ ระนาดเอก - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด
เผือกทองคำ ระนาดทุ้ม - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ฆ้องวงใหญ่ - ครูสาธิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก - ครูมนัส
ดาตสุวรรณ ปี่ใน - ครูสมบัติ เชนบันลือ (บรรเลงในบางกรณี) เครื่องหนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน
กับ ครูละมุด อัจจุฤทธิ์ ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ บรรเลงเพลงทยอยเขมร เต็มรอบวง
เพลงพญาโศก เพลงเต่ากินผักบั้ง

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

มีที่วัดโตนด ประมาณปี 30 กว่าๆเอง วงเราก็มี เนตรตีระนาด ยุติฆ้องเล็ก คน
ร้องนี้ชื่อวิมล เพยเผ่าเย็น เค้ามารช่วยร้อง คนดูเยอะเหมือนกันนะงานนั้น
แล้วที่โรงละคร ครูสุรเดชตีระนาด ทั้งทางกลอนความไหว ทั้งไหวพริบปฏิภาณนี้
เรียกได้ว่าเป็นที่ยอมรับเลยละ อ่าว่าเป็นคนระนาดที่สมบูรณ์มากที่สุดคนนึง เรียกได้
ว่าหาตัวจับยาก
(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเกษิ วัฒนโยธิน พบว่า สมัยนั้นประกอบด้วยงานประชันที่สำคัญ 2 งาน
ได้แก่ ปี่พาทย์ประชันวง ณ วัดโตนด ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ และ
ปี่พาทย์ประชันวง สังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่เช่นกัน ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

พ.จ.อ.กมล ดาดสุวรรณ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

งานประชันวัดพระพิเรนทร์ปี 2520 ประชันกับวงประคองศิลป์ สุพรรณบุรี ครู
สกลท่านได้มอบหมายให้ผมเป็นคนควบคุมวง ตอนนั้นคุ่มตีทุ้ม ไม้ตีระนาด

ฆ้องหนักตี เครื่องหนัง ลิขสิทธิ์กับประโยชน์ พิภพ ปีกี่ผมเป่าเอง ปัญญา เฉยเจริญ ร้อง
 ประชันพม่าห้าท่อน เดียวแขกมอญ

(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่า งานประชันที่สร้างชื่อเสียงให้แก่วงปี่พาทย์
 ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ ณ ขณะนั้น ได้แก่ งานปี่พาทย์ประชันวง ณ วัดพระพิเรนทร์ จัดโดยสหทัยศิลป์
 พ.ศ.2520 เป็นการบรรเลงปี่พาทย์ประชันวงระหว่างวงศิษย์โสธร (วงศิษย์ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ)
 กับวงประคองศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี ในบทเพลงโหมโรงไอออสเตร เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจระเข้
 หางยาว เดี่ยวรอบวงเพลงแขกมอญ ประกอบด้วยระนาดเอก - ครูจำเริญ พิมพ์เือก ระนาดทุ้ม -
 ครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ (บรรเลงในบางกรณี) ฆ้องวงใหญ่ - ครูสนั่น นิลนาม ฆ้องวงเล็ก -
 เรือโทประยูร มุ้ยจิน ปี่ใน - พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ (ผู้ควบคุมวง) ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ เครื่อง
 หนัง - ครูประสิทธิ์ หว่างแทน และ ครูประโยชน์ พิภพ

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
 ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

งานวัดบางแพรก วัดส้มเกลี้ยง วัดพระเงิน ที่วัดบางแพรกรื่องหมู่ ไปเขย่า
 อังกะลุงด้วย เป็นวงหญิงล้วนเลย ตอนนั้นทิดเดชตีระนาด อีกวงเป็นไก่
 ครีประณีต ดี มาตีให้วงครูเฉลิม บัวทั้ง แล้วก็ไปที่วัดจำปา วัดโบสถ์ก็ประชัน
 เค่าจะขายตรง ไม่มีตัดสินนะ แต่จะให้ชื่อแล้วก็ไปปักหน้าวง ประชันกับวง
 ครูกาหลง ตอนนั้นก็ตี ทิดเดชตีระนาด กับมุล บางทีมุลตีระนาด ทิดเค่าก็จะไปตี
 ทุ้ม ฆ้องใหญ่เป็นเนียม ฆ้องเล็ก เบือก ฟังนุ่น ก็มีเล็ก เกตรา ตีระนาด
 (บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม พบว่า งานประชันที่เกิดขึ้นในยุคนี้ ได้แก่ ปี่พาทย์ประชัน
 วง ณ วัดส้มเกลี้ยง วัดบางแพรก และวัดพระเงิน ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทธศักราชและเพลง
 ประชันวงไม่ได้

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันนำชื่อเสียงมาสู่บ้าน
 ครูสกุล แก้วเพ็ญกาศ ว่า มีงานสังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ ทิดเค่าบรรเลงระนาด ได้รางวัลมา

มีที่วัดพระเงิน วัดส้มเกลี้ยง ประชันกับวงครูกาหลง งานเยอะนะ สมัยก่อนเนี่ยงานบรรเลงงานประชันจะมีเข้ามาตลอด (ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูชนะ กิมเปี่ยม พบว่า ปี่พาทย์ประชันวง ณ ขณะนั้น ประกอบไปด้วยกัน 3 งาน คือ ปี่พาทย์ประชันวงสังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ วัดพระเงิน และวัดส้มเกลี้ยง ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงงานบรรเลงหรือประชันต่างๆอันน่าชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า จำได้คือครั้งที่ประชันกับวงครูสาลี มัลย์มาลัย ตอนนั้นก็มียายสมบุญ ธรรมกาย ธีระนาถ ทุ่มน่าจะนายบุญส่ง ยังแยม ตะโพนเปิงก็มีชื่อนนท์ ถ้ารุ่นใหญ่ก็มีพิลลิตี พี่บาง (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากการสัมภาษณ์ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ พบว่า ยุคขณะนั้นมีงานปี่พาทย์ประชันวงระหว่าง วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูสาลี มัลย์มาลัย ราชนามดุริยางคศิลป์ปี่พาทย์วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ตามสืบความได้ ดังนี้ ระนาดเอก - ครูสมบุญ ธรรมกาย ระนาดทุ้ม - ครูบุญส่ง ยังแยม เครื่องหนึ่ง - ครูอานนท์ คล้ายสุบรรณ ผู้ให้สัมภาษณ์จำพุทศักราชและเพลงประชันวงไม่ได้

จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า วงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีประสบการณ์ในการประชันวงหลายครั้ง งานส่วนใหญ่จะมีคุณบุญสม สิทธิสงค์ เป็นผู้หาวงปี่พาทย์มาประชันและคอยผลักดันให้มีการประชันอยู่เสมอ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ศิษย์ทั้ง 20 คน สรุปความได้ดังนี้

ปี่พาทย์ประชันวง สังคีตศาลา โรงละครแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ ราชานามนักดนตรีประกอบไปด้วย ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ ปี่ใน - ครูสมบัติ เดชบันลือ ระนาดเอก - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทองคำ ระนาดทุ้ม - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม (กรณีครูละมุดหรือครูมนัสบรรเลงระนาดเอก) ฆ้องวงใหญ่ ครูสาธิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก - ครูมนัส ตาดสุวรรณ เครื่องหนึ่ง - ครูละมุด อาจุทธิ์ และครูประสิทธิ์ หว่างแทน เพลงประชันวงได้แก่ เพลงทยอยเขมร เดี่ยวรอบวงปี่พาทย์เพลงพญาโศกเพลงเต่ากินผักนึ่ง

ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดส้มเกลี้ยง จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค กับวงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ วิทยานามนักดนตรีประกอบไปด้วย ปี่ใน - ครูเขียน ยิ้มสนิท ระนาดเอก ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทองคำ และ ครูมนัส ดาดสุวรรณ ระนาดทุ้ม - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม (กรณีทีครูละมุดหรือครูมนัสบรรเลงระนาดเอก) ฆ้องวงใหญ่ - ครูสาธิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก ครูชาติรี อบอุ่น เครื่องหนัง - ครูละมุด อาจยุทธ์ และ ครูประสิทธิ์ หว่างแทน เพลงบรรเลงประชันวง ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้

ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค กับ วงศิษย์ครูแสวง บ้านคลัง วิทยานามนักดนตรีประกอบด้วย ปี่ใน - ครูเขียน ยิ้มสนิท ระนาดเอก - ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทองคำ และ ครูมนัส ดาดสุวรรณ ระนาดทุ้ม ครูสุรเดช กิมเปี่ยม (กรณีทีครูละมุดหรือครูมนัสบรรเลงระนาดเอก) ฆ้องวงใหญ่ - ครูสาธิต แสงบุญ ฆ้องวงเล็ก - ครูชาติรี อบอุ่น เครื่องหนัง - ครูละมุด อาจยุทธ์ และครูประสิทธิ์ หว่างแทน เพลงบรรเลงประชันวง ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้

ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2520 ระหว่างวงศิษย์โสธร (ครูสกล แก้วเพ็ญภาค) กับ วงประคองศิลป์ วิทยานามนักดนตรีประกอบด้วย ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ ปี่ใน - พ.จ.อ.กมล ดาดสุวรรณ (ผู้ควบคุมวง) ระนาดเอก - ครูจำเริญ พิมเผือก ระนาดทุ้ม ครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ ฆ้อง-วงใหญ่ ครูสนั่น นิลนาม ฆ้องวงเล็ก - เรือโทประยูร มุ่ยจีน เครื่องหนัง ครูประโยชน์ พิภู่ และ ครูประสิทธิ์ หว่างแทน เพลงบรรเลงประชันวง ได้แก่ โหมโรงไอยเรศ เพลงจรเข้หางยาว เพลงพม่า-ห้าท่อน เดี่ยวรอบวงปีพาทย์เพลงแขกมอญ

ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค กับ วงบุญคุ้มวง วิทยานามนักดนตรีประกอบด้วย ขับร้อง - ครูปัญญา เฉยเจริญ ปี่ใน ครูสามารถ ยิ้มสนิท ระนาดเอก - ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ระนาดทุ้ม - ครูจำเริญ พิมเผือก ฆ้องวงใหญ่ - ครูถาวร รักษาวงษ์ ฆ้องวงเล็ก - ครูณรงค์ งามเลิศ เพลงบรรเลงประชันวง ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้

ปีพาทย์ประชันวง ณ วัดโตนด จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค กับ วงศิษย์ครูหยด ศรีอยู่ วิทยานามนักดนตรีประกอบด้วย ขับร้อง - ครูวิมล เผยเผ่าเย็น ปี่ใน - ครูสามารถ ยิ้มสนิท ระนาดเอก - ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ระนาดทุ้ม - ครูธวัช คำศิริ ฆ้องวงใหญ่

ครูวันรบ บุตราวงษ์ ฆ้องวงเล็ก - เรือโทประยูร ม้วยจีน เพลงบรรเลงประชันวง 'ไม่สามารถ
สืบค้นข้อมูลได้'

จากบทสรุปนี้จะเห็นได้ว่า สถานที่ในการประชันของวงศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ส่วนใหญ่
จะเป็นเวทีที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะเวทีวัดพระพิเรนทร์ ซึ่งเป็นแหล่งรวมของคนดนตรีไทยและ
วงที่จะขึ้นบรรเลงได้ต้องมีฝีมือพอสมควร การประชันเวทีใหญ่ๆจึงทำให้คนรู้จักวงปี่พาทย์ศิษย์ครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ วงที่ประชันกันถึง 3 ครั้ง คือวงครูหยด ศรีอยู่ การที่วงครูสกลได้ขึ้นประชันที่
วัดพระพิเรนทร์ถึง 2 ครั้ง ทำให้วงมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในฐานะวงดนตรีไทยที่มีคุณภาพวงหนึ่ง

3.4 ความสัมพันธ์ของศิษย์

ด้วยความที่ลักษณะการเรียนการสอนเป็นลักษณะอยู่ประจำภายในบ้าน ดังนั้นศิษย์ที่อยู่อาศัย
ร่วมกัน ใช้ชีวิตร่วมชายคาเดียว จึงเกิดสายใยแห่งความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น แม้อาจมาจาก
แหล่งอาศัยที่ต่างกัน ครอบครัวที่ต่างกัน แต่เมื่ออยู่ที่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทุกคนล้วนแล้วแต่
เปรียบเสมือนเป็นเพื่อนสนิท เปรียบเสมือนเป็นญาติพี่น้องแต่กำเนิด

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า

สนิทกับพี่เดช ครูสุรเดช กิมเปี่ยม แต่ก่อนในยุคนี้เนี่ยเราจะประชันด้วยกัน ตัว
ครูโดยมากจะตีฆ้องเล็ก พี่เดชตีระนาด บางทีก็ตีฆ้อง ฆ้องระฆัง ฆ้องมโหรี ส่วนใหญ่
จะเป็นรุ่นพี่ พี่สิทธิ์ พี่นิยม พี่บาง แล้วก็น้ำเม้น นี้น้ำเม้นจะคอยแนะนำ
ครูตลอด ว่างๆเนี่ยจะมาต่อเพลงให้ สอนเสริมเพิ่มเติมให้ แบบแนะนำอะไร
แบบเนี่ย อย่างพอครูสกลท่านต่อให้แล้วตอนซ้อมตอนว่างน้ำเม้นก็จะมาดูให้
บางงานไปทำลิเกครูตีระนาด น้ำเม้นก็จะมาตีทุ้ม แล้วก็จะมีที่สนิทมาก ๆ
สมพงษ์ เอกมอญ เข้ามาเรียนที่บ้านครูสกลเวลาใกล้ๆกัน เค้าน่ากว่าครูปีนึ่ง
แต่ก็สนิทเหมือนเป็นเพื่อนกัน อาจจะด้วยความที่ห่างกันไม่มากเลยคุยกันสนุก
เป็นเพื่อนสนิทกันเลยแหละ เป็นคนซื่อๆใจ เวลาไปทำลิเกด้วยกันเนี่ย สมพงษ์
จะตีฆ้องให้ตลอด

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “ก็มีพี่ตี๋ม ลูกพ่อกล่นะนะ รุ่นนั้นเนี่ย เเท่าที่จำได้ก็มีสุรเดช มีพี่เยี่ยม พี่หวิน ในบ้านจะสนิทกันหมด อยู่บ้านพื่อนี้อบอุ่นทุกคนเหมือนเป็นพี่เป็นน้องกันหมด ทำอะไรก็จะช่วยกัน” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ครูสำรวย คุณิยานนท์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า

ผู้หญิงเราจะรวมตัวกันช่วยงานบ้าน ทำกับข้าว ส่วนใหญ่เราจะสนิทกัน ในวงผู้หญิง แต่จริงๆก็สนิทหมดนะ ในบ้านอะ แต่ที่สนิทกันมากๆจะเป็นซิม้เค้าเป็นคนดีมากๆเลย ถูกชะตากันด้วย ทุกวันนี้ก็โทรคุยกันเรื่อย แล้วก็อีกหลายคนนะ มีญา มีอนงค์ แล้วก็อีกหลายๆคน

(สำรวย คุณิยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า

รุ่นๆครูนี้ก็มีครูประเสริฐ พ่อของป้อม ตอนกลางคืนจะไปทำวิกกันหารายได้พิเศษ ผมตีระนาด พ่อของป้อม เสริฐนะ โห รักกันมาก แยกวิกกันหาตั้งค์ให้ครู งานนี้เยอะมาก ต้องแยกเป็นสองวง รุ่นน้องก็สนิท เยอะเหมือนกัน มีเบ๊อก ทิดเดช มีบาง สิทธิ สองคนนี่ตีกลองแขกอร่อยมาก เค้ารู้ใจกัน ขึ้นชื่อเลยละ บางทีไม่ใช่นญาติก็เหมือนเป็นญาติแท้ๆนะ บางทีจะสนิทกว่าญาติอีก คือเราอยู่ด้วยกันทุกวัน เห็นกันตลอด มันผูกพัน ที่บ้านพวกเราจะสามัคคีกัน ลองดูจากงานไหว้ครูวัดพิบูลเงิน นี่แหละเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของศิษย์ที่อยากทำให้ครูสกลจนทุกวันนี้ก็ถือว่าฐานมั่นคง เราจะจัดกันทุกปี

(ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “สนิทกันเกือบหมด แต่ก่อนช่วยครูทำสวนจะนั่งเรือไปกับพี่เยี่ยม ยุคนั้นทันเรียนกันก็มีพี่เม้น เบ๊อก เนียม ทิดเดช แต่เนี่ยจะเป็นรุ่นน้องนะ เวลาซ้อมรวมวงตอนกลางคืนกัญญาจะเป็นคนขับร้อง จะมาซ้อมเข้ากับเครื่องด้วย” (ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า มีเยอะเลย ตอนนั้นก็มีครูดวงเนตร ครูบรรเจิด รวงผึ้ง ครูคนัย ลิมกุล ครูชวีช คำศิริ ครูณรงค์ งามเลิศ ครูจำเริญ พิมเฟือก ครูสมบูรณ์ ธรรมกาย (ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

ทุเรียน บุตราวงศ์ ครูตุ้ ครูกำพล อาชญุทธิ์ ครูกำพล ตาดสุวรรณ ครูวินัย
 ตาดสุวรรณ ครูต๋อก ครูหมู (นนทบุรี) ครูเกียรติ (นนทบุรี) ครูประยูร มุ้ยจีน ครูจำเริญ
 พิมเพือก ครูถาวร รักษาพงษ์
 (ศุภณัฐ เถยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงความสัมพันธ์ของครูยางคศิลป์ว่า “กับครูบาง ชื่อเต็มๆ
 ชื่อ ครูละมุด อาชญุทธิ์ จะสนิทกันมาก เราจะติดลองแขกด้วยกันเกือบจะทุกงาน เป็นคู่กัน คนอื่นๆเท่าที่จำ
 ได้ก็จะมี ครูละมุด เพือกทองคำ ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูชนะ กิมเปี่ยม ครูสาธิต แสงบุญ
 ครูชาติรี อบนวล ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม” (ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเพือก กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า

ส่วนใหญ่ที่จะจำได้แต่ชื่อเล่นนะ เดี่ยวต้องนึกก่อน ก็จะมี ครูประยูร มุ้ยจีน กับยู
 รนี่สนิทกัน เรียบร้อย นิสัยดี เค้าจะเป็นรุ่นน้อง มีครูสมชาย ลิมกิมเฮง
 อยู่แปดริ้ว รุ่นพี่ก็จะมี ครูวินัย มั่นวิชาชัย ครูชาติรี อบนวล ในบ้านเราจะอยู่กันแบบพี่
 น้อง ครูท่านจะรักศิษย์เหมือนกันนะ แต่ถ้าบางคนต่อเพลงได้ไว ความจำดี
 ครูท่านก็จะมาต่อให้เยอะหน่อย บ่อยหน่อย อย่างเนตรนีย์ หัวดี ต่อเดี่ยวเดียว
 จำได้แล้ว

(จำเริญ พิมเพือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “พวกเราจะอยู่รวมกัน
 เป็นครอบครัวใหญ่ จะสามัคคีกัน ช่วยเหลือ ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันตลอด ออกงานด้วยกัน ประชัน
 ตามงานต่างๆด้วยกัน รุ่นผมก็จะมีผม มุล เดช มนัส แกะ เป็นช่างไม้” (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์,
 25 มกราคม 2556)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า

สนิทกันมากๆก็จะเป็นผู้หญิงด้วยกัน จะนัดซ้อมเพลงด้วยกันเรื่อย อาจสนิท
 นิลมล นุชทรัพย์ อาปัญญา พี่ติ่ม ไก่ สมบูรณ์ ธรรมกาย เหน่ สระบุรี ครูสุรเดช
 กิมเปี่ยม ครูมนัส ตาดสุวรรณ ว่างๆนี้จะโทรคุยกับพี่ติ่มเรื่อย ตาจะให้ความรัก
 ความเมตตากับศิษย์ทุกคน บางคนถ้าฝีมือดีไปได้ดีเนี่ยตาก็จะยิ่งผลักดันเป็นพิเศษ
 ในกรณีนี้ก็อาจเน้นมากหน่อย อย่างเนตรนีย์ ติไหวมาตั้งแต่เด็กเลย รสมือดี

ดาหมายมันปั่นมือให้เป็นคนระนาดยุคใหม่ต่อจากพี่สุรเดช พี่ละมุล เลยหละ บางครั้ง
เวลาอนเนตรก็จะได้นอนบนเรือนกับตาเพราะว่าต้องซ่อมบ่อย หรือบางที
มีงานประชัน ต้องฝึกเป็นพิเศษ แต่ปกติก็จะนอนรวมกับเพื่อนๆกันนี้แหละ
(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “ตอนผมอยู่จะมี พี่ทุก
ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ครูสุรเดช กิมเปี่ยม พี่ตุ้ย ครูชนะ กิมเปี่ยม ครูพุง ไทยบุ๋ ครูสมชาย บุญเกิด
มีเบือก ชาตรี อบนวล” (กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูบุญเขี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “ก็มีพี่หุ่งน เหนง มีตี้ม
ดี ใจนะ เพราะสองคนนี้อยายชอบเสียงเค้าร้องอยู่แล้ว เค้ายู่บ้านพ่อกลมาก่อน มีโอกาสได้เรียนพร้อมๆเค้า
สนิทกัน นิสัยดี ทุกคนในบ้านน่ารักกันหมด” (บุญเขี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “มีทั้งเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง
ก็เนี่ยมี เบือก ชาตรี ครูสมรส สุอังควาทิน ครูชิต ยิมสนิท สิทธิ ประสิทธิ์ หว่างแทน ครูบุญส่ง ยังเขี่ยม
ครูสนั่น นิลนาม ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูก้าน บางคนผมก็จำนามสกุลไม่ได้ คือปกติเราจะเรียก
ชื่อเล่นกัน” (ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของศิษย์ว่า “ตอนนั้นจะมีครูบุญส่ง
ยังเขี่ยม ครูสนั่น นิลนาม พันโทประทีป อยู่บางบัวทอง ครูดวงเนตร เฉยเจริญ ครูจำเริญ พิมเผือก
ครูสมบูรณ์ ธรรมกาย ครูชชาติ สมบูรณ์พันธ์ ครูชาตรี อบนวล ครูวินัย มั่นวิชาชัย จะมีวงประจำ
ที่เล่นลิเกกันอยู่ตอนนั้นจะมีเบือก ติระนาด ผมตี๋หุ้ม สนั่นตี๋น้อง ดีเป่าเปี เครื่องหนังชื่อดำ นามสกุล
ยิมสนิท” (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกลทั้ง 20 ท่าน พบว่า ความสัมพันธ์ในหมู่ศิษย์มีความใกล้ชิด
สนิทสนมกันจากการที่ได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกันเป็นเวลานาน และการออกงานบรรเลงร่วมกัน ภายในบ้านมี
ศิษย์ที่มาจากจังหวัดที่แตกต่างกันออกไป ศิษย์จะสนิทกัน ในฐานะเพื่อนร่วมรุ่นหรือ
รุ่นพี่กับรุ่นน้อง

จากคำสัมภาษณ์ของครูทั้ง 20 ท่าน สรุปรายชื่อศิษย์ตามความสัมพันธ์ของรุ่นได้ดังนี้

รุ่นใหญ่

ครูอุ่งน บัวเอี่ยม ครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูประเสริฐ (บิดาครูป้อม กองปราบ) ครูตำรวจ คริยานนท์ ครูกัญญา โรหิตาจด ครูสาธิต แสงบุญ ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม ครูชนะ กิมเปี่ยม ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูละมุด เพือกทองคำ ครูมนัส ดาดสุวรรณ ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ครูชิต ยิ้มสนิท ครูถวิล รักษาพงษ์ ครูประโยชน์ พักภู ครูสำเนียง มีสาตร์ ครูประสาน ภู่อิ่ม ครูหยัด (ไม่ทราบนามสกุล) ครูแกะ (ไม่ทราบนามสกุล) ครูสมรส สุอังกวาทิน ครูบุญส่ง ยังเข้ม ครูก้าน (ไม่ทราบนามสกุล)

รุ่นกลางและรุ่นเล็ก

ครูชาติรี อบนวล ครูสมพงษ์ เอกมอญ ครูเกษิ วัฒนโยธิน ครูนิลมล นุชทรัพย์ ครูปัญญา เฉยเจริญ ครูศุภณัญญ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ครูประสิทธิ์ หว่างแทน ครูละมุด อายุทธิ์ ครูสมชาย บุญเกิด ครูบรรเจิด รวงผึ้ง ครูคณัย ลิ่มกุล ครูชวิช คำศิริ ครูณรงค์ งามเลิศ ครูจำเริญ พิมเพือก ครูสมบูรณ์ ธรรมกาย ครูทองยศ (ไม่ทราบนามสกุล) ครูขนุน (ไม่ทราบนามสกุล) ครูจรรย์ (ไม่ทราบนามสกุล) สิปปเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน เรือโทประยูร มุ้ยจิ้น ครูเทียร (ไม่ทราบนามสกุล) ครูสุรพงษ์ โรหิตาจด ครูพล ดาดสุวรรณ ครูวินัย มั่นวิชาชัย ครูอานนท์ คล้ายสุพรรณ ครูมานะ (ไม่ทราบนามสกุล) ครูสมพร ยิ้มสนิท ครูสุชาติ (ไม่ทราบนามสกุล) ครูวันรบ บุตราวงศ์ ครูบุญเลิศ จันแก้ว ครูทุเรียน บุตราวงศ์ ครูคู่ (ไม่ทราบนามสกุล) ครูกำพล อายุทธิ์ ครูกำพล ดาดสุวรรณ ครูวินัย ดาดสุวรรณ ครูต๋ोक (ไม่ทราบนามสกุล) ครูหมู (ไม่ทราบนามสกุล) ครูถาวร รักษาพงษ์ ครูสมชาย ลิ่มกิมเฮง ครูเสน่ห์ อินทสนธิ พ.จ.อ.กมล ดาดสุวรรณ ครูพยุง ไทยงู พันโทประทีป (ไม่ทราบนามสกุล) ครูสุชาติ สมบูรณ์พันธ์ ครูสนั่น นิลนาม ครูคำ ยิ้มสนิท

ความสัมพันธ์ของศิษย์ภายในบ้านเป็นไปอย่างอบอุ่น สนิทสนมกันในลักษณะรุ่นพี่ เพื่อน และรุ่นน้อง กล่าวคือ ทุกคนล้วนรักใคร่ กลมเกลียว คอยดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ในด้านการจดจำเพลง ในด้านความสามัคคีของหมู่ศิษย์ในการจัดงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญภาสณ วัดพิศุณเงิน ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและยังคงดำเนินงานต่อมาจวบจนปัจจุบัน

3.5 มารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิต

ณ บ้านดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ แห่งนี้ ซึ่งมีครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นเจ้าบ้าน ผู้ซึ่งเปรียบเสมือนทั้งครู เปรียบเสมือนทั้งพ่อ เปรียบเสมือนญาติผู้ใหญ่คนสนิทของศิษย์ทุกคน นอกจากการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทย “พ่อกล น้ำกล อากล ตากล หรือปู่กล” ที่ศิษย์ต่างๆ เรียกกันนั้น ยังคอยอบรมบ่มนิสัยศิษย์ทั้งหลายให้มีมารยาทและดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมเพื่อนำพาศิษย์ให้เป็นศิษย์คนดีคนเก่งที่มีคุณภาพและประชากรที่ดีของประเทศชาติสืบไป

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวน กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

เรื่องกินเหล้าเหล้ากับการพนันเนี่ยท่านจะห้ามเลย คือแบบถ้าไปติดพวกนี้ หรือบางทีแค่ลองเนี่ย แต่มันจะเป็นความเคยชิน จุดนี้ท่านจะสอนศิษย์อยู่ตลอด มันจะเสียงานได้ กินแล้วทำทางก็เปลี่ยนไปหมด คือหนึ่งคุณไม่ถาม มันจะเป็นภาพให้คนเค้าคิดว่า คุณไม่น่าเชื่อถือ อีกอย่างก็มี ก่อนที่อยู่มาไปงานไป การจะงานศพหรืองานมงคล งานบวชอะไรก็แล้วแต่ ครูเนี่ยจะให้ศิษย์แต่งตัวให้เรียบร้อย ทุกงานจะเป็นงานบวชอะไรก็แล้วแต่ ต้องให้ใส่ ชุดขาว แล้วตัวครูเองก็ใส่เสื้อขาว เวลาไปงานไปธุระอะไรอย่างเนี่ย พวกศิษย์เนี่ย หนึ่ง เสื้อจะต้องสะอาด กลีบเสื้อต้อง ว่างเลย ตอนตัวครูเองเป็นหนุ่มๆรุ่นๆเนี่ย บางครั้งต้องผูกไทด้วย ถ้างานศพต้องเป็นเสื้อขาวผูกไทดำ จะเป็นแขนสั้นก็ได้แขนยาวก็ได้ แต่ต้องเป็นสีขาว แล้วตัวครูสกลเองก็ใส่ เสื้อขาวเหมือนกัน ไม่ว่าจะไปไหนต้องนุ่งทับในกางเกงทับเสื้อ บุคลิกจะแต่งตัวอย่างนี้ เรียบร้อย จะต้องเป็นกางเกงสีดำ ตั้งแต่อยู่มาตั้งแต่เด็กจนโต เหมือนกับมีคนมาควบคุมเราให้เราเดินอีกทางหนึ่งจากเรียนหนังสือแล้วท่านดีมาก ดีกับครูเองทุกอย่าง เรื่องอะไรที่ไม่ดีเนี่ยท่านก็จะเตือน ไม่อยากให้เราไปในทางที่ผิด มีท่านเป็นครูบาอาจารย์คอยอบรมสั่งสอน เช่น เวลาศิษย์จะไปปักปลาอย่างเนี่ย ท่านก็จะไม่ให้ทำ บางทีศิษย์ได้ปลาตัวใหญ่ ท่านก็จะให้เอาไปปล่อย เราก็เสียคายนะในตอนแรก แต่ตอนหลังเราก็เชื่อ ไม่ทำ เชื่อที่ครูสอน ได้รับสิ่งที่ดีจากครูมา

(ชาติรี อบนวน, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

พ่อจะเน้นย้ำให้เป็นคนคืออยู่โดยตลอด โดยเฉพาะเรื่องบาปบุญคุณโทษเนี่ยจะคอยพร่ำสอนว่าไม่ให้ไปทำบาปนะ อย่าไปเบียดเบียนใคร เรื่องการวางตัวก็เหมือนกันพ่อจะเป็นคนเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตัว พ่อก็จะสอนศิษย์ให้เป็นเหมือนกัน พ่อจะบอกว่าทำตัวดี ไปไหนคนก็รัก ไปไหนไปมาไหนถ่อมตัวไว้ก่อน ผู้หลักผู้ใหญ่เขาก็เอ็นดู

(กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ครูสำราญ คุริยานนท์ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า ท่านคืออยู่แล้ว ท่านจะสอนให้ประหยัดด้วยนะไม่ค่อยใช้ ท่านไปข้างนอกมีของอร่อยๆก็จะกิน จะกลับมากินที่บ้าน บางทีมีถุงกับข้าวกลับมาเราก็ดีใจคิดว่าพ่อเอามาฝาก แต่จริงๆเอามาให้นักเขา (หัวเราะ) พ่อเค้าชอบ (สำราญ คุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า แกจะห้ามเรื่องเจ้าชู้เลย เรื่องนี้เน้นมาก ไปเล่นหูเล่นตาไม่ได้ห้ามไปทำลูกเจ้าชู้ กลับมาบ้านนี้โดนเลยละ (ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาพงษ์ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

เวลาไปงานอย่างเนั้น ท่านสอนหมด กินข้าวเน้นอิมก่อนลูกก่อนไม่ได้นะ ต้องรอให้อิมพร้อมกันแล้วลูกทีเดียว มันจะแลดูเป็นระเบียบ มันเรียบร้อยไปงานอีก ต้องนุ่งกางเกงขายาว สีทากิ เสื้อต้องขาวทุกคน ต้องเรียบร้อย ก่อนนี้ทุกคนต้องใส่เสื้อคอกลมซับใน ถ้าคนยังมีไม่มากแล้วมันร้อนมาก ท่านจะให้ถอดได้ แต่ต้องแขวนให้เป็นระเบียบ เพราะมันก็ยังแลเป็นระเบียบอยู่ ชุดเหมือนกันไง สีขาวคอกลมเหมือนกันหมด งานเยอะมาก บางทีเครื่องต้องฝากไว้เลย ท่านจะสอนให้มีสัมมาคารวะ ให้นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ เด็กของครูเนี่ยจะไม่กระด้างกระเดื่อง คนนอกเค้าก็จะชมมาว่าวงครูสกลเนี่ยเรียบร้อย

(ถวิล รักษาพงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

ครูถาวร รักษาพงษ์ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

ท่านเน้นให้มีความเรียบร้อย อย่างการบรรเลงเนี่ยถ้าตีออกนอกกรอบ การบรรเลงท่านจะดุเลย แม้กระทั่งท่านทานอาหารอยู่นี่ ถ้าให้ออกนอกกลุ่มท่านจะตะโกน เอ๊ย!!! ออกมากเกินไป จะสังเกตว่าศิษย์เนี่ยจะตีเรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอะไรก็ตาม ท่านสอนให้เป็นคนดี ให้หมั่นไปทำบุญ ช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก ให้ศิษย์รักกัน คอยช่วยเหลือกัน

(ถาวร รักษาพงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า ต้องเรียบร้อย ไปงานที่เนี่ย การแต่งตัวสำคัญ จะกินจะอยู่ต้องเรียบร้อย เวลาบรรเลงเสร็จไม่ให้ลูกไปไหน ต้องนั่งให้เรียบร้อย เวลากินข้าวถ้าครูยังไม่ลุกๆ ไม่ได้มีระเบียบทุกอย่าง ส่วนใหญ่จะเสื่อขาว ห้ามเข้าสู้อด้วย (สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

ครูไสยาสน์ แยมสุวรรณ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

ห้ามขโมยของเลย หวีแค่อันเดียวนะ สมมุติไปงานแล้วเกิดเหตุการณ์อย่างนี้ แกรู้นี่แกล้ออกเลย เพราะท่านสอนไว้แล้ว บอกแล้ว ต้องซื่อสัตย์ มีระเบียบ ไปงานกินข้าวอย่างเนี่ยนะ ผู้ใหญ่นั่งกินอยู่ เราจะยังลุกก่อนไม่ได้ เหตุผลก็คือ ถ้านั่งไปก่อนมันน่าเกลียด เพราะเราเป็นเด็กกว่า เรื่องนับถืออาวุโสเนี่ยสำคัญ การแต่งตัวนี่ก็ต้องเป็นระเบียบ เสื่อขาวเหมือนกันหมด กางเกงขายาวสีดำ ระเบียบเน้นสำคัญมากๆ แกจะห่วงใยศิษย์มาก เวลาเดือดร้อนเนี่ย ท่านช่วย เรื่องเงินเรื่องทอง ท่านช่วยหมด บวชก็บวชให้ ท่านจะมีเหตุผลมาก เรื่องเหล้าเนี่ยจะไม่สนับสนุนเลยจริงๆ แกเป็นคนสนุกนะ แต่งตัวนี่ก็สอนให้ไม่ฟุ้งเฟ้อ

(ไสยาสน์ แยมสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร มุ่ยจิ้น กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

จริงๆท่านเป็นคนใจดี รักศิษย์ ตกเย็นเนี่ยท่านจะสอนตลอด มานั่งอบรมมารยาทต่างๆ อย่างกินข้าวเนี่ย ต้องลุกพร้อมกัน ไปงานศพเนี่ย บรรเลงอยู่ พอช่วงพระเทศน์ ท่านจะไม่ให้นอนที่เครื่องเลย ท่านให้ไปนอนที่อื่นก่อน เพราะแขกไปใครมาเห็นจะดูไม่เรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบ อย่างเรื่องต่อเคียวเนี่ย ท่านจะสอนเลยว่า เคียวเนี่ยต่อให้ไว้เป็นวิชา เป็นเครื่องให้การป้องกันตัว อย่างใช้ไปในทางที่ผิดอย่านำไปตีรังแกใคร ห้ามไปเคียวใส่คนอื่นเค้า อย่าไปทำเค้าก่อน เราไว้ฝึกฝีมือ ท่านจะเรียบร้อยนะ มีตลกบ้างเป็นบางครั้ง แต่รวมๆเนี่ยท่านจะเรียบร้อย แล้วจะหวังศิษย์ รักศิษย์มากเลย บางทีเวลากินข้าวเนี่ย ท่านยังมาดูแล กลัวว่าศิษย์จะไม่อิ่ม มาดูว่ากับข้าวกับปลาพอมัย เพราะรุ่นผมเนี่ยมีประมาณ 30 คน กินข้าวที่นี้เยอะเลย วงละประมาณ 10 คน (ประยูร มุ้ยเงิน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า ท่านจะห้ามเลยเรื่องการพนันกับสุรา ท่านไม่ยอมให้ติด เพราะงานการจะเสีย เสียตัวเราเองแล้วส่วนรวม วงอะไรอย่างเนี่ย ก็พลอยเสียไปด้วย คือมันมีแต่ข้อเสีย ท่านอยากให้เก็บเงินเก็บทองไว้ ไม่อยากให้หมดไปกับเหล้ากับการพนัน (ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า อย่างวันพระที่หยุดซ่อมเนี่ย ท่านก็จะมาอบรมศิษย์ จะเรียกมานั่งรวมมารยาทนักดนตรีทำยังไงบ้าง ไปบรรเลงเนี่ย ใครค้อยกว่าอย่าไปรังแกเค้าไม่ให้ทำอย่างนั้น ไปงานต้องแต่งตัวเรียบร้อย ต้องนั่งอยู่กันเป็นที่เป็นระเบียบ (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูสุภณัฐ (ดวงเนตร) เจษฎาภิบาล กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

ครูเวลากลับจากงาน จะเรียกมาอบรม แล้วไปงานเนี่ยบางทีครูจะไม่พูดเคียวเนี่ย แต่จะรอให้กลับมาบ้านก่อน แล้วมาสอนที่บ้าน คือไม่ใช่สอนดนตรีอย่างเดียว ครูสอนทุกอย่าง คือเปรียบเสมือนพ่อคนที่สอง ไม่มีดั่งค์ขอได้ ไปงานก็ให้ตั้งอีกต่างหาก ส่วนมากท่านจะสอนรวมๆมากับการสอนดนตรี อย่างเรื่องถ้ามีครอบครัวไปแล้ว แยกตัวไปแล้วเนี่ยให้ทำตัวยังไง อย่างนี้ อย่าอย่างนั้น อย่างนี้ ท่านจะสอน ครูเคยบอกกว่าอย่าทำตัวก่งเกิน ไม่ต้องไปอวดกับใครว่าเรามี

อะไรบ้าง แต่ถึงเวลาที่ต้องใช้ก็เอาออกมาใช้ เวลาครูสอน ท่านจะสอนทีละนิดทีละหน่อย จะไม่พูดทีเดียวจบ ครูจะบอกว่า วิชาก็สอนเนี่ย ให้ไว้ไม่ได้ ให้ไปวัดศกคากับใคร ไว้ป้องกันตัวเท่านั้น ถ้าใครมารังแกถึงตอบโต้ แต่ถ้าเรารู้ว่าเค้าอ่อนกว่าก็ไม่ใช่ไปขยำเค้าอยู่อย่างนั้น ต้องหยุดเลย เปลี่ยนแนวได้แล้ว เราเป็นนักดนตรีด้วยกัน ให้ป้องกันตัวอย่างเดียว อย่าทำใครเค้าก่อน
(ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ได้พำร่ำสอนว่า

เย็นๆแกจะเรียกมาอบรม สั่งสอน อย่างเป็นทางการ ควรจะยังไง จะกินจะอยู่ แกจะเล่านิทานให้ฟังแล้วก็จะเข้าเรื่อง แกฉลาด จะมีเทคนิคการสอนที่ดี ครูท่านจะไม่ชอบให้กินเหล้า ท่านจะเน้นย้ำเรื่องนี้ เพราะมันจะเสียงาน ไม่อยากให้กินตัวแกเองก็ไม่กิน บางทีก็จะมีมุขตลก เวลาไปงานเนี่ยแกก็จะสอนว่าต้องมีน้ำใจ ต้องช่วยกันขนเครื่องทั้งไปงานและเลิกงาน พองานเลิกเนี่ยทุกคนที่ไปงานต้องช่วยกันเอาเครื่องมาเก็บก่อนแล้วถึงจะแยกย้ายได้
(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเผือก กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ได้พำร่ำสอนว่า

ท่านจะเน้นมากเลย เรื่องนี้ คือห้ามยุ่งกับครูศิษย์ อย่าได้เอาเรื่องกามเข้ามา ห้ามยุ่งฉันทูสาวเลย มันดูไม่ดี เรื่องวินัย เรื่องกินข้าวอีก เน้นที่สุดเลย ถึงกินหมดก่อนก็จะมาลุกเดินไม่ได้ ต้องรอให้ทุกคนอิ่มแล้วลุกพร้อมกัน เพื่อความเป็นระเบียบ ครูเนี่ยท่านเป็นคนที่มีบุญบารมี คือไม่ต้องดู เราเกรงกันเองเลย ไม่น่ากลัว แต่น่าเกรงขาม
(จำเริญ พิมเผือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ได้พำร่ำสอนว่า “เรื่องลักขโมย เกรงนี้ไม่ได้เลย ไม่มีเข้าข้าง ชอบให้บวช ลูกผู้ชายไทยเป็นความศรัทธาว่าถึงเวลาอายุครบ ก็ให้บวช ชอบเรื่องระเบียบ อย่างกินข้าวเนี่ย ถ้าผู้ใหญ่ยังไม่

กินก็ต้องรอก่อน กินข้าวอิ่มแล้วต้องลูกพร้อมกัน จะมาลูกไปก่อน ไม่ได้ มันแลดูไม่เป็นระเบียบ” (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

ท่านจะรักศิษย์มาก มีอยู่ครั้งหนึ่งอาทำกับข้าวอยู่ในครัว ตาก็เดินมาบอกว่า ทำดีๆนะ ให้เค้าอิ่มๆกัน เพราะถ้าไม่เต็มๆในวงก็ไม่มีเราวันนี้ เงินทองทุกบาททุกสตางค์ฉัน ไม่ได้เป็นคนหาคนเดียว ต้องพึ่งน้ำพักน้ำแรงเต็มๆด้วย เลี้ยงเค้าให้ดีๆ นี่คือคำพูดของตา คำพูดนี้ก็ทำให้อาได้คิดเลย เป็นการสอนอย่างเป็นนัยๆของท่าน ให้เรารู้จักการตอบแทน การให้ ตาฉลาดสอนมาก ถ้าเราตั้งใจฟังนะ จะได้คิดจากท่านเยอะแยะไปหมด ต่อเพลงให้ศิษย์ไม่มีปิดบัง ท่านให้หมดพร้อมถ่ายทอดให้ศิษย์ทุกคน อาเองก็ดูท่านเป็นแบบแผน นี่แหละ เรื่องการมีน้ำใจใจกว้าง ท่านบอกว่ากิริยามารยาทสำคัญ อย่าอวดตัวว่ามีวิชา ท่านว่าเป็นครูอย่าเป็นสมภารกินไก่อัด ใครมาอยู่กับเรา อยู่ในฐานะลูกคือลูก อย่าพิศลิตข้อ3 จะวิบัติหมดอีกอย่างอย่าลัถขโมย ระเบียบวินัยท่านเน้น จะกินจะอยู่ต้องมีระเบียบ ตาจะบอกเสมอว่าไปเห็นใครที่เค้าดีมีวิชา ก็อย่าไปน้อยใจ เค้าดีมีวิชาเพราะภูมิปัญญาไม่เท่ากัน ต้องนำสิ่งที่ดีมาปรับปรุงแก้ไขตัวเรา ใครที่ดีอยกว่าเราก็อ่าไปทบทวน ต้องส่งเสริมและแนะนำชี้ทางบอกเค้า ทุกคนต้องเรียบร้อย เวลาไปงานจะนอนที่เครื่องไม่ได้ ต้องไปหลบ หาที่นอนที่อื่น ให้ดูเป็นระเบียบ สอนให้มีเมตตาสูง (เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอน ว่า “สอนเรื่องการครองเรือน ให้ดูผู้ครองให้ดี สอนให้เป็นระเบียบ อย่างการออกงานเนี่ย จะต้องแต่งตัวให้เหมือนกันทั้งวง ส่วนมากจะเป็นเสื้อเชิ้ตสีขาวให้เหมือนกันหมด” (กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า “แก่จะอบรมให้มีระเบียบ แก่จะสอนเรื่องการดูผู้ครอง ให้ดูให้ดี ให้มีความเหมาะสม การอบรมดี เรื่องการมีสัมมาคารวะอีก การวางตัวในสังคม” (บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

แกจะสอนให้เป็นคนมีน้ำใจนะ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น บางทีเรามีเค้าไม่มีก็ช่วยกันไป อย่างรับงานเนี่ย เจ้าภาพตั้งค้มีไม่เยอะแกก็ช่วย ไม่เรียกร้องเอาเรื่องเงินเป็นใหญ่เลย แกบอกกว่าช่วยกันไป แกดีมากๆ ใจดี ดุมีบารมี ไม่ชอบให้กินเหล้าให้มีสติ สอนให้มีระเบียบวินัย ลูกให้ลูกพร้อมกัน การแต่งกายต้องเรียบร้อยไปบรรเลงเนี่ยก็ต้องใส่เหมือนกันหมด จะแลดูเป็นระเบียบ ส่วนใหญ่จะเป็นสีขาว เป็นเสื้อมีปก หรือหลังก็จะเป็นเสื้อทีม แบบศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อะไรแบบเนี่ย (ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้พร่ำสอนว่า

เหล้ายาเนี่ยท่านจะไม่ให้ยุ่งเลย ทำตามแบบครู เพราะท่านเป็นต้นแบบที่ดีให้เราปฏิบัติตามอยู่แล้ว เรื่องระเบียบการบรรเลง มารยาทในการบรรเลงเนี่ย ท่านจะเน้นย้ำมาก ต้องเป็นระเบียบ การกินอีก ต้องรอลูกพร้อมกัน เพราะท่านบอกว่าถ้าลูกก่อนคนที่ยังกินไม่หมดก็จะเงิน เลยว่าให้ลูกพร้อมกัน เป็นระเบียบดีด้วย (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของศิษย์จำนวน 20 คน พบว่า ด้านมารยาทในการบรรเลงดนตรีไทยและจริยธรรมในการดำรงชีวิตของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ นอกจากการถ่ายทอดทางวาจาแล้วนั้น ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังได้ปฏิบัติให้ศิษย์ยึดถือเป็นแบบแผนเสมอมา ทั้งเรื่องการแต่งกายให้สุภาพ เรื่องที่ท่านสอนจะเป็นเรื่องให้ตระหนักในบาปบุญคุณโทษ สอนให้ศิษย์มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสกว่า รับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เว้นจากการรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้หวังดีต่อศิษย์และต้องการให้ศิษย์เป็นคนดีทุกคน

3.6 ความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

หัวข้อนี้กล่าวถึงความรู้สึกของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จำนวน 20 ท่าน ที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ด้วยความรัก เคารพ และศรัทธา

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวน กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาว่า

ตั้งแต่อยู่มาตั้งแต่เด็กจนโต เหมือนกับมีคนมาควบคุมเราให้เราเดินอีกทางหนึ่ง จากเรียนหนังสือแล้ว ท่านดีมาก ดิกับครูเองทุกอย่าง เรื่องอะไรที่ไม่ดีเนี่ยท่านก็จะเตือน ไม่อยากให้เราไปในทางที่ผิด มีท่านเป็นครูบาอาจารย์คอยอบรม สั่งสอน เช่น เวลาศิษย์จะไปปึกปลาอย่างเนี่ย ท่านก็จะไม่ให้ทำ บางทีศิษย์ได้ปลาตัวใหญ่มา ท่านก็จะให้เอาไปปล่อย เราก็เสียคายนะในตอนแรก แต่ตอนหลังเราก็เชื่อ ไม่ทำ เชื่อที่ครูสอน ได้รับสิ่งที่ดีจากครูมาเยอะ ตอนไหนที่ท่านยังไม่ได้อินข้าว นั่งกินอยู่หน้าบ้านท่านก็จะมานั่งด้วย มาเล่าเรื่องชีวิตประจำวันให้ฟัง เป็นเรื่องฮาๆตลกๆ เสร็จแล้วครูถึงจะไปอาบน้ำกินข้าว พอซักสองสามทุ่มท่านก็จะสวดมนต์พักผ่อน จะเป็นแบบนั้นเรื่อยมา ท่านมีความปรารถนาในตัวครูเองมาก ถ้าอยู่ว่างๆเนี่ยบางทีท่านก็จะเรียกครูเนี่ยนะ ไปนั่งคุย ครูท่านจะมีความรู้ทางด้านโหราศาสตร์ด้วย ครูเองจะนึกถึงท่านตลอด อยากให้ท่านอยู่ต่อ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้หมู่ศิษย์ สิ่งที่เป็นเรื่องชีวิตประจำวันท่านก็คอยพำสอน ท่านนับว่าเป็นครูคนแรกของครูที่เลิศที่ประเสริฐที่สุด

(ชาติรี อบนวน, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาว่า “รักพ่อมากๆเลย เหมือนเป็นพ่อแท้ๆอีกคนเลย มากจนไม่รู้จะพูดยังไงเลย ขอขอบคุณในความรู้ที่พ่อได้สั่งสอนได้ให้ทุกวันนี้มีวันนี้ได้ก็เพราะพ่อคอยสั่งสอน ให้ความรู้ รักพ่อมากๆ” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ครูสำราญ ดุริยานนท์ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาว่า

รักพ่อมาก ให้ความรู้ ดูแลเสมอมา เป็นห่วงเราตลอด ถึงศิษย์เกยงไวกี่ยังรัก ทุกวันนี้มีกินมีใช้ตั้งหลักตั้งฐานได้ก็เพราะพ่อ ไม่รู้จะอธิบายความรู้สึกที่มีต่อพ่อเป็นคำพูดยังไง มันอธิบายได้ไม่หมด ท่านเป็นผู้มอบแสงสว่างให้กับป่าเลยทุกอย่างความรู้ก็ให้ทำให้เรามีอาชีพ เงินทองให้คอยจุนเจืออีก บุญคุณท่านเยอะเหลือเกิน รักมาก ทุกวันนี้ก็บูชาท่านอยู่เสมอ

(สำราญ ดุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

ครูเหม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

โอ้โห ก็มาเป็นอย่างทุกวันนี้ได้ ได้ดิบได้ดี สร้างเนื้อสร้างตัวได้ ก็มาจาก แก่ทั้งนั้น วิชาความรู้ที่ผมได้เนี่ยก็ของแก่ทั้งนั้นเลย ขนาดให้เราเยอะขนาดนั้น ยังอุตส่าห์ฝากเราไปเรียนที่บ้านคุณครูอีก แก่แบบ โอ้โห ยังไงคืออะ คือบางที มันบรรยายไม่ถูก แก่เป็นทั้งญาติผู้ใหญ่ เป็นทั้งครูของผมที่มีความเมตตา มาก จนเดี๋ยวนี้ผมก็ยังหาเลี้ยงชีพด้วยเส้นทางคนตรีอยู่

(เหม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

เราก็รำลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ที่เรามีกินมีใช้ได้อย่างทุกวันนี้ ก็ความรู้ท่านทั้งนั้นเลย ส่งลูกเรียนมาได้ 5 คน เพราะวิชาของครูที่สอนครูมาเนี่ย ทำให้ครูได้ไปเป็นครูคนตรี บุญคุณท่านเยอะมาก ท่านสอนทั้งปี่พาทย์ อังกะลุง แตรวง ท่านสอนหมด ความดีของท่านมีมาก ทำให้ศิษย์ลืมนตาอ้าปากได้ ครูก็ใช้วิชาที่ครูมอบให้หล่อเลี้ยงตัวและครอบครัวมาตลอด ไม่ได้ไปทำ ด้านอื่นเลย มาสายคนตรีตลอด ครูเองเนี่ยเคารพลูกกลมาากๆ

(ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ครูสกลนี้ ถ้าเปรียบเทียบกับก็เหมือนพ่อแม่ทางการคนตรีของผมเลย พุดง่าย ๆ ว่านี่ถึงท่านแทบจะทุกวันก็ว่าได้ เวลาทานอาหาร ถวายครูก็จะนึกถึง ครูตลอด เพราะผมมีวันนี้ได้เพราะท่าน พระคุณนี้ยิ่งใหญ่ มาก พุดง่าย ๆ ว่าชาตินี้ ก็ใช้ไม่หมด นึกถึงท่านมาก ท่านเป็นทั้งญาติ เป็นทั้งตา เป็นครูผู้ถ่ายทอด พระคุณท่านยิ่งใหญ่เกิดพรภณมาได้

(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า “ที่มีทุกวันนี้ สร้างเนื้อ สร้างตัวได้ ก็ครูสกลนี่แหละ ระลึกถึง บูชาครู ถ่ายทอดวิชาให้ มีกินมีใช้ทุกวันนี้ก็เพราะวิชาความรู้ ที่ครูให้ มีแก่ที่คืนที่พ่อกับแม่ได้ให้ไว้ ที่เหลือสร้างเองจากวิชาที่ครูสกลมอบให้หมดเลย” (สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

แกเป็นคนสร้างคน สร้างศิษย์ ตัวครูเองเนี่ยนับถือแกเหมือนเป็นพ่อเลย แกบวชให้ แต่งงานให้ บ้านช่องแกก็ช่วย ให้อาชีพให้มาประกอบอาชีพ ทุกสิ่งทุกอย่างแกต่อให้หมด เป้าปี่แกก็พาเราไปฝากครูเทียบให้ ตีฆ้องมอญก็ส่งไปอยู่กับครู เย็น ให้เราได้มีความรู้ตรงจุดนี้ ไม่ปิดกั้นศิษย์เลย ที่ไหนก็จะส่งศิษย์ แกจะชอบให้ เรียนรู้จากหลายๆแหล่ง เพราะแกว่ามันจะดีกับตัวเราเอง ความรู้เก็บใส่ตัวไว้ วันหนึ่ง อาจต้องเอาออกมาใช้ แกเรียกได้ว่าเป็นครูที่ประเสริฐมาก
(ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร มุ่ยจิ้น กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

คือ แบบ ท่านเป็นเรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งคนที่ให้ชีวิตเราเลย มีแต่ให้ ถ้าไม่มีท่าน เราก็คงไม่มีวันนี้ ท่านไม่ได้ให้วิชาความรู้อย่างเดียวนะ แต่เรื่องคุณงามความดีเนี่ย ท่านก็ สอนตลอด ดั่งค์ก็ไม่เคยเอาเลย ให้อย่างเดียว ไปอยู่เนี่ยนะ ไม่ต้องเอาอะไรมา มาแต่ ตัวเลย กินฟรี อยู่ฟรีหมด ถ้าเราไม่ได้วิชาจากท่านก็คงมาไม่ถึงจุดนี้ คงไม่มีชีวิต ที่ดีอย่างนี้
(ประยูร มุ่ยจิ้น, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

ด้วยความที่ผมเป็นเด็กกะนะ ตอนนั้นผมเสียดายมาก เวลาตอนนั้นถ้าผมย้อนไป ได้ ผมจะไม่เอาแต่เล่น ผมเสียดายมาก แต่ก็ยัง โชคดีที่ผมกลับมาได้ กลับไปทำให้ครู ท่านยิ้มได้ ครูท่านก็ดูผมมาก เพราะตอนนั้นผมไม่ค่อยเอาเรื่องเอาราว ผมเหมือนเป็น หลานด้วย ด้วยความที่แม่ผมนำผมเรียนอยู่ที่นั่นด้วย ชื่อผมท่านก็เป็นคนตั้งให้ เรียกได้ว่าท่านเป็นทั้งครู เป็นทั้งพ่อ คอยอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ก็ให้ ผมรักและ เคารพท่านมาก
(ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า “ท่านเป็นครู ที่หายากมาก ทั้งจิตใจ เลี้ยงศิษย์มา สอนมา คิดถึงท่าน คือท่านเลี้ยงเหมือนเป็นลูกท่านแท้ๆเลย พวกเราก็

รักและเคารพท่าน ผมรู้สึกดีใจ คิดว่าตัวเองโชคดีมากที่ได้เป็นศิษย์ครูสกล” (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เจยเจริญ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เราไม่สามารถบอกได้ว่าเราจะหาคนอย่างนี้ได้อีกที่ไหน แต่ผมคิดว่าไม่มีแล้วละ ผมมีความรู้สึกที่ดีที่สุด รักครูเหมือนพ่อ เพราะครูได้ทำอะไรเราเยอะแยะมาก ไม่เคยว่า มีแต่เตือน รักพ่อยังไง ครูเราก็รักเหมือนพ่ออีกคน มีความรู้สึกดีๆ ให้ตลอด มีอะไรก็อยากทำให้ครู เสียหายที่ครู ไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ซึ่งถ้ามีชีวิตอยู่ตอนนี้ก็จะกลับเข้าไปดูแล

(ศุภณัฐ เจยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เหมือนกับพ่อเลย ป๊าไ้ก็เหมือนกับแม่คนที่สองเลย เป็นผู้ให้ แก่ให้ทุกอย่าง ให้วิชาแล้วยังให้กำลังใจ ทุกวันนี้ก็นึกถึงครูตลอด ทำมาหากิน เป็นใหญ่เป็นโตกันได้ก็เพราะครู ให้ทุกคน หายากมาก ครูแบบนี้ แก่ไม่เคยเรียก ชักบาทเลย กินนอนฟรี แก่เลี้ยงเหมือนลูก

(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเผือก กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เหมือนผู้ให้ชีวิต ให้แสงสว่าง ให้เยอะมาก ให้แม่กระทั่งเราเข้างานที่นี้ พี่มาตีที่นี้แล้วเค้าชอบ พี่ก็ทำงานไหว้ครูให้ท่านทุกปี ที่วัดพิบูลณะนะ มันแบบทดแทนไม่หมดเลย ให้วิชา แม่กระทั่งในพระพุทธศาสนา ท่านก็ยังให้เรา อยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ เหมือนพ่อแม่คนที่สองของเราเลย

(จำเริญ พิมเผือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญภาศว่า “เหมือนพ่ออีกคนที่ผมมีทุกวันนี้ มีบ้านญาติ มีงานดีๆทำ ก็เพราะบารมีท่าน เข้ามาอยู่กรมศิลปากรได้ไปเที่ยวต่างประเทศ ได้มีชื่อเสียง ก็เพราะท่าน เรามาจากศูนย์ ท่านปั้นเราขึ้นมา ถ้าไม่มีท่านเราก็ไม่มีวันนี้ แต่งงาน ท่านก็ไปขอให้” (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

อยู่กับตามีความสุขนะ อธิฐานว่าชาติหน้าฉันใดเกิดมาก็ขอให้มีตาเป็นครู ก็ให้เรารู้อย่าง เป็นเหมือนพ่อ บ้านตาในความรู้สึกรู้ของอาเป็นสวรรค์บนดินเลยนะ เป็นทั้งธนาคาร ศิษย์คนใดออกเรือนไปแล้วไม่มีเงินทองใช้ ตาก็อุดหนุนจนเจือ คนไหนมีงานไม่มีเครื่อง ตาก็ให้ยืม เวลาบ้านศิษย์มีงาน ตาก็จะมาเป็นประธานให้เรา พวกเราก็มีความสุข เป็นโรงเรียน ให้การอบรมที่ดี บวชให้ศิษย์ เป็นทุกอย่างเลย เป็นสวรรค์ แล้วเรื่องระเบียบเนี่ย เป๊ะ เกิดชาติหน้าภพใหม่ก็ยังอยากเจอ ให้ได้เจอ ถ้าเกิดมากับวงการนี้ก็ให้ได้เจอครูอย่างนี้ที่เป็นเหมือนพ่อเราอย่างนี้ ให้อุให้ตาให้เราได้เห็นแสงสว่าง ในทางคนตรีไทยได้อย่างนี้ ตาเป็นทุกอย่างให้กับเรา ไม่เคยได้ยินก็ได้ยิน ไม่เคยได้เห็นก็ได้เห็น นำพาไปเจอสังคมดีๆ คนดีๆ ไม่ได้ให้แค่วิชา ให้ชีวิต แนะนำการงานที่ดีๆ ให้ เพราะวิชาความรู้ที่ตาได้ให้

(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

ที่เรามีครอบครัวมาเราก็ได้วิชานี้ เลี้ยงลูก อะไรมา อยู่มาได้ก็เพราะวิชาที่ครูมอบให้ ตอนนีที่บ้านเปิดสอนคนตรี เราก็ภูมิใจนะ ถือว่าทำสำเร็จในขั้นหนึ่ง เป็นการแทนคุณของครู นำวิชาที่ท่านเคยสอนเราเผยแพร่ให้เด็กๆ เยาวชนต่อไป ไม่ได้คิดดังค์เลย สอนฟรี เปรียบเหมือนท่านเป็นพ่อเลย เป็นการแทนคุณครู สืบสานความรู้ที่ท่านถ่ายทอดให้เราต่อไป เรียกว่าเป็นที่สุด ที่สุดของครูของเราเลย

(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า “รักแก่มากเลย รักเหมือนพ่อเลย แกจะเป็นห่วงเรามาก ไปงานเนี่ยแกจะให้มากินข้าวสำหรับเดียวกับแกเลย แกเป็นห่วงยาย ยายก็รักแกมาก พ่อกลแกจะเป็นห่วง ไปไหนไปทำอะไรต้องให้แกรับทราบ แกพูดด้วยว่า ถ้าเกิดใหม่ชาติหน้าขอให้ฉันเป็นลูกแก” (บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า “ซึ่งในความดีของครูที่มอบความรู้ ทำให้ศิษย์ได้เข้าทำงานที่ดีๆทุกคนเลย มีอยู่ตามหน่วยงานราชการที่มีคนตรีไทยเกือบหมด

เลย ท่านเป็นครูที่ส่งเสริมให้ศิษย์ได้ดีหมดทุกคนเลย รักท่านมาก บูชาท่าน” (ชนะ กิมเปียม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศว่า

โอ้โฮ บุญคุณล้นเหลือ ที่เรามาได้ดิบได้ดีได้รับราชการก็มาจากที่นั่นแหละ โน้ตสากลก็ได้มาจากที่นั่น เพลงเดี่ยวเพลงเถา จากที่นั่นทั้งนั้น กินข้าวฟรีอีก อยู่ฟรีกินฟรี ครูท่านเรียกว่ามีแต่ให้จริงๆ ศิษย์เดือดร้อนมาไม่มีเงิน ท่านก็ช่วยบ้านไม่ต้องเช่าข้าวไม่ต้องซื้อ ครูท่านสร้างบารมีไว้เยอะ ปั่นดินให้เป็นคาวทั้งนั้นเลย

(เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์จำนวน 20 คน พบว่า ศิษย์ทุกคนยังคงมีความระลึกในพระคุณของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้งในฐานะครู และในฐานะผู้มีอุปการคุณในการช่วยเหลือเจือจานแก่ศิษย์ประหนึ่งเป็นบุคคลในครอบครัว ศิษย์ทุกคนยังคงมีความระลึกในพระคุณของครูสกลอย่างไม่เสื่อมคลายจวบจนปัจจุบัน ความรัก ความเคารพศรัทธาที่ศิษย์มีต่อครูสกลนี้ ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นได้จากการแสดงออกซึ่งสีหน้าท่าทางและถ้อยคำบรรยายที่ศิษย์ทั้ง 20 คนได้อธิบายถึงคุณความดีของครูสกล และความเมตตาที่ศิษย์ได้รับ ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสะท้อนถึงความรัก ความผูกพันที่ศิษย์ทุกคนมีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อย่างชัดเจน

จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์จำนวน 20 คน ในเรื่องวิถีการดำเนินชีวิตในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ผู้วิจัยพบว่า ด้านชีวิตประจำวันทั่วไป นอกจากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะถ่ายทอดความรู้ให้ศิษย์เป็นปกติแล้วยังได้ทำเครื่องดนตรีต่างๆ คือ ผีรนระนาด อังกะลุง และซิ่นเครื่องหนัง ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย ทำสวน ศิษย์ผู้หญิงจะช่วยกันทำงานบ้านและประกอบอาหาร ศิษย์ผู้ชายจะช่วยกันทำสวนและทำเครื่องดนตรี เป็นการตอบแทนบุญคุณครูสกลโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน

ด้านการเรียนการสอน พบว่า ศิษย์จะเรียนในลักษณะอยู่ประจำที่บ้านโดยที่ครูสกลมิได้คิดค่าใช่จ่ายใดๆ เริ่มเรียนตั้งแต่ตีสี่จนถึงตีทุ่ม ประกอบไปด้วยการไล่มือ การต่อเพลง และการซ้อมวงมีข้าวเลี้ยงศิษย์ 2 มื้อ คือ มื้อเช้ากับมื้อเย็น ส่วนมื้อกลางวันศิษย์จะหากินกันเอง

ด้านงานประชันที่น่าชื่อเสียงมาสู่บ้านครูสกล พบว่า งานที่ทำให้ห้วงครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีชื่อเสียงมากคือ งานประชันที่วัดพระพิเรนทร์ เพราะเป็นเวทีที่มีชื่อเสียงการประชันเวทีใหญ่ๆ จึงทำให้คนรู้จักวงปี่พาทย์ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ประกอบกับวงครูสกลได้ขึ้นประชันที่วัดพระพิเรนทร์ถึง 2 ครั้ง จึงทำให้ห้วงมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในฐานะวงที่มีคุณภาพวงหนึ่ง

ด้านความสัมพันธ์ของศิษย์ พบว่า แม้ว่าศิษย์ภายในบ้านมาจากจังหวัดที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถทำความรู้จักจนสนิทสนมกันได้ จะอยู่กันอย่างระบบครอบครัว มีรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง เพื่อนดูแลเพื่อน ทุกคนต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ด้านมารยาทในการบรรเลงดนตรีและจริยธรรมในการดำรงชีวิต พบว่า ครูสากล แก้วเพ็ญกาศ ได้อบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ทุกคนเป็นคนดี รู้จักการวางตัวที่ดีในสังคม และให้มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์

ด้านความรู้สึกที่มีต่อครูสากล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า ศิษย์ทุกคนระลึกถึงและเคารพรักครูสากลอยู่เสมอ ซึ่งปัจจุบันบรรดาศิษย์ได้รวมตัวกันจัดงานไหว้ครูที่วัดพิบูลเงิน เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณครูสากล แก้วเพ็ญกาศ มีการทำบุญ สวดกระดุกครูสากลภายในงาน

บทที่ 4

การสืบทอดคนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาค

การเรียนการสอนด้านคนตรีไทยเมื่อครั้งอดีตกาลมักมีความสัมพันธ์อันอยู่ในรูปของระบบ “ครอบครัว” ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ครอบครัวในเชิงความหมายของสังคมคนตรีไทยเป็นสังคมที่อยู่ในรูปดังกล่าวอย่างแท้จริง ดังจะให้เห็นได้จากการเกิดสำนักคนตรีไทย หรือที่เรียกว่าบ้านคนตรีไทย ซึ่งมีผู้คนจากทั่วสารทิศที่มีความสนใจในเรื่องคนตรีไทยอย่างเข้ามาสู่สำนัก หรือบ้านเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ โดยมี “ครู” ผู้ซึ่งเป็นเจ้าสำนัก หรือเจ้าบ้านที่พร้อมให้การต้อนรับเสมอ แม้กระทั่งศิษย์ที่ความเป็นอยู่ทางบ้านไม่พร้อม ครูก็ยินดีที่จะให้ศิษย์เข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกภายในบ้าน นี่คือนี่ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมอันบ่งบอกถึงลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวต่อสายบุคคลทั่วไป

นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้ให้ความรัก ความรู้ ดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนอบรมบ่มนิสัยดังศิษย์เป็นลูก ร่วมสายเลือด จึงกล่าวได้ว่า ครูเปรียบเสมือนพ่อของศิษย์ก็มีปาน ระบบดังกล่าวจึงเรียกได้ว่าเป็นระบบ ครอบครัวเปรียบได้ดังพ่ออบรมลูก ลูกมอบความกตัญญูต่อพ่อ นี่เป็นสิ่งที่แม้มิได้มีหลักฐานบ่งชี้ถึงความเกี่ยวเนื่องโดยสายเลือด แต่ความผูกพันก็เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงสัมพันธ์อันแนบแน่นของศิษย์และครู อันเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองได้ด้วยตา แต่รับรู้ได้ด้วยความรู้สึกจากจิตใจของครูและศิษย์เอง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค ต่อศิษย์ผู้ซึ่งรับหน้าที่เป็นผู้สืบทอด ประเด็นของการถ่ายทอดนี้มีได้มีเพียงในด้านคนตรีไทยเท่านั้น แต่สิ่งดังกล่าวยังรวมไปถึง มารยาทในการบรรเลง ตลอดจนจริยธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอันนำไปสู่การเป็น คุณิยาคติป็นที่ดีเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมได้อีกประการ

ก่อนเข้าประเด็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค ผู้วิจัยได้หยิบประเด็นเรื่อง ความหมายของคำว่า “บ้าน” “ครู” และ “การถ่ายทอดความรู้” อธิบายนำ เพื่อขยายความถึงความหมาย ของคำดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

ความหมายของคำว่า “บ้าน”

ตามปกติความหมายของคำว่าบ้าน หากกล่าวโดยทั่วไปย่อมเป็นที่เข้าใจกันดีว่าเป็นสถาน- พักอาศัย ลักษณะอาจแตกต่างกันไปตามวัสดุหรือการออกแบบ เช่น บ้านเดี่ยว คอนโด ตึกแถว ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือรูปแบบของบ้านที่กล่าวในลักษณะของรูปธรรมเท่านั้น แต่หากความหมายของคำว่า บ้าน ในทางคนตรีไทยนั้น หาเป็นเช่นนั้นไม่ แต่กลับมีความลึกซึ้งซึ่งมากกว่า เนื่องจากมีเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ กิจกรรมต่างๆภายในบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

จากคำสัมภาษณ์รศ.พิชิต ชัยเสรี ได้ให้ความหมายของคำว่า “บ้าน” ในเชิงดนตรีไทยว่า บ้านในความหมายทางดนตรีไทยจะต้องประกอบไปด้วย 2 สิ่งด้วยกัน สิ่งแรกคือการเรียนการสอนจะต้องกระทำอย่างเป็นหลักเป็นแหล่ง มีสถานที่ในการดำเนินการสอนอย่างแน่นอน ประการที่สองจะต้องมีวิถีชีวิต มีลำดับหน้าที่ภายในบ้าน เช่น ใครเป็นเจ้าของบ้านหรือเจ้าสำนัก ใครเป็นรุ่นพี่รุ่นน้อง มีการนับถืออาวุโส มีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน

(พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2556)

จากคำสัมภาษณ์รศ.พิชิต ชัยเสรี ถึงความหมายของคำว่า บ้าน ผู้วิจัยพบว่า บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีองค์ประกอบของคำว่าบ้านในเชิงดนตรีไทยอย่างครบถ้วน ดังนี้

มีการเรียนการสอนเป็นหลักเป็นแหล่ง โดยที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะทำการสอนศิษย์ภายในบ้าน ซึ่งตั้งอยู่บ้านเลขที่ 64/1-2 หมู่ 5 ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งศิษย์จะเรียนในลักษณะอยู่ประจำที่บ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส ดำเนินการสอนทุกวัน ยกเว้นวันพระ

มีวิถีการดำรงชีวิตภายในบ้านซึ่งนอกเหนือจากการเรียนการสอนอันปฏิบัติเป็นประจำระหว่างครูสกล แก้วเพ็ญภาส กับศิษย์แล้วนั้น ยังมีกิจกรรมอื่นอันเป็นการสานสัมพันธ์ภาพของคนภายในบ้านให้มีความแน่นแฟ้น เช่น การช่วยกันซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย การช่วยกันผลิตเครื่องดนตรีไทยโดยเฉพาะ ผืนระนาดและอังกะลุง การช่วยกันประกอบอาหารภายในครัว เป็นต้น

มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆเช่น ผู้หญิงภายในบ้านจะรับผิดชอบหน้าที่เรื่องการรักษาความสะอาดภายในบ้าน การประกอบอาหารภายในครัว ส่วนผู้ชายจะรับผิดชอบในงานทำสวน ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี และทำเครื่องดนตรีต่างๆ คือ ผืนระนาด อังกะลุง และจิ้งห้านกอลอง ซึ่งครูชาติ อบนวล ได้กล่าวถึงบรรยากาศภายในบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาสว่า

ผู้ชายส่วนใหญ่หลังจากต่อเพลงก็จะทำเครื่อง ทั้งซ่อมบ้าง ช่วยครูทำอังกะลุง ทำผืนระนาด คนที่สนใจก็จะได้วิชาช่างไปด้วย แต่ก่อนตอนอยู่บ้านครูนี้สนุก อยู่รวมกันเยอะ ไม่เหงาเลย เพื่อนเยอะเยะ ทำสวนนี่ก็ไปกันนะ ช่วยครูสกล ช่วยป่าได้ คอยดูแลความเรียบร้อยของสวน ก็ทั่วๆ ไป ถางหญ้า บางทีก็ขึ้นมะพร้าวกัน แต่ตรงนี้ส่วนใหญ่ จะเป็นหน้าที่ผู้หญิงเค้า เรายกเก็บเอาไปให้เค้าทำอาหาร

(ชาติ อบนวล, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2556)

นอกจากนี้ครูสำรวจ คุรียนนท์ ยังได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกว่า
 พวกผู้หญิงจะดูแลงานบ้านเป็นหลัก ช่วยกันภายในบ้าน สนุกกันมาก
 เหมือนพี่เหมือนน้อง เห็นหน้ากันอยู่ทุกวัน พวกเราก็คิดกันว่าเหมือนญาติกัน
 จริงๆแล้วละ แล้วก็มึงงานครัว เราก็จะคอยหุงข้าว หากับข้าวกับปลาเตรียมไว้
 ให้คนในบ้าน กะทีนี้ก็มาคั่นกันเองนะ จากสวนของพ่อเองแหละ แต่เราไม่ต้อง
 ไปขึ้นต้นมะพร้าวเอง พวกผู้ชายจะเอามาให้
 (สำรวจ คุรียนนท์, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2556)

ความหมายของคำว่า “ครู”

สังคมคนตรีไทยมีความผูกพันกับคำว่า ครู เป็นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะการถ่ายทอดความรู้
 จะเป็นลักษณะการถ่ายทอดภายในบ้าน ซึ่งบางกรณีศิษย์ก็อาจพักแรมอยู่ที่บ้านครู บ้างอาจชั่วคราว หรือ
 บ้างอาจอยู่เป็นแรมปี ดังนั้นความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ในสังคมคนตรีไทยจึงมีมาก ซึ่งครูเป็นทั้งผู้ให้
 ความรู้ เป็นทั้งผู้อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดี ครูจึงเปรียบเสมือนบิดา - มารดา คนที่สอง

จากคำสัมภาษณ์รศ.พิชิต ชัยเสรี ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ไว้ว่า

คำว่าครูแบ่งออกมาจาก 3 ชาติด้วยกัน หนึ่งคือครุชาติ หมายถึงเป็นไป
 ในความหนัก หนักด้วยความรู้ หนักด้วยคุณธรรม สองคือคริชาติ หมายถึง
 เชิดชวยกย่อง ยกศิษย์จากรู้น้อยให้รู้มาก ให้คิดดีคิดชอบ จากไม่สามารถ
 ให้สามารถ สามคือคริชาติ หมายถึง เป็นไปในความเปล่ง เอื้อเพื่อเพื่อแผ่
 อบรมสั่งสอนศิษย์

(พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของรศ.พิชิต ชัยเสรี ถึงความหมายของคำว่า “ครู” ผู้วิจัยพบว่า
 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีคุณสมบัติแห่งความเป็นครูครบถ้วนทั้ง 3 ข้อ อันประกอบไปด้วย ครุชาติ
 คริชาติ และคริชาติ ดังนี้

ในด้านครุชาติ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้เปี่ยมล้นไปด้วยคุณธรรมและความรู้ความสามารถ
 กล่าวคือ ด้านความรู้ความสามารถของครูสกลยืนยันได้จากการที่ครูมีศิษย์เป็นจำนวนมากหลักร้อยคน
 ซึ่งเป็นผู้ที่ล้วนแล้วแต่ศรัทธาในตัวครูและทราบถึงความรู้ความสามารถจึงมีความประสงค์ที่จะเป็นศิษย์
 ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อีกประการคือรางวัลต่างๆจากหน่วยงานราชการ ได้รับการยกย่องจากกรมศิลปากร
 ว่าเป็นผู้มีความรู้เทียบเท่าดุริยางคศิลป์กรมศิลปากรได้รับรางวัลพระสิทธิธาดาทองคำในฐานะผู้มี
 ผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมด้านดนตรีนาฏศิลป์ โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ในด้านครุฑ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ยกศิษย์จากรู้น้อยให้รู้มากอย่างแท้จริงสังเกตได้การที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์จากเล็กจนเติบโตใหญ่ จากยังไม่มีความรู้ด้านดนตรีไทยจนมีฝีมือลายมือที่แข็งแรง จากความรู้ความสามารถที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้มอบให้ศิษย์นี้เอง จึงเป็นการเพิ่มโอกาสให้ศิษย์ได้สอบบรรจุในหน่วยงานราชการต่างๆ ได้ เป็นผลสำเร็จ เช่น เรือโทประยูร มุ้ยจีน คุรียางคศิลป์นสังักตคุรียางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน คุรียางคศิลป์นสังักตกองการสังักต กรุงเทพมหานคร ครูถาวร รักษาวงษ์ คุรียางคศิลป์นสังักตกองการสังักต กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ในด้านคริฑาตุ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความตั้งใจจริง เห็นได้จากการอุทิศทั้งเวลา ทรัพย์ วิชาความรู้ เพื่อถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ด้วยความเต็มใจ โดยมีหวังสิ่งใดตอบแทน ศิษย์ที่เข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ สามารถพักแรมอยู่ที่บ้านโดยมิต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งยังได้รายได้จากการบรรเลงดนตรีในงานต่างๆ อีกด้วย ทั้งนี้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังเปรียบเสมือนบิดาของศิษย์ทุกคน เพราะไม่เพียงแต่ถ่ายทอดความรู้เฉพาะด้านดนตรีไทยเท่านั้นแต่ได้สอดแทรกข้อคิด คติสอนใจ หลักในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อให้ศิษย์เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมด้วย

ดังที่ได้กล่าวมานี้จึงสรุปได้ว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูอย่างแท้จริง ตรงตามคุณสมบัตินี้ของคำว่าครุฑทั้งครุฑาตุ ครุฑาตุ และคริฑาตุ ทุกประการ

ความหมายของคำว่า “การถ่ายทอดความรู้”

การถ่ายทอดความรู้ คือ กระบวนการสอนในลักษณะถ่ายโอนความรู้จากคนหนึ่งสู่คนหนึ่ง ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึง ครู กับ ศิษย์นั่นเอง ซึ่งนอกจากการถ่ายทอดความรู้ในเชิงทฤษฎี หรือปฏิบัติ เกี่ยวกับด้านนั้นๆ การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ศิษย์ ก็ถือได้ว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้อีกประการด้วย

จากคำสัมภาษณ์รศ.พิชิต ชัยเสรี ได้ให้ความหมายของคำว่า “การถ่ายทอดความรู้” ไว้ว่า “การถ่ายทอดในทางดนตรีไทย คือ ต้องได้ทั้งมือ *skill* และได้ทั้งใจ *spirit* ถึงจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่สมบูรณ์ มือนี้ก็หมายถึงการลงมือปฏิบัติในด้านทักษะการบรรเลง ก็คือการต่อเพลง ส่วนใจก็หมายถึง จิตเมตตาที่มีต่อศิษย์ คุณงามความดีที่ได้อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดี ” (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของรศ.พิชิต ชัยเสรี ถึงความหมายของคำว่า “การถ่ายทอดความรู้” ผู้วิจัยพบว่า หลักการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีความสมบูรณ์ ตรงตามกระบวนการสอน อันประกอบด้วยการสอนด้วยมือ คือ การถ่ายทอดด้านทักษะการบรรเลง เมื่อสังเกตจากศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ แต่ละท่าน จะเห็นได้ว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ประสบผลสำเร็จอย่างมากในการ

ผลิตศิษย์ที่มีคุณภาพในด้านการบรรเลง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในวงการดนตรีไทย เช่น ครูสุรเดช กิมเปี่ยม ครูยางคศิลป์นสังกักรมศิลปากร(ถึงแก่กรรม) ครูละมุล เพือกทองคำ ครูยางคศิลป์นวงฟองน้ำ และประจำสังกัดครูยางคทองทัพอากาศ(ถึงแก่กรรม) ทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์จนสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ เช่น ครูทเม็น นุชทรัพย์ หัวหน้าวงดนตรีไทยย่านคลองบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ หัวหน้าวงปี่พาทย์ ส.อินทสนธิ์ ย่านหนองแค จังหวัดสระบุรี สิ่งเหล่านี้จึงยืนยันได้ถึงคุณภาพในการถ่ายทอดความรู้ ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้เป็นอย่างดี

การสอนด้วยใจ คือ การสอนศิษย์ด้วยจิตเมตตา อบรมสั่งสอนศิษย์ดังบิดาคคนที่สอง ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีคุณสมบัติตรงตามนี้ทุกประการ สังเกตได้จากให้ที่พักอาศัยแก่ศิษย์ ให้ความรู้ ทั้งยังให้การอุปการะในด้านต่างๆ โดยที่ศิษย์ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ หากศิษย์มีจิตเป็นกุศล ประสงค์ที่จะอุปสมบท ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ก็พร้อมที่จะสนับสนุนและเป็นประธานในพิธีให้ หากอยากศึกษาต่อในระดับสามัญ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ก็จะคอยจนใจช่วยเหลือศิษย์ ทั้งนี้ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังได้ปลูกฝังให้ศิษย์มีระเบียบ รับผิดชอบต่อหน้า มีความเคารพบนอบอยู่เสมออันเป็นเครื่องหมายของคนดี ดังเช่นการที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ศิษย์ทุกคนแต่งกายเรียบร้อยในเสื้อเชิ้ต สีขาว กางเกงสแลคทุกคนยามเมื่อออกงานบรรเลง เพื่อเป็นการให้เกียรติเจ้าภาพ และยังถือเป็นการ สะท้อนบุคลิกภาพจากการแต่งกาย แสดงให้เห็นถึงความสุภาพ เรียบร้อย

เมื่อพิจารณาจากคำทั้ง 3 ประกอบไปด้วย “บ้าน” “ครู” และ “การถ่ายทอดความรู้” จะเห็นได้ว่า บ้านดนตรีไทยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อันมีครูสกล แก้วเพ็ญกาศเป็นเจ้าสำนักหรือเจ้าบ้าน มีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์แก่ความหมายของแต่ละคำทุกประการ จึงถือได้ว่าเป็นบ้านดนตรีไทยที่มีคุณภาพเด่นทั้งด้านฝีมือการบรรเลงของนักดนตรีและคุณภาพความดีประกอบเข้าด้วยกัน

ในบทนี้เพื่อความกระจ่างโดยละเอียดผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นตั้งแต่เรื่องการฝากตัวเป็นศิษย์ ต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เข้ามาด้วย ซึ่งแบ่งเนื้อหาได้เป็น 6 หัวข้อ คือ

- 4.1 การฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
- 4.2 การถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
- 4.3 ลำดับการถ่ายทอดบทเพลง
- 4.4 ตารางแสดงการสืบทอดของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
- 4.5 การสืบทอดทางเดี่ยว
- 4.6 ความเชื่อ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการไหว้ครู

4.1 การฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค

ก่อนการเริ่มเรียนดนตรีไทยโดยชนบแล้วนั้นต้องมีการฝากตัวเป็นศิษย์กับครูท่านนั้นๆเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ถูกต้องตามแบบแผนและกล่าวได้อย่างภาคภูมิใจว่า “ศิษย์มีครู” ซึ่งการฝากตัวต่อครูท่านหนึ่งๆก็มีความแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค จำนวน 20 ท่าน ประกอบด้วยครูชาติรี อบนวล ครูกัญญา โรหิตาจล ครูสำรวย คุริยานนท์ ครูทเม้น นุชทรัพย์ ครูถวิล รักษาวงษ์ ครูถาวร รักษาวงษ์ ครูสมชาย บุญเกิด ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ เรือโทประยูร ม้วยจิ้น สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน ครูวินัย มั่นวิชาชัย ครูสุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ ครูประสิทธิ์ หว่างแทน ครูจำเริญ พิมเพือก ครูสาธิต แสงบุญ ครูเกษิ วัฒนโยธิน พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ ครูบุญเยี่ยม กิมเกี่ยม ครูชนะ กิมเปี่ยม และครูเสนห์ อินทสนธิ์

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ว่า

ที่บ้านเนี้ย ทางพ่อก็เป็นปีพาทย์ด้วย พ่อของครูเนี้ยนะ อยู่ทางสำนักวัดห้วยไทร หรือวัดประชารังสรรค์ อยู่คลองอ้อม อยู่กับครูปุ่นเป่าปี่ สายคนตรี ก็คือครูจางวางทั่ว เป็นสายฝั่งธน ทีนี้บ้านที่ครูอยู่เนี้ย ตรงข้ามบ้านครูสกลเลย ซึ่งแต่ก่อนเนี้ยมีหลายวง คลองบางใหญ่ที่บ้านครูสกล คลองบางกอกน้อยก็มีบ้านครูหยด ศรีอยู่ ทางคลองอ้อมก็มีบ้านครูเฉลิม บัวทั้ง เลยไปอีกก็เป็นวัดห้วยไทร เป็นอีกสำนักหนึ่งของฝั่งธน ทีนี้ก็อยู่ที่บ้านอยู่กับแม่กับยายที่บ้านในคลองบางใหญ่ ซึ่งบ้านเนี้ยตรงข้ามกับบ้านครูสกล ที่บ้านมันเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย ที่บ้านครูอะนะ ครูสกลท่านจะมา ครูหยดท่านก็มา มาสนทนาพบปะสังสรรค์กัน แล้วก็แม่ของครูทเม้นก็มา ทีนี้ครูเองอายุยังน้อยอยู่ พอโตขึ้นมาหน่อยนึง ประมาณ 4 - 5 ขวบเห็นจะได้ อาจยังไม่ถึงด้วย คือพ่อของครูเสียดตั้งแต่ครูเพิ่งเริ่มเดินได้ ครูท่านก็ชอบถาม อย่างบ้านครูสกลท่านก็ถามว่าหัดปีพาทย์มัย บ้านครูหยดท่านก็ถามหัดปีพาทย์ด้วยกันมัย ไปอยู่ด้วยกันมัย ผูกพันเรื่อยมาทั้งสองบ้าน ทีนี้เราก็เลยตัดสินใจว่าไปอยู่บ้านครูสกล ด้วยความที่เราได้ยินเสียงเค้าซ้อมกันทุกวันเลย ก็ทำให้เราอยากไปเรียนก็ข้ามน้ำไปกับพี่สาว คือครูกัญญา ตอนนั้นพี่สาวไปเรียนอยู่ก่อนแล้ว ก็ข้ามไปเรียน จน โตขึ้นมาเอาจริงเอาจังแล้วไปเรียนหนังสือด้วย แม่ก็เลยพาเข้าไปฝากพาครูข้ามไปบอกครูสกลว่า ฝากลูกชายด้วย ครูท่านก็จะให้จุกครูบอกล่าวเป็นการ

ฝากตัวและเพื่อความเป็นสิริมงคล ก็ว่าตามครูเหมือนไหว้ครูแต่เป็นบทเล็กๆเป็นการฝากตัว มีขันใส่ดอกไม้ รูป เทียน เงิน 6 บาท แต่ไม่มีผ้าขาว เริ่มเรียนครูท่านก็จับมือให้เรียนเพลงสาธุการ ตอนแรกเรียนฆ้องก่อน ก็เรียนเรื่อยมา เวลาอยู่ที่บ้านเรียนจริงๆเนี่ยจะไม่ได้เรียกว่าครูนะ คือท่านจะให้เรียกเป็นเหมือนญาติผู้ใหญ่ครูเองก็จะเรียกว่าพ่อ ทีนี้มีอยู่วันเราเห็นรุ่นพี่ตีระนาด เราก็นึกอยากตี ก็ลองตีดูทีนี้ครูมาเห็นเข้าก็เลยต่อระนาดให้ เพลงแรกที่ต่อระนาดก็เป็นเพลงสาธุการเหมือนกัน ก็เรียนควบคู่กันไปเรื่อยทั้งฆ้องทั้งระนาด ตอนนั้นหุ่มยังไม่ค่อยได้เรียนนะ คือเราได้เห็นน้ำทเม้นเนี่ย ครูจะเรียกครูทเม้นว่าน้ำ เห็นเค้าดี เราก็อ้ว โห มั่นยากนะ

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูชาติรี อบนวล พบว่า การเข้าเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ของครูชาติรี ดำเนินไปในลักษณะของความสนิทสนมกันระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของครูหมง อบนวล (บิดาครูชาติรี อบนวล) กับ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งทั้งสองเป็นเพื่อนรักกันมาก่อน โดยมารดา (ทองเจือ อบนวล) เป็นผู้พาเข้าหาครูสกล โดยมีขั้นตอนการฝากตัวดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

อยู่กับพ่อตั้งแต่ตอนเล็กๆแล้ว ตอนแรกครูเรียนกับพ่อของครูก่อน พ่อหมงนะนะ จากนั้นมาก็มาเรียนกับครูสกล ครูจะเรียกครูสกลว่าพ่อ แรกๆก็เข้าไปเรียน ตอนหลังมานี้พอซา (ครูชาติรี อบนวล) เค้าโตมาหน่อย เค้าอยากเรียนดนตรี ก็เลยมาต่อเพลงที่บ้านพ่อเหมือนกัน ก็มากับน้องชาย ชานี้แหละนะ เวลาต่อเพลงอย่างเนี่ย บ้านอยู่ใกล้กันเลยมาเรียนกับพ่อ คือพ่อครูกับพ่อกลเนี่ย เป็นเพื่อนกัน รู้จักกันก็ฝากกันเรียนต่อ

(กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูกัญญา โรหิตาจล พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์มีความคล้ายคลึงกับครูชาติรี อบอุ่น เนื่องจากทั้งสองเป็นที่นั่งร่วมสายเลือดเดียวกัน ดังนั้นระบบความสัมพันธ์ทางครอบครัวต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บิดาเป็นผู้พาครูกัญญาเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสำรวย คุรียานนท์ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ก็อยู่เหมือนลูกเหมือนหลาน ครูหลวงประดิษฐไพเราะท่านมาศิษย์เต็มบ้านเลย เริ่มเรียนตอนแปดเก้าขวบอะ อยู่มากับพ่อตั้งแต่อายุสองขวบแล้ว เป็นลูกบุญธรรม พ่อไม่มีลูกก็รับเรามาเลี้ยง มีการนำฉันมาไหว้พ่อ ก็จะมีดอกไม้ รูปเทียน ผ้าขาว เงินหกบาท ตามปกตินะนะ แล้วพ่อก็จะสวดบทแบบสั้นๆ เป็นการรับศิษย์ แต่ก่อนงานเยอะ ทำลิเกทั้งวันทั้งคืนเลย งานวัดพิบูลเนี่ย มีตลอด เป็นวงปี่พาทย์ประจำวัดเลย ท่านจะไม่ได้เรียกร้องอะไร เรียนนี้ไม่มีค่าใช่จ่ายเลยนะ ท่านเลี้ยงดูเหมือนลูก คือศิษย์ทุกคนก็เป็นอย่างนี้นะ โดยมากอยู่ใกล้ๆก็จะไปกลับต่างจังหวัดก็ค้าง ศิษย์ท่านเยอะ ท่านจะสอนทั้งวันเลย

(สำรวย คุรียานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูสำรวย คุรียานนท์ พบว่า ความสัมพันธ์ของครูสำรวยกับครูสกล เป็นลักษณะของครอบครัวโดยตรง (เป็นบุตรบุญธรรม) เริ่มเรียนกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในฐานะศิษย์เมื่ออายุ 8 ปี โดยมีขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ดังนี้

ครูสำรวยนำขันกำนลประกอบด้วยผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียน เงิน 6 บาท เพื่อขอฝากตัวเป็นศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคณาธิการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความ เป็นสิริมงคล

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

วันแรกตั้งแต่จำความได้ก็เริ่มได้ยินแต่เสียงเพลง บ้านจะอยู่ติดกันแถวนี้ จะอยู่กันเป็นก๊ก แม่ผมเนี่ยจะเป็นทั้งคนร้อง คนเครื่องสาย คนตรีไทย เกิดมาแกก็เดินไปเดินมาตั้งแต่เราเล็กๆ จับมือประมาธห้าหกขวบ คือเราเป็นหลาน อยู่แล้ว เกี้ยวคองกัน แม่เป็นคนน้องของครูสกล ชั้นนี้ครูสกลจะเตรียมไว้ให้เลย

มีดอกไม้ รูป เทียน ก็แบบที่เราทำสืบกันมา จับมือทุกคน จำความได้
ก็เห็นแกอยู่แล้ว

(ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูทเม็น นุชทรัพย์ พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์จะอยู่ในแบบเครือญาติ
เป็นความสัมพันธ์ระหว่างน้ำกับหลาน ครูทเม็นเริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสกลเมื่ออายุ 5 ปี มีขั้นตอน
ในการฝากตัวเป็นศิษย์ดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ້าขาว ดอกไม้ รูป เทียน
เงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม
เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

วันแรกภรรยาครูจ้อยพามาฝากกับครูสกล ครูก็ให้เราไปที่บูชาครู แบบว่าฝาก
ตัวเป็นศิษย์ ครูท่านก็กล่าวคำอะไรต่ออะไร เพราะตอนนั้นเพิ่ง 16 เอง ตอนนั้นก็ 70
กว่าแล้ว นานมาแล้ว แต่จำได้ว่าครูท่านจะให้ไปที่หน้าโต๊ะบูชาครู แล้วท่านก็กล่าว
ประมาณคำรับเราเป็นศิษย์ เรียนกับครูสกลเนี่ยท่านจะไม่ให้เราเรียกครูนะ
คือแบบว่าให้เป็นกันเอง สนิทสนมกัน จะให้เรียกลุงข้าง ตาบ้าง เด็กรุ่นหลังๆ
จะเรียกพ่อ ส่วนตัวครูเองเนี่ยจะเรียกว่าลุง จะเรียกลุงกล ก็เริ่มต่อเพลง คือเรามี
พื้นฐานจากครูจ้อยมาก่อนแล้ว แรกๆนี่เรียนฆ้องวงก่อนนะ ปีนี้เรามาเรียนตอน
27 - 28 ได้ แก่ก็ต่อเดี่ยวต่ออะไรให้

(ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูถวิล รักษาวงษ์ พบว่า แต่เดิมครูถวิลเรียนดนตรีไทยกับครูจ้อยมาก่อน
โดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่ เมื่อเริ่มสามารถบรรเลงได้ ภรรยาของครูจ้อยจึงพาไปฝากตัวให้เป็นศิษย์
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เพื่อศึกษาต่อยอดทางด้านนี้ต่อไป ซึ่งขณะนั้นครูถวิลอายุ 16 ปี โดยมีขั้นตอน
ในการฝากตัวเป็นศิษย์ดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ້าขาว ดอกไม้ รูป เทียน
เงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับชันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล ณ โตะหมู่บูชาครู

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

คืออย่างผมเนี่ยจะเป็นทางเครือญาติ เพราะนับญาติแล้วผมเหมือนเป็นหลาน แม่ของแม่กับครูสกลเนี่ย เกี่ยวดองกันเหมือนลูกพี่ลูกน้องคือได้ยินเพลงมาตั้งแต่เกิด พอได้เวลาที่เรียนดนตรีไทย ผมจะเรียกท่านว่าตานะ พ่อแม่ก็พาไปฝาก เราก็ง่วงไปต่อเพลงเลย ด้วยความเป็นเด็กนะ เราเคยเลิกไป ตั้งสองสามครั้งแหละ เรียนครั้งแรกนี่ก็ตอนแปดขวบ เลิกไปสองเดือน ครั้งที่สามเนี่ยถึงได้จริงจัง พ่อเป็นศิษย์อยู่แล้ว วันแรกก็ตามประเพณี มีขันไปไหว้ครูตามธรรมเนียมตามขนบครูท่านก็จับมือเพลงสาธุการให้ ผมก็ต่อจนจบโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น แต่ตระโหมโรงวัน วั้ ครูท่านบอกเดี๋ยวยาวเวลาไหว้ครู ต้องมีหัวหมูไหว้ก่อน ไหว้ครูแล้วค่อยต่อตระ พอส่งขันให้ท่าน ท่านก็ให้เราไปที่ห้อง จับมือเพลงสาธุการ เท่าที่พ่อแม่เล่าให้ฟังนะ เท่าที่เราพอจำได้ด้วย เพราะตอนนั้นเล็กๆอยู่เลย

(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รักษาวงษ์ พบว่า ครูถาวร รักษาวงษ์ เริ่มเรียนกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในลักษณะนั้นเครือญาติคุณชายของครูถาวรกับครูสกลเกี่ยวข้องกันเป็นลูกพี่ลูกน้องโดยมีบิดาและมารดาพาเข้าไปเรียนดนตรีกับครูสกลเมื่ออายุได้ 8 ปี โดยมีขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันก้านลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับชันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อพาไปฝาก เป็นเพื่อนกับครูนี้แหละ รุ่นเดียวกัน แล้วก็มาฝาก เรียนตั้งแต่ 8 ขวบ ครูสกลก็รับเป็นศิษย์ มีดอกไม้ รูป เทียน แล้วก็ มีขัน เงินอีก 6 บาท ครูท่านจะเตรียมไว้ให้ ดอกไม้ก็ให้เราไปหามา เป็นแบบแผน ตามประเพณี

ก็จากครอบครัวของตัวเอง ตอนที่เรียนก็ค้างคืนบ้าง ไปๆมาๆ ไปโรงเรียนกลับมา
ก็มาเรียน พ่อเป็นคนปี ก็เพลงแรก จับมือเพลงสาธุการ ตอนนั้นมีครู มีเดช
ตอนแรกเรียนฆ้อง แล้วก็มาระนาด ทุกอย่าง แล้วก็มาต่อเครื่องหนัง
เรียนหน้าทับตะโพน

(สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์ , 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาย บุญเกิด พบว่าความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
และครอบครัวครูสมชาย ได้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยบิดา กล่าวคือ บิดาของครูสมชาย (ครูชด บุญเกิด)
กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้งสองเป็นเพื่อนรักกัน บิดาจึงได้พาไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ ขึ้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ฐูป เทียน
เงิน 6 บาท ส่วนดอกไม้ให้ครูสมชายเก็บจากต้นไม้บริเวณรอบบ้าน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม
เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อของครูเองนะนะ เหมือนเป็นลูกบุญธรรมของย่านิล คือแม่ของอากาศ ก็ส่งไป
เรียนกรุงเทพ ที่นี้ต่อมาก็มาอยู่บางใหญ่ เสร็จแล้วก็แยกทางกัน อากาศก็บวช แยกเสร็จ
ย่านิลก็ให้บ้านมาหลังหนึ่ง ที่นี้ปู่กลก็ได้เครื่องคู่มาเครื่องหนึ่ง ที่หยุดที่เป็นพี่ชายของครูเอง
เนี่ยมาอยู่ก่อน มาอยู่กับอากาศ พอเราจบ ป. 4 อากาศก็เรียกตัวเลยให้เข้ามาต่อเพลง
เริ่มเรียนกับอากาศก็อายุประมาณ 14-15 แต่เรียนครั้งแรกจริงๆนี่ ป.2-3 ก็เริ่มติดตามพ่อ
ไปงานแล้ว ไปบ้านลุงเหลิม อาหยศ วันแรกนี้อากาศจะเตรียมขันไว้ให้เลย ขันเราไม่ได้
เตรียมไปเอง อากาศท่านเตรียมไว้ ก็ทำพิธีตามธรรมเนียมคนตรีไทยเรานะนะ

(ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูไสยาสน์
เข้มสุวรรณ กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อยู่ในลักษณะของเครือญาติ ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ลักเป็นอาของ
ครูไสยาสน์ เมื่อตอนที่ครูไสยาสน์จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูสกลจึงได้กล่าวให้

ครูไสยาสน์เข้ามาเรียนดนตรีไทยที่บ้าน ขณะอายุประมาณ 14 ปี โดยมีขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นที่ริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เริ่มต้นผมหัดกับอาผมก่อน ผมเนียเป็นหลานก็หัดกับแก จากนั้นพอเรียนไปเรื่อย อาก็ได้ส่งผมให้มาอยู่กับครูสกล ผมมาอยู่ตอนนั้นอายุประมาณ 16 อยู่บ้านครุมา 5 ปี จนถึงเพลงเดี่ยว อาของผมพามาฝากเลย ชื่ออำนวย มุ้ยจีน จับมือครั้งแรก อาที่พามาบ้านครูสกล เราก็เตรียมขันบูชาไปไหว้ครู อาเกริ่นกับครูสกลไว้ก่อนแล้วว่าจะพามาฝากตัวเป็นศิษย์ ผมจำได้ว่าวันนั้นเป็นวันพฤหัสบดี มีขันกำนล ต่อเพลงแรกเพลงสาธุการ เรียนฆ้องมาก่อน ครูท่านจะสอนให้รอบวงเลย ให้เป็นทุกชิ้น แต่เวลาอยู่ที่บ้านครูเนีย ผมจะตีฆ้องเล็ก อ้อ แล้วก็เวลาเรียน ครูจะบอกให้เรียก ลุงบ้าง เรียกตาบ้าง หรือปู่อะไรอย่างเนี่ยนะ ครูท่านว่าจะได้แลดูสนิทกัน เหมือนครอบครัวเดียวกัน ผมก็จะเรียกครูท่านว่าตาจล แต่อยู่ข้างนอกผมก็จะเรียกว่าครู เป็นการให้เกียรติท่าน

(ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เรือโทประยูร มุ้ยจีน พบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูสกลกับเรือโทประยูรนี้มีมาแต่สมัยอา (ครูอำนวย มุ้ยจีน) ของเรือโทประยูร โดยที่ครูอำนวยได้พาเรือโทประยูรไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุได้ 16 ปี ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นที่ริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

คือทั้งน้ำ ทั้งแม่ ตั้งแต่ตาแล้ว ตาหมงเป็นพ่อของครูชาตรี อบนวน แล้วก็ครูกัญญา โรหิตาจล เป็นพี่สาวของครูชาตรี ผมก็เป็นลูกครูกัญญา คือทั้งแม่ทั้งน้ำ อยู่วงครูสกลอยู่แล้ว ทีนี้พ่อโคจขึ้นมาซัก 5-6 ขวบ ไหว้ครู น้ำก็เอาไปด้วย เดิมที่บ้านครูสกลจะอยู่ใกล้วัดอินทร์ ก็พาไปงานไหว้ครู น้ำชาตรีก็เลยให้ครูสกลจับมือให้เพลงสาธุการ ในงานไหว้ครู พอจับมือก็ต่อโหมโรง น้ำเตรียมขันไว้ให้เลย แต่ยังไม่จบหรอก ตอนนั้นเราเป็นเด็กอยู่ยังไม่ค่อยได้ตั้งใจมากนัก บ้านผมจะอยู่ถัดจากบ้านครูสกล ไปประมาณ 2 วัด ได้ ตอนนั้นการเดินทางก็ต้องเรือ ไม่เรือก็ต้องเดิน แล้วตอนนั้นผมยังเด็ก น้ำเค้าก็ไปงาน นอนบ้านครู นานๆเค้าจะกลับที ผมไม่รู้จะไปยังไง คือไม่มีคนไปส่ง ผมก็เด็กๆยังไปไหนเองคนเดียวไม่ค่อยเป็น แต่ถ้าไปอยู่เลยก็ยังไม่พร้อม ยังคิดเล่นอยู่เลย จนกระทั่งอยู่โรงเรียนวัดพิบูลเงิน ก็กลับมาเรียนไปเรียนที่ครูชิต ยิมสนิท ท่านก็เป็นศิษย์ครูสกล ยังอยู่ในสายครูสกล ทีนี้ก่อนจะมาเข้าวิทยาลัยนาฏศิลป์ ประมาณป. 5 - 6 ก็กลับเข้าบ้านครูสกลอีกครั้ง ตอนนั้นครูย้ายมาอยู่หน้าวัดพิบูลแล้ว

(ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน พบว่า มารดา (ครูกัญญา โรหิตาจล) เป็นผู้ขับร้องศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ส่วนน้ำชาย (ครูชาตรี อบนวน) เป็นผู้บรรเลงฆ้องวงเล็กก็เป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เช่นกัน อีกทั้งสถานพักอาศัยของสิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน ยังอยู่ใกล้กับสถานพักอาศัยของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงทำให้มีความผูกพันตั้งแต่ยังมีได้เริ่มเรียนดนตรีไทย เมื่อถึงงานไหว้ครูประจำปีที่บ้านครูสกล น้ำชาย (ครูชาตรี) จึงได้พาสิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน ฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งในขณะนั้นสิบเอกไชยชนะมีอายุได้ 5 ปี โดยน้ำชายได้เป็นผู้เตรียมขันก้านลไว้ให้ประกอบการฝากตัวเป็นศิษย์ ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูชาตรี อบนวน เตรียมขันก้านลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ ธูป เทียน เงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นที่ลืมนคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ครูซิดท่านพาไปฝาก ตอนนั้นผมอายุประมาณ 17-18 ครูซิดท่านก็เป็นศิษย์ครูสกล ครูท่านดีมากๆ ท่านเตรียมชั้นกำหนดไว้ให้เสร็จ ส่วนดอกไม้เราก็หาวันนั้นเลย ก็จากรอบๆบ้านท่านนี่แหละ ตอนนั้นก็เริ่มเรียนเลย เพราะว่าผมจับมือเพลงสากลมาก่อนแล้วกับครูสกลท่านนี่แหละ แต่ตอนนั้นผมยังไม่ได้เข้ามาอยู่ที่บ้านท่าน เรียนห้องก่อน ตอนนั้นยังไม่ได้เข้าปี อายุ 18-19 แล้วละผมถึงห้าปีกับครูสกล เวลาเรียนจริงๆเนี่ยผมจะเรียกท่านว่าตา (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า ครูซิด ยิ้มสนิท เป็นผู้พาครูวินัย มั่นวิชาชัย มาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งครูซิด ยิ้มสนิทเองก็เป็นศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เช่นกัน ช่วงเวลานั้นครูวินัย มั่นวิชาชัย มีอายุ 17 ปี ขึ้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมชั้นกำหนดไว้ให้ประกอบไปด้วย ชั้น ฟ้ขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับชั้นกำหนดว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นที่ริมงคล

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เจษฎาธิชญ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อของครูเคยอยู่ที่บ้านครูสกลมาก่อน ก็เอาพี่สาวมาหัดร้องที่นี้สักพักนึง ผมพอเล่นดนตรีได้แล้วละ ตอนแรกเรียนกับพ่อก่อนนะ ชื่อประทุม เจษฎาธิชญ อยู่ละเชิงเตา ชัก 7-8 ขวบ พ่อครูก็พามาฝากครูสกล ก็ไปอยู่ก่อน ตอนแรกเราเด็กๆอะนะ ยังไม่เคยชินกับการที่ไม่ได้นอนบ้าน แต่ยังดีที่มีพี่สาวอยู่ด้วย ก็อยู่ในบ้านครู พอถึงวันไหว้ครู เราก็เอาขึ้นไปไหว้ครูตามธรรมเนียมครูก็จับมือตีฆ้องเพลงสากล มาแรกๆเลยนี่ยังไม่ได้ต่อ เราก็อ้าศัญคุณคนอื่นเค้าลักษณะแบบครูพักลักจำ มาอยู่เฉยๆก่อน ก็ดูเค้าซ้อมเพลง เวลาครูเค้าต่อเพลงเราก็ไปแอบดู ครูเค้าก็มองๆอยู่เหมือนกัน จนได้ซักพักนึง เค้าก็เรียกมา เอ้าไหนลองมาตีระนาดให้ฟังหน่อยซิ เราก็ตีของเราไปเรื่อย พอจากนั้นครูท่านก็เริ่มต่อตั้งแต่โหมโรงเช้า โหมโรงเย็นใหม่เลย ให้แก่มือใหม่ ลักษณะแบบแก้ทาง ก็ต่อไปเรื่อยจนจบก็ต่อเพลงเรื่อง ต่อโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นเป็นทางระนาดนะ พอเสร็จแล้วหลังจากนั้นจะต่อแต่ฆ้องว่าให้ไปหัดตี ให้เรารู้จักคิดว่ถ้ามือฆ้องเป็นแบบนี้เราจะตี

ยังง ใให้ตีเอง แต่พอเราตีแล้วจน ครูก็จะมาบอกว่า ลูกนี้ต้องตีอย่างนี้ๆ จะให้
 คำแนะนำ คอยสอน อยู่ตลอด พอเราพอเข้าใจ เราก็คิดไปเรื่อยๆ มาตอนแรกเลยเนี่ยตี
 ทุ่มบ้าง ตีหมองบ้าง ตีหมองเล็กบ้าง คือพอมีพื้นฐานมาจากบ้านอยู่แล้ว ที่บ้านครู
 คนระนาดเยอะมาก เรียกว่าแย่งกันเลย ผมมาอยู่ที่นั่นตอนนั้น รวมกับรุ่นพี่ๆ ด้วยก็
 ประมาณ 30 กว่าคนได้ ผมจะรุ่นเล็กสุด เล็กกว่าเค้าเพื่อน ผมจะไม่มีชุดของผม
 โดยมากจะตีกับพวกพี่ๆ เค้า ชุดที่ผมบรรเลงก็จะมีบุญเลิศ จั่นแก้ว มีวันรบ บุตรวงศ์
 มีกำพล ตาดสุวรรณ เครื่องหนังเป็นคนโตๆ ตอนนั้นก็แยกย้ายกันไปหมดแล้ว แก่กว่า
 บ้างอ่อนกว่าบ้าง

(ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ พบว่า ครูปทุม เฉยเจริญ (บิดา)
 พาคครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ เข้าฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ขณะอายุ 7 ปี ขึ้นตอน
 การฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันกำนลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียน
 เงิน 6 บาท

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม
 เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตาตีพาไปฝากกับครูสกล ตอนอายุ 12 ย่าง 13 ใได้้นะ จำได้ว่าวันนั้นเป็นวัน
 พุทธศฯ ไปไหว้ครูเนี่ยจะเป็นวันพุทธศฯ เตรียมดอกไม้ รูปเทียนไปกราบครู
 แก่ก็รับวันนั้นเลย พอทำพิธีบูชาครูเสร็จ แก่ก็จับมือตีเพลงสาธุการเลย ทีนี้แก
 เห็นว่ามีแวตตีเครื่องหนังก็เลยจับมาตี ตอนแรกตีกลองทักก่อน พอคล่องดีก็มา
 ตีกลองแขกกับครูบางนะเสียไปแล้ว ครูละมุล อายยุทธ์ ตีมาตั้งแต่ 15 จนกระทั่งเค้า
 ตายอะนะ น่าจะเสียมาแล้ว 4 ปีใได้้นะ ตีคู่กับเค้ามาเรื่อยๆ จนมีชื่อมีเสียง
 ไปประชันเรื่อย

(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูประสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า ครูดี (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้พาครูประสิทธิ์ หว่างแทน ไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 12 ปี ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ ธูป เทียน เงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตบมือเพลงสาธุการ

ครูจำเริญ พิมเผือก กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

อยู่ที่นั่นครูก็จะให้เรียกตา แล้วแต่รุ่นนะ แล้วแต่อายุเราด้วย ถ้าพวกรุ่นพี่ที่เค้าโตๆ น้อยก็จะเรียกลุงบ้าง ตาบ้าง อาบ้าง แล้วแต่ แต่ครูสกลเนี่ย ท่านจะไม่ได้ให้เรียกครู จะให้เรียกแบบเนี่ย คุณนิทกัน เป็นครอบครัว ส่วนตัวพี่เองเนี่ยจะเรียกครูสกลว่าตา พี่เองก็มาจากบางบัวทอง ครูคนแรกคือครูจำลอง เคยเข้าไปอยู่ที่บ้านบาตร แกเคยไปเป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐฯ ทีนี้ครูจำลองแกก็พาฝากที่บางใหญ่ ที่บ้านครูสกล มาอยู่ที่นั่นตอนนั้นคนมีเยอะมาก บ้านครูจะอยู่คลองบางใหญ่ ตอนนั้นอายุที่ประมาณ 14 ย่าง 15 เตรียมดอกไม้ ธูป เทียน มาเองเลย แต่ครูท่านไม่ได้จับมือสาธุการให้เพราะว่าพี่ต่อจากครูจำลองมาแล้ว

(จำเริญ พิมเผือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูจำเริญ พิมเผือก พบว่า เมื่อครูจำเริญอายุได้ 14 ปี ครูจำลอง (ไม่ทราบนามสกุล) ได้พาครูจำเริญ พิมเผือก เดินทางมายังบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูจำเริญ พิมเผือก นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ ธูป เทียน เงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เรียนกับครูสกล ประมาณ 2495 ประมาณ 8 ขวบ พ่อของครูเป็นคนตรี อยู่แล้ว อายุจะเยอะกว่าครูสกล แต่ตอนที่ผม โคมานี๋ยพ่อเลิกแล้ว แต่ครูสกล กับพ่อนับถือกัน บ้านก็อยู่ใกล้ๆกัน พ่อก็เหมือนฝาก ใกล้ชิดกัน สนิทกัน สมัยก่อนก็มี ดอกไม้รูปเทียนชันกำนล เงิน 6 บาท วันแรกเป็นวันพฤษหัทส แก้กัจับมือเพลงสาธุการ ให้ ส่วนใหญ่ศิษย์รุ่นพี่ก็จะมาช่วยต่อให้ครู เพราะแกยุ่งเหมือนกัน แต่ถ้ามีเวลา ก็จะมา ดู มาต่อ ศิษย์อยู่กันเยอะ 20 - 30 คน พี่ไสยาสน์จะคอยมาต่อให้ แล้วก็มีพี่พุง อยู่ทหารอากาศ แต่เสียชีวิตไปแล้ว เรียนทันกัน แต่เพลงสำคัญๆอย่างรวีเนี่ย แกจะ ต่อให้ เพราะเป็นการฝึกพื้นฐานการกรอ ครูจะมาพร้อมกับ ครูสุรเดช ครูละมุด เพื่อกทองคำ ครูมนัส ตาดสุวรรณ สมัยนั้นประชันเยอะ อยู่กับแกมานี๋ย แกจะไม่ให้ เรียกครู จะให้เรียก ลุง เรียกอา อะไรอย่างเนี่ย ตัวครูเองจะเรียกว่าอาสกล เพราะว่าอายุ อ่อนกว่าพ่อครู

(สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสาธิต แสงบุญ พบว่า บิดาครูสาธิต แสงบุญ เป็นรุ่นพี่ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยที่ตั้งของสถานพักอาศัยของทั้งสองอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน บิดาได้พาครูสาธิต แสงบุญ ไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุได้ 8 ปี ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ มีดังนี้

ครูสาธิต แสงบุญ นำชันกำนลอันประกอบไปด้วย ชัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียน เงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับชันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม เพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีม้องเพลงสาธุการ

ครูเกษิ วัฒน โยธิน กล่าวถึงการฝากตัวเป็นครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อพาเข้าไปฝากกับตาสกล เมื่อตอนอาโตแล้วละ น่าจะ 17 ได้ วันแรก เลยเนี่ยตาก็ให้ลองตีระนาดเพลงสาธุการให้ฟัง อามีพ้อมีพื้นฐานระนาดมาบ้างแล้วนะ เรียนกับพ่ออาแหละ ที่บ้านมีวง ก็ออกงานที่นั่นที่นี้ไป ที่นี้พ้อมีเสร็จตา ก็บอกว่า ทางไม้ป่า ตีระนาดมือเสมอกัน ก็คงจะหมายถึงทางแบบว่าพ้อมีหลักการอะนะ คือไม่ได้ตะสะปะสะปะ วันนั้นเหมือนวะไปหาไปเที่ยวที่บ้านตาอย่างเดียวก่อน

ต่อมาพ่อถึงพามาฝากให้เรียน อาวู้ก่อนก็เตรียมพร้อม เตรียมขันก้านลมาเรียบร้อย เพลงสาธุการจะไม่ได้จับมือตีฆ้องกับตานะ เพราะเราจับมือเพลงสาธุการมาจากที่บ้านแล้ว ตาเป็นคนจับมือตีฆ้อง เพลงตระให้ ตาทำนรักศิษย์มาก จะให้อยู่ในกรอบ ยิ่งโดยเฉพาะผู้หญิงนะ ต้องอยู่ในกรอบเลย คือตาจะเป็นห่วง เพราะด้วยความที่เราเป็นผู้หญิงนี้แหละ ตาจะเลี้ยงเหมือนลูก เหมือนลูกจริงๆ จะเลี้ยงเรา อยู่ในสายตาตลอด ไปไหนมาไหนต้องบอกตาค่อน เหมือนเราบอกพ่อแม่ ตาจะเปรียบเหมือนพ่อของศิษย์ทุกคน ท่านจะไม่ให้เรียกครูนะ จะเรียกเป็นตา เป็นลุง เป็นก๋ง เป็นพ่อได้หมด จะได้คุ้นกัน อย่างเอาออกไปข้างนอกเนี่ย บางทีไปเรียนหรือไปธุระกลับบ้านมือ สี่ทุ่มถ้ายังไม่กลับถึงบ้านตาจะออกมาขึ้นรถที่หัวสะพาน เมื่อไหร่จะมาเมื่อไหร่จะถึง ท่านห่วงมาก อาจะอยู่เรือนหลังใหญ่ ได้เวลาซ่อมคือซ่อม จะมานั่งคุยกันไม่ได้

(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ของครูเกษิ วัฒนโยธิน พบว่า เมื่ออายุ 17 ปี บิดาได้พามาฝากเป็นศิษย์ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ซึ่งครูเกษิเตรียมขันก้านลเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกลมาเอง ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูเกษิ วัฒนโยธิน นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อพาเข้าไปฝาก กินนอนที่นั่นเลย มีขันก้านลไปไหว้ครูสกล ท่านก็จะต่อเพลงสาธุการให้ใหม่เลย ต่อโหมโรงใหม่ ครูสกลจับมือเพลงตระโหมโรงให้ จับมือสาธุการผมจับมาจากที่บ้านแล้ว แต่ก่อนจะมีหัวหมูหัวนึ่ง เป็นเครื่องบูชาสำหรับไหว้ครู จับมือเพลงตระ ตอนที่มาอยู่ที่นี่ก็ประมาณ 20 กว่าคนได้ เริ่มหัดปีอายุ 21

(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่า พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ เริ่มเรียนดนตรีไทยกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยมีบิดาเป็นผู้พาเข้าฝากตัวเป็นศิษย์ ซึ่งพ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ ได้เตรียมขันกำนลไปเพื่อประกอบการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกลเอง ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ นำขันกำนลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อยายพาเข้าไปฝากกับครู ตอนแรกยังไม่มียอดดอกไม้รูปเทียนไปนะ ไปมีก็ตอนไหว้ครู ไปอยู่ที่บ้าน เหมือนเป็นลูกสาวเลย ครูสกลแกมงานวัดของพลบ้อย ยายจะเรียกครูสกลว่าพ่อ พ่อของยายจะสอนให้เรียกครูสกลว่าพ่อ ตอนแรกคิมกับเหนงเค้ามางานแถวบ้าน ร้องเพลงโสมส่องแสง ยายก็ชอบ เค้าร้องกันเพราะชอบมากเลย สมัยก่อนได้ค่าตัวคนละ 50 บาท ถ้างานไหนใหญ่หน่อยก็ได้ 100 บาท ตอนที่ยายเข้าไปอยู่ที่วัดเคหะเข้าไปเรียนอยู่ก่อนแล้ว

(บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม พบว่า บิดาเป็นผู้พาครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม เข้าฝากตัวเป็นศิษย์ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยที่ครูบุญเยี่ยม นำขันกำนลประกอบการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม นำขันกำนลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันกำนลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “พ่อพาไปฝากไปอยู่เฉยๆก่อน ตอนทำพิธีไหว้ครูถึงได้มียอดดอกไม้รูปเทียน จับมือเพลงหน้าพาทย์พิธีไหว้ครูจนถึงองค์พระพิราพ จับกับครูสกลหมดเลย ผมจะเรียกครูสกลว่าลุงกลนะ แต่ครูเคหะกับครูเยี่ยมเนี่ยจะเรียกพ่อ” (ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูชนะ กิมเปี่ยม พบว่า บิดาพาไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยที่ครูชนะได้เตรียมขันกลเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูชนะ กิมเปี่ยม นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ผมได้ยินชื่อเสียงครูสกลมานานแล้ว เพราะวงศิษย์ของครูเนี่ย เคยมาบรรเลงแถวบ้านผม เราเห็นฝีมือลายมือเค้าดี มาทีหลังรู้ว่าเป็นครูสกล ผมเลยอยากมีโอกาสเป็นศิษย์ท่าน อยากเข้าไปเรียน ตอนนั้นหางานไป ไปเล่นงานเครื่องมอญ ก็มีโอกาสดูไปเจอกับครูสัมฤทธิ์ แก้วแกมเอม เป็นคนชักชวนให้ไปอยู่ที่บ้านครูสกล ผมเดิมทีตีฆ้องใหญ่มาก่อน ทีนี้คนที่บ้านบางทีไม่มีก็ตีระนาดเอก ตอนแรก ก็ไปเที่ยวที่บ้านครูสกลก่อน ตอนหลังมาก็เข้าไปหาครูสกลเองเลย ครูท่านก็ให้ผมไปหาดอกไม้รูปเทียนมา แล้วก็พาไปไหว้ ครูก็ไปนำไหว้ แล้วก็รับเป็นศิษย์เข้าไปเรียนจริงๆนี้อายุ 17 เมื่อ พ.ศ. 2513 ผมจะเรียกว่าลุงกลนะ ผมพอมีพื้นฐานไปแล้ว ครูท่านเลยไม่ได้ปรับอะไรมากจะต่อเพลงให้เลย แล้วก็แนะนำเป็นช่วงๆไป โดยมากจะตอนต่อเพลง คือถ้าเราทำไม่ถูกหรือควรจะแก้ตรงนี้ๆท่านก็จะบอกให้ทำเดี๋ยวนั้นเลย แล้วผมก็จะจำไป เป็นเหมือนการเรียนทางลัดไปเลย เพราะพอมีพื้นฐานมาแล้ว ทางเดียวครูสกลเนี่ยทางพื้นดีมาก ทางลึก

(เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ พบว่า ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ ได้เข้าบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ด้วยตนเอง เนื่องจากประทับใจฝีมือศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เมื่ออายุ 17 ปี ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้เตรียมขันก้านล ส่วนดอกไม้ได้ให้ครูเสน่ห์เป็นผู้ไปหาตามบริเวณต้นไม้รอบบ้าน ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์มีดังนี้

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันก้านลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว รูป เทียนเงิน 6 บาท ส่วนดอกไม้ให้ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ นำจากต้นไม้บริเวณรอบบ้าน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับชั้นกำนลว่าคาคารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตาม เพื่อความเป็นสิริมงคล

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้ง 20 คน ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ลักษณะ ของการเข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ได้ดังนี้

4.1.1 ความสัมพันธ์แต่เดิมระหว่างบุคคลและที่มาของการฝากตัวเป็นศิษย์

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้ง 20 ท่าน ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์แต่เดิมระหว่างบุคคลและที่มาของการฝากตัวเป็นศิษย์

ชื่อ - สกุล	ผู้ที่พาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ	ฝากตัวเป็นศิษย์สัมพันธ์ ในลักษณะเครือญาติ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ	ฝากตัวเป็นศิษย์สัมพันธ์ ลักษณะคนในตระกูล เป็นเพื่อนกับ ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ	ฝากตัวเป็นศิษย์ใน ลักษณะได้ยื่นข้อเสนอเสียง ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มาก่อน ภายหลัง มีผู้ชักชวน
ครูทเมื่น นุชทรัพย์	มารดา	✓		
ครูบุญเยี่ยม กัมเปี่ยม	บิดา		✓	
ครูสำรวช สุริยานนท์	บิดา(ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ)	✓		
ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ	บิดา	✓		
ครูถวิล รักษาวงษ์	บิดา		✓	
ครูสมชาย บุญเกิด	บิดา		✓	
ครูกัญญา โรหิตาจด	บิดา		✓	
ครูสาธิต แสงบุญ	บิดา		✓	
ครูชนะ กัมเปี่ยม	บิดา		✓	
ครูประสิทธิ์ หว่างแทน	ครูดี (ไม่ทราบนามสกุล)		✓	
พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ	บิดา		✓	
ครูชาติรี อบนวน	มารดา		✓	
ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์	ฝากตัวด้วยตนเอง โดยมีครูสัมฤทธิ์ แก้วแกมอม เป็นผู้แนะนำ			✓
ครูวินัย มั่นวิชาชัย	ครูจ้อย ตาดสุวรรณ		✓	

ครูเกษีย	วัดนโยธิน	บิดา		✓	
ครูจำเริญ	พิมเคือก	ครูจำลอง (ไม่ทราบนามสกุล)		✓	
เรือโทประยูร	ม้วยจีน	อาชาย		✓	
ครูถาวร	รักษาวงษ์	บิดา	✓		
ครูสุกัญฐ (ดวงเนตร) เจริญ		บิดา		✓	
สิบเอกไชยชนะ	เต๊ะฮ้วน	น้าชาย		✓	

จากตารางแสดงให้เห็นลักษณะการเข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ของผู้ที่ต้องการเรียนดนตรีไทยกับครูสกล สังเกตได้ว่าส่วนใหญ่เป็นคนในตระกูลหรือเป็นเพื่อนกับครูสกล แก้วเพ็ญภาส เป็นผู้นำมาฝากตัวเป็นศิษย์ พบเพียง 1 คน คือครูเสนห์ อินทสนธิ์ ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์นั้นเครือข่ายใด ๆ มาก่อน แต่มีความศรัทธาในตัวครูสกล จึงเข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกลด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมีจิตเมตตาของครูสกล แม้คนที่ครูสกลไม่เคยรู้จักมาก่อนแต่ถ้าต้องการเรียนครูสกลก็รับเป็นศิษย์

4.1.2 ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส

จากคำสัมภาษณ์ของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ทั้ง 20 ท่าน ผู้วิจัยพบว่าการรับผู้ฝากตัวเป็นศิษย์ ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะกระทำในวันพฤหัสบดี หรือ วันไหว้ครูประจำปีของที่บ้านโดยส่วนใหญ่ผู้ที่ฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะทำการเตรียม ชันก้านลมาเอง แต่ถ้าหากไม่ได้เตรียมมาครูสกล แก้วเพ็ญภาส ก็จะเป็นผู้เตรียมให้โดยจะให้ ผู้ที่ฝากตัวเป็นศิษย์หาคอกไม้ประกอบ ชันก้านลจากต้น ไม้บริเวณรอบบ้าน ศิษย์จะแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการมาแล้วและกลุ่มที่ยังไม่เคยจับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ สรุปให้เห็นถึงขั้นตอนการฝากตัวได้ดังนี้

กรณีไม่ได้เตรียมชันก้านล ยังมีได้จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส เตรียมชันก้านลไว้ให้ประกอบไปด้วย ชัน ฟ้าขาว รูป เทียนเงิน 6 บาท ส่วนคอกไม้ให้ผู้ฝากตัวเป็นศิษย์นำจากต้น ไม้บริเวณรอบบ้าน

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส รับชันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

กรณีไม่ได้เตรียมขันก้านล จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการมาแล้ว

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เตรียมขันก้านลไว้ให้ประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว รูป เทียนเงิน 6 บาท ส่วนดอกไม้ให้ผู้ฝากตัวเป็นศิษย์นำจากต้นไม้บริเวณรอบบ้าน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

กรณีเตรียมขันก้านลมาเอง ยังมีได้จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

ผู้ฝากตัวเป็นศิษย์นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการ

กรณีเตรียมขันก้านลมาเอง จับมือตีฆ้องเพลงสาธุการมาแล้ว

ผู้ฝากตัวเป็นศิษย์นำขันก้านลอันประกอบไปด้วย ขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียนเงิน 6 บาท เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ รับขันก้านลว่าคาถารับการฝากตัวเป็นศิษย์พร้อมทั้งให้กล่าวตามเพื่อความเป็นสิริมงคล

จากการสัมภาษณ์ศิษย์จำนวน 20 คน พบว่า ขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นเหมือนปกติสากลทั่วไป คือ จะต้องมิขันก้านล ซึ่งประกอบด้วยขัน ผ้าขาว ดอกไม้ รูป เทียน และเงิน 6 บาท ให้ครู จึงจะถือว่าเป็นศิษย์อย่างสมบูรณ์

4.2 การถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

“การถ่ายทอดความรู้” กล่าวความหมายโดยง่ายคือ การแบ่งปันความรู้จากบุคคลหนึ่งคือผู้ถ่ายทอดไปยังอีกบุคคลหนึ่งคือผู้สืบทอด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวความหมายอีกนัยหนึ่งก็คือวิธีการสอนนั่นเอง โดยการถ่ายทอดความรู้ของแต่ละบุคคลนั้น ก็ย่อมมีกลวิธีในการถ่ายทอดอันแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของผู้ถ่ายทอดที่แตกต่างกัน

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

คือหนึ่ง ท่านจะดู ถ้าต่อไปด้วยกัน คนเราความจำไม่เท่ากัน ท่านก็จะต่อ
กลุ่มหัวดีก็จะไปเร็วอาจจบก่อน ส่วนอีกกลุ่มก็อาจประมาณกลางก่อนครูจะเรียก
ครูสกลว่าพ่อนะ ท่านว่าจะได้สนิทกัน บางคนเค้าก็เรียกลุงบ้าง ตาบ้าง แล้วแต่ แต่ท่าน
จะไม่ให้เรียกครู ให้เรียกแบบเป็นญาติผู้ใหญ่ คูอบอ่น เป็นครอบครัว ทีนี้ เวลาครู
ต่อเนี่ยจะต้องให้หมดวรรคหมดตอนอะไรแบบเนี่ย วรรคก็มีวรรคยาว วรรคสั้น
ก็จะต่อไปอย่างนั้น กลุ่มซ้าก็ค่อยตามทีหลัง สมมุติ ซักแปดคนอย่างเนี่ย สักคนหัวดี
ก็ว่าไป อีกสี่คนก็ว่าไป ค่อยตามไป ทุกคนต้องต่อมือฆ้องก่อนนะ ไม่ว่าจะเป็
นเครื่องมืออะไร ครูท่านจะดูเหมือนกัน ที่คุ้ก็คืออยากให้ได้ ซึ่งจริงๆครูท่านใจดีนะ
แต่ตอนเรียนนี้ต้องเป็นการเป็นงาน เวลาต่อเพลงเนี่ย ครูท่านจะมีระนาดอยู่ราง
จะดีแล้วก็ให้ศิษย์ตีตาม พอท่านดูไปแล้วๆใครตีผิด ครูท่านก็จะใช้ปากนอยเสียง
จะไม่บอกเป็นโน้ต ใช้นอยเอา บางทีครูท่านจะฝึกปฏิภาณ ไหวพริบศิษย์ไปด้วย
อาจต่อให้ไม่ครบวรรคแล้วให้ลองคิดเองดูว่าต้องไปจะเป็นกลอนไหนต่อ ครูท่าน
จะให้ฝึก แต่ครูท่านจะอยู่ด้วยตลอดคนนะ ถ้าถูกท่านก็จะบอก อ่า ใช่ ถ้านี้ก็ไม่ออก
จริงๆเนี่ย ครูท่านก็จะบอก แต่ก่อนต้องกลับไปทำสวนด้วยนะ ต้องไปขึ้นมะพร้าว
ไปกับแม่ได้ เวลาต่อถ้าอยู่กลุ่มที่เดินหน้า ที่ความจำดี ครูก็จะมานั่งต่อ ตีไป
หลายๆเที่ยว มาต่อให้ มี 2 หลังนะ บ้านหน้าพวกผู้หญิงที่มาเรียนร้องจะอยู่ อีกบ้าน
ผู้ชายที่มาเรียนคนตรีจะอยู่ เราก็จะช่วยกันดูแลความสะอาด ช่วยกันกวาดบ้าน ดูบ้าน
อย่างในเรื่องเพลงเดี่ยวเนี่ย ครูท่านจะต่อให้แต่ละคน ไม่เหมือนกัน คุ้ฝีมือด้วยอะไร
ด้วย ปรับทางให้เข้ากับแต่ละคน อีกอย่างเรื่องบุคลิกในการบรรเลงท่านจะเน้นมากเลย
โดยเฉพาะท่านั่ง ต้องผึ่งผาย ครูสกลเนี่ยท่านนั่งสวยอยู่แล้ว จับไม่ระนาดก็สวย
ดูผึ่งผาย ถ้าใครมานั่งหลังงอเนี่ยไม่ได้เลย การลงระนาดของครูสกลเนี่ย
เป็นที่ยอมรับเลย มีชั้นเชิง

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูชาติรี อบนวล พบว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ โดยพิจารณาจากขีดความสามารถและปฏิภาณของศิษย์แต่ละในการต่อเพลง โดยอาจมีการ
แบ่งกลุ่มในการต่อเพลง ผลคือทำให้การต่อเพลงดำเนินไปอย่างคล่องแคล่ว สะดวก ซึ่งส่งผลดีจนเกิด

ประโยชน์สูงสุดแก่ศิษย์ทุกคน ศิษย์แต่ละกลุ่มก็จะรับการถ่ายทอดความรู้จากครูได้ทันทั่วทั้งที่มีความเข้าใจ
ไปในทิศทางเดียวและพร้อมๆกัน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ วางตัวอย่างเป็นกันเองดังเครือญาติ ศิษย์จึงสามารถเข้าถึงตัวตน
ของครูได้โดยง่าย และโดยดำเนินการสอนอย่าง “มุขปาฐะ” กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ด้วยวาจา

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะเริ่มด้วยการต่อทำนองหลัก (ทางฆ้องวงใหญ่) ก่อนเสมอ เพื่อให้เข้าใจ
ถึงรากฐานที่แท้จริงของเพลงนั้นๆ มีการฝึกการแปรทำนองให้แก่ศิษย์ โดยให้ศิษย์ลองแปรทำนอง
ด้วยตนเองจากทำนองหลักคอยพิจารณาและแนะนำอย่างใกล้ชิด

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะต่อเพลงในลักษณะให้ศิษย์ลองเดากลองนในการบรรเลง
ทั้งนี้เพื่อให้ศิษย์มีปฏิภาณ ไหวพริบและแตกฉานในเนื้อฆ้องมากขึ้น

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพ

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

พ่อก็สอนร้อง พ่อก็จะแนะนำว่าต้องร้องอย่างนี้นะ เอื้อนอย่างนี้ ตรงนี้
ครั้นเสียงแบบนี้ พ่อจะใจดี ต่อเพลงนี้ไม่คุณะ จะรักเอ็นดูศิษย์ทุกคน พ่อจะต่อให้แบบ
เค้าเรียกว่าไฉนะ แบบมุขปาฐะ หรือที่เรียกกันง่ายๆว่านอนปากอะนะ ว่างๆพ่อก็จะมา
ต่อให้ เราอยู่กับแบบเป็นครอบครัวเดียวกันฉันญาติพี่น้อง อบอุ่นมาก พ่อท่านมีวิธีการ
ถ่ายทอดความรู้ที่แบบกาย จะค่อยๆต่อ พูดให้ศิษย์สบายใจ จนทำให้บางทีที่เราคิดว่า
เราจะทำไม่ได้เนี่ยกลับทำได้ จุดนี้พ่อเก่งมาก

(กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูกัญญา โรหิตาจล พบว่า ในการถ่ายทอดการขับร้องครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ จะใช้กลวิธีลักษณะมุขปาฐะ จะนำไปปฏิบัติโดยการขับร้องจริง

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะถ่ายทอดความรู้ด้วยความรัก ความเมตตา ใจเย็นค่อยเป็นค่อยไป

ครูสำรวย คุริยานนท์ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
“พ่อจะเน้นเสียง ความชัดของอักขระ พ่อจะสอนเพลงง่ายๆก่อน พ่อร้องเพลงเพราะนะ ส่วนใหญ่แคะจะฟัง
มาแต่ก่อนอยู่ข้างในคลองบางใหญ่ เป็นญาติๆกับครูทเม็น นุชทรัพย์แหละ พ่อจะร้องให้ฟัง
แล้วเราก็อทำตาม” (สำรวย คุริยานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูตำรวจ ครูยานนท์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ความสำคัญในเรื่องพื้นฐานการใช้ภาษา กล่าวคือ เสียงของอักขระในการเปล่งวาจาต้องชัดเจน โดยเฉพาะคำควบกล้ำ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะถ่ายทอดความรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยเริ่มจากเพลงที่ใช้ทักษะในระดับต้นเรียงลำดับไปเรื่อยจนถึงเพลงที่ใช้ทักษะในระดับสูง

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ท่านจะบอกว่าไม่ต้องเรียกครู เรียกตา ปู่ อะ ไรก็เรียกไป เป็นเทคนิคทำให้สนิทกัน ศิษย์เรียนกับแกจะไม่เครียด แกใจดี ไม่เคยตีอะ แกก็เข้าใจสอนนะ ไม่วางตัวเป็นครู แต่งตัวสบายๆ นุ่งโจร่งเล่นหมากรุกกับศิษย์ สอนแบบสบายๆ คนที่เริ่มเป็นแล้วเนี่ย แกจะนอยปาก เวลาตีใครแบ่งมือผิดยังฟังรู้เลยก็จะตะโกนนอยบอก แต่ถ้าหัดใหม่จะประกบตัวๆเลย แกจะให้ฝึกตีคู่ได้มือทีละ 4 ลูก แบบ โด เร มี ฟา เร มี ฟา ซอล ไปเรื่อย เป็นการฝึกประกบมือ ห้ามเสียงเปิดเสียง พื้นฐานต่างๆในการบรรเลง โดยเฉพาะบุคลิกในการบรรเลง สำคัญมาก ต้องเอาจนเด็ก ทำได้ เด็กที่เรียนกับครูสกลจะมือดีหมด ถ้าต่อรวมเนี่ยท่านจะมีรางวัลวันละ คือกี้แล้วให้ตีตามครูสกลนี้จะรักศิษย์มากเลย ไม่ดู 17 ปลายๆเกือบจะ 18 ครูก็ส่งไปอยู่บ้านครูหลวงประดิษฐฯ เราก็ต่อเครื่องไปแต่เช้า ไปต่อเพลง รอบบ่ายต่อร้อง ครูประชิดเรากี่เรียนมารุ่นเดียวกัน เสร็จแล้วก็กลับพร้อมกับเค้า ต่อพญาโศกสามชั้นมา (ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูทเม็น นุชทรัพย์ พบว่า หลักการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ท่านจะวางตัวอย่างเป็นกันเองตั้งเครื่องดนตรีเพื่อความผ่อนคลายในการศึกษาเล่าเรียน

ครูฉวีล รัชชาวงษ์ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

แกก็ต่อ ให้เราฝึกเป่าเสียง ตือ แด ตือ ไล่เสียงอะ ไล่นิ้วง จากต่ำไปสูงเลย ไล่ไปเรื่อย จนแทบขึ้นสุด แรกๆจะไล่เสียงไปเรื่อยเลย ขึ้นลงไปเรื่อย จนคล่องจนคุมลมได้ ถ้าคุมลมไม่ได้จะต่อเพลงไม่ได้เลย จะทำเสียงต่างๆไม่ได้ ใต้ก็ไม่ชัดเจน แกจะให้ความสำคัญเรื่องความชัดเจนมากๆ ส่วนการระบายลมเนี่ย ลูกกลแกจะสอนให้เรียนรู้ด้วยวิธีธรรมชาตินะ คือให้เราลองฝึกระบายลมกับบีเลย ให้ลองเป่าจริงๆแล้วลองฝึกดูเลย หัดไปเรื่อย ลองระบายตอนเสียงแทบ แรกๆที่ฝึกอะนะ มันตีบ ระบายง่าย มันบีบลิ้น ลมมันจะไม่หนักมาก ถ้าเป็นแล้วถึงต่ำยังไง

ก็ระบายได้ หนักเบาได้ แกะจะให้เป่าไปแล้วฝึกพ่นลมออกจากแก้มเรา หายใจแล้วปากเราก็ออก ไม่ให้เสียงมันขาด แก้มเราต้องพองนิดหน่อย พอเราหายใจเข้าปากก็ต้องเป่าออก ต้องให้มันมีความสัมพันธ์กัน เหมือนลิงกินกล้วยอย่างเนี่ย เหมือนกัน ต้องเก็บลมไว้ที่แก้ม ครูจะไม่ได้เรียนแบบหนึ่งสองสามสี่ แกะบอกว่าเอ็งโตแล้ว พอออกงานว่าเสียงเป่าได้แล้ว แกก็ต่อเดียวเลย เราทำได้ ก็เลยต่อเลย แล้วก็เรียนแตรวงอีก ได้ทั้งทรมเป็ต แซกโซโฟน คลาริเน็ต แกสอนทั้งนั้นเลย เห็นว่าเราเป่าได้เลยสอนอีก

(ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ของครูถวิล รักษาวงษ์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาสจะถ่ายทอดความรู้ทางด้านเป่าใน โดยเริ่มจากพื้นฐานของการให้กำเนิดเสียงโน้ตแต่ละเสียงในช่วงต้นก่อน หากปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวจนมีความชำนาญแล้ว ครูสกลท่านจึงจะถ่ายทอดเพลงให้ต่อไป

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะสอนการระบายลมในเป่าใน ด้วยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือ ให้ผู้รับการถ่ายทอดลองตีกระบายลมกับเป่าในจริง คิดค้นหาวิธีการเฉพาะตนจะเป็นวิธีที่เหมาะสมในบุคคลนั้นๆ โดยครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะเป็นผู้นำปฏิบัติ สอดแทรกทฤษฎีคำแนะนำในการถ่ายทอดและดูแลการฝึกฝนของศิษย์อย่างใกล้ชิด

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า

ท่านจะมานั่งที่ระนาด ท่านก็จะตีเป็นทางซ่อง แล้วก็ให้ท่องให้ได้ เครื่องเยอะ ระนาดเกือบสิบรางน่าจะได้ ท่านต่อหลายอย่าง แม้กระทั่งแตรวงเนี่ย ท่านก็ต่อให้ โห ท่านเก่งมากเลย ผมต่อกับท่านเนี่ย มาร์ชสำคัญๆ หลายเพลง ท่านเก่ง มาร์ชสีนวล มาร์ชมหาชัย แก่ต่อให้ทุกเครื่องมือเลย การหัดซ่องที่ท่านสอนเนี่ย ท่านจะให้จับไม้คว่ำมือ ให้ตีไปที่ละลูก ทีละคู่ ตรงไหนไม่ได้ก็จะให้ซ้ำจนได้ เทคนิคขั้นเดียวเนี่ย ลูกพวกหนับ หนอด อะไรแบบเนี่ย ท่านจะเน้นมาก จะบอกให้ตรงนี้ต้องกดนะ ต้องปล่อยนะ ท่านจะทำให้ดู กวาดต้องกวาดแรงเบา ท่านจะบอกถ้าเพลงหมู่เพลงพิธีอะไรแบบเนี่ย ท่านจะไม่ได้เน้นย้ำมาก แต่ท่านจะบอกอยู่เสมอว่าตีซ่องต้องประคบ จะไปตีปล่อยๆ ให้ผ่านๆ ไปไม่ได้ คุณภาพเสียงจะไม่ดี ท่านตีเนี่ยเหมือนเป็นแม่แบบอยู่แล้ว คือท่านตีอะไรเนี่ย เพราะหมด โดยเฉพาะการลองตีระนาดเนี่ย ท่านลองได้สุดยอด ทางไม่ได้ตีเร็ว ลองช้าๆ แต่กลอนท่านนี้ตีมันประสานได้แบบว่า แยกเสียง ตัดเสียง แบบเพราะมากเลย ท่านเป็นศิษย์ครูกล้าม

ณ บางช้าง ครูกล่อมเนี่ยครูพินิจเล่าให้ฟังว่าครูหลวงประดิษฐฯยังบอกว่า คนนี้ลอง
 ระนาดใช้ได้เลย โดยมากถ้าคนฆ้องเนี่ยท่านจะต่อทางมุล่งให้ ดีไปพร้อมระนาดเลย
 ฆ้องต้องไล่ด้วย เป็นทางเดียว คือที่แรกเนี่ยผมไปตีระนาดอยู่พักหนึ่ง แล้วคราวนี้มี
 อยู่งานไม่มีคนฆ้อง ท่านเลยให้ผมไปตีฆ้อง ต่อเดียวพญาโศกให้ ดีที่วัดพระพิเรนทร์
 ที่บางใหญ่เนี่ยแตร จำเป็นมาก ไปงานไหนต้องมีแตรติดไปด้วย
 (ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รักษาวงษ์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ถ่ายทอดความรู้โดย
 ให้ความสำคัญด้านพื้นฐานของการบรรเลงอันส่งผลแก่คุณภาพเสียง โดยเฉพาะการฝึกการควบคุมน้ำหนัก
 ของเสียง

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะต่อเพลงมุล่ง ชั้นเดียว เพื่อฝึกฝนให้เกิดกำลังและความคล่องตัว
 ในการบรรเลง

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า “ส่วนใหญ่
 ท่านจะแนะ หน้าทับกลองแขก สองหน้า สามชั้นสองชั้นอะไรอย่างเนี่ย ลูกไล่มือจะไม่มีนะ
 ท่านจะเน้นต่อเลย ให้ทำตาม ให้ไปเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จากงานต่างๆ จากครู จากรุ่นพี่
 จากตัวเราเอง แต่เครื่องเนี่ยต่อกับครูสกลท่านเยอะ” (สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาย บุญเกิด พบว่า หลักการถ่ายทอดความรู้ด้านเครื่องหนัง
 ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะเน้นด้านการต่อเนื้อหาหลักของแต่ละหน้าทับเช่น ปรบไก่ สองไม้

พบลักษณะการสอนกลวิธีพิเศษในการบรรเลง (การสายหน้าทับ) ด้วยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือ
 ให้ผู้รับการถ่ายทอดได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองจากการบรรเลงในงานแสดงจริง เป็นการฝึกฝน
 ให้ศิษย์ตระหนักถึงการใช้ปฏิภาณไหวพริบ

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า

ตัวครูเองจะเริ่มต่อจากสาธิตการเลย ท่านจะให้เราตีเลย อย่างหนึ่งอาจจะเพราะว่า
 เราพอมีพื้นฐานอยู่แล้วด้วย ท่านก็จะต่อที่ระนาด ดีเป็นทางฆ้อง บางทีถ้าแกทำงานอยู่
 ก็จะนอยด้วยปากแทน เป็นการฝึกไหวพริบศิษย์ไปในตัวด้วยเพราะแต่ก่อนไม่มีโน้ต
 ต้องฟังเสียงแล้วหาลูกเอา อีกอย่างก็แก่นั่นนะ การจับไม้ เรื่องใหญ่ที่สุดเลย
 อย่างฆ้องเนี่ย นิ้วเหยียดยาวไปเลย ต้องสวย สูงกว่ากิ่งเสาหรืออะไรอย่างเนี่ย

แกจะบอกเลย ตีจะ ไปยกไม้เหนือคางไม้ได้ ไม้ให้ตีฟาด ต้องประคบมือ ถ้าประคบมือ ให้ตีแรงยัง ใจก็ไม่แตก นอกจากคุณภาพเสียงที่ดีแล้ว ยังเป็นการถนอมเครื่องดนตรี อีกทางด้วย บางทีแกก็ดูอยากให้ได้ตีนะ แกจะบอกให้หยุดเลย ไปอาบน้ำอาบท่าก่อน โดดลงคลองเลย ให้แบบไปดำหัวลงน้ำอย่างเนี่ย ให้สมองมันปลอดโปร่ง แล้วค่อยมา ท่องกันใหม่ แกจะบอกว่า ตอนนั้นแกยังไม่ 50 นะ บอกว่าครูกับเด็กจะเอาให้ได้ อย่างใจเรามันไม่ได้หรอก เพราะเราเรียนมาก่อน เด็กเค้าต้องค่อยๆเรียนรู้ เราต้องใจเย็น ต้องมีสมาธิ อากลท่านจะสอนสอดแทรกไปด้วยตลอดนะ อย่างเรื่องเนี่ยก็เหมือนกับ สอนให้เราเป็นครูที่ดีในอนาคตไปในตัวด้วย เพราะอีกหน่อยพวกเราก็ต้องไปสอน คนอื่น ไปมีลูกศิษย์ลูกหา อากลแกจึงอยากให้เราเป็นครูที่ดี เข้าใจเด็กด้วย อีกอย่าง ที่ท่านเน้นอีก การแบ่งมือฆ้อง ต้องให้ถูก อันไหนขวาสองซ้ายสอง หรือซ้ายหนึ่งขวา สอง แกฟังเสียงเนี่ยรู้เลยนะว่าแบ่งมือถูกหรือเปล่า

(ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส เป็นผู้ให้ความสำคัญ ในด้านบุคลิกในการบรรเลง

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะปลูกฝังให้ศิษย์มีความรัก ทะนุถนอมต่อเครื่องดนตรี

ครูสกล แก้วเพ็ญภาส จะสอนด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยการถ่ายทอดความรู้ให้ศิษย์ด้วยความใจเย็น เข้าถึงจิตใจของศิษย์

เรือโทประยูร มุ่ยจิ้น กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส ว่า

คือฆ้องเล็กเนี่ยจะเริ่มจากเดี่ยวเล็กๆก่อน เดี่ยวชั้นเดียวอะไรแบบเนี่ย เป็นแนวทางในการดำเนินกลอนฆ้องเล็ก ระนาดเอกครูท่านก็ถ่ายทอดไว้ให้เราเยอะ อยู่เหมือนกัน ทีนี้พอต่อไปเรื่อยๆก็เริ่มแตก พอมาตีฆ้องเล็กทางก็เริ่มต้นได้ เวลาต่อเนี่ย ครูท่านก็จะสอนว่าทางฆ้องเล็กมือเป็นอย่างไรๆนะ ตรงนี้ตีกรอด ตรงนี้ตีประคบ ท่านจะใช้วิธีการสอดแทรกเทคนิคการตีระหว่งการต่อเพลงเลย คือ ต่อไปด้วยสอนไปด้วย แต่ที่เป็นทางเถาะไรอย่างเนี่ย ไม้ได้ต่อทางท่านจะทำให้เราฝึก คิดเองเลย ด้านบุคลิกท่านก็จะเน้นมาก หลังต้องตรง ให้ดูสง่า จับไม้ต้องสวย แรกๆนี้ ท่านจะให้ฝึกไล่ลูกฆ้องก่อนเลยนะ อย่างการเรียนฆ้องเล็กท่านจะฝึกตี 4 เสียง คือ แบ่งเป็นมือข้างละ 2 ลูก อย่าง โด เร มี ฟา เนี่ย ก็จะเป็นมือซ้ายตี โด เร มือขวาตี มี ฟา หรืออาจจะให้ฝึกตี 3 ลูก ซ้ายหนึ่ง ขวา สอง ไล่ขึ้น พอไล่ลงก็เป็นขาหนึ่ง ซ้ายสอง

การตีก็จะต้องประคบมือนะ มีการกด การเปิด ท่านจะสอนเสมอ ท่านจะว่าพื้นฐานเนี่ย สำคัญ ทีนี้ก็เริ่มมาตีชอย แบบสลับมือ ช่ายชวา เริ่มมีการเรียนเรื่องกลอน ครูจะอธิบายส่วนใหญ่จะยกกลอนระนาดมา อาจเป็นเพราะผมตีระนาดมาก่อน ครูท่านอาจเห็นว่าถ้ายกตัวอย่างกลอนระนาดมาเราน่าจะคุ้นเคย แล้วกลอนระนาดกับฆ้องเล็กก็ทีแนวทางคล้ายกัน คือไม่ใช่ว่าเหมือนกันเลยนะ แต่แนวทางการบรรเลงนะคล้ายกัน น่าจะทำให้เราเข้าใจได้ง่าย แล้วก็เป็นอย่างนั้นจริงๆด้วย พอครูท่านยกเรื่องกลอนระนาดเปรียบเทียบกับฆ้องเล็กเนี่ย เราเห็นภาพเลย เลยเข้าใจได้ไม่ยาก เนี่ยแหละ เป็นความอัจฉริยะของครูสกลท่านในการสอนศิษย์ให้เข้าใจง่าย ท่านจะมีวิธีอย่างเนี่ย แบบถ่ายทอดความรู้ให้ศิษย์เนี่ยเข้าใจง่าย

(ประยูร มุ้ยจิน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เรือโทประยูร มุ้ยจิน พบว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีลักษณะการถ่ายทอดความรู้ โดยคำนึงถึงคุณภาพเสียงของการบรรเลง ความชัดเจนเป็นสำคัญ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ศิษย์ฝึกฝนการไล่มือให้คล่องแคล่วในลักษณะของแบบฝึก การปฏิบัติให้แก่ศิษย์ เมื่อฝึกฝนจนเกิดความชำนาญจึงอธิบายพร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักการ แปรทำนองฆ้องวงเล็กต่อไป

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า ตอนที่ผมเรียนกับท่านจะเป็นช่วงแรกๆที่ผมฝึกคนตรีไทย ตอนนั้นเราก็เป็นเด็กเดินทางเองไปไหนมาไหนก็ไม่ค่อยเป็น กลัวจะหลงด้วย ก็ไปบ้าง ค้างบ้าง กลับบ้านบ้าง ที่เรียนกับท่านจะเป็นฆ้องใหญ่อย่างเดียวเลยนะ ระนาดนี้ผมมาเรียน ตอนโตหน่อยแล้ว ท่านก็จะต่อโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นให้ผม แต่เรื่องพื้นฐานนี้ ท่านแบบว่า ใส่ใจมากเลยนะ คือฆ้องใหญ่เป็นเหมือนแม่บทของทุกเครื่องปีพาทย์ ไม่ว่าจะเล่นเครื่องไหนๆเนี่ย ก็ต้องตีฆ้องได้ ทางฆ้องต้องต่อ ตอนผมฝึกเนี่ย ครูท่านก็จะให้ตีเป็นคู่แปด คู่สี่ ให้คล่อง ฝึกให้ค่อยๆไล่ ต้องระวังอย่าให้โดนฉัตร ตีฆ้องเนี่ยสำคัญ อย่าโดนฉัตร คือเสียงออกมาเนี่ย ฟังแล้วเค้าก็รู้กันเลยว่า ไม่ใช่แล้ว โคนบ่อยๆเข้านี้ฆ้องแตกได้ด้วยนะ เพราะฉะนั้นเนี่ยต้องระวัง คุณภาพเสียง สำคัญ ไล่ก็จะให้ไล่แบบ ตึง เนง เนง ตึง เนง เนง คือเป็นคู่แปดไปเรื่อย

คราวนี้ก็ทำอย่างเดิมแต่เปลี่ยนมาเป็นคู่สี่บ้าง เป็นการฝึกมือให้คล่อง เพราะถ้าตี คู่คล่อง โคนถูกถูกตลอดเนี่ย พอต่อเพลงหรือต้องตีลูกนุ่นลูกนี้ที่ยากก็จะทำได้ (ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะมีกลวิธีการถ่ายทอด แก่ศิษย์ โดยเน้นด้านการสร้างพื้นฐานให้แข็งแกร่งแต่เบื้องต้น โดยการให้ศิษย์ฝึกฝนการไล่มือให้คล่องแคล่วในลักษณะของแบบฝึกการปฏิบัติให้แก่ศิษย์

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า “ท่านจะให้เลียนเสียงก่อน เป่าให้ชัด แล้วก็ให้ออกงาน เพราะเพลงเราพอได้อยู่แล้ว พอเป่าคล่อง ครูก็ต่อเดี่ยว เวลาสอน ท่านจะเป่าให้ดู บอกสอน แล้วก็ให้ ทำตามเพราะเราได้เครื่องอยู่แล้ว” (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะพิจารณาพื้นฐานการบรรเลงของศิษย์เป็นประการในเบื้องต้น ดังนั้นการได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยเฉพาะประเภทเพลงเดี่ยวศิษย์แต่ท่านจึงได้รับการถ่ายทอดทางเพลงที่แตกต่างกัน

ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ จะให้ออกงานบรรเลงจริงประกอบกับการต่อเพลงเดี่ยวควบคู่กัน เพื่อให้มีความแตกฉานในการสร้างสรรค์ทางปี่ใน

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เจริญ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า ลักษณะหนึ่ง จับไม้ สองการตี แต่ครูจะไม่ได้ให้นั่งตีฉากหรืออะไรนะ จะให้ไล่ช้าๆไป คู่แปดก่อน พอแม่นแล้วก็จะไปมุล่ง เริ่มจากช้า คือให้ระวังเอาเอง สองข้างเสียงเท่ากันมัย สม่่าเสมอมัย แล้วที่ลงไปเนี่ยเสียง โขยกหรือเปลา คือเป็นวิธีการสอนของท่านนะ ซึ่งผมคิดว่ามีความแยบคายมาก คืออาจจะด้วยความที่ เราพอมีพื้นฐานมาบ้างแล้ว ท่านเลยให้เราเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของเราเองเลย คือเหมือนเป็น ในฐานะผู้ฟังด้วยแหละ เพราะไม่เพราะเนี่ยคนฟังก็จะรู้ ท่านให้ลองดูตัวเองก่อนว่าตีหรือไม่ตี ผิดหรือถูก เรียนรู้ด้วยตัวเองเสียก่อน โดยที่ท่านจะดูเรา แนะนำเราตลอดนะ ถ้าผิดเนี่ย ท่านจะมาทำให้ดูใหม่แล้วสอนเดี่ยวนั้นเลย ส่วนตัวผม คิดว่าเป็นวิธีที่ดีมาก เพราะผมเข้าใจได้ง่าย แล้วมันจำได้ดี เพราะเราลองตีเองลอง แก้วไขเอง แล้วถ้ามันผิดเนี่ยแล้วครูบอกเนี่ย เราจะจำไปตลอดเลย เหมือนครูท่านจะฝึก

ให้เราแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยตัวเองให้ได้ด้วย การต่อทางเนี่ยก็จะไม่เหมือนกัน ไม่ว่า
จะต่อเพลงเดี่ยวหรือเพลงหมู่ จะต่อตามความถนัด บางคนถนัดรวก็จะเป็นทางที่แสดง
ความสามารถทางการรวเยอะ หรือบางคนอาจจะไม่ถนัดรว ดีเก็บได้ดีกว่า ท่านก็จะ
ปรับทางให้เข้ากับคนนั้น

(ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ พบว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้
ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มุ่งความสำคัญต่อพื้นฐานการตีระนาด โดยให้ฝึกไล่คู่แปด

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะต่อเพลงมุด่ง ชั้นเดียว เพื่อฝึกฝนให้เกิดกำลังและความคล่องตัว
ในการบรรเลง

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีวิธีการฝึกการแปรทำนองให้แก่ศิษย์ โดยให้ศิษย์ลองแปรทำนอง
ด้วยตนเองจากทำนองหลัก คอยพิจารณาและแนะนำอย่างใกล้ชิด

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ที่แรกตีกลองทัดก่อนนะ เริ่มมาโหมโรงก่อน ตระมาทีหลัง รู้สึกว่า
จะบวชเรียนแล้วนะ แล้วถึงมาต่อให้ แล้วก็มากลองแขก เทคนิคไล่มือบางที
ก็จะให้ตีนางหงส์ 6 ชั้น อย่างเป็งเนี้ย มอญก็ต้องตีแบบมอญ ต้องชัดเจน
ครูแกบอกให้ตีอย่างนี้ๆนะ ต้องให้ออกสำเนียง ดีให้ดูด้วย บางทีก็บ่นปาก
แกจะบอกหมดเลยที่ต้องทำยังไงบ้าง อย่างกลองทัดเนี้ยจะมายกไม้สูงไม่ได้นะ
ครูแกจะสอนว่าต้องยกแค่หู ต้องฟังเสียงด้วยว่ามมไหนเสียงเพราะ เสียงไม่เพราะ
ให้ฟังเอา บางทีไปเจออะคู่นุ่นคู่นี้ เราต้องฟังด้วย ว่าเสียงตรงนี่ดีมัย ดีตำแหน่ง
ตรงนี่ดีมัย วิธีการจับไม้เนี้ย แกก็จะบอกหมด แกจะบอกให้ตีให้สนุก
กลองแขกนะนะ

(ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูประสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ ท่านจะคำนึงถึงวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีเพื่อให้เสียงที่ได้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งยัง
ให้ความสำคัญด้านบุคลิกภาพขณะบรรเลง

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ดำเนินการสอนอย่าง “มุขปาฐะ” กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ด้วยวาจา
และการ “นำปฏิบัติ”

ครูจำเรณู พิมพ์เอก กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ครูท่านก็ลองให้ตีดู ครูท่านก็ฟังว่า ทำไมเสียงมันอับๆ ทีนี้ครูเค้าก็ลองจับมือเราก็อเห็นลักษณะว่า นิ้วก้อยของเราเนี่ยไปจับไม้ในลักษณะปิดเสียง ไม่ให้โปร่ง ครูก็เลยจับวิธีการตีใหม่ว่า ให้จับแน่น ไปที่นิ้วกลางกับนางเป็นหลักในการยึดไม้ ส่วนนิ้วก้อยเนี่ยให้หลบไว้ ไม่ต้องล็อกกับไม้ นิ้วก้อยไว้สำหรับตีเวลาเมื่อยแล้วเสียงมันจะโปร่ง เสียงตีให้ฟังแล้วคือ ต้องตีให้เพราะ คือปรับเรื่องเนี่ยเรื่องแรกเลย ต้องตีให้เสมอกัน คือหลักการจริงๆเนี่ย ตั้งแต่มัยเวลาตีไม้ نرمเนี่ยเสียงต้องโปร่ง ฟังดูไม่แน่นจนอึดอัด แต่เวลาตีไม้แข็ง ถ้าจะดู ต้องเน้นปลายมือ ระยะเวลาต้องมีเสียงเพราะ เสียงตลก อะไรเนี่ย มีพร้อม แล้วก็มีการไล่ ซ้อมเดี่ยวให้มากๆ แล้วก็เรื่องทาง พยายามตีเดี่ยวให้มากๆ แล้วก็ฝึกให้เรารู้จักใช้ทางคือฝึกคิดทาง ต่อทางซ่องให้ แล้วให้ฝึกคิด ฝึกตีฉากจะไม่ค่อยได้ฝึกนะ ครูท่านจะให้หกรอลูกมะพร้าวเป็นส่วนมาก เพราะลูกมะพร้าวเนี่ยตามธรรมชาติเนี่ยลูกจะตั้งขึ้น จะตั้งโดยอัตโนมัติ อีกอย่างเรื่องนี้สำคัญมากเลย ครูแกเป็นครูสอนที่ตีมากเลย อย่างลูกรวเนี่ย ท่านจะให้ฝึกแบบซ้าๆก่อนเลย คือเอาให้พื้นฐานแน่นไว้ก่อน ถ้าพื้นฐานแน่นแน่นทำอะไรก็จะทำได้ เสียงก็มีคุณภาพ คือถ้าเห็นศิษย์ตีไม่ชัดเนี่ยนะ ท่านจะให้แก้เดี๋ยวนั้นเลย จะไม่ปล่อยให้ผ่านไป ไม่งั้นจะเกิดความเคยชิน ทำผิดๆไปตลอด ไม่ให้ตีโกหก ชัดเจนเนี่ยสำคัญมากๆ เหมือนเด็กก้าวซ้าๆไปก่อน ไม่วิ่ง รีบวิ่งก็จะล้ม เวลาต่อเพลงครูจะต่อเป็นเนื้อร้องก่อนก็อย่างที่พี่บอกไปอะนะ คือครูท่านจะให้คิดทางเองก่อน ถ้าไม่ได้หรือติดตรงไหนท่านก็จะช่วยแนะให้ แก้ให้ เพื่อเวลาเจออะไรที่ซับซ้อนจะได้แก้ปัญหาตรงนั้นได้จริงๆ แต่เดิมแกเป็นคนซ่องนะ แล้วมาเรียนระนาดกับครูพร้อม ครูกล้ำม เลยตีระนาดเรื่อยมา เวลาต่อเพลง ยิ่งเพลงเดี่ยวเนี่ยครูสกลท่านจะคุมมือ จะต่อไม่เหมือนกัน ครูท่านจะพูดเสมอว่าภูมิปัญญาแต่ละคนไม่เท่ากัน แล้วถ้าฝืนต่อทางยาก โดยที่ไม่ปรับเปลี่ยน ถ้าทำไม่ได้เนี่ย จะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

(จำเรณู พิมพ์เอก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูจำเรณู พิมพ์เอก พบว่าลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะพิจารณาพื้นฐานการบรรเลงของศิษย์เป็นประการในเบื้องต้น ดังนั้นการได้รับ

การถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะประเภทเพลงเดี่ยวศิษย์แต่ท่านจึงได้รับการถ่ายทอดทางเพลงที่แตกต่างกัน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ฝึกฝนด้านการรัวโดยใช้มะพร้าวเป็นอุปกรณ์ในการฝึกกำลังของข้อมือ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ศิษย์หมั่นซ้อมเพลงเดี่ยว เพื่อความแตกฉานด้านการแปรทำนองทั้งยังเป็นการกำลังและความคล่องในการบรรเลง

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะปลูกฝังให้ศิษย์คำนึงถึงคุณภาพของเสียง บรรเลงอย่างสะอาดสะอ้าน ไม่บรรเลงในลักษณะ “ตีโกหก” และพิจารณาทางเพลงให้มีความเหมาะสมกับรสมือของผู้บรรเลงนั้นๆ

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

เน้นคือ ทุกคนต้องต้องซ้อมก่อน ต้องตีมือให้ถูก แยกออกเหมือนอ่านหนังสือ ถ้าคำนี้ยังรวมกัน ไม่ถูกต่อไปอ่านเป็นประโยคก็ไม่ได้ ต้องเริ่มจากสารการก่อน คนระนาดก็ต้องได้มือซ้อม อย่างการฝึกเนี่ย ต้องหักจากฝึกสะบัด รู้จักการแบ่งมือให้ถูก อย่างขวาหนึ่งซ้ายสอง แต่ถ้าเป็นมอญจะขวาสองซ้ายหนึ่ง มอญจะขวาเยอะแต่มือซ้ายจะซ้ายเยอะ อย่างหนีด หนับ เนีย แกเน้นหมด ต้องให้ชัด เราต้องปฏิบัติเองด้วย อย่างกวาดเนี่ย แกจะฟังเสียง ต้องให้เสียงเสมอกันหมด ถูกทุกปุ่ม จะคมมากก็ไม่ได้ จะผิวมากก็ไม่ได้ อย่างการจับไม้ก็เน้น ต้องให้นิ้วชี้ชิดหนังเลย นั่งตัวตรง ค่ายเนี่ยจะเน้นทำงาน ทำอาชีพก่อน ใต้เพลงช้า เพลงเร็ว โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า คือเราจะได้ออกงานได้ เสภาค่อยทีหลังต่อเพลงประกอบพิธี ให้ประกอบอาชีพได้ก่อน เสภาจะเริ่มปรับเป็นรุ่น เริ่มมีการประชัน เสภาจะเริ่มแต่ โหมโรงก่อน

(สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสาธิต แสงบุญ พบว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศมุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้ประเภทเพลงประกอบศาสนพิธีก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อให้ศิษย์ประกอบอาชีพในทางดนตรีไทยได้

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

ตาจะดูนิสัยคนเวลาต่อเพลง แต่ละคนจะได้ทางไปไม่เหมือนกันเลย แบบถ้าใครดูคั้น กำลังมาก ตาก็จะต่อทางแนวนี้ๆ ให้ แต่ถ้าให้ตีเรียบร้อย

ไม่ไหวมาก ก็จะต่อเป็นอีกแวนหนึ่งให้อยู่ที่ภูมิภาคปัญหาแต่ละคน แต่สำหรับตัวอานี่ตา จะไม่ได้ให้มาตีจากใหม่ นะ ก็จะต่อเพลงให้เลย แล้วก็ปรับทางให้ อาจจะเป็น เพราะว่าอาตีระนาดเป็นมาอยู่แล้ว การขยี้ท่านก็จะบอกนะ จะเน้นเป็นจุดๆ แต่เริ่มแรกเลยเนี่ย ที่อาเห็นตาจะต่อฆ้องแล้วก่อนทุกคนเลยนะ สำหรับเด็กที่ยังไม่เป็นมาก่อน คนที่เริ่มหัดระนาดกับท่านแต่แรกเลย ท่านก็จะให้ฝึกตีจากเหมือนกัน แต่จะให้ตีจากแฝงอยู่ในมุล่ง คือให้ไล่และคู่มือให้เท่ากัน ไปด้วยก็เท่ากับได้สองอย่าง ในเวลาเดียวกัน ไหวด้วย มือเท่ากันด้วย เสียงระนาดก็จะออกมาดี สะอาด น่าฟัง (เกษิ วัฒนโยชิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเกษิ วัฒนโยชิน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญฤกษ์ มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ แก่ศิษย์ ที่มีพื้นฐานมาแล้วโดยมุ่งไปที่ปัจจัยของการดำเนินกลอนระนาดเป็นหลัก

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญฤกษ์ ว่า

ถ้าเป็นเรื่องที่ผมเรียนกับอากลมาเนี่ย ท่านจะไม่ได้เน้นปูพื้นฐานมาก เพราะว่าผมไปหัดมาเองแล้วตอนเป็นทหารประจำการอยู่ทุ่งมหาเมฆ ตอนนั้นผมก็ขอกำพวด จากที่หวัดไป แล้วก็ให้พี่เค้าช่วยจดนี้ว่าเสียงไหนเป็นเสียงไหนบ้าง เริ่มฝึกเอง พอเราเป่าเสียงเริ่มได้ พอเป่าคล่อง ถึงไปบอกกับอากลว่าผมขอต่อปีด้วย อากลท่านเห็นว่าเราได้มาอยู่แล้ว เป่าเสียงได้แล้วก็เลยต่อเดี่ยวให้เลย พอเริ่มพอมีฝีมือบ้าง อาท่านก็จะส่งไปเรียนกับครูทางด้านปีที่มีชื่อเสียง อย่างระนาดก็จะส่งไปเรียนกับ อายงค์ ปีไปหาครูสมบัติ ส่วนใหญ่เวลาต่อเราก็จะอัดเทป แล้วเอากลับมาซ้อมต่อ แม่่น แล้วก็ไปต่อเพลงต่อ ครูท่านก็จะแนะนำว่าตรงนั้นต้องอย่างนั้นๆ หลักๆผมจะเรียน ฆ้องใหญ่ ท่านจะสอนหมดเลยนะ พวกเทคนิคการประคบ การวางไม้ อย่างตอน ต่อเดี่ยวเนี่ย ท่านจะบอกเลยว่าให้จับแบบนี้ๆ คือถ้าจับแน่นเกินเสียงมันจะอับ ท่านก็แนะนำให้ว่าจับให้หลวมลง สบายๆ ให้มันคืนได้ นิ้วก็อย่าให้หลบไว้ เสียงจะโปร่ง ท่านจะให้เรียนไป ต่อเพลงไปแล้วก็จะแนะนำสอดแทรกไปด้วย

(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่าลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ท่านจะให้ศิษย์หมั่นซ้อมเพลงเดี่ยว เพื่อความแตกฉานด้านการแปรทำนอง ทั้งยังเป็นการเพิ่มกำลังและความคล่องในการบรรเลง

ครูบุญเยี่ยม กิมเปียม กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “แกก็ร้องให้ฟังก่อน แล้วให้ร้องตาม แกก็เคียวเข้ญให้เราร้อง เค้าจะเคาะเสียงให้ฟัง แล้วก็ให้เราฝึกขึ้นเพลงให้ไม่เพี้ยน ว่างๆก็จะทบทวนสำคัญคือต้องไม่เพี้ยน เรื่องวิธีร้องแกก็สอน การเอื้อน แกก็จะทำให้ดู” (บุญเยี่ยม กิมเปียม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูบุญเยี่ยม กิมเปียม พบว่า กลวิธีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการขับร้องเพลงไทยเดิมของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะให้ศิษย์นำกลวิธีพิเศษต่างๆในการขับร้องที่ฝึกฝนร้องเข้ากับเครื่องดนตรี เพื่อให้ระดับเสียงที่ได้มีความเที่ยงตรง ไม่ผิดเพี้ยน

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะใช้วาจากระตุ้นให้มีความตั้งใจอยู่เสมอ

ครูชนะ กิมเปียม กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า

แรกหัดฆ้องใหญ่ก่อน ท่านจะตีให้ดูหรือเป็นการนอยปาก พอสาธุการจบแล้วท่านจะต่อมุล่งให้ เอาไว้ได้มือ เรื่องบุคลิกนี้ท่านจะเน้นหมดเลยนะ ทำจับต้องสวย ตีต้องอยู่กลางปุ่มกลางผืน คือได้มุล่งเนี่ยจะได้เรื่องกำลังทน ความคล่องตัว ไปด้วยในตัว เป็นการปรับมือไปในตัว เวลาเราไล่ท่านก็จะบอกให้ดูมือตัวเองไปด้วยว่าเท่ากันมั๊ย ท่านจะให้ไล่ช้าๆ จะได้ดูท่าทางไปด้วย สำหรับขนาดท่านไม่ได้ให้ตีลากนะ คืออย่างที่บอก ท่านจะให้ไล่มุล่งไปเลย แต่แรกเลยเนี่ยต้องหัดฆ้องก่อน กลองทัดท่านก็สอนนะ อย่าไปตีตรงกลางรักที่เค้าทาค่าๆไว้พอดีไม่มันเสียงมันจะอับ แกละเอ๊ยคมมาก

(ชนะ กิมเปียม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูชนะ กิมเปียม พบว่า บุคลิกภาพในการบรรเลงเป็นสิ่งที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พยายามศิษย์อยู่เสมอไม่ว่าจะบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทใดก็ตาม

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ดำเนินการสอนอย่าง “มุขปาฐะ” กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ด้วยวาจา และการ “นำปฏิบัติ”

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะปลุกฝังความรับผิดชอบในหน้าที่แก่ศิษย์ โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการไถ่มีมือ

ครูเสนห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 ท่านจะเน้นเรื่องการจับไม้ ไม้ให้คว่ำมือ คือเรื่องบุคลิกต้องดูดี คนระนาด
 ต้องดูสง่า แต่ท่านไม่ได้ให้ตีฉาก จะให้ตีเป็นวิธีธรรมชาติ ถ้าทำออกมาแล้วไม่ดีครู
 ท่านก็จะแนะนำใหม่ แต่ท่านจะพยายามให้เป็นธรรมชาติที่สุด เพราะแต่ละคน โครงสร้าง
 ไม่เหมือนกัน เวลาที่ท่านจะตีแล้วให้เราทำตาม หูท่านตีมาก ถ้าใครตีผิดเนี่ย ท่านรู้
 ทันทันทีเลย จะโผล่หน้าต่างมาบอกเลย ให้เอาใหม่
 (เสนห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเสนห์ อินทสนธิ์ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ท่านจะถ่ายทอดความรู้
 ไปยังศิษย์ตามแนวทางธรรมชาติ โดยให้ศิษย์ลองนั่ง ลองบรรเลง ในแบบที่ศิษย์ถนัด และผ่อนคลาย
 ที่สุดก่อน หากคิดแบบแผนหรือดูไม่งามมากจนเกินไปท่านจึงแนะนำแก้ไขใหม่

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้ง 20 คน พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
 เป็นผู้ที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้ครบทุกชนิดในวงปีพาทย์และสามารถขับร้องเพลงไทยได้
 ในการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีการวางตัวอย่างเป็นกันเองกับศิษย์ สอนแบบ
 มุขะปาฐะ แบบปฏิบัติทำให้ศิษย์ทำตามและให้ศิษย์หมั่นสังเกตการบรรเลงของตนเองลักษณะ
 ผิดเป็นครู ทั้งในเรื่องของบุคลิกและคุณภาพของเสียง ครูสกลจะเน้นในเรื่องการต่อเพลงเพื่อประกอบ
 อาชีพโดยจะปลุกฝังให้ศิษย์คำนึงถึงคุณภาพของเสียงในการบรรเลงเป็นสำคัญ สอนไม่ให้ศิษย์ตีโกหก
 ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะของครูสกลหมายถึงการบรรเลงไม่ชัดเจน

ในการต่อเพลงจะเริ่มจากการต่อเนื้อร้องวงใหญ่ก่อนเสมอ มีการสอนเรื่องบุคลิกขณะบรรเลง
 หากเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะพิจารณาถึงความสามารถในการจดจำเพลงของศิษย์แต่ละ
 คนและทำการแบ่งกลุ่มในการต่อเพลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของครูสกลและความเอาใจใส่
 ต่อศิษย์ในการถ่ายทอดความรู้

4.3 ลำดับการถ่ายทอดบทเพลง

ลำดับการถ่ายทอดเพลงถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอีกประการ อันเป็นการบ่งบอกถึงการจัดลำดับความสำคัญของประเภทเพลงต่างๆ หรือในแง่ของความเหมาะสมในการเริ่มเรียนจากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 จับมือครั้งแรกเพลงสาธุการ แล้วก็เวียนมาหลายปีถึงมีไหว้ครูก็จับมือเพลงตระ โหมโรง จากนั้นก็ต่อเพลงซำบ้าง เวียนเทียนบ้าง คือส่วนใหญ่จะใช้ ออกงาน เดี่ยวส่วนใหญ่จะได้ระนาดกับฆ้องเล็กเยอะ เดี่ยวหลักๆ สารถี เขกมอญ พญาโศก กราวใน แล้วก็เดี่ยวอื่นๆอีก 20 เดี่ยวน่าจะได้
 (ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูชาติรี อบนวล พบว่า เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดด้วยประเภทเพลงหน้าพาทย์ โดยต่อเพลงสาธุการเป็นลำดับแรก ต่อประเภทเพลงซำต่างๆ ต่อเพลงเดี่ยว

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “เรียนกับพ่อเพลงแรกจะเป็นแขกต๋อยหม้อ จะเริ่มจากไม่ค่อยยากก่อน พอได้ก็ต่อโสมส่องแสง เพลงนั้นเพลงนี้มาเรื่อย ต่อเพลงปรบไ้ควบคู่บ้าง ททยอยบ้าง ” (กัญญา โรหิตาจล, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูกัญญา โรหิตาจล พบว่า เกิดการถ่ายทอดเพลงแขกต๋อยหม้อเป็นเพลงแรกโดยเรียนเพลงปรบไ้ควบคู่กับเพลงประเภทสองไม้

ครูสำรวย คุรียานนท์ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “เพลงแขกต๋อยหม้อ กับนกเขาจะแมร์เนี้ย จะได้ก่อน ต่อมาถึงเป็นทยอย ” (สำรวย คุรียานนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูสำรวย คุรียานนท์ พบว่า เกิดการถ่ายทอดเพลงแขกต๋อยหม้อเป็นเพลงแรกโดยเรียนเพลงปรบไ้ควบคู่กับเพลงสองไม้

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 ต่อเพลงโหมโรงเย็นก่อน เพลงโหมโรงเย็นต้องได้ สำคัญ พอต่อสาธารณ
 ชนเนียจะต่อด้วยโหมโรงเย็น โหมโรงเช้า เพลงในงานบวช งานศพ มาทีนี้ก็ว่า
 ไปเรื่อยๆนะ มีสารถิ แจกมอญ เพลงเถาต่างๆไป ทอยนอก ทอยใน ทอยเขมร
 เพลงเรื่องก็มีพระรามเดินดง สีเกลอ ตะนาว แล้วก็อีกหลายเพลงมาก
 (ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูทเม็น นุชทรัพย์ พบว่า เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดด้วยประเภทเพลง
 หน้าพาทย์ โดยต่อเพลงสาธารณเป็นลำดับแรก ต่อเพลงประกอบศาสนพิธี ศึกษาเพลงเถาประเภท
 พรบไก่อและสองไม้ควบคู่กันและเรียนประเภทเพลงเรื่อง

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 จะต่อเพลงเถาบ้าง เพลงเช้า เพลงเรื่อง เพลงแรกๆที่ต่อเนียจะเป็นทอยนอก เข็ด
 จิน ตอนเรียนห้องใหญ่ นะ ต่อเพลงมอญให้ มีประจำบ้าน อะไรแบบเนีย
 พอเริ่มเป่าเป็นเสียงได้ เป่าเพลงสาธารณได้ แกก็เริ่มต่อเดี่ยวให้ มีพญาโศก
 แจกมอญ เข็ดนอก สุดสงวน
 (ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

จากคำสัมภาษณ์ครูถวิล รักษาวงษ์ พบว่า ในกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน
 จะต่อเพลงตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากฐานความรู้ด้านเพลงของศิษย์ของนั้นๆเป็นหลัก จากนั้น
 ศึกษาประเภทเพลงสองไม้และเพลงมอญจึงเรียนประเภทเพลงเดี่ยว

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 แรกเลยต่อสาธารณก่อน แล้วก็มาโหมโรงเย็น โหมโรงเช้า เพลงในงานศาสนพิธี
 ต่างๆ เนีย ต้อง ได้ไว้ แกจะต่อให้แรกๆเลย เพราะ ใช้ออกงาน บ่อย
 มาเพลงพรบไก่อ เพลงทอย ควบคู่กัน ไป เดี่ยวแรกที่ผมต่อคือพญาโศก นอกนั้นก็ต่อ
 แจกมอญ แกต่อให้สองทางเลย ทางของครูหลวงประดิษฐฯ กับ ครูสอน วงษ์
 ท่านต่อให้ ม้าย่อง สารถิ กราวใน เท่าที่จำได้นะ โดยประมาณ เพลงเรื่องก็มีพวก

เต่ากินผักบุ้ง สร้อยสน พระรามเดินดง จีนแสด ตะนาว โดยประมาณ เพลงเถา
หลายเพลง เพลงมอญ แตรวงด้วย
(ถาวร รัชชางษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูถาวร รัชชางษ์ พบว่า เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดด้วยประเภทเพลง
หน้าพาทย์ โดยต่อเพลงสาธการเป็นลำดับแรก ศึกษาเพลงเถาประเภทปรบไก่และสองไม้ควบคู่กันท้ายสุด
จึงศึกษาประเภทเพลงเรื่องและเพลงเดี่ยว

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
ต่อสาธการ โหมโรง แล้วก็มีเรียนตะโพนมอญด้วย ต่อ ประจำวัด ประจำบ้าน
ตะโพนไทยกับครูสกลต่อเฉพาะ โหมโรง แล้วก็ได้เพลงช้า เพลงเรื่อง ที่นี้มาจับ
มีเพลงตรงกับครูหลวงประดิษฐไพเราะ เรียนหน้าทับตะโพนตั้งแต่สาธการ
ต่อหน้าทับองค์พระพิราพกับครูหวาด เรื่องนนท์
(สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสมชาย บุญเกิด พบว่า เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดด้วยประเภทเพลง
หน้าพาทย์ โดยต่อเพลงสาธการเป็นลำดับแรก ต่อหน้าทับประเภทเพลงหน้าพาทย์ในโหมโรงเย็น
และศึกษาประเภทเพลงเรื่อง

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
เพลงแรกที่อาภรณ์จะให้จะเป็นเพลงสาธการ โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า
เพลงเถา เพลงเรื่อง เถาก็มีแขกสาหร่าย กล่อมมนารี สารถิ บูหลัน ทอยยกก็ทอยญวน
ทอยนอก ทอยใน เพลงเรื่องอาภรณ์ให้เยอะ มีหลายเรื่อง เรื่องเต่าเห่ เต่ากินผักบุ้ง
ตะนาว ลำดับเวลาที่ต่อเนื่องเรื่องเพลงปรบไก่ เพลงทอยมาก่อนมาหลังนี้
จะไม่ตายตัวนะ แต่อาภรณ์จะดูว่างานนี้จะเล่นเพลงอะไร หรือถ้าว่างก็ต่อเก็บไว้ สลับกัน
ไป บางทีก็ต่อเดี่ยวบ้าง แต่ที่ต้องได้ก่อนเนี่ยคือเพลงพิธิ อย่างงานบวช
งานศพอะไร อย่างเนี่ย ต้องบรรเลงงาน งานมีเยอะ
(ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูไสยาสน์ แยมสุวรรณ พบว่า เริ่มต้นด้วยการถ่ายทอดด้วยประเภทเพลงหน้าพาทย์ โดยต่อเพลงราชการเป็นลำดับแรก ศึกษาประเภทเพลงหน้าพาทย์ เรียนประเภทเพลงเถา ปรบไต่กับสองไม้ควบคู่กัน รับการถ่ายทอดความรู้ประเภทเพลงเรื่อง และเรียนประเภทเพลงเดี่ยว

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า ต่อฆ้องวงใหญ่เพลงราชการเป็นเพลงแรก แรกเลยเนี่ยจะเริ่มต่อจากเพลงแบบกรอกๆก่อน พอคล่องก็มาต่อเพลงลูกลื้อลูกซัด มาถึงเพลงทยอยนี่คือสุดท้ายของเพลงเถาแล้ว ระหว่างนั้นก็ต่อเพลงมอญ เพลงหน้าพาทย์ไปด้วย เป็นทางฆ้องควบคู่กันไปด้วย เดี่ยวเราก็ต่อไปเรื่อยๆ ระยะเวลาจะเป็นเครื่องดนตรีที่เราชอบมากเลย ต่อเดี่ยว ระยะเวลาจากครูไวยะอะเหมือนกัน ประมาณ 20 เดี่ยวได้ แต่ฆ้องวงเล็กเนี่ยที่บ้านตอนนั้นไม่มีคนฆ้องเล็ก ครูท่านเห็นว่าผมตีระนาดได้ ตีฆ้องได้ เลยลองให้ตีฆ้องเล็ก ตั้งแต่นั้นมาก็เลยเป็นคนฆ้องเล็กที่บ้านครูสกลเลย หมายถึงในรุ่นผมเนาะ

(ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์เรือโทประยูร มุ้ยจีน พบว่า ศึกษาเพลงราชการเป็นเพลงลำดับแรก ศึกษาประเภทเพลงเถาปรบไต่บังคับทาง ศึกษาประเภทเพลงเถาปรบไต่ดำเนินทำนอง เรียนประเภทเพลงเถาสองไม้ และลำดับต่อมาเรียนประเภทเพลงเดี่ยว

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ผมก็ไปต่อฆ้อง จนกระทั่งสอบนาฏศิลป์ได้ เราก็เลยไม่ค่อยได้เข้าไปบ้านครู แต่เวลามีงาน อย่างงานไหว้ครูบ้านครูสกลเนี่ยผมก็จะไป คือพอเข้ามาเรียนที่กรุงเทพแล้วเนี่ย ตอนนั้นเรากลับไปบางใหญ่เองก็กลับไม่ค่อยถูก ครูท่านจะต่อ โหมโรงเย็น โหมโรงเช้าให้” (ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์สิบเอกไชยชนะ เต๊ะอ้วน พบว่า เริ่มจากการเรียนประเภทเพลงหน้าพาทย์ ได้แก่ โหมโรงเย็นและ โหมโรงเช้า

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า “ต่อพญาโศก ทางพระยาประสานฯ ก่อน แล้วก็มาแขกมอญ ม้าย่อง ” (วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูวินัย มั่นวิชาชัย พบว่า ในกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน จะต่อเพลงตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากฐานความรู้ด้านเพลงของศิษย์ของนั้นๆเป็นหลัก โดยเริ่มจากประเภทเพลงเดี่ยว

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า

เพลงแรกที่ผมต่อก็จะเป็น โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า แล้วก็เพลงเรื่อง ส่วนเพลงเดี่ยวจะเริ่มจากเข็ดนอก ให้ฝึกการรัว ให้ฝึกคู่แปด ให้ฝึกการสะบัด สะเดาะ เพลงที่สองคือลาวแพน ท่านบอกว่าเพลงพวกนี้ต้องใช้กำลังข้อ อย่างเข็ดนอกเนี่ย ทำยังไงให้เสียงสนิท อย่างลาวแพนเนี่ยครูท่านต่อไว้ให้ท่านนี้ แต่ท่านว่าเราสามารถ หยิบเพลงมาเสริมเองได้ แต่ต้องให้เหมาะสมด้วย คือท่านให้อิสระทางความคิด คือให้ เราลองทำดูได้ แล้วท่านก็จะดูให้ว่าตรงนี้มีมัยเหมาะสมหรือเปล่า หยิบมาได้แต่คือ ต้องไม่ให้เนื้อขาดหาย แล้วก็มาสารถิ แยกมอญ พญา โศก การเวก ว่ากันไปเรื่อยเลย แล้วก็ต่ออยู่รูป ไล่ไปเรื่อย ทั้งหมดก็ประมาณเกือบๆ 20 เดี่ยวได้ จนถึงกราวใน ททยอยเดี่ยว

(ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ พบว่า เริ่มจากการเรียนประเภทเพลง หน้าพาทย์ ได้แก่ โหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า ศึกษาประเภทเพลงเรื่อง จากนั้นจึงเรียนประเภท เพลงเดี่ยว

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า เรียนมาเรื่อยจนจบ โหมโรง ต่อเพลงช้า เพลงเรื่องได้ สองสามเพลง เพลงแรกก็ เพลงสาธุการ ก็เริ่มมาเรื่อย ตอนแรกเนี่ยครูเรียนฆ้องก่อน อย่างเพลงเรื่องก็คือเพลง เต่ากินผักบุ้ง ก็ต่อเพลงเรื่องมาเรื่อย โหมโรงไอยเรศ เป็นโหมโรงแรกที่ครูต่อมานะ (ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูประสิทธิ์ หว่างแทน พบว่า เริ่มจากการเรียนประเภทเพลงหน้าพาทย์ ได้แก่ โหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า ต่อประเภทเพลงเรื่อง ศึกษาประเภทเพลงโหมโรง

ครูจำเริญ พิมเผือก กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
เพลงแรกที่ครูต่อให้พี่เป็นแขกสาหร่าย เถา เพราะพี่มีพื้นฐานมาแล้ว ต่อเพลงมา
ข้างแล้วเพลงที่ต่อได้เยอะ เถาได้มาหลายเถา เช่น แขกมอญ สุดสงวน สารถี
พอได้แล้วก็จะมาทยอย เพลงเรื่องจะได้พวกเต่าทอง สี่เกลอ เพลงหน้าพาทย์ก็ต่อกับครู
หมดเลย เดี่ยวก็ต่อเยอะ เดี่ยวแรกเลยจะเป็นแขกมอญ คือพี่คิดว่าที่ครูท่านต่อให้
เป็นเพลงแรก พี่คิดว่าครูจะให้หมั่นสังเกต เพราะสร้อยนี้เหมือนกัน คงเหมือน
ทำให้เราสังเกตการณ์แบ่งท่อน แล้วก็มาสารถี ต่อไปเรื่อยยันกราวใน ทยอยเดี่ยว
ต่อทั้งหมดประมาณรวม 20 เดี่ยวได้
(จำเริญ พิมเผือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูจำเริญ พิมเผือก พบว่า ในกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน
จะต่อเพลงตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากฐานความรู้ด้านเพลงของศิษย์ของนั้นๆเป็นหลัก
โดยเริ่มจากประเภทเพลงเถาปรบไต่ ประเภทเพลงเถาสองไม้ ประเภทเพลงเรื่องและเพลงหน้าพาทย์
ต่อประเภทเพลงเดี่ยว

ครูสาธิต แสงบุญญ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญภาศ ว่า
เพลงแรกแกจะต่อเพลงสาธุการให้ก่อน ต่อโหมโรงเย็น แต่จะเว้น
เพลงตระไว้ แกบอกมาให้ไหว้ครูก่อน ก็จะมีหัวหมอลาย แล้วแกก็จะจับมือ
ให้สำหรับเรื่องเพลง เพลงเรื่อง เค้าเรียกกันเพลงช้า พุดต่างๆว่า ให้มีมือมันแตก
เรื่องแรกเลยรู้สึกว่าจะเป็นเต่ากินผักนึ่ง ตะนาว เต่าทอง จีนแส พระรามเดินดง
สี่เกลอ เถานี้ก็จะว่ากันในเรื่องเสภา โหมโรงแรกต้องเป็นโหมโรงไอยเรศ ได้ทั้ง
ไม้แข็ง มโหรี แล้วก็ไปบุหลัน แต่จริงๆต้องพม่าห้าท่อน แต่แกต้องการให้เริ่มจากง่าย
กว่าไปก่อน ทยอยก็มี ทยอยนอก ทยอยใน แต่โดยมากจะต่อแค่ 3 ชั้นก่อน
ส่วนเพลงเดี่ยว โดยมากแกก็ต้องพวก จิมใหญ่ นกขมิ้น อาหนู ยังไม่ได้ต่อเดี่ยวหลัก
บางคนก็ต่อเชิดนอกให้ก่อน คือไล่ไปในตัว ม้องมอญก็ได้หลายเดี่ยว
นารายณ์แปลงรูป ต่อยรูป มุล่ง เพลงเขมรเนี้ย ม้องมอญตียากที่สุด
(สาธิต แสงบุญญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูสาธิต แสงบุญ พบว่า เริ่มจากการเรียนประเภทเพลงหน้าพาทย์ ได้แก่ เพลงสาธุการ โหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า ประเภทเพลงเรื่อง ประเภทเพลงโหมโรงเสภา ประเภทเพลงเถาปรบไก่อและสองไม้ และประเภทเพลงเดี่ยว

ครูเกษิ วัฒนโยธิน กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า เพลงแรกเลยที่ต่อกับตาน่าจะเป็นกล่อมনারินะ ไซ้ๆ ไซ้แล้วละกล่อมนารี ต่อเป็นทางระนาดให้เลย เพราะตาบอกว่าโหมโรงได้มาอยู่แล้ว วันนั้นครูไสยาสน์ อยู่ด้วย ต่อมาก็ต่อเป็นทางฆ้องให้ เราก็ตีเอง ต่อมาต่อเดี่ยวเชคนอก สารถิ สามชั้น แล้วก็สุดสงวน แต่อาไม่ค่อยได้มีเวลาต่อมากเพราะต้องไปเรียนด้วย เพลงเถานอกจากกล่อมนารี ก็จะมาเป็นจินลั่นถัน แขกมอญ แสนสุดสวาท เพลงทยอยก็ทยอยเขมร ทยอยญวน บังใบ เพลงเรื่องจะไม่ได้ต่อ ท่านบอกว่าเสียคายที่อาชิมมาอยู่ตอนอายุเยอะ แล้วอีกอย่างก็ต้องไปเรียนด้วย เดี่ยวแรกที่ครูต่อให้จะเป็นเพลงเชคนอก (เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเกษิ วัฒนโยธิน พบว่า ในกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน จะต่อเพลงตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากฐานความรู้ด้านเพลงของศิษย์ของนั้นๆเป็นหลัก โดยเริ่มจากประเภทเพลงเถาปรบไก่อ ประเภทเพลงเถาสองไม้ และประเภทเพลงเดี่ยว

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า ต่อเพลงเถา ก็ต่อสร้อยลำปาง นางเยื้อง กัลยาเยี่ยมห้อง เจี้ยวรำลึก เขมรปากท่อ แล้วก็จะเป็นทยอย ก็ต่อไปเรื่อย เพลงเรื่องจะได้พระรามเดินดง จินแส เดี่ยวฆ้องก็ได้สารถิ พญาโศก แขกมอญ เพลงเรื่องก็สารถิ พระรามเดินดง ถ้ำเดี่ยวระนาดก็เริ่มที่แขกมอญเลย ปี่ต่อเดี่ยวแขกมอญ เชคนอก พญาโศก (กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ พบว่า มีการศึกษาประเภทเพลงเถาปรบไก่อและสองไม้ควบคู่กัน ต่อประเภทเพลงเรื่อง และประเภทเพลงเดี่ยว

ครูบุญเยี่ยม กิมเปียม กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 “เพลงแรกที่พ่อกลต่อให้คือแขกต๋อยหม้อ แล้วก็มาต่อ โสมส่องแสง ลาวเสียงเทียน นกเขาชะแมร์”
 (บุญเยี่ยม กิมเปียม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูบุญเยี่ยม กิมเปียม พบว่า เริ่มศึกษาประเภทเพลงเถาปรับไก่อลำดับแรก

ครูชนะ กิมเปียม กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 เพลงแรกก็ต่อเพลงสาธุการก่อนเลย ต่อ โหมโรงเย็น เว้นเพลงตระไว้เพลงนึ่ง
 แล้วพอไหว้ครูจับมือเพลงตระแล้วถึงต่อเพลงตระให้ เรียนหมดเลยรอบวง ยกเว้นปี
 จากนั้นจะต่อเพลงซ่า เต่ากินผักบั้ง พระรามเดินดง ตะนาว แต่เริ่มแรกเนีย เต่ากินผักบั้ง
 ก่อนเลย เสภาต้องไปทีหลัง ให้เพลงประกอบงานทางศาสนาจบก่อน เพลงมอญ
 ท่านก็ต่อให้ ควบคู่ไปด้วย เพลงปรับไก่อู้สึกว่าเพลงแรกจะเป็นแสนคำนึ่ง มีโสมส่อง-
 แสง ลาวเสียงเทียน สาวเวียงเหนือ สารถิ แยกมอญ เพลงทยอย ก็ทยอยฉวน
 ทยอยเขมร เดี่ยวแรกก็จะเป็นเดี่ยวระนาดเพลงเชิดนอกก่อน คือว่าตีแล้วข้อมือจะได้
 แดกงาน มีการฝึกถูกรัว ข้อมือจะได้คล่อง ต่อมาก็สารถิ ลาวแพน เพลงหน้าพาทย์ส่วน
 ใหญ่จะต่อเครื่องหนึ่ง
 (ชนะ กิมเปียม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูชนะ กิมเปียม พบว่า เริ่มจากการเรียนประเภทเพลงหน้าพาทย์ ได้แก่
 เพลงสาธุการ โหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า ต่อเพลงประกอบศาสนพิธีและเพลงมอญควบคู่กัน
 ต่อประเภทเพลงเรื่อง ประเภทเพลงเถาปรับไก่อและสองไม้ และประเภทเพลงเดี่ยว

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงลำดับการถ่ายทอดบทเพลงของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ว่า
 ครูต่อเพลง โอ้ลาวให้เลยเป็นเพลงแรก แล้วก็ต่อเพลง โคมเวียน ให้
 ก็ต่อทางระนาด ตอนนั้นมุล่งผมยังไม่ได้เลย ครูก็ต่อให้ ประเภทเพลงเถาก็ สืบท บูหลัน
 ไม้คั้ง แป๊ะ ทางครูสกล สารถิ เขอะเลยละ บางทีก็เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในบ้านก็ช่วยๆ กัน
 ต่อ เพลงทยอยก็ทยอยนอก ทยอยเขมร ทยอยฉวน เดี่ยวที่ต่อจะเป็นระนาดเอก
 เดี่ยวแยกมอญ พญาโศก สารถิ ก็ตอนแรกผมได้แยกมอญมาอยู่แล้วครูท่านก็ต่อเพิ่ม
 ให้อีกทาง เดี่ยวที่ผมได้ส่วนใหญ่มาก็มาจากครูสกลหมดเลย
 (เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากคำสัมภาษณ์ครูเสน่ห์ อินทสนธิ พบว่า ในกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน จะต่อเพลงตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากฐานความรู้ด้านเพลงของศิษย์ของนั้นๆเป็นหลัก โดยเริ่มจากประเภทเพลงเถาสองไม้ ต่อเพลงมุล่งเพื่อใช้สำหรับการไล่มือ ต่อประเภทเพลงเถาปรบไก่อ และต่อประเภทเพลงเดี่ยว

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ทั้ง 20 คน พบว่า ลำดับการต่อเพลง บ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะเริ่มจากเพลงสาธุการเสมอ แต่หากกรณีที่ศิษย์มีพื้นฐานการบรรเลงมาก่อน จะพิจารณาต่อเพลงตามพื้นฐานความรู้เดิมของศิษย์นั้นๆต่อไป โดยเริ่มต้นจากประเภทเพลงปรบไก่อ เช่น เพลง กล่อมนารี เถา ลักษณะเป็นเพลงท่อนเดี่ยว กล่าวคือ บรรเลงในลักษณะที่ขลุ่ยหลักและขลุ่ยเปลี่ยน จึงเป็นกรณีศึกษาทางการแปรทางของผู้ที่มีพื้นฐานในการแปรทำนองเพลงมาบ้างแล้ว ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจะมีข้อเปรียบเทียบระหว่างสองเที่ยวที่ทำนอง ในการบรรเลงมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่เนื้อแท้โดยจริงก็คงเป็นเนื้อร้องเดียวกันนั่นเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นการฝึกปฏิบัติภาวนาไหวพริบในการดำเนิน กลอนระนาดของแต่ละบุคคลได้อย่างเป็นอย่างดี เมื่อลูกฆ้องเหมือนกันทั้งสองเที่ยว ผู้บรรเลงจะดำเนิน กลอนระนาดอย่างไรให้ไม่ซ้ำกัน

จากนั้นจึงศึกษาประเภทเพลงหน้าพาทย์โดยเฉพาะ โหมโรงเช้าและ โหมโรงเย็น ต่อเพลง ประกอบศาสนพิธี เพื่อประกอบอาชีพในทางดนตรีไทยได้ โดยท่านจะต่อเพลงทั้งสำหรับงานมงคลและ งานอวมงคล เป็นการวางรากฐานให้ศิษย์สามารถนำไปตั้งหลักตั้งฐานในอนาคตข้างหน้าหากต้อง ประกอบอาชีพดังกล่าวด้วยตนเอง

ลำดับต่อมาศึกษาประเภทเพลงเรื่อง เพลง โหมโรง เพลงปรบไก่อ และเพลงสองไม้ ควบคู่กันไป โดยพิจารณาจากความจำเป็นในการต่อเพลงนั้นๆเป็นหลัก จะต่อเพลงเรื่องพระราม เคนคงเป็นเพลงแรกในประเภทเพลงเรื่อง ต่อโหมโรงไอยเรศเป็นเพลงแรกในประเภทเพลงโหมโรง เนื่องจาก เป็นเพลงที่นิยมบรรเลงในวงหลักๆของคนตรีไทยครบทั้ง 3 ประเภท คือ วงปีพาทย์ วงเครื่องสายไทย และวงมโหรี จึงเป็นตัวอย่างและแบบแผนในการบรรเลงลักษณะกลอนต่างๆ และความเหมาะสมของการเลือกบรรเลงได้เป็นอย่างดี เช่น หากเป็นกลอนปีพาทย์ควรบรรเลงในลักษณะใด กลอน เครื่องสายไทยควรไปในทิศทางไหน หรือมโหรีควรดำเนินให้อยู่ในรูปแบบใด ซึ่งโหมโรงไอยเรศ สามารถเป็นตัวอย่างในการตอบโจทย์เหล่านี้ได้อย่างชัดเจน อีกประการผู้วิจัยเห็นว่า โหมโรงไอยเรศเป็น เพลงที่มีความหลากหลาย มีทั้งการดำเนินทำนองทั้งลักษณะการกรอ การเก็บ ลูกลือ ลูกขัด มีครบรส อยู่ในเพลงดังกล่าว จึงเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาในการปูพื้นฐานถึงเพลงที่มีลักษณะต่างๆนี้ต่อไป เพื่อให้ ง่ายต่อความเข้าใจ

ในด้านการขับร้องครูสกลต่อเพลงแขกต่อยหม้อเป็นลำดับแรกจากนั้นจึงศึกษาประเภทเพลงเถาปรบไก่อเพลงอื่นๆและเพลงสองไม้ต่อไป สาเหตุที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เลือกต่อเพลงแขกต่อยหม้อให้เป็นเพลงแรก จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า เพลงแขกต่อยหม้อมีเนื้อร้องที่สั้นจำได้ง่าย ประกอบกับมีช่วงเสียงในการร้องที่ไม่กว้างมากนักจึงง่ายแก่ผู้เริ่มเรียน ดังนั้นจึงเหมาะสมแก่การเริ่มฝึกร้องเป็นเพลงแรก

ประเภทเพลงเดี่ยวจะต่อเพลงลำดับสุดท้าย เริ่มจากการต่อเพลงเชิดนอกเป็นเพลงแรก จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า องค์ประกอบส่วนใหญ่ของเพลงเชิดนอกดำเนินทำนองไปด้วยกลวิธีการรัว อีกทั้งยังสอดแทรกกลวิธีในการบรรเลงต่างๆทั้ง สะบัด สะเดาะ ขยี้ เก็บ ซึ่งเป็นการรวมกลวิธีบรรเลงขั้นสูงทุกรูปแบบไว้ได้อย่างครบครัน และเพลงนี้ต้องใช้พลังกำลังมาก ครูสกลจึงต่อให้ศิษย์ไว้ใช้เพื่อฝึกกำลังและฝีมือ จึงถือได้ว่าเป็นเพลงเดี่ยวในการฝึกทักษะการบรรเลงได้เป็นอย่างดีตามองค์ประกอบที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น

4.4 การสืบทอดของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ซึ่งคร่ำหวอดในวงการดนตรีไทยมานาน มีฝีมือลายมืออันเลิศทางด้านการเล่นและการถ่ายทอดความรู้จนมีศิษย์แวะเวียนมาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อย่างไม่ขาดสาย ขจรขยายอยู่ทั่วภูมิภาคต่างๆ และหน่วยงานราชการต่างๆที่มีแผนกด้านดุริยางคศิลป์ไปไทย ในที่นี้ผู้วิจัยหยิบยกเพียงกรณีของดุริยางคศิลป์ไทย ผู้ซึ่งเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จำนวน 20 ท่าน ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ท่านนั้น สามารถแสดงถึงการสืบทอดของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในรูปตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4 การสืบทอดของศิษย์ที่สืบทอดความรู้จากครูสกล แก้วเพ็ญกาศ

ผู้ถ่ายทอดความรู้	การสืบทอดลำดับที่ 1	การสืบทอดลำดับที่ 2
ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ	ครูทเม็น นุชทรัพย์	เขาวชนย่านคลองบางใหญ่
	ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม	คุณพจน์ย์ มีศาสตร์
	ครูตำราย คริยานนท์	เขาวชนย่านคลองบางกอกน้อย
	ครูไสยาสันต์ แยมสุวรรณ	นักเรียนโรงเรียนดนตรีพื้นเพลง
	ครูถวิล รักษาวงษ์	ครูถาวร รักษาวงษ์
	ครูสมชาย บุญเกิด	เขาวชนย่านบางกร่าง
	ครูกัญญา โรหิตาจล	คุณนิรมล นุชทรัพย์
	ครูสาธิต แสงบุญ	คุณอารีย์ ทัพศรี
	ครูชนะ กิมเปี่ยม	นิสิต นักศึกษาในสถาบันต่างๆ
	ครูประสิทธิ์ หว่างแทน	พ.ต.ท.นันทวัช วัชชัย ฉวีสุข
	พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ	เขาวชนย่านบางสามัค
	ครูชาติรี อปนवल	คุณรุ่งสรวง ทัพพันธ์, คุณชนินทร์ ลัดดาอ่อน, คุณธีรเดช อปนवल
	ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์	คุณพจน์ย์ คุณสนธิ์นันท์ และคุณ ชัชวาล อินทสนธิ์
	ครูวินัย มั่นวิชาชัย	คุณสมจิตร สมพงษ์, คุณชัยยันต์ คลังศรี
	ครูเกษิ วัฒนโยธิน	คุณอนุรักษ์และคุณทัศนีย์วรรณ วัฒนโยธิน
	ครูจำเริญ พิมเผือก	คุณนิติกาญจน์ นิลอ่อน
	เรือโทประยูร มุ้ยจิ้น	จำตรีวินัย นรเหรียญ
	ครูถาวร รักษาวงษ์	คุณสาธิต เต็มรักษ์ และคุณทิวากร ภู่งศรี
	ครูสุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ	นักเรียนโรงเรียนสาขปัญญาฯ
	สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน	คุณธรรมนาถ สุขท่าพูด และ คุณยอดรัก ทองพึ่งทรัพย์

จากตารางดังกล่าว พบว่า ปัจจุบันยังศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ยังคงมีการสืบทอดดนตรีไทย จากรุ่นสู่รุ่น ไปยังศิษย์ของตน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งยืนยันถึงการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยว่ายังคง ดำเนินอยู่ ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญภาส เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดนี้ขึ้นและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4.5 การถ่ายทอดทางเดียว

เพลงเดี่ยวถือได้ว่าเป็นประเภทเพลงที่แสดงถึงศักยภาพของผู้บรรเลง เนื่องจากต้องใช้กลวิธี พิเศษต่างๆ ในการบรรเลงประกอบกับบทเพลง ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและการฝึกฝนอย่างมุ่งมั่น มีสืบทอดด้านการเรียนประเภทเพลงดังกล่าวอย่างเป็นระบบจากครูสู่ศิษย์

ในหัวข้อดังกล่าวผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูชาตรี อบอุ่น ผู้ซึ่งถือได้ว่าเป็นศิษย์ก้นกุฎิ ของครูสกล แก้วเพ็ญภาส กล่าวว่

คือครูสกลเนี่ยท่านจะเรียนมาจากครู 3 ท่าน ด้วยกัน มีครูพร้อม สุนทรนัญ ครูกล่อม ณ บางช้าง ครูหลวงประดิษฐฯ เรื่องของเพลงเดี่ยวที่ท่านได้รับถ่ายทอดเนี่ยสืบ ข้อมูลที่แน่นอนจริงๆ ไม่ได้เหมือนกัน เพราะเรื่องผ่านมานานมากแล้ว ไม่มีคนบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษร เรื่องถ่ายเพลง เวลาที่ครูต่อให้ศิษย์ท่านจะดู คือแต่ละคน จะได้ไปไม่เหมือนกัน ท่านจะคู่มือว่าทำได้มัย ได้มากน้อยขนาดไหน ท่านจะไม่ค่อยได้ บอกว่าเดี๋ยวนี้เส้นทางของครูคนไหน คือสมัยก่อนเนี่ย ก็จะต่อเพลงกันไปเรื่อย เรื่อง ของทางวิชาการจะยังไม่ค่อยได้ไถ่ถามกันจะเน้นปฏิบัติเป็นหลัก แต่ถ้าจากการ สันนิษฐาน ทางที่ครูท่านต่อให้รากฐานก็คือทางของครูทั้งสามคน เพียงแต่บอกไม่ได้ว่า เป็นทางของท่านใด อาจจะเป็นทางครูพร้อม เพลงนี้อาจจะทางครูกล่อม เพลงนี้อาจจะ ทางครูหลวงประดิษฐฯ ศิษย์ทุกคนที่เรียนจริงๆ จังกับครูสกลก็จะได้ต่อเดี่ยวหมดนะ หลักๆเลยจะเป็น เดี่ยวเชิดนอก แยกมอญ พญาโศก สารถี แยกมอญ กราวใน ลาวแพน สุดสงวน ดอกไม้ไทร นกขมิ้น ต่อยรูป การเวก ทอยเดี่ยว

(ชาตรี อบอุ่น, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2556)

จากการสัมภาษณ์ครูชาตรี อบอุ่น พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญภาส ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวมา จากครูกล่อม ณ บางช้าง ครูพร้อม สุนทรนัญ และครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยครูสกล แก้วเพ็ญภาส ได้ทำการถ่ายทอดความรู้ด้านประเภทเพลงเดี่ยวให้แก่ศิษย์ทุกคน โดยพิจารณาจากความสามารถของศิษย์แต่ละคนและปรับทางเพลงเพื่อให้เหมาะสมแก่ศิษย์นั้นๆ

การรับตีบทเพลงเดี่ยวต่างๆจากครูทั้ง 3 ท่าน ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ว่าได้เรียนเดี่ยวใดจากครูใด เนื่องจากมิได้มีการระบุข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่าทางเพลงที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ น่าจะเป็นทางเพลงที่มีรากฐานมาจากทางของ ครูกล่อม ณ บางช้าง ครูพร้อม สุนทรนัญ และครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เนื่องจากท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากครูทั้ง 3 ท่านโดยตรง

แต่อีกนัยหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ทางเพลงที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ต่อให้ศิษย์ เป็นทางที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่โดยครูสกลเอง หรือปรับจากทางของครูทั้ง 3 ท่าน เนื่องจากครูสกลเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านดนตรีไทยเป็นอย่างดีสามารถประพันธ์ทางเดี่ยวขึ้นได้ด้วยความสามารถของตน หรืออาจคิดเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนบางส่วน เพื่อถ่ายทอดตามความสามารถในการบรรเลงของศิษย์แต่ละคน บทเพลงเดี่ยวที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถ่ายทอดแก่ศิษย์ ได้แก่ เพลงเชิดนอก เพลงพญาโศก เพลงสารถิ เพลงแขกมอญ เพลงลาวแพน เพลงสุดสงวน เพลงนกขมิ้น เพลงต่อรูป เพลงดอกไม้ไพร เพลงการเวก เพลงกราวใน เพลงทยอยเดี่ยว

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะเลือกต่อเพลงเดี่ยวเชิดนอกให้แก่ศิษย์ที่ต้องการเรียนเป็นเพลงแรก เนื่องจากลักษณะทางเดี่ยวของเพลงเชิดนอก มีความสมบูรณ์ในด้านการบรรเลงโดยใช้กลวิธีพิเศษขั้นสูงที่หลากหลายทั้ง สะบัด สะเคาะ ขี่ เก็บ คาบลูกคาบดอก ไว้ได้อย่างครบครัน และต้องใช้พลังกำลังมากขณะบรรเลง ถือได้ว่าเป็นการไถ่มือไปในตัว จึงเป็นเพลงเดี่ยวที่เหมาะสมในการฝึกทักษะการบรรเลงขั้นสูงได้เป็นอย่างดี

4.6 การตีบทอ่านโองการไหว้ครู

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้รับการมอบโองการไหว้ครูจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และมอบโองการไหว้ครูให้ศิษย์สามารถประกอบพิธีไหว้ครูได้ อาทิ ครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูฉวี รักยาวงษ์ ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ครูชาติรี อนุบล ซึ่งบทโองการไหว้ครูที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ อ่านในการประกอบพิธี ไม่สามารถสืบค้นหลักฐานได้ ด้วยระยะเวลาอันยาวนาน จึงทำให้หลักฐานดังกล่าวไม่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

งานไหว้ครูแต่เดิมเกิดขึ้นจากการจัดงานภายในบ้านของครูสกลเองก่อน ในช่วงครั้งแรก ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้เชิญศิษย์จากศิลปินทางด้านดนตรีไทยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ว่าโองการไหว้ครูก่อน เช่น ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูสอน วงฆ้อง ภายหลังจากนั้นครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จึงเริ่มดำเนินงานเป็นผู้ว่าโองการไหว้ครูด้วยตัวท่านเองเรื่อยมา ซึ่งท่านได้รับมอบการว่าโองการไหว้ครูมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่จะประกอบ

ไปด้วยศิษย์ของครูสกลเอง อาจมีเพื่อนๆของเหล่าศิษย์มาร่วมงานด้วยเป็นส่วนน้อย ลักษณะของงานจะเน้นการไหว้ครูเป็นการภายในของศิษย์สายครูสกล แก้วเพ็ญภาศ เลียมมากกว่า

จากการสัมภาษณ์ครูชาติรี อบนวล ผู้ซึ่งเป็นศิษย์ที่ได้รับมอบโองการจากครูสกล แก้วเพ็ญภาศ และได้ร่วมพิธีไหว้ครูโดยมีครูสกล แก้วเพ็ญภาศ เป็นผู้ว่าโองการ กล่าวว่า

ครูสกลท่านรับมอบ โองการมาจากครูหลวงประดิษฐฯ มีอยู่ปีจะเป็นครูสอน วงฆ้อง มาทำพิธีให้ จากนั้นมา สมัยนั้นยังไม่มีกรเรียกเพลง จะเป็นการอ่านบทอย่างเดียว พอเวลาต่อมาครูสกลท่านก็จะทำพิธีเอง แต่ยุคครูสกลจะมีการเรียกเพลงแล้ว สายครูหลวงประดิษฐฯท่านจะอ่านแบบนี้ คือข้อมูลเนี่ยสืบค้นไปไม่ได้ ถึงตำราที่ครูสกลว่าโองการ หาเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ได้ ข้อมูลตรงจุดนั้น เล่มที่ครูท่านอ่านก็ไม่อาจทราบได้ว่าตอนนี้อยู่ที่ไหนแล้ว สืบไม่ได้ แต่ครูสกลอ่านก็จะเป็นฉบับที่ครูหลวงประดิษฐฯท่านมอบให้ศิษย์ จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันยุคครูพิม นักระนาด ก็เป็นแบบนี้ ที่ครูสกลได้อ่านก็เป็นตำราเดียวกัน คนที่ได้รับมอบโองการก็มีครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูถวิล รักษาวงษ์ ครูไสยาสน์ แยมสุวรรณ แล้วก็ให้ตัวของครูเอง

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2556)

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยืนยันได้ว่า บทโองการไหว้ครูที่ครูสกล แก้วเพ็ญภาศ อ่านประกอบพิธีไหว้ครู คือบทโองการไหว้ครูที่ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประกอบพิธีและมอบโองการให้แก่ศิษย์ ศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงกล่าวบทโองการไหว้ครูในเนื้อหาลักษณะทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์พระตำราไหว้ครูดุริยางค์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากครูเผด็จ กองโชค ผู้ซึ่งเป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดังนี้

พระตำราไหว้ครูดุริยางค์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)

บทที่ 1 (บอกให้ว่าตาม)

อิมัง อักคิพหุบุผัง อหังคีเตพัตวา อะสีติ สุปปโกถิโย อภิรุโป มหาปัญญา ทาเรนโต ปิตะกะตะนัง นิพานัง ปรมังสุขขัง

ทุติยัมปี ฯลฯ

ตติยัมปี ฯลฯ (กราบ) “สาธุการ”

บทที่ 2

นะโม ข้าพเจ้าจะขอนมัสการ แม่แห่งข้า มีอข้าพเจ้าสิบนิ้ว ยกขึ้นเหนือคิ้ว บูชาพระพุทธเจ้า ข้าพเจ้าจะขอทำการสิ่งใด ขอให้ประสิทธิทุกอัน พระพุทธคุณฉิ่ง พระธรรมคุณฉิ่ง พระสังฆคุณฉิ่ง บิคาคุณฉิ่ง มารดาคุณฉิ่ง ครู ครูคุณอุปมาเยะ คุณพระอนุ คุณพระกัมมวาจา คุณพระกัมมสถาน คุณพระรัตนไตร แก้วทั้ง 3 ประการ ครูบาอาจารย์ที่ท่านได้สั่งสอน สารพัดอักษร ราชชะเลขยันต์ พระพุทธคุณฉิ่ง พระธัมมคุณฉิ่ง พระสังฆคุณฉิ่ง สารพัดเคราะห์ สารพัดโรค สารพัดภัย อุปัทวันตราย อย่าได้มี วินาศสันติ สิทธิเดช ชัยโยนิจจิง สิทธิลาภ นิรันดร์ สัพพสุข ประสิทธิเม ประสิทธิเต (กราบ) “สาธุการกลอง

บทที่ 3

ศรีๆวันนี้เป็นวันดี ขอให้เจริญศรีสุขสวัสดิ์ ตั้งใจปฏิบัติ นมัสการพระชินศรี ขอรุ่งขึ้นเหนือเกล้า ประณตนิ้วคู่มือ คุณพระปกเกศี คำเช้าเพลางาย หนึ่งข้าจะไหว้พระอิศวรและพระนารายณ์ ไหว้เทวดาทั้งหลาย ไหว้ทั้งบิดามารดา ไหว้ครูและอาจารย์ ที่ท่านได้สอนสั่งมา ขอครูจงรักษา ขอให้ข้าอยู่เย็นเป็นสุข (กราบ) “ตระสันนิบาต”

บทที่ 4

ข้าพเจ้าขอเชิญเทพบุตร ปัญจสิงขร ครั้งเมื่อขึ้นเฝ้าพระอิศวร กำชับสั่งให้เทพบุตร และเทวดาและอสูรกายที่ได้บำเรอพระจุฬามณี และการบำเรอพรหมสพ และการบำเรอดีดลิตีเป่า ขับร้องฟ้อนรำ กังสดาร บันเทิงดุริยางค์ดนตรี ข้าพเจ้าขอเชิญมาในครั้งนี้ให้พร้อม ข้าพเจ้าจะขอสมากภัย ด้วยวจีกรรม กายกรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าได้ผิดประมาทพลาดพลั้ง ถึงหนึ่งประการใดก็ดี ขอให้เป็นอโหสิแห่งข้าพเจ้านี้เถิด

ข้าพเจ้าจะขอนมัสการสักการะ บูชาด้วยมาลาและมาลัย ด้วยข้าวตอกดอกไม้ ฐูปเทียนของหอม เป็นที่เคารพแห่งข้าพเจ้า พวกแต่บรรดานักเลงที่ได้เรียนรู้ เครื่องเล่นสิ่งอันนี้ ข้าขอถวายบาศรีและสิริชะสุกร เป็ดไก่เหล่าข้าวไชยบาน เบ็รียวหวานเค็มคาวทั้งปวงนี้ ข้าพเจ้าจะขอพรแห่งท่านให้เป็นสิริสวัสดิ์มงคล ไชยยะ ไชยยะ สุขชะ สุขชะ สถาพล สถาพร ขอให้ข้าพเจ้าอยู่เย็นเป็นสุข ทุกๆถ้วนหน้า แต่บรรดาที่ได้มาเคารพ นมัสการแห่งท่าน ของประสิทธิแก่ข้าพเจ้าและทุกๆคน สาธุ (กราบ) “ตระเชิญ”

บทที่ 5

นะโม อันว่านมัสการ ข้าพเจ้าจะขอกราบกราน ไหว้เทพไททั้ง 3 พระองค์ พระวิฆณุกรรม ผู้ทรงฤทธิ์ ท่านได้ประสิทธิ์สาปสรรค เครื่องเล่นสิ่งสารพันในได้เหล่า อีกทั้งท่านเทวดา ปัญจสิงขร

พระกรท่านท้าวถือพิณ คีตบันลือคังเสนาะสนั่น อีกทั้งพระประคนธรรพ พระครูเต่า พระครูทั้งนั้นเล่า
สืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ (กราบ) **“บาทสกุณี เสมอข้ามสมุทร”**

ข้าขออัญชูลี อัญเชิญมารับเครื่องกระยาบวชสังเวย ในสถานที่นี้ ข้าขออัญชูลี เชิญญาติ
ทั้ง 7 องค์ ของงมาอวยพรมงคลข้าพเจ้าทั้งผองนี้ ศรีสิทธิฤทธิ เดโชไชย ขอเดชะพระเลิศไตร
ประสิทธิด้วยพรมงคล ข้าพเจ้าขออัญเชิญเทวทุกสถานเบื้องบน มาสถิตอยู่แห่งสกล กั้นเสนียด
และจัญไร สัพพทุกข์ สัพพโศก สัพพโรค สัพพภัย อุปทวะอันตรายอย่าได้มี วินาศสันติ สิทธิเดโช
ชัยโยนิจจัง สิทธิลาโภ นิรันตรัง สัพพสุขัง ประสิทธิเม (กราบ) **“เสมอเถร”**

อิมัสสมิง วันทามิ อจาริยัง อุปทาสายัง วินาศสันติ สิทธิการะ ปาระปชา ตัสสมิง
สิทธิ ภาควุสัทธิทา (กราบ) **“ตระพระประคนธรรพ”**

อิมังทัฬปึง อิมังบุพผัง ะรังคันชัง ครูอจาริยัง ปฏิคันทาหิ อหังเทมิ (กราบ)
“พราหมณ์เข้า”

คาถาบูชาพระพิราพ

ตั้งนะโม 3 จบ

อิมัง พุทชัง องค์พระพิราชัง ขอเอหิจงมาในสถานที่นี้ ชัมมัง องค์พระพิราชัง ขอเอหิจงมา
ในสถานที่นี้ สังฆัง องค์พระพิราชัง ขอเอหิจงมาในสถานที่นี้

พุทโธสิทธิฤทธิ ชัมโมสิทธิฤทธิ สังโฆสิทธิฤทธิ สุขะ สุขะ ไชยยะ ไชยยะ ลากะ ลากะ สัพพชัม
มานัง ประสิทธิเม ประสิทธิเต พุทโธสวัสดีมีไชย ชัมโมสวัสดีมีไชย สังโฆสวัสดีมีไชย

ทุกขัมปิ อิมัง ฯลฯ

ตะติยัมปิ อิมัง ฯลฯ (กราบ) **“คูกพาทย์ หรือ องค์พระพิราพรอน”**

(ให้เปิดเครื่องสังเวยต่างๆออก เช่น เหล้ากรีนแก้ว ของคาวหวานเอามีดกรีดออก ถ้าเป็นผลไม้ก็ปอกเพื่อจะ
ได้ถวายครู)

บทถวายเครื่องสังเวยแก่ครู

ตั้งนะโม 3 จบ

พระประคนธรรพ พระปะเท อิมัสสมิง ทิสภาเก สันติเทวา มะหิติภาเต ปิตุมเห อนุรักขันตุ
ปริกฤษัญขันตุ (กราบ) **“นั่งกิน”**

บทถวายเครื่องสังเวยพระพิราพ

ตั้งนะโม 3 จบ

พระพิราชาสูร อิมังปะเท อิมัสสมิง ทิสภาเก สันติเทวา มหิทธิกา เตปิตุมเห อนุรักขันตุ
ปริกฤษัญคฺ

ทุติยัมปิ ฯลฯ

ตะติยัมปิ ฯลฯ (กราบ) “เช่นเกล้า”

(อย่าให้ใครถูกต้องของถวาย ครูหนึ่งจึงลา)

บทลาเครื่องพระประคนธรรพ

อหังวันทามิ สัพพะทเวะ นุภาเวนะ อหังโหตุ เอหิโหตุ

ทุติยัมปิ ฯลฯ

ตะติยัมปิ ฯลฯ (กราบ) “พราหมณ์ออก เสมอเข้าที่”

บทลาครู (ลาเครื่องพระพิราพ)

อิมัสสมิง หุตันจะ ฉานะ พลีกรรม ปัญญาฐามิ นินันทิตา การะเวปฐยา สกัตุฐานะ นิวัตเตฐะ
อัมหากัง ประสิทธิทังเทละ สะทาวุติ ภวันตุโน (กราบ) “เชิด กราวรำ”

ต่อไปนี้อ่านมนต์ใส่กระแจะเจิมเครื่อง เอาเข้าตรอกไปรยเข้าไปในเครื่อง เอาผ้าสีชมพู
ผูกตะโพกกับเครื่องทั้งปวง

เอายอดตอง 3 ยอด มาแบ่งของสังเวยสิ่งละอันพันละน้อย เอาไปไว้ที่ดินบันได 1 ที่
ทิศตะวันออก 1 ที่ ทิศตะวันตก 1 ที่ เวลาวางให้ว่าดังนี้

“ท่านผู้เป็นพาหนะของครู ที่ติดตามครุมา ท่านขึ้นเรือนไม่ได้ เชิญท่านบริโภคอาหาร
เกล้า ข้าว เปรี้ยว หวาน เค็ม คาว ทั้งปวงนี้เถิด” ว่าเหมือนกันทั้ง 4 แห่ง

ภายหลังจากที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ถึงแก่กรรมแล้วนั้น บรรดาศิษย์ก็ยังคงสืบสานงานการ
ไปไหว้ครูต่อจากครูสกลต่อไป งานไหว้ครูที่วัดพิบูลเงินเป็นการดำเนินงานบนพื้นฐานของการระลึกถึง
พระครูสกล เป็นงานที่ศิษย์ทำให้ครู ด้วยความสำนึกในพระคุณของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ที่ได้มอบให้

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นจำนวน 20 ท่าน ได้ความดังนี้

ครูตำรวจ คุเรียนนท์ กล่าวถึงงานระลึกพระครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า

ครั้งแรกจัดที่บ้านก่อน เป็นศิษย์ ขึ้นเก้าอี้ เดือนเก้า พ่อจะชอบเลขเก้า เป็นมงคล สมัยก่อนครูสอน วงษ์องค์มา พ่อจะเป็นเจ้าพิธีเองตลอด เสร็จพิธี ตอนกลางคืนก็จะมีบรรเลงถวายมือ มีวงจากที่อื่นมาบรรเลงด้วย มาร่วมงาน บรรเลงถวายมือ ตอนแรกจัดที่บ้านเก่า พ่อท่านเสียดิษย์ก็มาจัดที่วัดพิบูลเงิน สะดวกดี กว้างขวาง พิธีช่วงเดือนสิงหาคม ศิษย์จะช่วยๆกัน หลวงพ่อท่านก็ชอบ บรรยากาศนี้ก็ศักดิ์ทุกปีนะ คนนี้เยอะเลย มาร่วมงานช่วยกันบรรเลงเยอะ บรรเลงไปเรื่อยบางปีกว่าจะเสร็จก็ตีสี่ บางปีเช้าเลย

(ตำรวจ คุเรียนนท์, สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2555)

ครูชาติรี อบนวล กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า

ก็จะจัดขึ้นทุกปี ตั้งแต่ครูเสียไปแล้วนะ ที่ครูยังอยู่เนี่ยจะจัดที่บ้าน ตอนเสีย แล้วเนี่ยพวกศิษย์ก็ได้มาประชุมกัน หลังงานพระราชทานเพลิงศพไปแล้ว ก็มานั่งคุยกันว่า จะจัดงานไหว้ครูประจำทุกปี จะจัดที่วัด ที่วัดพิบูลเงินเนี่ย ครูได้สร้างศาลาไว้ แล้วก็มีกระดุกอัฐิส่วนหนึ่งอยู่ที่ศาลาเลย มีศาลาใหญ่ด้วย ตรงเสาก็จะเขียนชื่อไว้เลย ก็ประชุมกันว่า จะจัดงานไหว้ครูระลึกถึงครู ก็บางปีก็จะจัดย่อมน้อยบางปีใหญ่หน่อย แล้วแต่ตัวเงินสะดวก ถ้าสะดวกก็ใหญ่หน่อย มีสวดมนต์เย็นวันหนึ่ง จะทำกันสองวัน สวดเสร็จแล้ว กลางคืนก็จะมีพระสวดคอกิธรรม สวดกระดูกนะเนาะ แล้วก็ตั้งเครื่องเป่าพาทย์ด้วย ก็ทำควบคู่กันไป เครื่องจากที่บ้านครูสกลนะเนาะ พอพระสวดคอกิธรรมเสร็จสิ้นไปแล้ว ก็มีการบรรเลง ก็ตามวงต่างๆที่ได้รับเชิญมาให้มาร่วมงานเยอะ มีคนมากพอสมควร วงก็มากันมากพอสมควร ทั้งวงข้างนอกด้วย ที่ไม่ได้เป็นศิษย์โดยตรงก็มา บางปีก็สว่างเลย ทุกคนก็แบบนึกถึงท่าน ได้ให้วิชาความรู้มา ก็มาแสดง มุขิตาจิตตรงนี้ ให้เกิดงานขึ้น ให้ระลึกถึงท่าน จนกระทั่งบางคนก็ได้เข้าไปรับราชการตามหน่วยงานต่างๆ ตามกรมตามกองต่างๆ ก็ทำกันสืบเนื่องมา จนทุกวันนี้ ตั้งแต่ครูเสียนี้ก็เริ่มทำมาตลอด แต่ก่อนจะไหว้ที่บ้าน ทีนี้ศิษย์ก็เลยประชุมกันว่าจะทำที่วัด สะดวกดี พื้นที่กว้าง ทุกปีก็ต้องมาประชุมกัน อย่างตัวครูเองเนี่ย ก็เคยตอนกลางคืนก็จะช่วยข้าวต้ม ข้าวต้มปลาบ้างอะไรอย่างเนี่ย ชื่อของให้ แล้วก็ไปทำที่วัดเลี้ยงคน เพื่อไม่ให้คนที่มาเค้าหิว

ไม่ให้เค้าไปบ่นได้ว่าไม่มีอะไรกิน ก็ช่วยๆกันทำนะนะ ก็มีรุ่นน้องที่พอจะทำได้ก็ช่วยๆกัน

(ชาติรี อบนวล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 62 ศาลาหลังเดิมซึ่งเป็นสถานที่จัดงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ปัจจุบันอยู่ในช่วงบูรณะซ่อมแซม (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ภาพที่ 63 ศาลาซึ่งเป็นสถานที่จัดงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ในปัจจุบัน (บันทึกภาพเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555)

ครูกัญญา โรหิตาจล กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า คนเยอะทุกปี รถนี้แน่นศาลาเลยละ จริงๆแต่ก่อนพ่อจะจัดที่บ้านก่อนนะ พอพ่อเสียไป ก็พวกเรานี่แหละ มาคิดกัน ประชุมกัน อยากจัดงานให้พ่อ ก็ทำกัน มาเรื่อย รู้สึกว่าจะเป็นทุกเดือนสิงหาของทุกปีนะ ไข่หรือปลา อ้อ ไข่ๆ ไข่แล้วแหละ ทุกเดือนสิงหา อาหาร กับข้าวกับปลาไม่ต้องซื้อเลย มีกินตลอด ไม่เสียตังค์นะ

อิมกันตลอดงาน มีบรรเลงตลอด วันรุ่งขึ้นก็จะเป็นงานไหว้ครู ส่วนใหญ่จะเป็นศิษย์ของ
พ่อเองที่มาร่วมงาน

(กัญญา โรหิตาจด, สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2555)

ครูทเม็น นุชทรัพย์ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ก็คักกันนะ ทุกปีเลย แกะจะเกิดปีระกา ปีไก่ เรานี้รู้ เพราะเป็นหลาน ก็เลยเกิดแนวคิด
ว่าน่าจะทำให้แก เป็นการบูชาคุณ ก็คุยกัน ผมก็ออกหัวคิดว่าน่าจะมิไหว้ครูทุกปี เราน่าจะ
ทำที่วัดพิบูล ทุกคนก็เห็นดี ตั้งแต่นั้นมาก็ติดลมง่าย ๆ เลยอะ เราก็เป็นผู้นำให้เค้า ถึงเรา
ไม่อยู่ก็จะ ได้ให้มีคนสานต่อ มีวงมาเยอะเลย แต่ส่วนใหญ่จะมากันวันบรรเลง วันสุกดิบ
วันไหว้จะมีแต่พวกเรา เราก็ฝากน้อยนะว่าให้บอกๆกันหน่อย วันไหว้ให้อยู่กันเยอะๆ
จะเริ่มพิธีสงฆ์ก่อน ตั้งอธิษฐาน สวดบังสุกุล ต่อจากนั้นก็จะมีบรรเลงไปเรื่อย บางปียื่นเข้า
เลย ผมจะเป็นพิธีกรเอง

(ทเม็น นุชทรัพย์, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2555)

ครูถวิล รักษาวงษ์ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
แรกๆเลยเนี่ยครูหลวงประดิษฐฯ ท่านจะมาทำพิธีที่บ้านให้ แต่ที่ครูทเม็นเนี่ย
ครูสกลท่านจะทำเองแล้ว แรกทำที่บ้านก่อน พอท่านเสียไปเนี่ย ศิษย์ก็มาประชุมกันว่า
จะจัดงานไหว้ครูเพื่อระลึกถึงพระครูก็ตกลงกันได้ว่าเป็นที่วัดพิบูลเงิน ศิษย์ก็จะมาร่วมลง
ขันกัน ช่วยกันให้งานเกิดขึ้น ที่ทำมาเนี่ยร่วม 14 - 15 ปี เห็นจะได้นะ ทุกเดือนสิงหาคม
ของทุกปีอะ จะจัดมีทั้งวงศิษย์ครูสกลเอง แล้วก็มิที่เชิญวงอื่นๆมาด้วย ในงานนี้ก็จะมิ
สองวัน วันแรกจะนิมนต์พระสวดพระธรรมให้ครู โดยมากท่านเจ้าคุณท่านจะเทศน์เรื่อง
ศิษย์กับครู พอเสร็จพิธีกรรมทางศาสนาแล้วก็เป็นบรรเลง คนนี้เยอะทุกปี ก็คักตลอด
มีอาหารการกินเสร็จหมด มีพร้อม วันรุ่งขึ้นก็จะเป็นพิธีไหว้ครูบูชาครู

(ถวิล รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2555)

ครูถาวร รักษาวงษ์ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ตอนแรกจะไหว้ที่บ้านตลอดเลย พอท่านเสียไปแล้วศิษย์ถึงได้รวมตัวกัน
ประชุมกัน มาจัดตอนปี 41 มานี้ก็ถึงว่าน่าจะจัดให้ครู ขึ้นชื่อว่างานรำลึกพระครูสกล
แก้วเพ็ญกาศ พอจัดปีแรกแล้วเลยยาวมาเลย ใครเห็นเค้าก็ว่าดี จะแบ่งเป็น 2 วัน
วันแรกจะมีพิธีสงฆ์ สวดอธิษฐานของท่าน จากนั้นก็จะบรรเลง ปีแรกๆจะเป็นศิษย์บรรเลง

กันเอง ใครที่ออกไปตั้งวงเองก็เอาศิษย์ของตัวเองอะมาช่วย หลังๆจะเชิญวงข้างนอก บรรยากาศคึกคักทุกปี วงเยอะทุกปี ตอนแรกจัดศาลาเก่าริมน้ำ ตอนนี่ก็ย้ายไปศาลาใหม่ จัดมาได้ 4 - 5 ปี วันรุ่งขึ้นก็จะเป็นเลี้ยงภัตราหารเช้าก่อน จากนั้นก็จะป็นงานไหว้ครู

(ถาวร รักษาวงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2556)

ครูสมชาย บุญเกิด กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
แรกๆก็จัดที่บ้าน ครูบุญยงค์ ก็เคยมานะ ตอนครูยังรุ่นๆอยู่ ครูหลวงประดิษฐฯท่านก็เคยมาเป็นพิธีกรที่บ้านอยู่ครั้งนึง พอครูเสียไปเนี่ยพวกศิษย์ก็ปรึกษารื้อกัน ก็ระลึกถึงครู ทุกเดือนสิงหาคมของทุกปี งานมี 2 วัน เสาร์-อาทิตย์ ก็จะมีสวดกระดุกครูก่อน แล้วหลังจากนั้นก็จะมีบรรเลง รุ่งเช้าก็ไหว้ครู ส่วนใหญ่จะให้เกียรติวงอื่นๆมาบรรเลง ให้เกียรติเค้า แต่วันที่ไหว้ครูศิษย์ครูสกลจะบรรเลงกันเอง งานสนุกทุกปี คึกคักมาก บางปีบรรเลงถึงเช้าเลย

(สมชาย บุญเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2556)

ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
แต่เดิมจัดที่บ้านก่อน ตอนนั้นแก่อายุประมาณ 30 ทำพิธีครั้งแรกเนี่ย ครูหลวงประดิษฐฯท่านมาเป็นคนว่าโอ้การให้ ตอนหลังมานี้ทำทุกปี ไม่ต้องมีการ์คเชิญเลย มากันเอง จัดที่วัดพิบูลเงินก็เกิดจากจุดประสงค์ที่ศิษย์เนี่ยอยากแสดงมุทิตาจิตต่อครู เราก็มาประชุมกัน ก็ว่าจะรวมตั้งค้กันคนละพัน สำหรับคนที่ทำงานรับราชการแล้วอะไรอย่างเนี่ยนะ แต่สำหรับคนที่ยังไม่ม้งานทำที่แน่นอนก็แล้วแต่จะทำกัน ถ้าไม่พอก็ค่อยมาว่ากันใหม่ เราก็จัดกันขึ้นมา พี่เม้นจะเป็นพิธีกรงานจะแบ่งเป็น 2 วันนะ ก็จะมาช่วยๆกัน บางคนเอาแกงมา จะมีบรรเลงมัย มีกี๊วงก็เพลง วางแผนกันก่อน ลำดับนี้ก็จะเริ่มด้วยพิธีทางศาสนา ก่อน มีการสวดกระดุก เสร็จจากพิธี ก็จะเริ่มบรรเลงไปเรื่อย โห คนนี้ หลามเลยนะ เยอะมาก ศิษย์ก็คิดกันว่าจัดงานไหว้ครูให้ครูสกลเนี่ย น่าจะจัดที่วัดพิบูลเงิน นี่ก็เป็นเหตุผลหนึ่งด้วยนะเพราะคนแต่ละปีตั้งแต่ไหว้ครูที่บ้านเนี่ย คนเยอะมาก จัดที่วัดน่าจะสะดวกกว่า กว้างขวางกว่า ลองรับจำนวนคนได้เยอะ แล้ววัดพิบูลก็ใกล้บ้านแถมด้วย ก็เลยว่าจัดที่นี้กันแหละ ส่วนมากเนี่ยจะเป็นศิษย์ครูสกลทั้งนั้นนะ คือถึงไม่ได้เป็นศิษย์โดยตรงก็จะเป็นสาย เป็นพวกๆกัน

แต่บางทีก็เป็นคนภายนอกเลยนะ แต่เค้าเคารพครู ศรัทธาในตัวครูสกลเหมือนกัน เค้าก็มาช่วยบรรเลง

(ไธยาสันต์ เข้มสุวรรณ, สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2556)

เรือโทประยูร มุ้ยจีน กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า

เมื่อก่อนจะจัดที่บ้าน ทุกปีเลย สนุก พวกพี่สุรเดช พี่ละมุล จะผลัดกันตีระนาด บรรเลงอันสว่างเลย จะยังไม่ค่อยมีวงนอกมาบรรเลง จะเป็นวงศิษย์อย่างเดียว ที่นี้พอครูท่านเสียเนี่ย พวกเราศิษย์ขอมาประชุมกันว่าขอทำต่อถึงครู เราก็ขอกันว่า คนที่มีเงินเดือน ได้ดิบได้ดีก็เพราะครูบาอาจารย์ว่าเป็นคนละ 1,000 บาท เป็นกองกลาง ส่วนคนที่ไม่ได้ทำงานก็แล้วแต่จะทำบุญ ที่นี้ก็มาประชุมกันว่าใครจะทำหน้าที่ไหนบ้าง ใครจะเชิญวงบรรเลง ใครจะดูแลสถานที่ อะไรอย่างเนี่ย ส่วนมากผมจะดูแลเรื่องเครื่อง อย่างวันศุกร์เนี่ย ผมจะไปและ กับพี่ไก่อีกคน เค้าจะแก่กว่าผม 1 ปี พี่ไก่อ เป็นประธานรุ่นผม ก็ช่วยกันเชิญวง ก็ไปช่วยเค้าจัดเครื่อง จัดเวที ระยะเวลาจะเป็นวงนอกหมด วงศิษย์จะบรรเลงเปิดวง แล้วก็บรรเลงหน้าพาทย์วันไหว้ครูจะจัดทุกเดือน สิงหาคมพิธีการก็จะสวดกระดุก เสร็จแล้วก็จะเล่นเพลงเรื่องเพลงช้า ถึงบรรเลงก็โหมโรง เสกมาก่อน ก็จะเรียงตามลำดับวงก่อน อย่างคล้ายๆลงทะเลเบียน ใครมาก่อนก็เขียน ชื่อวง ขึ้นกระดานไว้ ก็บรรเลงตามนั้น ส่วนมากจะบรรเลงถึงตี 5 ได้ กับข้าวมีกินจนสว่างเลย ฟรีตลอด มีก๋วยเตี๋ยว มีหอยทอด ข้าวต้ม กินได้ทั้งคืน วันรุ่งขึ้นก็จะจัดงานไหว้ครู ส่วนใหญ่ก็จะเป็นศิษย์ครูสกลที่อยู่ร่วมงาน

(ประยูร มุ้ยจีน, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2556)

สิบเอกไชยชนะ เต๊ะฮ้วน กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า

จัดที่บ้านก่อน ครีกครั้น ศิษย์ทั้งนั้นเลย โห เต็มบ้านเลยนะ หกโมงเช้าบางที ยังไม่เลิกเลย พอมาทีหลังที่มาจัดที่วัดพิบูลเงินเนี่ย หลังจากที่ครูท่านเสียไปแล้ว จุดเริ่มต้นเนี่ยมาจากการที่ศิษย์ลูกหาไม่ต้องการให้พิธีไหว้ครูของท่าน ระลึกถึงท่านทุกปีๆหายไป คือถ้าไม่ทำมันก็จะหาย คือถ้าครูเสียไปแล้ว ถ้าเราไม่ทำ ก็จะค่อยๆ ลืมเลือน ซึ่งศิษย์ทุกคนไม่ต้องการให้เป็นแบบนี้ ผลที่ตามมาอีกอย่างก็คือศิษย์ลูกหา ก็จะไม่ได้มาเจอกัน เต้กรุ่นหลานรุ่นน้องก็จะไม่รู้จักรุ่นพี่ว่า อ้อ จริงๆเรานี้เรียนมาจากบ้านเดียวกัน ครูคนเดียวกัน ก็เลยตกลงกันว่าจัดขึ้นมา เห็นว่าถ้าจัดที่บ้านก็จะไม่มีเม้งาน อีกอย่างก็เรื่องสถานที่เพราะว่าคนแต่ละปีเนี่ยเยอะมาก น่าจะหาเป็นสถานที่กลาง

ที่แบบรองรับคนได้เยอะ น่าจะสะดวกกว่า ก็เลยตกลงกันว่าจะจัดที่วัดพิบูลเงิน เพราะอยู่หน้าบ้านท่าน ไม่ไกลจากบ้าน จัดทุกเดือนสิงหาคมของทุกปี คนเยอะทุกปีเลย ค่าจะแบ่งงานเป็น 2 วัน วงนี้เยอะมาก วันแรกเนี่ยส่วนมากที่ทำมาก็จะ โหมโรงเย็นเสร็จ พระท่านก็จะสวดมนต์เย็น พอสวดเสร็จ พระท่านก็จะเริ่มเทศน์ เสร็จก็จะสวดกระดุกครุ อันนี้เป็นเรื่องของทำบุญให้ครู พอเสร็จก็ถึงจะเป็นพิธีเปิดงาน เกี่ยวกับเรื่องเสภา เรื่องการบรรเลง เราจำเป็นต้องจำกัดวงบรรเลง หรือต้องจัดเวลาดีๆ ไม่ให้เลยไปถึงเช้า เพราะเราต้องเตรียมการ เตรียมเวทีในการจัดพิธี ให้อำนาจในวันรุ่งขึ้นด้วยเราก็เลยจำเป็นต้องหยุดประมาณตี 3 เพื่อเปลี่ยนเวทีตรงนั้นให้เป็นที่ประกอบพิธีให้อำนาจ พวกเราก็จะไม่ได้นอนกันหรอก ทำตรงนี้กันต่อเลย ช่วยกันจัดสถานที่ วันรุ่งขึ้นส่วนใหญ่จะมีแต่ศิษย์ครูอยู่ วงที่บรรเลงหน้าพาทย์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นวงศิษย์ แต่จะเปลี่ยนไปเรื่อย บางปีก็วง บางปีก็สองวง วันสุกดิบเนี่ย ที่งานจะทำอาหารไว้ให้เลย มีก๋วยเตี๋ยว มีหอยทอด มีข้าวต้มกินกัน ได้จนถึงยันเช้า ฟรึตลอด น้ำท่ามีบริบูรณ์ ไม่ต้องไปซื้อที่ไหน ตัวผมเองจะเป็นกรรมการด้านการบรรเลงเรื่องสถานที่ด้วย พวกเราก็ช่วยๆ กันดูแล
(ไชยชนะ เต๊ะอ้วน, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูวินัย มั่นวิชาชัย กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ตอนให้อำนาจที่บ้านครูสกลท่านจะว่าโองการเอง งานสนุก ศิษย์มากันเยอะ พวกเพื่อนๆ ที่วัดพิบูลเงินมาเกิดตอนหลังนี้ผมกับศิษย์ครูมาคิดกันว่า เราควรทำ งานให้อำนาจให้ท่าน มาคิดกันว่า เราจะจัดนะ ช่วยกันออกเงินคนละพัน บางคนออกสองพัน สามพัน จัดประมาณ 10 กว่าปีมาแล้ว จัดศาลาเก่าอยู่หลายหน แล้วถึงเปลี่ยนมาศาลากลาง เขียวเยอะ หลายวง มีมาจากสุพรรณบ้าง สระบุรี นครปฐม ที่อื่นก็มีตัวผมเป็นกรรมการมา 2 ปี ปีนี้ปีที่ 2 จริงๆก็ช่วยกันหมด ผมจะเกี่ยวกับเรื่องดูแลทั่วไปภายในงาน วันรุ่งขึ้นก็เป็นพิธีให้อำนาจ
(วินัย มั่นวิชาชัย, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2556)

ครูศุภณัฐ (ดวงเนตร) เฉยเจริญ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า

งานให้อำนาจที่บ้านครูสกล ส่วนมากจะเป็นศิษย์ลูกหา อย่างเช่นวันนี้วันสุกดิบ ก็จะมีศิษย์ลูกหาบรรเลง บางทีเราพาเพื่อนมา ก็มาบรรเลงได้ สนุกมาก ศิษย์มาเยอะทุกปี ครูท่านจะจดไว้เลยว่าศิษย์ที่มาอยู่ที่บ้านชื่ออะไรบ้าง ที่จดจะเป็นที่มาอยู่ที่บ้านเลยนะ

ก็ประมาณ 400 คนได้แล้ว มีที่มาเรียนแต่ไม่ได้อยู่ที่บ้านเลยอีกเยอะเลยละที่ครูท่านไม่ได้จดไว้ ศิษย์ครูนี้เยอะมาก ส่วนงานไหว้ครูที่วัดพิบูลเงินนี้ผมไม่ค่อยทราบแน่ชัดเท่าไร เพราะผมไปอยู่ต่างจังหวัด แล้วก็เพิ่งจะกลับเข้ามา อาจจะมีการประชุมกันของศิษย์ว่าจะจัดงานกันยังไง ผมเพิ่งเข้ามากรุงเทพเลยเพิ่งเข้าไปทำงานไม่กี่ปี เลยไม่รู้ว่ช่วงแรกเค้าประชุมกันยังไงบ้าง ผมไม่ค่อยได้ว่างไปประชุมเพราะงานที่โรงเรียนเวลาเลิกไม่แน่นอน บางทีประชุมเลิกมีคเลย ผมไปทำงานจะตามไปบางทีเค้าบรรเลงไปแล้วส่วนมากจะเชิญมาจากข้างนอก เปลี่ยนไปจากที่ครูอยู่ ช่วงนั้นจะเป็นศิษย์ วันแรกก็จะบรรเลงก่อน วันรุ่งขึ้นก็จะเป็นงานไหว้ครู งานจะจัดทุกเดือนสิงหาคม (ศุภณัฐ เฉยเจริญ, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2556)

ครูประสิทธิ์ หว่างแทน กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
 ตอนแรกจัดที่บ้าน ท่านอานโองการเอง มีอยู่ปีนึง ครูสอนมา มีอายุค้ครูหลวงประดิษฐฯก็เคยมา ส่วนใหญ่จะเป็นศิษย์บรรเลง ก็บรรเลงไปเรื่อยบางที่ยันสว่างเลย ส่วนงานไหว้ครูที่วัดพิบูลเงินเนี่ยทำตอนที่ครูแกเสียไปแล้ว ศิษย์ก็ประชุมกันว่าจัดที่วัดมันกว้างหน่อย สถานที่สะดวกดี ปีละหน งานมี 2 วันนะ อย่างพຽงนี้จะไหว้ก็จะมีพระเทศน์ แล้วก็ทำพิธีสวดกระตูก เสร็จก็บรรเลง เดิมทีจะเป็นศิษย์บรรเลง หลังๆจะเชิญจากข้างนอกด้วย คนเยอะทุกปี เขาก็จะเป็นพิธีไหว้ครูครูเองจะไปตักทองให้เกือบทุกปี กับข้าวทำกินกันเอง มาช่วยกันทำ ฟรีตลอดงานเลย เราก็จะคอยช่วยคอยสนับสนุน (ประสิทธิ์ หว่างแทน, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2556)

ครูจำเริญ พิมเพือก กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
 สมัยที่ครูยังมีชีวิตอยู่ ครูท่านก็จะจัดที่บ้าน เราก็จะช่วย แต่พอมาหลังจากที่ท่านเสียแล้วเนี่ย ศิษย์ก็มาทำ มาสานต่อกัน จัดที่วัดพิบูลเงิน ก็เกิดจากการที่ศิษย์เนี่ยรวมตัวกัน เห็นว่าที่อื่นเค้ายังมีการระลึกถึงครู เรามาทำกันบ้างดีมัย เพราะศิษย์แต่ละคนก็ได้ดีกันหมดเลย ก็ทำกันมาเรื่อย ทำมาทั้งหมดร่วม 15 ปี ได้แล้ว งานจะมีสองวัน วันแรกเนี่ยก็มีการสวดกระตูกครู แล้วก็จะมีบรรเลง เราทำเนี่ยเพื่อให้ครูได้ไม่หายจากวงการดนตรีไทยไป เพื่อให้เด็กรุ่นหลังรู้จัก คือถึงเด็กๆไม่เคยได้เรียน ไม่เคยได้เห็นหน้าก็ให้รู้จักชื่อก็ยังดี คือถ้าเป็นศิษย์เล่นกันเองเนี่ยก็จะมีกันอยู่แค่นั้น ชื่อของครูก็ไม่ได้เผยแพร่ออกไปข้างนอก เหมือนรู้จักกันเพียงในบ้าน คือต้องการให้คนอื่นเข้ามา

ต้องการให้คนอื่นมาเที่ยวในบ้าน จะได้รู้จักครู วงส่วนใหญ่ก็เลยเป็นวงจากข้างนอก บรรเลงกันไปพร้อมตีสี่ เราจะมีอาหารการกินให้พร้อมเลย ฟรีตลอด อาหารก็จะเป็นศิษย์ช่วยกัน เราจะแบ่งงานกันทำ หลังจากนั้นเราจะหาสปอนเซอร์กันแล้ว เพราะงานเริ่มเป็นรูปแบบชัดเจน เป็นเวทีที่มีความมาตรฐาน เงินทุน ส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนเรื่องของข้าวสวย เป็นสมชัย ทรัพย์พาลี วันที่สองถึงจะเป็นงานไหว้ครู ที่นี้วงบรรเลงประกอบไหว้ครูถึงจะเป็นศิษย์โดยส่วนใหญ่ บรรยากาศนี้คึกคักทุกปี คนเยอะมาก ลานจอดรถวัดพิบูลแน่นเลย คือที่นี้เราเน้นการมูทิตา เราไม่ได้เน้นมาประชันกัน บางทีก็มีเสนอน่าจะเป็นสองวงขึ้นพร้อมกัน แต่เราว่าถ้าจ้อย่างนั้นจะกลายเป็นการประชัน จะกลายเป็นที่ประลอง รูปแบบเราอยากให้เป็นการบรรเลงถวายมือมากกว่า อย่างพีเนี่ย จะทำหน้าที่เป็นรองประธานดำเนินงาน ประธานจะเป็นรองผู้กำกับ ศิษย์ของพี่มูล (จำเริญ พิมเพือก, สัมภาษณ์, 22 มกราคม 2556)

ครูสาธิต แสงบุญ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ทำที่บ้านก่อน ทำกันเอง บางปีพิธีกรจะเชิญคนอื่นมา มีครูสอน ครูโชติ แต่ตอนครูหลวงประดิษฐฯ มาผมไม่ทัน ส่วนใหญ่มีแต่ศิษย์ บางปีครูยงค์ก็มาบรรเลงให้ประกอบพิธีไหว้ครู ที่วัดพิบูลเงินจะเป็นศิษย์มาประชุมกัน ลักษณะงานตอนแรกเลยเนี่ย เป็นการระลึกถึงพระครูสกลเฉยๆ ก่อน ที่นี้ไปๆ มาๆ ก็เลยรวมไหว้ครูไปด้วย จะได้งานทีเดียว จะเอากระดูกท่านมาตั้งแล้วก็สวดก่อน คนที่ทำงานก็พันสองพัน คนที่ไม่ได้ทำงานก็แล้วแต่จะช่วยกัน งานมีสองวัน พอเสร็จจากสวดกระดูกก็เล่นเสภา คนที่มาบรรเลงก็เป็นสายศิษย์บ้าง คนอื่นรู้งานก็มาช่วยกันบ้าง คนเยอะประจำ อาหารไม่ต้องซื้อ มีพร้อม บรรเลงยันตีสองตีสาม รุ่งขึ้นก็เป็นงานไหว้ครู ส่วนใหญ่เป็นศิษย์บรรเลง ปัจจุบันก็พีเนี่ยเป็นพิธีกร งานก็จะช่วยๆ กันทำ จะรู้หน้าที่กัน (สาธิต แสงบุญ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2556)

ครูเกษิ วิฒน โยธิน กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ตอนนั้นมีอามีดวงเนตร มีพีชัย มีพีตี แล้วก็อีกหลายคน มาคุยกัน ประชุมกัน ก็มาช่วยกัน อากี่ว่าน่าจะออกคนละพัน ตอนนั้นเราก็ยังไม่ค่อยกล้าเข้าหาผู้ใหญ่ เพราะเพิ่งจะจัดเป็นปีแรก ไม่รู้เค้าจะเห็นด้วยมั๊ย ก็ได้เงินทั้งหมด 16,000 บาท ตอนหลังรุ่นใหญ่ตอนมาสมทบก็ได้เพิ่มอีกหลายบาทอยู่เหมือนกัน ครั้งแรกจัดขึ้นปี 41 จะจัดทุกเดือนสิงหาคม จะแบ่งเป็นสองวัน จะมีเทศน์ สวดกระดูกให้ครู แล้วก็เริ่มบรรเลงไป

เรื่อย แต่ก่อนเป็นวงศิษย์ซะส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันจะให้วงนอกมาเล่น ที่มาจัดที่ วัดพิบูลเงินก็เพราะว่าเป็นวัดดั้งเดิมที่ตาทำบุญบ่อยๆ ตาเองก็เผาที่นั่น แม่ตาเสียก็เผาที่นั่น ถือได้ว่าเป็นวัดประจำบ้านตา ในงานไหว้ครูจะมีอาหารกินตลอด ไม่ต้องเสียตังค์เลย วันรุ่งขึ้นถึงจะเป็นงานไหว้ครู ส่วนใหญ่ก็จะเป็นศิษย์หมด แล้วก็ศิษย์ของศิษย์ครูสกลอีกที คืองานนี้พวกเราจัดขึ้นเพื่อนให้ตา เหมือนเป็นการบูชาคุณตาสกลก็เปรียบเหมือนพ่อพวกเราทุกคน เป็นงานทำบุญให้พ่อ ระลึกถึงพระคุณของท่านบูชาท่าน
(เกษิ วัฒนโยธิน, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

พ.จ.อ.กมล ตาดสุวรรณ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า ช่วงแรกครูท่านจะเป็นพิธีกรเองก่อน ทำที่บ้าน จะเป็นศิษย์ล้วนๆ ส่วนใหญ่จะนะนะที่วัดพิบูลเงินก็ศิษย์ประชุมกัน ช่วยๆกันหาทุน ผมก็ไปทุกปี ถ้าไม่ติดขัดอะไรนะจะไปทุกปี บรรยากาศสนุก ก็ก๊าก คนนี้เยอะทุกปี วันแรกก็จะมาช่วยกันจัดเครื่องมีพระเทศน์ สวดกระซुक แล้วก็มีบรรเลง ทั้งคืนเลย ปัจจุบันจะเชิญคนจากข้างนอกมาส่วนใหญ่
(กมล ตาดสุวรรณ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2556)

ครูบุญเยี่ยม กิมเปี่ยม กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า พ่อกลจะเป็นพิธีกรเอง ตอนแรกไว้ที่บ้านก่อนนะ สมัยที่ ไหว้ที่บ้านครูสอน วงฆ้อง ก็เคยมาเป็นพิธีกรอยู่ปี หลังจากครูหลวงประดิษฐฯแล้ว ที่นี้พอพ่อกลเสีย ศิษย์ก็เลยมาช่วยกันจัดให้พ่อกลที่วัดพิบูลเงิน นึกถึงบุญครูบาอาจารย์จุดแรกเนี่ย คือคิดถึงบุญคุณท่าน ที่แรกจะทำเป็นเอากระดุกมาตั้ง ทำบุญประจำปี ที่นี้ตรงนั้นก็เลยมีงานไหว้ครูพ่วงด้วย เป็นการรวมรุ่นศิษย์ด้วย ปีนี้ก็ได้มาเจอกันครั้ง แต่ส่วนใหญ่วงที่บรรเลงจะเป็นวงจากข้างนอกนะ ไม่ค่อยได้เป็นศิษย์บรรเลง แต่ว่าแต่ก่อนที่จัดที่บ้านเนี่ย ศิษย์บรรเลงเองหมดเลย แต่ช่วงแรกเนี่ย วงศิษย์จะเป็นวงเปิดงาน เป็นเดชตีบ้าง มุลบ้าง บางทีก็น้อยมาตีบ้าง คือศิษย์ของครูสกลเนี่ยเคยไปช่วยบรรเลงตามงานต่างๆ ที่นี้พอมารงานเรา ที่เราทำให้ครูเรา วงข้างนอกที่เราเคยช่วยเค้าก็อยากจะมาช่วยบ้าง เราก็มีค่ารถเป็นสินน้ำใจให้บ้าง หรือบางปีก็เป็นของขวัญ ยายว่านี่ก็น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งนะ ที่มีวงนอกมาช่วยกันบรรเลงเยอะ

บรรเลงกันยาวเลย หกโมงเช้าก็มี ยายจะไปทุกปี ไม่เคยขาดเลย วันรุ่งขึ้นก็จะเป็
งานไหว้ครู

(บุญเยี่ยม กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2556)

ครูชนะ กิมเปี่ยม กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ตอนแกอยู่จะทำที่บ้าน แต่พอแกเสียเนี่ยก็มาทำที่วัดพิบูลเงิน ครูเม้นเป็นพิธีกร
ในงาน เกิดจากศิษย์ประชุมกันนี้แหละ ออกความคิดเห็นกัน ผมก็ไปร่วมงานบ่อยนะ
เกือบทุกปี เพิ่งไม่ได้ไปแค่สองหนเอง เพราะรับงานเอาไว้ เอามากันเยอะทุกปี
วงที่บรรเลงส่วนใหญ่จะเป็นจากที่อื่นนะ

(ชนะ กิมเปี่ยม, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

ครูเสน่ห์ อินทสนธิ์ กล่าวถึงงานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ณ วัดพิบูลเงิน ว่า
ที่บ้านท่านจะทำเอง ศิษย์มาร่วมงาน ช่วยกันบรรเลง ศิษย์เต็มไปหมด
พอหลังจากท่านเสียชีวิตไป ศิษย์ก็มาจัดกัน มาช่วยๆกัน คนอื่นก็มีมาช่วย ตอนนี้น่า
มันคง มีสปอนเซอร์ ถึงปีผมก็จะไป เอางไปช่วยบรรเลง คนนี้ ไอ้โห เต็มเลย กับข้าวนี้
ไม่ขายนะ ให้กินฟรีเลย หอยทอดนี้ไม่มีขาด มีให้กินตลอด วันสุกดิบก็จะมีพระสวด
เริ่มโหมโรงเย็นก่อน แล้วก็พระสวดมนต์เย็น มีเทศน์ แล้วก็สวดกระดุก ที่นี้ก็บรรเลงไป
ยาวเลย บางที่ยันสว่าง วันรุ่งขึ้นพอพระฉันเช้าแล้วก็ไหว้ครู ตอนนี้จะเป็ 2 วงแล้ว
บรรเลงเพลงหน้าพาทย์

(เสน่ห์ อินทสนธิ์, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2556)

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์จำนวน 20 คน พบว่า งานระลึกพระคุณครูสกล แก้วเพ็ญกาศ
ซึ่งก็คืองานไหว้ครู เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของศิษย์ในการจัดงานดังกล่าว โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็น
การระลึกถึงพระคุณครูสกลและประกอบกุศลเพื่ออุทิศแด่ครูสกล เป็น โอกาสให้ศิษย์ของครูสกล
ได้มาพบปะกัน และสืบทอดให้ชื่อเสียงของครูสกลไม่สูญหายไปจากวงการดนตรีไทย ลักษณะงาน
เหมือนกันงานไหว้ครูดนตรีไทยทั่วไปที่มีวันสุกดิบและวันไหว้ เพียงแต่จะมีการทำบุญ สวดอัฐิของครู
สกล และมีการเทศน์ก่อนจึงมีการบรรเลงถวายมือจากวงดนตรีต่างๆที่มาช่วยงาน วันที่สองจะเป็นพิธีไหว้
ครูตามปกติ ปัจจุบันครูทเม้น นุชทรัพย์ เป็นผู้สืบทอดในการอ่านโองการไหว้ครูที่วัดพิบูลเงิน งานไหว้ครู
ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความรักความเคารพของศิษย์ที่มีต่อครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ถือได้ว่าการจัดงานนี้
เป็นการแสดงความกตัญญูตว่ต่อครูและเป็นวันพบปะกันของศิษย์สำนักครูสกล แก้วเพ็ญกาศนั่นเอง

จากการสัมภาษณ์ของศิษย์จำนวน 20 คน พบว่า ด้านการฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นไปตามธรรมเนียมปกติ ซึ่งศิษย์จะต้องนำขันกำนลไหว้ครู ครูว่าคาถารับเป็นศิษย์และจับมือศิษย์ตีเพลงสาธุการ โดยผู้ที่มาฝากตัวเป็นศิษย์ครูสกลมีทั้งเป็นญาติกับครูสกลมาก่อน หรือเดิมทีบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เป็นเพื่อนกับครูสกลมาก่อน หรือผู้ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์อันเกี่ยวเนื่องใดๆ แต่ศรัทธาในตัวครูสกล ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมีจิตเมตตาของครูสกลแม้คนที่ครูสกลไม่เคยรู้จักมาก่อนแต่ถ้าอยากเรียนครูสกลก็รับเป็นศิษย์

ด้านการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่าครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นผู้ที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้ครบทุกชนิดในวงปี่พาทย์และสามารถขับร้องเพลงไทยได้ในการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ มีการวางตัวอย่างเป็นกันเองกับศิษย์ สอนแบบมุขปาฐะ แบบปฏิบัติทำให้ศิษย์ทำตาม ซึ่งจะเน้นในเรื่องการต่อเพลงเพื่อประกอบอาชีพ โดยจะปลูกฝังให้ศิษย์คำนึงถึงคุณภาพของเสียงในการบรรเลงเป็นสิ่งสำคัญ สอนไม่ให้ศิษย์ตีโกหกซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะของครูสกลหมายถึงการบรรเลงไม่ชัดเจน ในการต่อเพลงจะเริ่มจากการต่อเนื้อร้องวงใหญ่ก่อนเสมอ มีการสอนเรื่องบุคลิกขณะบรรเลง หากเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะพิจารณาถึงความสามารถในการจดจำเพลงของศิษย์แต่ละคนและทำการแบ่งกลุ่มในการต่อเพลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของครูสกลและความเอาใจใส่ต่อศิษย์ในการถ่ายทอดความรู้

ด้านลำดับการถ่ายทอดเพลง พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ จะต่อเพลงโดยดูจากพื้นฐานของศิษย์ หากไม่มีพื้นฐานมาก่อนจะต่อเพลงสาธุการเป็นเพลงแรก หากมีพื้นฐานมาแล้วก็อาจต่อเพลงเพื่อใช้ในการออกงาน โดยจะเริ่มจากเพลงประกอบศาสนพิธีเป็นลำดับแรก โดยต่อประเภทเพลงต่างๆ ทั้งเพลงเรื่อง เพลงปรบไก่ เพลงสองไม้ สลับกันไป และต่อเพลงเดี่ยวเป็นลำดับสุดท้าย

ด้านการสืบทอดของศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า ปัจจุบันศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ยังมีการสืบทอดดนตรีไทยจากรุ่นสู่รุ่นไปยังศิษย์ของตน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งยืนยันถึงการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยว่ายังคงดำเนินอยู่ ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดนี้ขึ้นและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านการสืบทอดทางเดี่ยว พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้ทำการถ่ายทอดความรู้ด้านประเภทเพลงเดี่ยวให้แก่ศิษย์ทุกคนโดยพิจารณาจากความสามารถของศิษย์แต่ละคนและปรับทางเพลงเพื่อให้เหมาะสมแก่ศิษย์นั้นๆ โดยทางเพลงที่ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ต่อให้ศิษย์ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นทางที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่โดยครูสกล แก้วเพ็ญกาศ หรือปรับจากทางของครูทั้ง 3 ท่าน คือทางที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูพร้อม สุนทรนัฏ ทางที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูกล่อม ณ บางช้าง และทางที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

การสืบทอดทางด้านดนตรีไทย ของบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส มีทั้งการถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์ และศิษย์เมื่อรับสืบทอดแล้วก็ถ่ายทอดความรู้กันต่อไป สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดทางดนตรีของสำนักนี้คือ ความสมบูรณ์ของกระบวนการสืบทอดซึ่งประกอบด้วยผู้ถ่ายทอด ผู้รับสืบทอด และกลไกในการสืบทอดที่ปรากฏให้เห็นในวิธีการสอน ในลักษณะการอบรมพร่ำสอนของครูสกล ที่มีได้มุ่งเน้นแต่เพียงการให้ความรู้ด้านดนตรีไทยแก่ศิษย์เท่านั้น แต่เป็นการสอดแทรกความรู้ในด้านคุณธรรม จริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทยซึ่งเมื่อครูสกลแสดงให้เห็นเป็นเชิงอย่าง ศิษย์ก็ดำเนินรอยตาม การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาส จึงมีความสัมฤทธิ์ผล และยังคงมีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาโดยศิษย์ของครูสกลจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ พบว่า ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ เกิดวันที่ 4 เมษายน 2452 ที่ตำบลบางคูวัด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรคนที่ 4 ของคุณแม่นิล แก้วเพ็ญกาศ เรียนดนตรีไทยกับบิดาคือนายเหรียญ แก้วเพ็ญกาศ และครูดนตรีชั้นครูอีกหลายท่าน ได้แก่ ครูพร้อม สุนทรนัฏ ครูกล่อม ณ บางช้าง และครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จนสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยภายในวงปี่พาทย์ได้ทุกชนิด ด้านขับร้องเพลงไทย ด้านการประพันธ์เพลง และด้านช่างสร้างเครื่องดนตรีโดยเฉพาะอังกะลุง ครูสกลได้รับมอบการอ่านโองการไหว้ครูจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และได้มอบการอ่านโองการให้แก่ศิษย์เป็นผู้สืบทอดหลายคน เช่น ครูทเม็น นุชทรัพย์ ครูไสยาสน์ เข้มสุวรรณ ครูถวิล รักษาวงษ์ ครูชาติรี อบนวล

ครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ได้เริ่มถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ศิษย์ตั้งแต่อายุ 19 ปี โดยช่วยมารดาสอนดนตรีไทยที่บ้าน เมื่ออายุได้ 25 ปี ได้สืบทอดการเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยจากมารดาซึ่งเป็นวงดนตรีประจำวัดพิศกุลเงิน ครูสกลรับศิษย์เข้ามาเรียนที่บ้านแบบอยู่ประจำและไปกลับ โดยไม่คิดค่าสอน

บุคคลที่มาฝากตัวเป็นศิษย์อยู่ในลักษณะมีความเกี่ยวข้องเป็นญาติมิตรกันมาก่อน ผู้ที่นำบุคคลที่สนใจมาฝากเรียน มีความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนหรือเป็นญาติผู้ใหญ่ของครูสกล ผู้เรียนบางคนมิได้มีความสัมพันธ์มาก่อน เข้าฝากตัวกับครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ด้วยความศรัทธาในฝีมือหลายมือทางด้านดนตรีไทย ความสัมพันธ์ในหมู่ศิษย์มีความสมัครสมาน รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือกันและกัน ดังญาติสนิท

วิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูสกล เป็นไปในลักษณะมุขปาฐะ วิธีการถ่ายทอดเริ่มจากการต่อเพลงง่ายไปสู่ยาก มุ่งถ่ายทอดเพลงประกอบศาสนพิธีเพื่อศิษย์จะได้นำไปใช้ประกอบอาชีพได้นอกจากนี้ครูสกลยังได้ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและบำรุงรักษาเครื่องดนตรีไทยแก่ศิษย์และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอีกด้วย

งานวิจัยนี้ได้สะท้อนภาพการสืบทอดดนตรีไทยแบบชนบทให้ปรากฏทั้งด้านกระบวนการถ่ายทอด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื้อหาในการศึกษา และจิตวิญญาณตามวิถีไทยไว้แล้วในระดับหนึ่ง ซึ่งยากที่จะพบได้ในปัจจุบัน หรือที่จริงกำลังจะสูญหายไปด้วยอิทธิพลของวัฒนธรรมร่วมสมัย ผู้วิจัยหวังว่าอย่างน้อยงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นหลักฐานสำหรับการพัฒนากระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์นี้ได้มุ่งศึกษาในด้านการสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ โดยเนื้อหาดำเนินในลักษณะเชิงประวัติศาสตร์ เท่านั้น ประเด็นที่ควรทำการศึกษา วิจัยเพิ่มเติม คือเรื่อง กรรมวิธีการทำอังกะลุง วิธีการทำผืนระนาดหุ้ม รวมทั้งการวิเคราะห์เพลงเดี่ยวชั้นสูง ซึ่งเป็นทางของบ้านครูสกล แก้วเพ็ญกาศ ที่ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยมาก่อน งานวิจัยดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจในแง่มุมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของครูสกล แก้วเพ็ญกาศ กับดนตรีไทยมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กัญญา โรหิตาจล. 26 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.
- กมล ตาดสุวรรณ. 30 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- เกษิ วัฒนโยธิน. 30 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- คณะผู้จัดทำ. 2540. สกล แก้วเพ็ญกาศ. จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายสกล แก้วเพ็ญกาศ.
- คณิตา วณิชชาจรไกร. 2550. วงปีพาทย์สายครุสกล แก้วเพ็ญกาศ ในพื้นที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัด นนทบุรี. คุเรียนิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จำริญู พิมพ์เือก. 22 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ชาตรี อบนวล. 12 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.
- ชาตรี อบนวล. 15 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.
- ชาตรี อบนวล. 20 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.
- ชาตรี อบนวล. 2 เมษายน 2555. สัมภาษณ์.
- ชนะ กิมเปียม. 1 กุมภาพันธ์ 2556. สัมภาษณ์.
- ไชยชนะ เต๊ะฮ้วน. 15 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ถวิล รักษาวงษ์. 26 ธันวาคม 2555. สัมภาษณ์.
- ถาวร รักษาวงษ์. 3 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ทเม็น นุชทรัพย์. 18 ธันวาคม 2555. สัมภาษณ์.
- นิมิต โอสถเจริญ. 2551. วิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรม ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเยี่ยม กิมเปียม. 31 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ประยูร มัยจิน. 14 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ประสิทธิ์ หว่างแทน. 18 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- พรทิพย์ อันทิวโรทัย. 2539. การวิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ของครุมนตรี ตราโมท ในกลุ่มผู้สืบทอดที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระใบฎีกา สมาน เขมจาโร. 20 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.

- พิชชาณัฐ ตู้อินดา. 2553. การถ่ายทอดความรู้ของวงปีพาทย์บ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชา
ดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ชัยเสรี. 25 เมษายน 2556. สัมภาษณ์.
- ศุภณัฐ เฉยเจริญ. 17 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- วินัย มั่นวิชาชัย. 15 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- สมชาย บุญเกิด. 4 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- สังวาล จำห้วง. 20 พฤศจิกายน 2555. สัมภาษณ์.
- สันติ อุดมศรี. 2549. การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสำนักครุรวม พรหมบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สาริต แสงบุญ. 25 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- เสน่ห์ อินทสนธิ์. 1 กุมภาพันธ์ 2556. สัมภาษณ์.
- ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ. 11 มกราคม 2556. สัมภาษณ์.
- ไสยาสน์ เข้มสุวรรณ. 26 เมษายน 2556. สัมภาษณ์.
- สำราญ ดุริยานนท์. 12 ธันวาคม 2555. สัมภาษณ์.
- สำราญ ดุริยานนท์. 26 เมษายน 2556. สัมภาษณ์.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นายวงศ์วสันต์ วสันตสุริย์
วัน เดือน ปีเกิด	17 มิถุนายน พ.ศ. 2531
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
ประถมศึกษา	โรงเรียนเลิศหล้า พ.ศ. 2537
	โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม พ.ศ. 2541
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยนครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) พ.ศ. 2543
มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2546
อุดมศึกษา (ปริญญาตรี)	สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกียรตินิยมอันดับ 2) พ.ศ. 2549